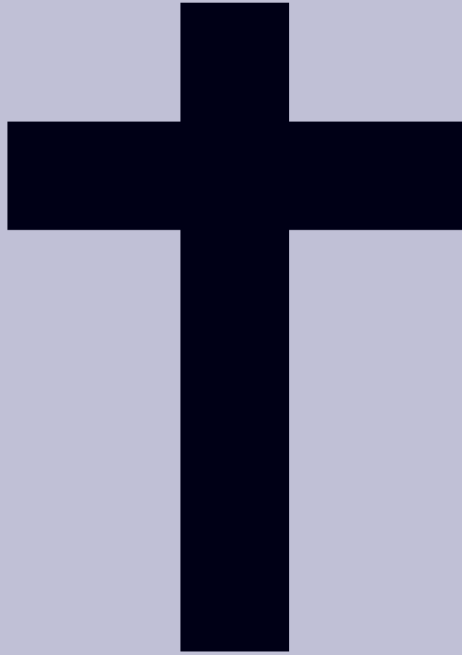

Udi Bible

Udi Scripture translation

Udi Bible
Udi Scripture translation

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Udi)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
174556f0-71b4-5f1c-b512-2117b07ebbf0

Contents

Ìona	1
Mark	4
Luk'a	35
Ìoan	84

Xavareçal İonay girk

İonay Q'ONÇUĞOXUN t'ist'un

¹ Amit't'ayi ğar İona * Q'ONÇUĞON metər sa əyite p'ap'esp'i: ² «Hayza Ninevina taki! T'e kala şəhərə bakala amdarxo car k'alpi p'ap'esp'a ki, içoğoy biq'ala pis əşurxo Za p'ap'ene». ³ İona isə Q'ONÇUĞOXUN t'ist'un çuresi hayzeri içü pi gala təə, Tarşişane yaq'a baft'i. Taşi Yafona çurpi gəmiğoxun Tarşişa tağalt'u bəğəbi, iz yaq'e tənginal tadi t'e gəminə areşi ki, Q'ONÇUĞOXUN t'it'ale.

⁴ Ama Q'ONÇUĞON dənizə ost'aar muşe yaq'abi. Dənizə t'etər sa tufane əqəsi ki, male manst'ay gəminə biyexun cöybane. ⁵ Gəminə bakalt'oğö q'iyene haq'i, hərt'in bureqi iz buxaçuğö k'alpi içü çark'est'eynak' xoyinşbsa. Gəminə bakala yükəl c'evk'i bot'unseri dənizə ki, gəmi suuk'bakeq'an.

İona isə şiri gəmin boş bakala otağxoxun sunt'u bask'i ost'aar nep'axeşi. ⁶ Gəmiçiğoy kalo şot'ay t'öğöl hari pine: «K'ən bask'e? Hayza vi buxaçuğö k'alp'a, bərkə şot'in yax gorox hari çark'esadi».

⁷ Gəmiçiğonal suna pit'un: «Ekinan çöp bosen, me bələ beş bel şi görə eysuna avabaken!» Çöpə bot'unseri, çöpəl hari İonay loxole çurpi.

⁸ T'e vədə gəmiçiğon şot'oxun xavart'un haq'i: «Şunu hun? Şi görəne me bələ beş bel hare? Vi əşlin s'i hik'ə? Mayinen eysa, mayalunu? Mani azuk'axunnu?»

⁹ İonan şot'oğö coğabe tadi: «Zu əbranizu. Dənizxo, oçalxo yaratmışi göynul bakala Buxaçuğö, Q'ONÇUĞOZ bul k'os'bsa zu». ¹⁰ Şot'oğöynak' izi Q'ONÇUĞOXUN t'ist'una exlətp'at'an isə gəmiçiğö q'iyene haq'i. Şot'oğon içoğoy bula biq'i pit'un: «Hun mo he əşen biq'i?!»

¹¹ Tufan taysun ost'aarebaksay, t'e vədə gəmiçiğon p'urum pit'un: «İsə yan va k'ə ben? Me tufana hetər şip'ben?» ¹² İonan şot'oğö "za ext'anan dənizə bosanan, şip'bakale dəniz t'e vədə, me tufani za görə əqesuna avazu" pine. ¹³ Ama gəmiçiğon içoğoy axırinci zora laxi avar zapsat'un burqi. Taşi q'ariluğa c'eyseynak't'un çalışaksay, ama muşen t'etərə funey ki, içoğoy çabalayinşbsun ams'inane taysay.

¹⁴ T'e vədə şot'oğon Q'ONÇUĞO k'alpi pit'un: «Ay Q'ONÇUX, me amdari elmoğö haq'suna görə Hunal beş elmoğö ma haq'a! Me taxsırsuzi p'iya şipsuni cazina yax zapesmada! Axırı me bakiyorox bito Vi çuresunene baki, ay Q'ONÇUX!» ¹⁵ Hametər, şot'oğon İona ext'i dənizət'un boseri, dənizə əqəsi tufanal bot'ebaki. ¹⁶ Q'ONÇUĞOY kalaluğa ak'at'an q'iyene haq'i gəmiçiğö. Şot'aynak' q'urbanxot'un eçeri, elas tadi niyətt'unbi.

¹⁷ Q'ONÇUĞON isə t'etərə bi ki, İona kala sa çəlinene q'uc'p'i. Xib ği-xib şü şo t'e çəlin tapanene mandi. †

2

İonay afırı

¹ İonan çəlin tapanexun iz Buxaçuğö bakala Q'ONÇUĞO k'alpi metərə afırıpı:

² «Bez t'ar ğine Q'ONÇUĞOZ k'alpi zu, Şot'inal za coğabe tadi.

T'e dünyəni bayinq'luğaxunez haraypi, Hunal za inbaki.

* 1:1 1:1 2 Padç. 14:25 † 1:17 1:17 Mat'. 12:40

³ Bəğəloyluğxon badi Hun za,
Dənizi tumaz ak'i.
Xenene taşeri za,
Bito Vi ləpoox, Vi dalğooxe
Hari bez loxolxun c'ovaki.

⁴ Fikirezbi ki, bisti zu Vi piyexun, ama təə!
Ak'oz zu hələ Vi İvel xrama, bul k'os'boz t'iya!

⁵ Xenen za q'uc'epi,
Zapi taneşeri za.
Dənizi ile bez bel ləc'üresi.

⁶ Xene oq'az taşi, buruxmoğoy tumaz ak'i zu,
İşiğ bitala gane həmişəluğ but'eşi bez baç'anexun!
Ama Hun, ay bez Buxaçux bakala Q'ONÇUX,
Za çark'esendi, za t'e dünyənexunen zapi c'evk'i!

⁷ Bez elmux bez boşt'an c'eğat'an,
Q'ONÇUĞOZ eyex badi zu,
Bez afırıyal hari Va,
Vi İvel xrama p'anep'i.

⁸ Əfçi buxaçuxxo bul k'os'balt'oğoy
Şaat'luği k'ə baksunaxun xavar butene!

⁹ Ama zu Vi s'iya alabala məğur məğbsun
Vaynak' q'urbanxo eçoz!
Bez elasp'i niyətp'it'oğoy bitova bex p'ap'esp'oz.
Çark'esun Vaxune eyasa, ay Q'ONÇUX!»

¹⁰ T'e vədə Q'ONÇUĞON t'e kala çəlinə əmirəbi, şot'inal İona izi jomoxun qaydi q'ariluğane boseri.

3

İonay Ninevina taysun q'a ninevaluğoy toobabsun

¹ Q'ONÇUĞON İonaynak' p'əmcı kərəməl İz əyitə p'ap'esebi. ² «Hayza Ninevina taki! T'e kala şəhərə Bezi va pit'oğoy car k'alp'i bayanba!»

³ İonal hayzeri Q'ONÇUĞOY əyiten Ninevina yaq'ane baft'i. Nineva isə kala şəhərəy, şot'ay sa belxun başı t'e belxun c'eyseynak' xib ğiney lazım. ⁴ Ama İonay hələ süft'in ğine şəhərə başı "Nineva q'ırx ğinaxun oşa oçalen sa bakale!" upsun bəsebaki. ⁵ Ninevaluyox Buxaçuğoy vət'unbaki, ğurux efi busat'un çurpi. Kala-mis'ik', bitot'in çul lapi içoğoy heq'ədər pəşman baksunat'un ak'est'i.

⁶ Me exlət taşi Ninevin padçağı ümögö p'ap'at'an şo iz taxt'e loxolxune hayzeri, şot'inal iz padçağı paltara c'evk'i çul lapi jeq'e boşe arşi. * ⁷ İzi s'iyen əmir c'evk'i bayanbesedi: «Şuk'kalen iz jomo nə ukun, nə üğün maq'an duği. Heyvanxoval nə ot't'ağa, nəəl xe üğsa maq'at'un taşeri. ⁸ Barta amdarxon içoğoy loxol çul lapi, içoğoy eğel belığoy loxolal çul lapest'i üşə-ğena Buxaçuğoy'at'un k'alpi. Pis yaq'en tağalo, şər əş biq'alo iz əməlxoxun kul haq'eq'an! ⁹ Avabakes tenebakon, bərkə t'e vədə Q'ONÇUĞON yax goroxe hari, İzi bok'osp'i şikala əcuğoy bask'est'i yax tene əfçibi».

¹⁰ T'e vədə Buxaçuğon şot'oğoy me bit'oğoy, içoğoy pis yaq'axun c'eri toobabsuna anek'i. Şot'oğoy gorox hariyal yaq'absun çureğala bəlinə tene yaq'abi.

* 3:6 3:6 çul lapi jeq'e boşe arşi - Me hərəkəten yas efi toobabsunane ak'est'a.

4

Buxaçuğoy ük' bok'ospsuna ak'i İonay əcuğon biq'sun

¹ İonay isə me əşur sal xoşel tene hari, şot'ay əcuğone biq'i. ² Afırıpı Q'ONÇUĞO metərə pi: «Ay Q'ONÇUX, zu hələ bez oçalin boş bakat'an me əşlin metər çark'suna avazuy! Şot'o görəz Tarşışa t'it'eri. Avazuy, Hun ük' bok'osp'al, gele səbürlü, çuresun gele bakala Buxačuxnu, bələ yaq'absunal Vi kul tene tağal! * ³ İsa haq'a bez elmoğo, ay Q'ONÇUX! Zaynak' ene manst'axunsa bisun şaat'e». ⁴ Q'ONÇUĞON isə xavare haq'i: «Va gelene laft'i me əş?»

⁵ İonan şəhərin bel k'ə eysuna tamaşabsune çuresay, şot'o görəl şəhərexun c'eri bəğ c'eğalaç içeynak' sa tərəjə düzbi şot'ay xojina areşi. ⁶ Q'ONÇUX Buxaçuğon isə t'etərə bi ki, düz İonay best'a sa xode əq'əsi. Şo kalabaki xojine sak'i, İonaynak' sərlnluğ eçeri şot'o eğariğoxune q'orişi. İonal me xoda görə gelene müqbaki. ⁷ Əyc'indəri işiğ bitat'an isə Q'ONÇUĞON me xodin tumeynak' sa meqe yaq'abi. Meqen xoda tumexun k'as'epi, şoval şerenebaki. ⁸ Bəğ əqəşit'uxun oşa, Buxaçuğon bəğ c'eğala tərəfəxun eğala gam muşe yaq'abi, bəğenal İonay bula t'etərə cərdi ki, şo tamam halnuxune biti. Bisun çuresi metərə pi: «Manst'axunsa biyayiz şo şaat'e».

⁹ Buxaçuğon İonaxun xavare haq'i: «Me xode dərden metər əcuğon biq'suna lafest'a?» İonanal "hoo, lafest'a, həysə zaynak' bisun mot'oxun şaat'e!" pine.

¹⁰ T'e vədə Q'ONÇUĞON metərə coğab tadi: «Sa xodeynak' vi ük'e boksa - vi nu kalabi, iz loxol əzyət nu ak'i, sa ğiin boş kalabaki oşin ğineyal q'aribaki sa xodeynak'!

¹¹ P'oy Bez ük' hetər maq'an bok'i Ninevineynak'? Sabaç q'a hazar tanaxun gele iz yaq'a açesp'i amdar, sahəkətəl heyvan bakala t'e kala şəhəreynak' bez ük' hetər maq'an bok'i?»

* 4:2 4:2 C'eys. 34:6

Mark'en şampi Mũq Xavar Běşin öyit

Me girkə şampi Mark'en süft'ə ap'ost'ol P'avelane İsusı Mũq Xavara yəymişbsuna köməybey. Oşa isə şo Rima köçp'i miya İsusı c'ək'p'i p'as's'e şagirdaxun soğo bakala Pet'eraxune sagala əşbsa burqi. Axırı Q'onçux İsusen göynul əqəğat'an İz şagirdxo dirist' dünyəne karoozbi Mũq Xavara yəymişbsunane tapşurbey. P'et'eri Mark'eynak' İzi İsusaxun bakala vədine ak'it'oğo, t'e hadisoğo exlət'bsuni me girke bex c'eySunast'a gele köməye bake. Mark'en me girkə Rima, təxminən 57-60-ci usenxone şampe.

Mark'en şampi girk t'iyəmi Mũq Xavarxo bəğat'an boxoy tene zap'e. Girke boş İsusı zombsuni barada bakala hadisoox t'ema gele tene, şot'aynak' ki, Mark'en gelo İsusı biq'i əşurxo q'a şot'ay hər şeyə amdar k'inək' hisbsunane ak'est'un çuresa. Şot'ay hələ İsayə xavareçalen pi "Buxaçuğoy yaq'abi, me dünyəne əzyət zap'k'ala sa K'ul" baksunəne ak'est'a.

Girk İsusı nanaxun baksunaxun təə, ama şot'ay k'unuk'baksunaxune burqesa. Oşa Şeytanen şot'o şinəyişbsunaxun, mot'oxun oşa isə İsusen İz q'ulluğa burqsunaxune exlətesa. İsusen dirist' Galileyina tarapi Buxaçuğoy Padçağluği baradane karoozbsa, ak'est'ala möcüzəğon İzi Buxaçuğoy C'ək'p'iyo baksunane ak'est'a. Axırda İsus xaçane t'əqt'esa, xib ği oşa isə p'uri ganuxun bəyinebaksa. Axırinci bəndurxost'a İsusı İz şagirdxo ak'esuni q'a şot'ay göynul əqesuni baradane exlətesa.

İsus İzi saturbəş avabakest'i k'inək'e bisa. Metər xavareçalxon piyorox bito hari bex p'anep'sa. Şo amdaxoy günaxa İz p'iyen os'kseynak' yaq'abaki sa Çark'est'al, Buxaçuğon amdaxo öyit tadi sa Q'urbaney. Me Mũq Xavara qəbulbsunenə yan hələ me dünyəne Buxaçuğoy Padçağluğa yaynak' ga həzirbiyan baksa.

Girke boş bakalorox:

1:1-13 İsusı eyseynek' həzirluğ

1:14-9:50 İsusı Galileyina bakala q'ulluğ

10:1-52 Galileyinaxun Yerusəlima eysun

11:1-15:47 İsusı Yerusəlima baki axırinci ğimxo

16:1-8 İsusı bəyinbaksun

16:9-20 Bəyinbaki Q'onçuğoy İzi şagirdxo ak'esun saal göynul əqesun

K'unuk'bal İoani yaq' həzirbseynek' eysun

(Mat'. 2:1-12; Luk'. 3:1-18; İoan. 1:19-28)

¹ Buxaçuğoy Ğar İsus Xrist'osi Mũq Xavar metərə burqesa.

² Xavareçal İsayə girke boş şameşi k'inək':

«Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absa.

Şot'in Vi yaq'a həzirbale». *

³ «Çöle car sak'alt'ay səse eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,

Şot'ay c'ovakala ganxo düzbanan"». †

* 1:2 1:2 Mal. 3:1 † 1:3 1:3 İsa. 40:3

⁴ Şameşi k'inək'əl, K'unuk'bal İoan meydane c'eri amdarxo içoğoy günaxxoy bağışlayınşakseynak' toobabsuna, mot'ay nişan k'inək'əl k'unuk'baksunane çöle karoozbsay. ⁵ Bütüm İudeyin oçala bakalorox saal Yerusallima yəşəyınşala amdarxo şot'ay t'öğölt'un eysay. Şot'oğon içoğoy günaxxo ozanet'un exst'ay, İoanenal şot'oğon İordan oqe boş k'unuk'ebsay.

⁶ İoanen buşe xayaxun paltare layey, iz biyex t'olaxun q'ayınşe ğaçey. Çərtk'ən saal cir uç'e uksay. †

⁷ Şot'in metəre karoozbsay: «Zaxun oşa zaxun gele Zorbone eysa. Zu sal k'os'baki Şot'ay torok'ali bağa şadbsuna layiğ tezu. ⁸ Zu vəx xenenez k'unuk'bsa, ama Şot'in vəx İvel Urufen k'unuk'bale».

İsusi k'unuk'baksun saal sinəyınşaksun
(Mat'. 3:13-4:11; Luk'. 3:21-22; 4:1-13)

⁹ T'e ğimxo İsus Galileya oçali Nazaret' şəhərexun hare. İoanenal Şot'o İordan oqe boş k'unuk'ebi. ¹⁰ İsus xenaxun c'eğat'an hat'e saad göyurxoy qayesuna saal Urufi göyərçin k'inək' İz loxol şiysunane ak'i. ¹¹ Göynuxun sa səse hari: «Hun Bez gele çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

¹² Mot'o uk'ala k'inək' Urufen Şot'o çölene zapi taşeri. ¹³ Şo çöle q'ırx ği manedi. Me q'ırx ğinast'a Şeytanen Şot'o sinəyınşebi, Şot'o əqnə heyvanxoy aranene efi. Angelxon isə Şot'o q'ulluğt'unbsay.

İsusi İz q'ulluğa burqsun
(Mat'. 4:12-17; Luk'. 4:14-15)

¹⁴ İoan biq'əsit'uxun oşa İsusen Galileyina hari Buxaçuğoy Müq Xavarane karoozbsay. ¹⁵ Şot'in nexey: «Vaxt' ene p'ap'ene, Buxaçuğoy padçağluğ işabakene. Toobabanan, Müq Xavara vəbakanan!» *

Samci şagirdxo
(Mat'. 4:18-22; Luk'. 5:1-11)

¹⁶ İsus Galileya göle t'öğen c'ovakat'an xena tor bosala Simona q'a iz viçi Andreyane ak'i. Me amdarxo çəlibiq'alxoney. ¹⁷ İsusen şot'oğon pine: «Bez baç'anexun ekinan, Zu vəx amdar biq'ala çəlibiq'alxo booz». ¹⁸ Şot'oğon hat'e saad torurxo boşeri Şot'ay baç'anexunt'un taşi. ¹⁹ İsus samal bəş taşi Zavday ğar İak'ova q'a şot'ay viçi İoanane ak'i. Şot'oğon lodk'in boş arşi torurxot'un yamaluq'bsay. ²⁰ İsusen hat'e saad şot'oğon k'alepi. Şot'oğonal içoğoy bava Zavdaya əyiteşi əşp'alxoxun lodk'ina efi Şot'ay baç'anexunt'un taşi.

İsusi amdaraxun murdar urufa c'evksun
(Luk'. 4:31-37)

²¹ Şorox K'efernaumat'un hari. Şamat' ği eğat'an İsusen sinagoga başi zombsane burqi. ²² Şot'ay zombsuna bütüm məət't'əlt'un manst'ay, şot'aynak' ki, şot'oğon k'anun zombaxo k'inək' təə, Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombsay. † ²³ Hame vədə me sinagoga içust'a murdar uruf bakala sa amdare başi. ²⁴ Murdar urufen harayepi: «Ay nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibseynak'en hare? Zu avazu Hun Şunu! Hun - Buxaçuğoy İvelonu!» ²⁵ Ama İsusen murdar urufa əmirebi: «Şip' çurpa, me amdaraxunal c'eki!» ²⁶ Murdar urufen me amdara jik'p'i ost'ar haraysun şot'oxun c'ere. ²⁷ Bütüm q'ıya baft'i sun-sunaxun xavart'un haq'i: «Mo

† 1:6 1:6 2 Padç. 1:8 § 1:11 1:11 İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 9:7; Luk'. 3:21-22 * 1:15 1:15 Mat'. 3:1-2 † 1:22 1:22 Mat'. 7:28-29

hik'ə? Maninesa tēzə sa zombsune! İz ext'iyərəl t'etərə ki, murdar urufxo əmirebsa, şoroxal İçu tabit'unbaksa».

²⁸ İsusı barada bakala exlət Galileya oçali hər tərəf usum yəymişaksane burqi.

İsusı gele amdarxo q'olaybsun

(Mat'. 8:14-17; Luk'. 4:38-41)

²⁹ Şo sinagogaxun c'eğala k'inək' İak'ovaxun q'a İoanaxun sagala Simoni q'a Andreyi k'oyane taşi. ³⁰ Şorox t'iya bağat'an avat'unbaki ki, Simoni q'aynako q'ızdırmin boş bask'ene. ³¹ İsusen şot'ay t'öğöl taşi iz kulaxun biq'i alanebi, çuğoy q'ızdırmal hat'e saad şire. Çuğon şot'oğ q'ulluğbsane burqi.

³² Biyəsin bəğ batk'it'uxun oşa bütüm azariğə saal içoğoy boş murdar uruf bakalxo İsusı t'öğölt'un eçeri. ³³ Bütüm şəhəri amdarxo çomoy t'öğölt'un gireşi. ³⁴ Şot'in cürbəcür azar baft'i gele amdarxone q'olaybi, gele murdar urufxone şəp'eşi. Ama murdar urufxo əyitpsuna icaza tene tadi, şot'aynak' ki, şot'oğon İsusı Şu baksuna avat'uniy.

İsusı İz q'ulluğa davambsun

(Luk'. 4:42-44)

³⁵ Savaxt'an üşenen hələ işiğ bitinut' İsus hayzeri k'oyaxun c'ere, Şo amdar nu bakala sa gala taşi t'et'iya afırnəpi. ³⁶ Simonen q'a iz t'öğx bakalt'oğon isə İsus qəvesat'un burqi. ³⁷ Şot'o bəğəbi pit'un: «Bitot'in Vane qəvesa». ³⁸ İsusen şot'oğ pine: «Ekinan q'erəz ganxo - hərrəmine bakala ayizmoğə tağen, t'et'iyal karoozbaz, şot'aynak' ki, Zu mot'aynak'ez hare».

³⁹ Hametər, İsusen taşi bütüm Galileyina, t'iya bakala sinagogxokaroozəbsay, murdar urufxone şəp'esay. †

İsusı cuzam azara baft'i amdara q'olaybsun

(Mat'. 8:1-4; Luk'. 5:12-16)

⁴⁰ Sa ği cuzam azara baft'i § sa amdaren İsusı t'öğöl hari İz bəş çökt'i xoyinşəbi: «Axiri Hun çureğayin za təmizbes bankon». ⁴¹ İsusı şot'o goroxe hari. İz kula boxodi şot'ay loxol laxi pine: «Çurezsa, təmizbaka!» ⁴² Mot'o uk'ala k'inək' t'e amdar cuzamaxun təmizbaki q'olayebaki. ⁴³ İsusen hat'e saad şot'o yaq'abadi ⁴⁴ möhk'əm tapşurebi: «Bəğa, me barada şuk'k'ala sa əyit ma upa, ama taki va bəyinşen bəğəq'an. Mot'o bitot'in ak'seynak'al vi cuzamaxun təmiz baksuna görə Moiseyen bürmişi q'urbanxo eça». *

⁴⁵ Ama t'e amdaren c'eri me bəkit'oğə bitot'aynak' exlətp'i hər gala yəymişəbi. Şot'aynak'al İsus ene şəhərə qay bayes tene baksay. Şo şəhərexun t'öğx, şuk'k'al nu bakala galane manst'ay, amdarxo isə hər tərəfəxun İz t'öğölt'un eysay.

2

İsusı p'araliçen duğit'u q'olaybsun

(Mat'. 9:1-8; Luk'. 5:17-26)

¹ Sa hema ği oşa İsus p'urum K'efernaumane hari. Şot'ay k'oya baksuni xavaral dirist' şəhərə yəymişəbaki. ² Şot'ay t'öğöl t'eq'ədər gele amdare hari ki, sal c'öş çomoy bəş çurk'alal ga tene mandey. İsusen şot'oğoynak' Buxaçuğoy əyitəne karoozəbsay.

† **1:39** 1:39 Mat'. 4:23; 9:35 § **1:40** 1:40 cuzam azara baft'i - iz bədən yara baft'i. Me azari s'i - cuzamey.

* **1:44** 1:44 Lev. 14:1-32

³ Me vëdine bip tanen p'araliçen duği sa amdara Şot'ay t'öğöl eş'tunt'un çuresi.
⁴ Ama gele amdaxoy topbaksuna görə şot'o İsusı t'öğöl eçes tet'un baki. Şot'aynak'al İsus bakala k'ojin belxun ga qaypi, t'e p'araliçen duği amdara nasilk'in boş t'et'iin oq'at'un şivk'i. ⁵ İsusen şot'oğoy vëluğa ak'i p'araliçen duği amdara pine: «Bez ğar, vi günaxxo bağışlayınşebaki».

⁶ Ama t'et'ia arsi sa hema k'anun zombalen* içoğoy ük'e boş fikirt'unbsay: ⁷ "Me amdaren k'ə əyite? Axırı mo Buxaçuğoy tərsinəne! Tək Buxaçuğoxun başq'a günaxxo şina bağışlayınşes bakon?" ⁸ İsusen hat'e dayğa şot'oğon içoğoy ük'e boş k'ə fikirsuna İz urufen q'amişaki pine: «Mo hetər fikirxone ef beyne eysa? ⁹ Manu hasande? P'araliçen duğit'u "vi günaxxo bağışlayınşebaki" upsun, yoxsa "hayza, vi nasilk'ina ext'a taki" upsun? ¹⁰ Ama vən avabakanan ki, Amdari Ğare oçali çoye günaxxo bağışlayınşala ext'iyər bune».

Oşa p'araliçen duğit'u pine: ¹¹ «Va nexzu, hayza, vi nasilk'ina ext'a k'oya taki!»
¹² Azariyal hat'e saad hayzeri iz nasilk'ina ext'i bütümt'ay piin bəş c'eri tanəsi. Bütüm mat mant'undi. Camaaten Buxaçuğə alxışp'i next'uniy: «Yan hələ metər əş teyan ak'ey».

İsusı günaxkərxo düz yaq'a k'alpsun
 (Mat'. 9:9-13; Luk'. 5:27-32)

¹³ İsus p'urum göle t'öğölə taşi. Şot'ay t'öğx gele amdare eysay, Şot'inal camaata zomebsay. ¹⁴ Yaq' c'ovakat'an naloggirbala gala arsi Halfay ğar Levina (şot'ay s'iya Mat't'al next'uniy) ak'i şot'o pine: «Bez baç'anexun eki». Şoval hayzeri İsusı baç'anexune taşi.

¹⁵ İsusı baç'anexun tağalxo geleney. Şot'aynak'al İsus Levin k'oya sulfin bel arsi şum uk'at'an gele naloggirbalxo q'a q'erəzəl günaxkərxo hari Şot'oxun q'a İz şagirdxoxun sagala şumt'un kəyi. ¹⁶ Fariseyxoxun† bakala k'anun zombalxon İsusı günaxkərxoxun q'a naloggirbalxoxun sagala şum uksuna ak'i, Şot'ay şagirdxo pit'un: «Mot'in het'aynak'e naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala şum uksa?»

¹⁷ İsusen mot'o ibakat'an şot'oğə pine: «Sağlamt'oğoy tene, azarit'oğoye doxt'ura eht'iyəc bu. Zu düzgün amdaxo təə, günaxkərxo k'alpseynak'ez hare».

Ğuruxi əmxun bakala sual
 (Mat'. 9:14-17; Luk'. 5:33-39)

¹⁸ İoani şagirdxon q'a fariseyxonğuruxt'un efsay. Sa ği bəzi amdaxo İsusı t'öğöl hari xavart'un haq'i: «Het'aynak' İoani q'a fariseyxoy şagirdxon ğurux et'unfsa, ama Vi şagirdxon ğurux tet'un efsa?» ¹⁹ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Bəy içoğoy t'öğöl bakat'an iz q'onağxon ğurux et'unfon? Heq'ədər ki, bəy içoğoy t'öğölə, şot'oğoy ğurux efsuna eht'iyəc butene. ²⁰ Ama bəyə içoğoy t'öğölxun taşala ğimxo eğale, hat'e vədəl ğurux efalt'un. ²¹ Şuk'k'aleni bisi paltara təzə parçinaxun yamaluq' duteneğon. Tene, təzə yamaluq' bisi paltaraxun çukeğon, zığbaki gaal samalal pise ak'eğon. ²² Şuk'k'aleni təzə fina bisi tuluğxo batenekon. Tene, finen tuluğxo t'öpəvək'on, ham fi, hamal tuluğxo zayebakon. Təzə fina təzə tuluğxoy boşt'un bakon».

Şamat' ğine əmxun zombsun
 (Mat'. 12:1-8; Luk'. 6:1-5)

²³ Sa Şamat' ğine İsus əkini boşt'ane c'ovaksay. T'et'iin c'ovakat'anal İz şagirdxon sünbülxo həvq'sat'un burqi. ‡ ²⁴ Mot'o ak'ala fariseyxon Şot'o pit'un: «P'oy mot'oğon

* **2:6** 2:6 k'anun zombal - Moiseyi k'anunxo saat' avabakala, şot'oğoy məninə q'andırışala, t'e k'anunxo hetər əməlsuna zombala amdax. † **2:16** 2:16 farisey - iudeyxoy dini icmoğoy nəəl ki sekt'oğoy üzvi ‡ **2:23** 2:23 K'an. 23:25

het'aynak't'un Şamat' ğine q'adağan bakala əşurxo biq'sa?» ²⁵ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Davidi q'a iz t'öğöl bakalt'oğoy busa, içoğoy köməyə eht'iyəc bakat'an k'ə bsuna sal k'altenanpe ki? ²⁶ Şo samci bəyinş Evyatari vədinest'a irəzilüği çadıra başi bəyinşxoxun başq'a şuk'k'ala uksuna icaza nu tadeğala, Q'onçuğoy həsrəbaki şumurxone kəyi, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». §

²⁷ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Şamat' ği amdareynak'e yaranmışake, amdar Şamat' ğineynak' təə. ²⁸ Amdari Ğar isə Şamat' ğineyalq'onçuxə».

3

İsusi kul p'araliç amdara Şamat' ğine q'olaybsun (Mat'. 12:9-14; Luk'. 6:6-11)

¹ İsus p'urumal sinagogane başi. T'et'iya kul p'araliç sa amdare buy. ² Bəzi amdarxoy pul İsusi loxoley, şot'aynak' ki, şot'oğon yaq't'unbəğsay bəyn İsusen me amdara Şamat' ğine q'olaybala, yoxsa təə. ³ İsusen kul p'araliç amdara pine: «Bəş c'eki!» ⁴ Oşa isə hərrəmine bakalt'oğoy loxole bəği pi: «Mat'uva icaza bu: Şamat' ğine şaat'luğ yoxsa pislüğ bsuna? Şinesa elmoğoy çark'est'una, yoxsa bespsuna?» Ama şorox şip' çurpet'uniy. ⁵ İsusen me amdarxoy loxol bəği şot'oğoy pulmoğon lazım bakalt'u nu aksun çuresunane ak'i. T'e vədə Şot'in azarina pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in iz kula boxonedi, kulal q'olayebaki.

⁶ Fariseyxon t'et'iin c'erit'uxun oşa hat'e saad İrodi tərəf bakalt'oğoxun sagala İsusa hetər əfçibsunı barada maslaatsat'un burqi.

İsusi bac'anexun eğalt'oğoy gelebaksun (Mat'. 4:24-25; Luk'. 6:17-19)

⁷ İsus İz şagirdxoxun sagala göle t'öğxe taşi. Şot'ay bac'anexun isə Galileyinaxun gele camaate eysay. ⁸ İsusi biq'i əşurxo ibaki, Şot'ay t'öğöl İudeyinaxun, Yerusolimaxun, İdumeyinaxun, İordan oqe t'iyəmi tərəfəxun, Sure saal Sidoni hərrəminəxunal et'unsay. ⁹ Amdar t'eq'ədər geleney ki, İsusen İçu maq'at'un sıxışt'ırışı pi, İz şagirdxoxun İçeynak' sa lodk'a həzir efsunane xaişbi. ¹⁰ Axırı Şot'in gele amdarxone q'olaybey, isəəl bütüm azari bakalt'oğon Şot'o lafst'eynak' içoğoy best'unbsay. * ¹¹ Murdar urufxon isə İsusa ak'at'an Şot'ay bəş past'eşi ost'aar harayt'unney: «Hun Buxaçuğoy Ğarnu!» ¹² Ama İsusen şot'oğoy İzi şu baksuna bayanbsuna q'adağanəbsay.

P'as's'e şagirdi təyinbaksun (Mat'. 10:14; Luk'. 6:12-16)

¹³ Sa ği İsus buruğoy laşi İz c'ək'p'i amdarxo İz t'öğölə k'alpi, şoroxal hart'un. ¹⁴ Şot'in p'as's'e tana c'ək'p'i apost'ole təyinbi ki, şorox həmişə İz t'öğöl bakat'un. Me amdarxon Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbalt'uniy. ¹⁵ İsusen şot'oğoy murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi.

¹⁶ Metərлуğen, İsusen me p'as's'e tanane təyinbi: P'et'er s'i tadeşi Simon, ¹⁷ Benerageş s'i tadeşi Zavdayi ğar İak'ov saal şot'ay viçi İoan - Benerageş «S'əq'e ğarmux» upsune - ¹⁸ Andrey, Filip', Varfolomey, Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Tadday, Kənançi † Simon ¹⁹ saal oşa İsusa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

§ 2:26 2:26 Lev. 24:9; 1 Şam. 21:1-6 * 3:10 3:10 Mrk'. 4:1; Luk'. 5:1-3 † 3:18 3:18 Kənançi - rimluğoy əleyinə əq'əşit'oğoy tadeşi s'i.

İsus saal Baal-Zevul
(Mat'. 12:22-32; Luk'. 11:14-23)

²⁰ Sa ği İsus sa k'oyane başı. Camaat p'urumal şot'ay bel giresane burqi, İsusen q'a iz şagirdxon sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay. ²¹ İsusi ailinen me barada ibakat'an Şot'o eşt'eynak' yaq'ane baft'i. Şot'aynak' ki, fikirt'unbsay ki, Şot'in İz haq'ılane açesp'e.

²² Yerusalimaxun hari k'anun zombalxon isə next'uniy: «Şot'ay boş murdar urufxoy kalo bakala Baal-Zevule başe! Baal-Zevuli zorene murdar urufxo c'evksa». † ²³ İsusen k'anun zombalxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoy pit'oğoy barada məsələğon exlət'p'sane burqi: «Şeytanen Şeytana hetərə şəp'eşes bakon? ²⁴ Əgər sa padçağluğ iz boş cöyebaksasa, t'e padçağluğ vərəne bakon. ²⁵ Əgər sa k'oj iz boş yaq'ax tene taysasa, t'e k'oj sərəğon. ²⁶ Əgər şeytanenal iç iz əleyinə əqəsi için-içuxun düşmənlüğəbsasa, şot'in porttenebon, şot'ay axire eğon. ²⁷ Axırı şuk'k'alən zorba amdari k'oya başı süft'ə t'e amdari kul-tura ğaç'p'inut' şot'ay k'oja fıq'p'es batenekon.

²⁸ Vəx düzinəz nex: amdarxoy bütüm günaxxo q'a Buxaçuğo bİhi tağala əyitmux şot'oğə bağışlayınşakes banekon. ²⁹ Ama İvel Urufa nu çalxala əyitmux sal sa amdara tene bağışlayınşakal, şot'ay günaxal iz ozane həmişəluğ mandale». §

³⁰ İsusen mot'o şot'oğon "şot'ost'a murdar uruf" upsuna görəne exlətp'i.

İsusi Buxaçuğoy əyitə əməlbalt'oğə İz ailə hesabbsun
(Mat'. 12:46-50; Luk'. 8:19-21)

³¹ Hame vədə İsusi Nana q'a viçimux hari p'at'unp'i. Şot'oğon çölin tərəf çurpi Şot'o k'alpseynak' amdart'un yaq'abi. ³² Kala sa top amdar İsusi hərrəmine arşeney. Şot'o p'ap'est'unbi: «Vi Nana q'a viçimux çölin tərəf çurpet'un, Vat'un k'ale». ³³ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Bez nana q'a viçimux şuva?» ³⁴ Oşa İz hərrəmine arşit'oğoy loxol bəği pine: «Mone, Bez nana q'a viçimux miyane. ³⁵ Şot'aynak' ki, şiin Buxaçuğoy əyitə əmələbsasa, Bez viçi, xunçi saal nana şone».

4

Şərəğala şile barada məsələ
(Mat'. 13:1-23; Luk'. 8:4-15)

¹ İsusen p'urumal göle t'öğöl amdarxo zombsane burqi. İz hərrəmine t'eq'ədər amdare gireşey ki, İç laşi lodk'inane arşi, amdarxo isə göle t'öğöl, q'ariluğat'uniy. *

² İsusen şot'oğə gele şeyə məsələğone zombsay. Şot'in pine: ³ «Ümüx laxanan: sa əkinçi şil şarpsane c'eysa. ⁴ Şark'ala vədine şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğölə bist'a, q'uşurxonal hari şot'oğə t'uk't'i ut'unksa. ⁵ Sa hemo k'ul gele nu bakala - jəluğ galane bist'a. K'ul mal baksuna görəl usum göyünebaksasa. ⁶ Ama bəğ c'eğat'an iz tum bəğəloy nu baksuna görə usum şerebaki q'arinebaksasa. ⁷ Sa hemo şaşurxoy aranene bist'a. Şaşurxon kalabaki şot'oğə haq'layınşt'unbsa, me şilurxonal bar tet'un tast'a. ⁸ T'iyəmiyoroş isə bərəkətlu oçalat'un bist'a. Şot'aynak'al göyünbaki, kalabaki avuzt'unbaksasa, şot'oğoy bəzit'oğon otuz, bəzit'oğon altmış, bəzit'oğonal sabaç q'at gele bart'un tast'a». ⁹ Oşa İsusen pine: «İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an».

¹⁰ Camaat şaresit'uxun oşa İz p'as's'e şagirden q'a İz baç'anexun tağalt'oğon Şot'oxun məsələğoy baradat'un xavar haq'i. ¹¹ İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluği sir vəynak'e qayəşe, ama t'iyəmint'oğoynak' hər şey məsələğone exlətesa ki,

12 "Bëğëq'at'un, ama maq'at'un ak'i,
İbakeq'at'un, ama maq'at'un q'amişaki.
Tene, Buxaçuğoç fıırıpi bağışlayınşt'unbakon"». †

13 Oşa İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Vën me məsəlinə tenan q'amişaksasa, t'e vədə t'iyəmi məsələğə hetər q'amişakalnan?»

14 Əkinçinen şark'alo Buxaçuğoy əyite. 15 Bəzi amdarxo yaq'e t'öğöl bit'i şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə it'unbaksa, ama Şeytanen hat'e saad hari içoğoy boş bit'eşi əyitə ext'i taneşt'a. 16 Bəziyoroş jəluğ gala şareşi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki şot'o hat'e saad müqluğen q'abult'unbsa, 17 ama içoğost'a tum nu baksuna görə porttet'unbsa, əyitə görə təgibbaksuna q'a içoğə əzyət baksuna ak'ala k'inək' t'e əyitəxun qoşt'unbaksa. 18 Şaşurxoy arane bit'i şilurxo moroxe: şot'oğon əyitə it'unbaksa, 19 ama me dünyəni narahatçiluğxo, var-dövlətə feret'baksun q'a q'erəz şeymoğə bakala tamax arane başi əyitə q'əq'ənnə, əyitenal bar tene eşt'a. 20 Bəzi amdarxo isə bərəkətlu oçala şareşi şilurxo k'inək'e. Şot'oğon əyitə ibaki q'abult'unbsa, oşaal otuz, altmış, nəəl ki lap sabaç q'at gele bart'un eşt'a».

Çırağı barada məsələ (Luk'. 8:16-18)

21 İsusen q'erəzəl sa məsəl şot'oğə exlətebi: «Ef zənden, çırağa q'ave nəəl ki taxt'e oq'a laxseynak' et'unçon? Təə! Şo çırağı q'ave loxolt'un laxsa. ‡ 22 T'etər c'əp'k'in sa şey tene bu ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər but' sa şeyal tene bu ki, nu qayeğane. § 23 İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

Usk'uni barada məsələ (Mat'. 7:2; Luk'. 6:38)

24 İsusen şot'oğə sa məsələl exlətebi: «Ef ibakalt'oğoy barada yönbəri fikirbanan: mani usk'unen usk'aynan, vəynak'al hat'e usk'unen usk'eğale, hələ avuzal tadeğale. * 25 Şot'aynak' ki, şii bunesa, şot'o samalal gele tadeğale, ama şii tene busa, iz bakaloval içuxun haq'eğale».

Zoğ duği şile barada məsələ

26 İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Mone, sa amdaren şile şare. 27 Şo basek'sa, hayest'a, şil isə zoğ duği kalanebaksa. Əkinçinen mot'ay hetər bex c'eysuna sal avatenebaksa, 28 axırı oçalen içine mot'oğə bsa. Süft'ə zoğə c'eysa, oşa sünbül, samal oşal sünbülü dənooxe kalabaki ap'sa. 29 Əkin neşum bakat'an isə əkinçinen usumluğen mixane exst'a, şot'aynak' ki, exe vədə p'ap'ene».

Xardali şile barada məsələ (Mat'. 13:31-32,34; Luk'. 13:18-19)

30 Oşa İsusen p'urum pine: «Buxaçuğoy padçağluğa het'uxun sa biq'en? Şot'o mani məsəlinen ak'est'en? 31 Şo xardali şiləne oşq'arst'a: oçali çoyel bit'eğala şilurxoy ən mis'ik'o baalkayin, 32 kalabaki bütüm bost'ani bitk'iğoxun alloye baksu. İz taymuxal t'e boydane baksu ki, göynul purk'ala q'uşurxon şot'ay xojina mese biq'sa».

33 İsusen mot'oxun q'erəzəl gele məsələooxe exlətp'i. Şot'in me cürəne karoozbsay ki, şot'oğon İçu q'amişakes bakat'un. 34 Şot'oğə məsəlsuz hik'k'al nexteney, ama İz şagirdxoxun tək mandat'an şot'oğə hər şeyə q'andırışəbsay.

† 4:12 4:12 İsa. 6:9-10; İoan. 12:39-40; Ap'ost'. 28:26-27 ‡ 4:21 4:21 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § 4:22 4:22 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * 4:24 4:24 Mat'. 7:2; Luk'. 6:38 † 4:25 4:25 Mat'. 13:12; 25:29; Luk'. 19:26 ‡ 4:29 4:29 Yol. 3:13; İoan. 4:44

*İsusi tufana bask'est'un**(Mat'. 8:23-27; Luk'. 8:22-25)*

³⁵ Hat'e ği biyəbakat'an İsusen İz şagirdxo pine: «Ekinan göle t'e tərəf c'ovaken».

³⁶ Şagirdxoval camaataxun cöybaki İsus bakala lodk'ina arsi tat'unşi. İçoğoxun sagala q'erəz lodk'oxal enesay.

³⁷ Bürdən zorba sa tufane əqəsi. Ləpoğon lodk'ina t'etərə duğsay ki, xe iz boşə buybaksay. ³⁸ İsus lodk'in baç'anin tərəf İz bula bera laxi bask'enedey. Şagirdxon Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, yan həysə batk'alyan! Yəni mot'in Va naraat tene bsa?»

³⁹ İsusen hayzeri muşa q'adağanebi, gölə isə "çurpa, şip'baka!" pine. Muş çurepi, bəğəloy sa şip'luğə baki.

⁴⁰ İsusen şot'oğə pine: «Het'aynak'nan meq'ədər q'ıbsa? Hələ vəst'a vəluğ tene bu?» ⁴¹ Şagirdxo q'iyen haneq'i. Şot'oğon sunaxun "mo hetər Amdare ki, muşal, gölə İçu tabinebaxsa?" pi xavart'un haq'say.

5*İz boş murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun**(Mat'. 8:28-34; Luk'. 8:26-39)*

¹ Şorox göle t'e soğə tərəf bakala gadaraluğoy oçalat'un taşi. ² İsus lodk'inaxun şigala k'inək' gərəmzəluğaxun iz boş murdar uruf bakala sa amdare Şot'ay bəş c'eri. ³ Şə gərəmzəluğane yəşəyinşbsay, şuk'k'alən şot'o lap zincirləyinşiyal efes tene baksay. ⁴ Hema kərəm şot'o k'andallayınşiyal ğaçp'et'uniy, ama şot'in k'andalxoval xoxep'say, zincirxoval k'as'enedey. Şuk'k'ali şot'o şip'p'ala zor aytenesay. ⁵ Həmişə, üşə-ğena gərəmzəluğa, buruxmoğə harayenedey, için içü jəlayınşesay.

⁶ Şot'in İsusə əxiləxun ak'i t'it'eri Şot'ay bəş bineti, ⁷ harayk'a pine: «Ay İsus, Ala Arsit'ay Ğar, zaxun k'ən çuresa? Hun bakan vi Buxaçux, za əzyət ma tada!»

⁸ Şot'aynak' ki, İsusen şot'o "ay murdar uruf, me amdaraxun c'eki!" peney.

⁹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in coğabe tadi: «Bez s'i Q'oşune, şot'aynak' ki, yan geleyan». ¹⁰ Şot'in İsusə içəğə t'e oçalaxun maq'an şəp'əsi pi xoyinşbsane burqi. ¹¹ T'et'iya - buruğoy döşel kala sa bəq'e sürünene otarişbsay. ¹² Murdar urufxon İsusə xoyinşt'unbi: «Yax me bəq'ürxoy boş yaq'aba, barta şot'oğoy boş bağen». ¹³ İsusen icaza tanedi. Murdar urufxoval amdaraxun c'eri bəq'ürxoy boşt'un başi. P'ə hazar bul bəq'ə işa bakala sürü hat'e saad q'ayinaxun oq'a, gölə baft'i q'əq'əneşi.

¹⁴ Bəq'bəğəlxon t'it'eri me barada şəhərmoğə q'a ayizmoğə exlətt'unbi. Camaatal me baki əşurxo tamaşabseynek'e hari. ¹⁵ Şot'oğon İsusə t'əğöl hari mot'oxun bəş içust'a sa q'oşun murdar uruf bakala amdari paltar lapi saal haq'ullayınşaki arst'una ak'i q'it'unbi. ¹⁶ Me əşurxo ak'it'oğon isə camaata iz boş murdar uruf bakala amdari bel harit'oğə q'a bəq'ürxoy barada exlətt'unbi. ¹⁷ T'e vədə t'e oçali amdarxon İsusə xoyinşbsat'un burqi ki, içəğoy oçalaxun c'əğane.

¹⁸ İsus lodk'ina arşat'an murdar urufxoxun təmizbaki amdaren İsusə xoyinşebi ki, içüval ext'ane. ¹⁹ İsusen tene barti, ama pine: «Vi k'oya, vi işat'oğoy t'əğöl taki, Q'onçuğon vaynak' bit'oğə saal vaynak' hetər ük' bok'ospsun ak'est'una şot'oğə exlətp'a». ²⁰ Me amdarenal taşi İsusen içeynak' bit'oğə dirist' Dek'ap'olis bölginə exlətəpsane burqi, bitoval məətt'əlt'un mandı.

*Çuğoy q'olaybaksun saal mis'ik' xuyəri bəyinbaksun**(Mat'. 9:18-26; Luk'. 8:40-56)*

²¹ İsus lodk'inen p'urum göle me tərəf bakala q'ariluğa c'erit'uxun oşa İz bel gele amdare gireşi. ²² Me vədə sinagogi kalat'oğoxun soğo, Yair s'iyen sa amdare hari. Şot'in İsus a ak'i Şot'ay turinoq'a bineti. ²³ Şot'o gele xoyinşbi pine: «Bez xuyər elmoğoy loxole. Eki vi kulmoğoy şot'ay loxol laxa ki, q'olaybaki yəşəyinşeq'an».

²⁴ İsus şot'oxun sagala taneşi. Şot'ay bač'anexun t'eq'ədər amdare eysay ki, Şot'o male manst'ay çaxçuxk'at'un. ²⁵ T'et'iya içust'a p'as's'e usene ki, p'i taysuni azar bakala sa çuuxe buy. ²⁶ Şo cürbəcür doxt'urxone tarapey, şot'oğoy loxol iz bakalt'u laxeney, ama p'urumal saat' tene baksay. İz vəzyət taysun samalal pise baksay. ²⁷ Me çuğon İsus barada ibakeney, şot'o görəl şot'in amdarxoy boşt'an c'ovaki bač'anexun taşi İsus paltara lafedi. ²⁸ Şot'aynak' ki, metərə fikirbsay: «Hik'k'al tene, Şot'ay paltara laft'ayiz q'olaybakoz». ²⁹ Hat'e saad şot'ay p'i taysun bot'ebaki, içinal hisebi ki, azaraxun q'olayebaki. ³⁰ İsusen isə avanebaki ki, İçuxun sa zore c'eri, amdarxoç fıripi xavare haq'i: «Bez paltara laft'iyo şuvay?» ³¹ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Amdarxoy kiyelxun galk'ala tene. Me camaati boş Va şin lafst'una hetərə avabakes bakon?» ³² Ama İsusi piin hələl mot'o bit'une qəvesay. ³³ Çuğon içü k'ə baksuna avaney. Şo iz q'iyexun t'ut'upsun hari İsusi turinoq'a biti bütümə Şot'o exlətebi. ³⁴ İsusenal şot'o pine: «Bez xuyər, vi vëbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki, eneyal azarayınşmabaka!»

³⁵ İsusen hələ əyiteney, hame vədine sinagogi kalat'ay k'oyaxun amdarxo hari şot'o pit'un: «Vi xuyər p'ure. Ene məəlimə het'aynak'en naraat'bsa?» ³⁶ Ama İsusen me əyitə fikir tene tadi. Şot'in sinagogi kalat'u pine: «Ma q'İba, təkç'ə vëbaka!»

³⁷ Şot'in P'et'eraxun, İak'ovaxun saal şot'ay viçi İoanaxun başq'a şuk'k'ala İz bač'anexun eysa tene barti. ³⁸ Şorox sinagogi kalat'ay k'oya p'ap'at'an İsusen hay-küy balxo q'a ost'ar önök'alxone ak'i. ³⁹ İsus bona başi şot'oğoy pine: «Het'aynak'nan hay-küy bi önöne? Əyel p'uritene, hat'etər basek'e». ⁴⁰ Şot'oğon İsusi loxol axşumt'unpi. İsusen isə bütümə c'öş c'evk'it'uxun oşa əylin bava-nanaxun saal İçuxun harit'oğoxun sagala əyel bask'i galane başi. ⁴¹ İsusen əylin kiyexun biq'i şot'o pine: «T'alit'a k'um!» Mo "ay mis'ik' xuyər, va nexzu: hayza!" upsune. ⁴² Xuyərenal hat'e saad hayzeri tarapsane burqi. Şot'ay p'as's'e yəşe buy. T'et'iya bakalorox mat mant'undi. ⁴³ İsusen şot'oğoy tapşürebi ki, me barada şuk'k'alən maq'an avabaki, oşa isə əylə ukunq'at'un tadi pine.

6

İsusi İz yurdnu nu q'abulbaksun (Mat'. 13:53-58; Luk'. 4:16-30)

¹ İsus t'et'iin c'eri İz doğma yurdnune hari. İz şagirdxoval İçuxuney. ² Şamat' gi eğat'an Şot'in sinagoga karoozbi zomebsay. Şot'o ümüxlaxala amdarxoy gelet'in məət't'əl mandi nexey: «Me amdarast'a me şeyurxo mayına? Mo hetər haq'ıla kot'o tadeşe? Me cürə möcüzoğoy hetərə bsa? ³ Yəni mo hat'e iz nana Mariya, iz viçimuxal İak'ov, İosif, İoan saal Simon bakala ust'a tene ki? Hələ iz xunçimuxal memiya, beşi araret'un yəşəyinşbsa!» Hametər şot'oğon İsus tet'un q'abulbsay.

⁴ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Xavareçal saycə iz yurdnu, q'oomxoy arane saal ailin boş hörmətlü tene. Mandi hər gala!» *

* 6:4 6:4 Mat'. 13:57; Luk'. 4:24; İoan. 4:44

⁵ Metərluğen, Şot'in t'et'iyə sa hema azarin loxol İz kula laxi q'olaybsunaxun başq'a sal sa möcüzə ak'est'es tene baki. ⁶ İsus şot'oğost'a vėluğ nu baksuna ak'i məət't'əle manst'ay.

*İsusi İz p'as's'e şagirdə q'ulluğeynak' yaq'absun
(Mat'. 10:1-15; Luk'. 9:1-6; 10:1-12)*

Oşa İsusen zombsun hərrəminə bakala ayizmoğ tarapi-fırınepi.

⁷ İsusen p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi şot'oğə p'ə tan-p'ə tan karoozbsane yaq'abi. Şot'oğə murdar urufxo c'evksuni ext'iyərəl tanedi. ⁸ Şot'oğə tapşurebi ki, yaq'a çombağaxun başq'a hik'k'al - nə şum, nə toray, nəəl təngə maq'at'un ext'i. ⁹ İçoğoy turel torok'ala lapeq'at'un, ama badalbseynak' paltar maq'at'un ext'i. ¹⁰ İsusen şot'oğə pine: «Maya sa k'oya bağaynan, t'e şəhərexun c'eğamin hat'e k'oya mandanan. ¹¹ Maya vəx nu q'abulbi, vəx ümüxlaxsun nu çureğayt'un, t'et'iin c'eğat'an ef turin tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğoynak' sa nişanq'an baki!» †

¹² Metərluğen, şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şot'oğon karoozbi amdarxo tooba-
bsunat'un k'aley, ¹³ murdar urufxot'un c'evksay, c'əyin ləəmdi gele azariğot'un q'olaybsay. ‡

*Me əşurxo biq'ala amdar şuva?
(Mat'. 14:1-12; Luk'. 9:7-9)*

¹⁴ Hametər bütüm me əşurxo hari padçağ İrodi ümüğə p'anep'i, şot'aynak' ki, jomo bakalt'in İsusaxune əyitey. Bəzi amdarxon next'uniy: «Mo K'unuk'bal İoane p'uri ganuxun bəyinbake, şot'o görəne içust'a me cürə zor bu». ¹⁵ T'iyəmint'oğon isə "mo İlyane", bəzit'oğonal "t'evaxt'in xavareçalxollarik' sa xavareçale" next'uniy. § ¹⁶ Ama İroden mot'o ibakat'an pine: «Mo, zu iz bula bot'est'i İoane. Şo bəyinebake!»

¹⁷ Me İroden iz viçi Filip'i çuux İrodiya görə İoana biq'est'i zindanane badest'ey. Şot'in İrodiya içeynak' çuuxə haq'ey, ¹⁸ İoanen isə şot'o "viçey çuğə haq'sun Buxaçuğoy k'anunaxun düz etenesa" peney. ¹⁹ Mot'oxun oşa İrodiyan İoani loxol kin efi şot'o besp'est'uni q'ərarane hari. Ama iz kiyexun hik'k'al aytenesay, ²⁰ şot'aynak' ki, İroden İoani düzgün saal İvel sa amdar baksuna avaney, şot'oxun q'ibi şot'o q'orişəbsay. Düze, İoani exlətxoxun oşa İrod içul etenesay, ama p'urumal şot'ay exlətxon içü zapeney.

²¹ Sa ği İrodiyay kiyel şaat' fürsəte koft'i. İroden iz nanaxun baki ğine sarayı amdarxo, q'oşuni kalat'oğə saal Galileyin şilə amdarxo q'onaxluğə tadi. ²² Q'onaxluği vədine İrodiyay xuyəren bona başi əçinepi. Mo İrodi q'a q'onağxoy xoşel t'eq'ədərə hari ki, padçağen xuyərə pine: «Vi ük'en balt'u zaxun çureki, zu va tadaz». ²³ Oşa elasp'i p'urumal pine: «Zaxun k'ə çureğayin, lap bez padçağluği q'it'uval çureğayin, va tadoz». ²⁴ Xuyəren isə c'eri iz nanaxune xavar haq'i: «Zu k'ə çureğaz?» Şot'in coğabe tadi: «K'unuk'bal İoani bula». ²⁵ Xuyərenal hat'e saad padçaği t'öğöl t'it'eri pine: «Çurezsa ki, həysə sa sinin boş K'unuk'bal İoani bula za tadan». ²⁶ Padçağ beyköfə baki, ama iz elasa q'a q'onağxo görə xuyəri əyitə oq'a saksun tene çureşi. ²⁷ Şot'in hat'e saad içü q'orişalt'oğoxun sunt'u yaq'abi İoani bula eşt'unane əmirbi. T'e amdarenal zindana taşi İoani bula ozanaxun duği ²⁸ şot'o sa sinin boş xuyəreynak' eneçeri. Xuyərenal şot'o iz nanane tadi.

²⁹ İoani şagirdxon mot'o ibakat'an hari şot'ay meydə ext'i mağarinat'un laxi.

† **6:11** 6:11 T'e vaxt' iudeyxo t'iyəmin ölkənəxun qaybakat'an içoğoy turel arşi tozal şap't'unst'ay. Me hərəkətə içoğoy azuk'axun bakalt'oğoynak' bsunen isə şot'oğoval Buxaçuğə nu çalxalt'oğoxun sa biq'sunane ak'est'ay. Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 ‡ **6:13** 6:13 İak'. 5:14 § **6:15** 6:14-15 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19

İsusi qo hazar tana boşevksun

(*Mat'. 14:13-21; Luk'. 9:10-17; İoan. 6:1-14*)

³⁰ Ap'ost'olxo İsusi t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğon içoğo tadi tapşuruğxo bex p'ap'epsuni q'a camaata zombsuni barada Şot'aynak' exlött'unbi. ³¹ İsusen pine: «Ekinan isə şuk'k'al nu bakala sa gala tağen, cöycə samal dincəyişəken». Axiri eğal-tağal gele baksunaxun sal şum ukala vaxt' tet'un bəğəbsay.

³² Şoroxal lodk'ina laşi içan-ıçoğoynak' şuk'k'al nu bakala sa galat'un taşi. ³³ Ama tağat'an camaaten şot'oğo anek'i, gelet'inal çalexı. T'e vədə bütüm şəhərmoğoxun amdarxo turin axışaki t'e gala içoğoxun bəş p'at'unp'i. ³⁴ İsus q'arılığa c'eri kala sa top amdarxo ak'at'an şot'oğoynak' İz ük'e bok'i, şot'aynak' ki, çobansuz eğelxo k'inək't'unıy. İsusenal şot'oğo gele şeymoğoy barada zombsane burqı. *

³⁵ Biyənebaksay. Şagirdxon hari İsusa pit'un: «Mo çöle, hamal ene c'əyine. ³⁶ Camaata tərba, barta taşi me hərrəmine bakala ayizmoğoxun, ganxoxun içoğoynak' sa şey haq'i kəyeq'at'un». ³⁷ Ama İsusen şot'oğo pine: «Şot'oğo ukun vən tadanın». Şagirdxon pit'un: «Bərkə taşi p'əbaç dinaren † şum haq'ayan ki, mot'oğoyan ukest'a?» ³⁸ Ama İsusen şot'oğo pine: «Takinan, bəğanın bəyn hema şumvəx bu?» Şot'oğonal bəği pit'un: «Qo şum saal p'ə çəliyəx bu».

³⁹ İsusen şot'oğo əmirebi ki, amdarxo dəst'ə-dəst'ə göyün oye loxol arşevk'eq'at'un. ⁴⁰ Amdarxo baç-baç, əlli-əlli art'unşı. ⁴¹ İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəğsun şükürbi afırınepi. Oşa şuma cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. P'ə çəlinəl bitot'aynak' cöyebi. ⁴² Bitot'in kəyi bot'unşı, ⁴³ hələ avuzin mandı şume saal çəlin k'ot'orxoxun p'as'se zənbiləl buyt'unbi. ⁴⁴ Şum kəyit'oğoxun saycə işq'arxoy say isə qo hazar taney.

İsusi xene çoyel tarapsun

(*Mat'. 14:22-33; İoan. 6:15-21*)

⁴⁵ Mot'oxun hat'e saad oşa İsusen amdarxo k'oya yaq'abadat'an, İz şagirdxoval məcburebi ki, lodk'ina laşi İçuxun bəş t'e tərəf - Bet'sayda c'ovakat'un. ⁴⁶ İç isə camaata yaq'abadit'uxun oşa afırıpseynek' buruğone laşi.

⁴⁷ Üşə lodk'a göle biyexey, İsus isə q'arılığa tək çurpeney. ⁴⁸ İz şagirdxon zorink'ət'un avar zap'ey, şot'aynak' ki, muşen içoğoy çoyele fuyey. Mot'o ak'at'an, üşeni bip'imci saadast'a ‡ İsus göle çoyelxun şot'oğoy t'öğölə taşi, şot'oğoxun c'ovaksune çuresi. ⁴⁹ Ama şagirdxon İsusi göle çoyelxun tarapsuna ak'at'an Şot'o sa ak'esun avabaki harayt'unpi, ⁵⁰ Şot'o ak'i içoğo q'iyen haq'eney. İsusen hat'e saad şot'oğoxun əyitp'i pine: «Ük'lü bakanan, Zuzu, ma q'ıbanan!» ⁵¹ Oşa şot'oğoy t'öğöl lodk'inane laşi, muşal şip'e baki. Şorox lap məət't'əl mant'undi. ⁵² Axiri şot'oğon t'ema amdara uk'est'uni möcüzinəl tet'un q'amışakey, içoğoy pulmux hələ k'aç'iney.

İsusi Ginesara azariğo q'olaybsun

(*Mat'. 14:34-36*)

⁵³ İsus q'a İz şagirdxo gölə c'ovaki Ginesarat'un hari. Q'arılığa c'eri lodk'inağaçt'unpi. ⁵⁴ Şorox lodk'inaxun c'eğala k'inək' camaaten İsusa çalexı. ⁵⁵ T'e pervare bakala amdarxon İsusi maya baksuna ibakat'an içoğoy azariğo nasilk'in boş Şot'ay t'öğöl eşt'at'un burqı. ⁵⁶ İsusi tağala hər gala - ayizmoğo, şəhərmoğo, bölgöğo

* **6:34** 6:34 Ams'i oç. 27:17; 1 Padç. 22:17; 2 Hadis. 18:16; Yez. 34:5; Zək. 10:2; Mat'. 9:36 † **6:37** 6:37 P'əbaç dinar - Sa dinar sa giin əşlin haq'q'e. ‡ **6:48** 6:48 Üşeni bip'imci saadast'a - Həysət'in vaxt'en üşə saad xibaraxun üqəray arane.

azariğo eçeri meydana lat'unxsay ki, Şot'ay paltari c'ot'aq'a bakayin lafteq'at'un. Şot'o laft'alorox bitoval q'olayebaksay.

7

Amdara murdar balo hik'ə? (Mat'. 15:1-20)

¹ Sa ği İsusı t'öğöl fariseyxo q'a Yerusolimaxun bakala sa hema k'anun zombalxone hari. ² Şot'oğon at'unk'i ki, İsusı şagirdxoy bəzit'oğon murdar kulmoğon, yəni pakbaksuni ədətə əməlbınut'tun şuma arst'a. ³ Axırı fariseyxon içan bütüm iudeyxollarik' içoğoy bavoğoxun mandı ədətə tam dəgig əməlt'unbsay. İçoğoy kulmoğos'k'i pakbınut' şuma artet'unsoy, ⁴ bazarexun harit'uxun oşa kulmoğos'k'i pakbınut' hik'k'al utet'unkoy. Şot'oğon hələ q'erəzəl gele ədət'ot'un əməlbsay. Metər ki, şot'oğon içoğoy ədətə görə lap camurxo, vedroğos, tuncce levet'xoval os'k'i pakt'unbsay.

⁵ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Het'aynak' Vi şagirdxon bavoğoxun mandı ədət'ot'un əməlbsa? Şumat'un arst'a, ama kulmoğos tet'un os'k'i pakbsa». ⁶ İsusen şot'oğos pine: «İsaya xavareçalən vəxlarik' p'əçolat'oğoynak', he şaat'e şampe!

"Me azuk'en içoğoy muzine Za hörmətbsa,
Ama içoğoy ük' Zaxun əxile.

⁷ İçoğoy Za bul k'os'bsunal ams'ine,

Bez k'anunxo içoğoy c'evk'i k'anunxont'un əvəzbsa". *

⁸ Vən Buxaçuğoy əmirə t'öğbi amdaxoy c'evk'i ədət'xonnan taysa». ⁹ İsusen saal şot'oğos pine: «Ef c'evk'i ədət'ot'un əməlbseynak' Buxaçuğoy əmirə t'öğ bost'una hetərəl şaat' bacarnanbsa! ¹⁰ Moiseyen k'ə pey? "Nana-bava hörmətba", "nana nəəl bava tək'irbala amdara besp'anan"! † ¹¹ P'oy vən k'ənan bsa? Sunt'in c'eri uk'ayin ki, "bezi nana-bava tadala bakalt'u Buxaçuğos q'urbanbsa", ¹² vən t'e amdari iz eht'iyəci boş bakala nana-bava nu köməybsuna pis tenan bəğsa. ¹³ Metər luğən vən vəxun c'evk'i ədət'ot'un taysunen Buxaçuğoy əyitə hik'k'alnanbsa! Hələ mot'o oşq'ar q'erəzəl gele əşurxonan biq'sa!»

¹⁴ İsusen p'urumal camaata İz t'öğöl k'alpi pine: «Bitot'in Za ümüxlaxanan ki, q'amışakanan. ¹⁵ Jomo tağala sal sa şeyen amdara murdar tene bon, ama amdara murdar balo jomoxun c'əğaloroxe». ¹⁶ ‡

¹⁷ İsus camaataxun cöybaki k'oya eğat'an, İz şagirdxon me əyitmoğoy məninə q'andırışbsunat'un Şot'oxun xaişbi. ¹⁸ İsusen şot'oğos coğabe tadi: «Vənal hələ tenan q'amışaki? Bex tenan bafst'a ki, amdari boş tağala sal sa şeyen amdara murdar bes tene bakan? ¹⁹ Şot'aynak' ki, jomo tağala şeymux şot'ay ük'e təə, tapanene taysa, t'iyal mantenest'a». (İsusen me əyitmoğon bito ukunxoy təmiz baksunane ak'est'i.) ²⁰ İsusen İz əyitə davamebi: «Amdara murdar balo isə amdaxun c'əğalone. ²¹ Şot'aynak' ki, amdaxoy boş't'an, ük'exune pis fikirxo, əxlagsuzluğ, oğriluğ, bespsun, ²² q'erəz çuğoy loxol bəğsun, tamaxkər luğ, şər bost'un, bic'luğ, pozğunluğ, paxılluğ, Buxaçuğoy əleyinə əyitpsun, loğaluğ saal haq'ılsuzluğ c'əğon. ²³ Bütüm me pis əşurxo amdari boş't'ane c'eri şot'o murdar bsa».

Finik'iyalu çuğoy vėbaksun (Mat'. 15:21-28)

* 7:7 7:7 İsa. 29:13 † 7:10 7:10 C'eys. 20:12; 21:17; Lev. 20:9; K'an. 5:16 ‡ 7:16 7:16 Bəzi kiinsamurxost'a me bənd butene: İbakseynak' ümüx bakalt'in ibakeq'an!

²⁴ İsus t'et'iin c'eri Sur oçalane taşi. Şo t'et'iya sa k'oyane mandi, İzi miya baksunal şuk'k'ala avabakest'un tene çuresay. Ama mot'o p'urumal c'ap' efes tene baki.

²⁵ T'et'iya sa çuğo hari p'anep'i ki, İsus içoğoy aranene. Şoval hat'e saad İsusi t'öğöl hari Şot'ay turinoq'a bineti. Şot'ay xuyərəst'a murdar urufe buy. ²⁶ Şo iç isə Siriin Finik'ina nanaxun baki sa grek' çuuxey. Şot'in İsusə xoyinşebi ki, iz xuyərəxun murdar urufa c'evk'ane. ²⁷ İsusen şot'o pine: «Barta süft'ə əyloxq'at'un boşı, şot'aynak' ki, əyloğoy şuma ext'i xəyoğo bost'un düz tene bakon». ²⁸ Çuğon isə Şot'o coğabe tadi: «Ay Q'onçux, axırı yan xəyoğonal əyloğoy sulfinaxun oq'a bari k'ot'orxoxunyan ukxa». ²⁹ İsusen çuğo pine: «Vi me əyitə görə arxayin taki! Vi xuyərəxun murdar uruf c'ere».

³⁰ Çuğon iz k'oya hari anak'i ki, iz xuyər gane boş bask'ene, murdar urufal şot'oxun c'erene.

Kar hamal lal bakala sa amdari q'olaybaksun

³¹ İsus p'urumal Sur oçalaxun c'ere, Sidonal c'ovaki, Dek'ap'olisi tərəfəxun Galileya göləne p'ap'i. ³² T'iya İsusi t'öğöl kar hamal lal bakala sa amdara eçeri xoyinşt'unbi ki, İz kula şot'ay loxolq'an laxi. ³³ İsusen t'e amdara t'öğx taşeri, İz k'əşəmoğo me amdari ümüxxone laxi, oşa İz k'əşinə çupunaxp'i şot'ay muzane laft'est'i. ³⁴ Şot'in göynul bəği afırinepi, oşal bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Effata!», yəni "qayey". ³⁵ Me amdari hat'e saad ham ümüxxo, hamal muz qayesi, şot'inal as'ar əyitpsane burqi.

³⁶ İsusen mot'o ak'it'oğo tapşürebi ki, me barada şuk'k'ala hik'k'al maq'at'un exlətpi. Ama heq'ədər gele tapşürebsaysa, t'eq'ədər geleyal bayant'unbsay. ³⁷ Camaat məət't'əl mandeney, şot'oğon next'uniy: «Me amdari bala əşlin toy butene! Şot'ay t'öğöl karurxonal inebaksa, lalurxonal əyitene!»

8

İsusi bip' hazar tanaxun gele amdara boşevksun (Mat'. 15:32-39)

¹ Hat'e ğimxo p'urumal gele camaate giresi. Şot'oğoy içoğoxun ukun butet'uxiy, İsusenal şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: ² «Me amdaxo Bez goroxe eysa. Şorox xib ğine ki, Bez t'öğölt'un, içoğoxun ukala şeyal butet'ux. ³ Mot'oğo həysə içoğoy k'ojurxo yaq'abadayiz, yaq'a halnuxun bitalt'un, axırı bəziyoroş lap əxiləxunt'un hare». ⁴ Şagirdxon Şot'o coğabt'un tadi: «Meq'ədər amdara boşevk'seynak' me çölö mayına şum bəğəbes bakon?» ⁵ İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Hema şumyax bu?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ».

⁶ T'e vədə İsusen camaata pine ki, oq'a arseq'at'un. Şot'in vüğ şuma ext'i şükürebi, oşa cöybi İz şagirdxone tadi ki, camaata paybat'un. Şot'oğon şuma payt'unbi. ⁷ Şot'oğost'a sa hema dənə mis'ik' çəliyal buney, İsusen şükərbala afırına bit'uxun oşa mot'oğoval paybsunane əmirbi. Şagirdxonal camaata payt'unbi. ⁸ Amdarxon kəyi bot'unşi. Avuzin mandi k'ot'orxo girbat'an isə vüğ zənbile buybaki. ⁹ T'et'iya bip' hazar tana İsa amdare buy.

İsusen şot'oğo yaq'anebadi, ¹⁰ İç isə İz şagirdxoxun sagala lodk'ina laşi Dalmanuta oçalane taşi.

Fariseyxoy İsusaxun sa nişan çuresun (Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

11 Fariseyxo İsusı t'öğöl hari Şot'oxun höcətbsat'un burqı. Şot'o sinəyinşbseynek' çurt'unsay ki, göynuxun eğala sa möcüzəlü nişanq'an ak'est'i. * 12 Şot'in bəğəloy sa mindəfə saki pine: «Het'aynak'e me nəsilən möcüzəlü nişan qəvesa? Vəx düzinəz nex: me nəsilə sal sa nişan tene tadeğal». †

Şagirdxoy nu q'amışaksun
(Mat'. 12:38-39; 16:1-12)

13 Oşa şot'oğoxun cöybaki p'urumal lodk'ına laşi göle t'e soğo tərəfe c'ovaki. 14 İz şagirdxon şum exst'una eyexun c'evk'et'unıy. Lodk'ına şot'oğoy tək sa dənə şume buy. 15 İsusen şot'oğoy tapşurbi pine: «Eht'iyət'lü bakanan, fariseyxoy əyinəxun q'a İrodi əyinəxun vəx bəğanan». ‡ 16 Şagirdxon isə içoğoy arane exlətp'i next'unıy: «Mot'o beşi şum nu baksuna görəne nex». 17 İsusen mot'o avabaki şot'oğoy pine: «Het'aynak' şume nu baksunaxunnan əyite? Yəni hələ q'amışaki bex baftenanst'a? Het'aynak' ef ük' meq'ədər inadkəre? 18 Ef pulmux baksun-baksun tenan aksa? Ef ümüxxo baksun-baksun tenan ibaksa? Ef eyexun he usuma c'eri! 19 Zu qo şuma qo hazar tane arane cöybi paybat'an bəşt'an mandi k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «P'as's'e». § 20 «P'oy vüğ şuma bip' hazar tane arane cöybi paybat'an k'ot'orxoxun hema zənbilnən buybi?» Şot'oğon pit'un: «Vüğ». 21 İsusen şot'oğoy pine: «Ama vən hələl q'amıştenanbaki!»

Bet'sayda bakala k'aç'i amdari q'olaybaksun

22 Şorox Bet'saydat'un hari. Miya İsusı t'öğöl sa k'aç'i amdart'un eçeri, Şot'oxun me amdari loxol İz kula laxsunat'un xoyinşbi. 23 İsusen k'aç'in kiyexun biq'i şot'o ayizaxun t'öğxe taşeri. Oşa şot'ay pulmoğoy çupunen şəyinbi, İz kulmoğoy şot'ay loxol laxi xavare haq'i: «Sa şey anksa?» 24 K'aç'inən bəği pine: «Amdarxoz aksa, xodurxot'un oşq'ar, ama tarat'unne». 25 T'e vədə İsusen İz kulmoğoy p'urumal me amdari pulmoğoy loxole laxi, k'aç'i amdari piyelal işiğə hari. Şo q'olayebaki, hər şeyal qay aksane burqı. 26 İsusen şot'o k'oya yaq'abi pine: «Bəğa, sal ayize ma baki».

P'et'eri Xrist'osa çalxsun
(Mat'. 16:13-20; Luk'. 9:18-21)

27 İsus İz şagirdxoxun sagala Filip'a bakala K'eysariin ayizmoğone yaq'a baft'i. Yaq'a İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Amdarxoy upsuna görə Zu şuzu?» 28 İz şagirdxon Şot'o metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğon next'un ki, K'unuk'bal İoan, t'iyəmit'oğon İlya, bəzit'oğon isə next'un ki, xavareçalxoxun soğonu». * 29 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa»? P'et'eren Şot'o coğabe tadi: «Hun Xrist'osnu». † 30 İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, İzi Xrist'os baksuni barada şuk'k'ala nu exlətp'at'un.

İsusı İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun saturbəş avabakest'un
(Mat'. 16:21-23; Luk'. 9:22)

31 Mot'o pit'uxun oşa İsusen şot'oğoy zombsane burqı. Şot'in pine ki, Amdari Ğaren gele əzyət zap'k'alane. Ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon Şot'o tet'un çalxal, Şot'o besp'est'alt'un, ama xib ğinaxun oşa Şo bəyinbakale. 32 İsusen me əyitmoğoy qaye nexey. P'et'eren isə Şot'o t'öğx zapi Şot'ay əyite bonet'i. 33 Ama İsusen fıripı İz şagirdxoy loxol bəği P'et'era pine: «Aça Bezi piin bəşt'an, Şeytan! Hun Buxaçux k'inək' təə, amdar k'inək'en fikirbsa».

* 8:11 8:11 Luk'. 11:16 † 8:12 8:12 Luk'. 11:29 ‡ 8:15 8:15 Luk'. 12:1 § 8:19 8:18-19 İsa. 6:9-10; Yer. 5:21; Yez. 12:2; Mrk'. 4:12 * 8:28 8:28 Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † 8:29 8:29 İoan. 6:68-69

İsusi baç'anexun taysuni toy
(Mat'. 16:24-28; Luk'. 9:23-27)

³⁴ İsusen İz şagirdxo q'a camaata İz t'öğöl k'alpi metære pi: «Əgər şunesa Bez baç'anexun eysun çuresasa, içuxun kulhaq'eq'an, iz xaçal ext'i Bez baç'anexunq'an hari. † ³⁵ Şiin iz elmoğo çark'est'un çuresasa, şot'o açesp'ale, ama şiin Zaxun baki Müq Xavari s'iyal iz elmoğo açesp'ayin, şot'o çark'est'ale. § ³⁶ Amdareynak' bütüm dünyənə q'azayinşi iz elmoğo açespsunaxun k'ə xeyirə bu? ³⁷ Amdaren iz elmoğoy əvəze k'ə teya tadon? ³⁸ Me ext'ibərsuz saal günaxkər nəsil arane şiin Zaxun q'a Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İz Bavay tamtarağen İvel angelxoxun sagala eğat'an t'e amdaraxun ot'p'ale».

9

¹ İsusen şot'oğoy pine: «Vəx düzinəz nex: memiya bakalt'oğoy bəzit'oğon hələ içoğoy ömürə axıra p'ap'esp'inut' Buxaçuğoy padçağluği eysuni zora ak'alt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun
(Mat'. 17:1-13; Luk'. 9:28-36)

² Üq ği oşa İsusen İçuxun P'et'era, İak'ova saal İoana ext'i alloy sa buruğone laşi. Şorox t'et'iyə təkt'uniy.

Bürdən şot'oğoy piin bəş İsusi ak'esun badalebaki. ³ Şot'ay paltar s'aldala, pula taşala mas'i irəngene baki. Oçali çoyel sal sa paltar təmizbalen şot'o metər mas'ibes batenekoy.

⁴ Oşa İlya q'a Moiseyal şot'oğoy nak' ak't'unşi. Şot'oğon İsusaxun exlətt'unbsay. ⁵ P'et'eren İsusə pine: «Məlim! He şaat'e ki, yan memiyayan. Eki xib dənə mandala ga biq'en, soğoy Vaynak', soğoy Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'». ⁶ Şot'in içinal avateney k'ə uk'ane, şot'aynak' ki, içoğoy q'iyen haq'ene.

⁷ Hame vədə sa asoyen içoğoy loxol xojine saki. Asoyi boş't'an sa səse hari: «Mo Bez çureğala Ğare, Kot'o ümüxlaxanan!» * ⁸ Fırıp'i saal bəğat'an isə içoğoy t'öğöl İsusaxun başq'a ene şuk'k'al tet'un ak'i.

⁹ Buruğoxun şığat'an İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, Amdari Ğar p'uri ganuxun bəyinbakamin t'et'iyə ak'it'oğoy şuk'k'ala nu uk'at'un. ¹⁰ Şot'oğonal mot'o içoğoy ük'e boş et'unfi, ama içoğoy arane exlətp'at'an "p'uri ganuxun bəyinbaksun" əyitin məninə q'amışaksunt'un çuresay. ¹¹ Şot'oxun isə xavart'un haq'i: «K'anun zombalxon het'aynak't'un nex ki, süft'ə İlya eğalane?» † ¹² İsusen şot'oğoy metære pi: «Düze, İlya süft'ə hari hər şeyə həzirbalane. P'oy Amdari Ğare əmxun het'aynak'e şameşe ki, amdarxon şot'o tet'un q'abulbal şot'oğoy kiyexunal şot'in gele əzyət zap'k'ale? ¹³ Ama Zu vəx nexzu: İlya ene hare. İz əmxun şameşi k'inək'əl, k'ə çurt'unşisa şot'ay bel et'unçeri».

İsusi iz boş murdar uruf bakala ğara q'olaybsun
(Mat'. 17:14-20; Luk'. 9:37-43)

¹⁴ Şorox içoğoxun nu taşi şagirdxoy t'öğöl eğat'an gele amdari topbaksuna saal sa hema k'anun zombalxoy şagirdxoxun höcətbsunat'un ak'i. ¹⁵ İsusə ak'ala k'inək' amdarxo bütüm məət't'əl mant'undi, Şot'ay bəş t'it'eri şot'o "xeyirq'an baki" pit'un.

¹⁶ İsusen xavare haq'i: «Şot'oğoxun het'ay əmxunnan höcətbsay?» ¹⁷ Amdarxoy aranexun sunt'in şot'o coğabe tadi: «Məlim! Zu vi t'öğöl lalluği urufa biq'əsi bez ğaraz eçeri. ¹⁸ Urufen şot'o maya biq'ayin, oçalane saksa, t'e vədəl əylin jomo

‡ 8:34 8:34 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § 8:35 8:35 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25 * 9:7 9:2-7 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:21-22; 2 P'et'. 1:17-18 † 9:11 9:11 Mal. 4:5; Mat'. 11:14

kəfunale baksa, şot'in uluxxo ğırıc'esest'a, oşal iz bədən dirist' q'arinebaksa. Vi şagirdxoxun xaişezbi ki, me urufa c'evk'at'un, ama tet'un bacarbi».

¹⁹ İsusen isə şot'oğö pine: «Ay nu vëbakala nəsil! Hevaxt'al şirik' vëxun mandoz? Hevaxt'al şirik' vëx portp'oz? Əylə Bez t'öğöl eçanan!» ²⁰ Əylə Şot'ay t'öğölt'un eçeri. Urufenal İsus ak'ala k'inək' əylə jik'epi. Əyel oq'a biti t'ik'ireney, iz jomoxun kəfe barst'ay. ²¹ İsusen şot'ay bavaxun xavare haq'i: «Me əyel hevaxt'inaxune metər baksa?» Əylin bavan pine: «Əyelluğaxun. ²² Me urufen bəspseynak' kot'o sa hema kərəm aruğö, xenane bose. Ama bacarenbsasa, yax köməyba, yax gorox eki!» ²³ İsusen şot'o pine: «"Bacarenbsasa" nexnu? Vëbakalt'aynak' hər şey mümkün!» ²⁴ Əylin bavan hat'e saad harayepi: "Vëzu! Ama köməyba ki, bezi ük'e nuveluğeynak' ga maq'an mandı!"

²⁵ İsusen amdarxoy t'it'eri eysuna ak'at'an murdar urufa q'adağanbi pine: «Ay lalluği q'a karluği uruf, Zu va əmirezbsa, me əylin boşt'an c'eki, eneyal ma baki!»

²⁶ Urufen haraypi əylə ost'aar jik'psun c'ere. Əyel meyid k'inək' bineti, gelet'in pine: «Ko p'urene!» ²⁷ Ama İsusen əylin kiyexun biq'i alanebi, şoval turele hayzeri.

²⁸ İsus k'oya başit'uxun oşa İz şagirdxon cöycə Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy het'aynak' t'e urufa yan c'evk'es teyan baki?» ²⁹ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Me cürə urufxo təkç'ə afirınene † c'evk'es baksa».

İsusi İz p'uri-bëyinbaksuni əmxun p'urum avabakest'un
(Mat'. 17:22-23; Luk'. 9:43-45)

³⁰ Şorox t'et'iin c'eri Galileyinaxunt'un c'ovaksay. İsusen çurtenesay ki, şinesa mot'oxun xavar bakane, ³¹ şot'aynak' ki, İz şagirdxone zombsay. Şot'oğö metərə nexey: «Amdari Ğara xəyanətbi amdarxoy kiyel tadalt'un, şot'oğonal Şot'o bəsp'alt'un. Purit'uxun xib ği oşa isə Şo bëyinbakale». ³² Şagirdxon me əyitə q'amıştet'unbaki, ama Şot'oxun xavar haq'sunal q'it'unbsay.

Ən kalo şuva?

(Mat'. 18:1-9; Luk'. 9:46-50; 17:1-2)

³³ Şorox K'efernaumat'un hari. K'oya bağat'an İsusen İz şagirdxoxun xavare haq'i: «Yaq' eğat'an het'ay əmxunnan höcətbsay?» ³⁴ Ama şuk'k'alən qaqtənepi, şot'aynak' ki, yaq' eğat'an içoğoy arane şi ən kalo baksuni əmxunt'un höcət'bey. § ³⁵ İsusen arşi p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi pine: «Ef boşt'an şu samciyo baksun çuresasa, bitot'uxun axırnci, bitot'ayal q'ulluğçiq'an baki». * ³⁶ Şot'in sa mis'ik' əylə ext'i şagirdxoy aranene çurdest'i, oşa əylə İz q'ujel ext'i şot'oğö pine: ³⁷ «Şiin Bez s'iyen metər əyloğoxun sunt'u q'abulbayin, şot'in Za q'abulbale. Za q'abulbalt'in isə tək Za təə, Za Yaq'abit'uval q'abulbale». †

T'iyəmit'oğoy loxol alaxun oq'a ma bəğə

³⁸ İoanen Şot'o pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufa c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama beş baç'anexun eğalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi».

³⁹ İsusen şot'oğö pine: «Şot'o galmadanan! Bez s'iyen möcüzə ak'est'alo Bez əleyinə bakes batenekon. ⁴⁰ Beş əleyinə nu bakalo isə beş tərəfe. † ⁴¹ Şiin vëxun sunt'u Bez baç'anexun eğalt'oğoxun baksuna görə sa cam xe tadayin, vëx düzinəz nex: əvəzsuz tene mandal. §

T'iyəmit'u pis yaq'a ma taşa

‡ 9:29 9:29 afirinen - Bəzi kiinsamurxost'a: afirinen q'a ğurux efsunen § 9:34 9:34 Luk'. 22:24 * 9:35 9:35 Mat'. 20:26-27; 23:11; Mrk'. 10:43-44; Luk'. 22:25-26 † 9:37 9:36-37 Mat'. 10:40; Luk'. 10:16; İoan. 13:20 ‡ 9:40 9:40 Mat'. 12:30; Luk'. 11:23 § 9:41 9:41 Mat'. 10:42

42 Şinesa me xurit'oğoxun, yəni Za vëbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a taşayin, şot'aynak' iz ozane kala sa jomok'ojin jë suruk'p'i içü dənizə bost'un kot'oxun şaat'e bakon. 43 Əgər vi kiine va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə kulla baki, ama cəhənnəmə, t'e nu açala aruğə bafst'axunsa, sa kulla mandi cənnətə bafst'un şaat'e. * 44 † 45 Əgər vi turene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o bot'a. P'ə turla baki cəhənnəmə boşaxunsa, axsağ mandi cənnətə bafst'un şaat'e. 46 ‡ 47 Əgər vi pulene va pis yaq'a taşt'asa, şot'o c'evk'a. P'ə pulla cəhənnəmə baysunaxunsa, sa pulla Buxaçuğoy padçağluğa baysun şaat'e. § 48 Axırı cəhənnəmə bakalt'oğə k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a. *

49 Qurbaniyo el bakala k'inək' amdari təmizbaksunal şot'ay aruğoxun c'ovaksune. 50 El şaat' şeye, ama əgər elen iz elaxoyluğa açesp'ayin, şot'o het'ina t'ad tades bakon? Barta vəst'a elq'an baki. T'e vədə ef arane serluğal bakale». †

10

İşq'ar-çuğoy sunaxun cöybaksuni barada (Mat'. 19:1-12)

1 İsus t'et'iin c'eri İudeyina, İordan oqe t'e tərəfe taşi. P'urumal amdarxo Şot'ay bel giresay, Şot'inal həmişənin k'inək' şot'oğə zomebsay.

2 Sa hema farisey İsusı t'öğöl hari Şot'o İz əyitin loxol biq'seynak' metər sa sualt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'ari iz çuğə c'evksuna icaza bune?» 3 İsusen şot'oğə pine: «Moiseyen vəx k'ə əmirbe?» 4 Şot'oğon coğabt'un tadi: «Moiseyi k'anunen işq'aren iz çuğə cöybaksuni kağız tadi c'evk'ayin, icaza bune». * 5 İsusen şot'oğə metərə pi: «Şot'in ke əmirə ef inadkər baksuna görəne tade. 6 Ama burqesunast'a Buxaçuğon "şot'oğə işq'ar saal çuuxe yaratmışı". † 7 "Kot'o görəl işq'ar iz bava-nanaxun cöybaki iz çuğə gəçəğəle, 8 me p'öğö sa bədən bakale". Ene şorox p'ə tan təə, sa tane. ‡ 9 Mot'aynak'al, barta Buxaçuğon çütt'əyinişit'oğə amdaren maq'an cöybi».

10 Şorox k'oya bakat'an şagirdxon İsusaxun me barada p'urum xavart'un haq'i. 11 İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «İz çuğə c'evk'i q'erəzt'uxun laşk'oybakalt'in əxlagsuzluğəbsa. 12 İz işq'araxun c'eri q'erəzt'u tağala çuğonal əxlagsuzluğəbsa». §

İsusı əyloğə xeyir-bərəkət tast'un (Mat'. 19:13-15; Luk'. 18:15-17)

13 Amdarxon İsusı t'öğöl içoğoy əyloğot'un eşt'ay ki, Şot'in İz kula şot'oğoy loxol laxi xeyir-bərəkət tadane. Şagirdxon isə şot'oğə tet'un barey. 14 Mot'o ak'ala İsusen əcuğləyinişəki pine: «Bartanan əylux Bez t'öğöl hareq'at'un! Şot'oğə galmadanan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye. 15 Vəx düzinəz nex: şiin Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'et'iya sal sa vədə bayes tene bakon». * 16 Oşa əyloğə q'ujbi İz kulmoğə şot'oğoy loxol laxi xeyir-bərəkətə tadi.

Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ (Mat'. 19:16-30; Luk'. 18:18-30)

* 9:43 9:43 Mat'. 5:30 † 9:44 9:44 Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bakalt'oğə k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a. ‡ 9:46 9:46 - Bəzi kiinşamurxost'a me bənd butene: Cəhənnəmə bakalt'oğə k'aramk'ala meq tene bisa, t'iyenin bok'ala aruxal tene aşt'a. § 9:47 9:47 Mat'. 5:29

* 9:48 9:48 İsa. 66:24 † 9:50 9:50 Mat'. 5:13; Luk'. 14:34-35 * 10:4 10:4 K'an. 24:1-4; Mat'. 5:31 † 10:6 10:6 Burq. 1:27; 5:2 ‡ 10:8 10:7-8 Burq. 2:24 § 10:12 10:11-12 Mat'. 5:32; Luk'. 16:18; 1 K'or. 7:10-11 * 10:15 10:15 Mat'. 18:2-3

17 İsus yaq' c'eğat'an sa amdar t'ist'un Şot'ay t'öğöle hari. İz bəş çökt'i xavare haq'i: «Ay saat' məəlim, zu k'ə saat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə bağaz?» 18 İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en saat' nexə? Buxaçuğoxun başq'a şuk'k'al saat' tene. 19 Şot'ay əmirxo avanu: "Besmaba. Əxlagsuzluğmaba. Başmaq'a. Şuk'k'ali əleyinə əfçidən şahidluğmaba. Şuk'k'ala feret'mada. Vi bava-nana hörmətba"». † 20 Me amdaren isə İsusə pine: «Məəlim, mot'oğö bitova əyelluğaxun əməlezbsa». 21 İsusen şot'ay loxol bəneği, şo İz ük'el baseki. İsusen pine: «Vi sa şey kame: taki hik'k'ə buvaxsa, toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi xəzinə bakale. Oşa qaybaka, ‡ Bez baç'anexun eki». 22 Mot'o ibakala t'e amdar pərt baki pəşman taneşi, şot'aynak' ki, iz var-dövlət geleney.

23 İsusen İz hərrəmine bakalt'oğoy loxol bəği İz şagirdxo pine: «Var-dövlət bakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'ədər çətine!» 24 Şagirdxo Şot'ay əyitmoğoxun məət't'əlt'un mandı. Ama İsusen p'urumal şot'oğö pine: «Bez ğarmux, Buxaçuğoy padçağluğa baysun § heq'ədər çətine! 25 Buşə bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande».

26 Şorox lap məət't'əl mandı sun-suna pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon?» 27 İsusen şot'oğoy loxol bəği pine: «Mo amdarxoynak' mümkün tene, Buxaçuğoynak' isə mümkünə. Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' hər şey mümkünə».

28 T'e vədə P'et'eren Şot'o metərə pi: «Ama yax bəğa, yan bitova bosı Vi baç'anexunyan hare». 29 İsusen coğabe tadi: «Vəx düzinəz nex: t'etər sa amdar teno ki, Zaynak' q'a Mıq Xavareynak' iz k'oja, viçimoğö, xunçimoğö, iz nana, iz bava, iz əyloğö, iz əkinxo bosane, 30 oşa isə me dünyəni koruğxoy boş mot'oxun sabaç q'at avuzin k'ojurxo, viçimux, xunçimux, nanoox, bavoox, əylux, əkinxo, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyinş nu haq'an. 31 Ama həysə samci bakalt'oğoy gelo axırncı, axırncı bakalorox isə samci bakalt'un». *

İsusi İz p'uri-bəyinbaksuni əmxun xibimci kərəm xavar tast'un
(Mat'. 20:17-19; Luk'. 18:31-34)

32 Bəş İsusə taysay. Şorox Yerusəlimat'un taysay, İsusi şagirdxonal içöğö naraatt'un hisbsay. Şot'oğoy baç'anexun tağalorox isə q'iyə boş't'unıy. İsusen p'as's'e şagirdə sa t'öğx zapi şot'oğoynak' oşa İz bel eğala əşurxoy əmxun exlətpsane burqı:

33 «Mone, yan həysə Yerusəlimayan laysa. T'iyə Amdari Ğara samci bəyinşxoy q'a k'anun zombəlxoy kiyel tadalt'un, Şot'aynak' bisuni q'ərar c'evk'i Şot'o Buxaçuğö nu çəlxəlxoy kiyel tadalt'un. 34 Şot'oğon Amdari Ğara lağa haq'alt'un, Şot'ay loxol çuk'alt'un, tatarlayinşi oşa bəsp'alt'un. Ama Şo xib ğinaxun oşa bəyinbakale».

Şuva kalo?
(Mat'. 20:20-28)

35 Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoan İsusə İşalayinşaki pit'un: «Məəlim, Vaxun sa xaişyax bu, çuryansa ki, şo əməlbavax». 36 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «K'ənan çuresə vəynak' baz?» 37 Şot'oğon İsusə pit'un: «Vi padçağluğ tamtarəğen eğat'an, barta yaxun soğö Vi yön tərəf, t'e soğö isə tərs tərəfğ'an arşi». 38 Ama İsusen şot'oğö pine: «Ef k'ə çuresuna sal vənal tenan q'amış. Bez üğələ camaxun † üğəs banankon? Zu k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakes banankon?» ‡ 39 Şot'oğon coğabt'un tadi: «Bayankon». İsusen şot'oğö pine: «Bez üğələ camaxun vənal üğələn, Zu

† 10:19 10:19 C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20 ‡ 10:21 10:21 qaybaka - Bəzi kiinsamurxost'a: qaybaka, vi xaça ext'a. Mrk'. 8:34 § 10:24 10:24 Buxaçuğoy padçağluğa baysun - Bəzi kiinsamurxost'a: var-dövlətə umudbakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun. * 10:31 10:31 Mat'. 20:16; Luk'. 13:30 † 10:38 10:38 cam - İsusi xaçe loxol bisuni nişan. ‡ 10:38 10:38 Luk'. 12:50

k'unuk'baki k'inək' vənal k'unuk'bakalnan. ⁴⁰ Ama Bez yön nəəl tərs tərəf şı arst'una icaza tast'un Bez ext'iyəre tene. T'e ga şineynak' həzir bakenesa, şot'oğə tadeğale».

⁴¹ Mot'o ibakala mandi vis' şagirdi İak'ovi q'a İoani loxol əcuğəne biq'i. ⁴² T'e vədə İsusen şagirdxo İz t'öğöl k'alpi pine: «Vən avanan ki, me dünyəne amdarxoy loxol padçağxon q'a kalaluğbalxont'un ağaluğbsa. ⁴³ Ef arane isə barta metər maq'an baki. Barta ef boş't'an kalo baksun çureğalo ef q'ulluğçiq'an baki, ⁴⁴ ef arane samci baksun çureğalo bitot'ay nökerq'an baki. § ⁴⁵ Axırı Amdari Ğaral İçu q'ulluğbat'un pi tene hare, harene ki, İçin q'ulluğbi gelet'u İz elmoğoy toyen çark'est'ane».

K'aç'i Bart'iməye pulmoğoy qayesun
(Mat'. 20:29-34; Luk'. 18:35-43)

⁴⁶ Şorox Yerixoyat'un hari. Oşa İsus İz şagirdxoxun q'a İz baç'anexun eğala camaataxun sagala Yerixoyaxun c'eğat'an Bart'iməy s'iyen sa k'aç'i paygirbal yaq'e t'öğöl arseney. (Bart'iməy s'i T'iməyi Ğar upsune.) ⁴⁷ Şot'in ibakat'an ki, Nazaret'lu İsuse t'et'iin c'ovaksa, harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus! Za gorox eki!» ⁴⁸ Gelet'ine şot'o şip'sun çureşi, ama şot'in samalal ost'aar haraypsane burqi: «Ay Davidi Ğar! Za gorox eki!» ⁴⁹ İsusen çurpi pine: «Kot'o miya k'alpanan». Şot'oğonal k'aç'i amdara k'alpi pit'un: «Usum baka, hayza, Şot'in vane k'ale». ⁵⁰ Bart'iməyən iz xələtə iz loxolxun c'eq'i bosı, iz ganuxun cupi İsusı t'öğölə taşi. ⁵¹ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «K'ən çuresa vaynak' baz?» K'aç'i amdaren Şot'o coğabe tadi: «Ay bez Məəlim, bez pulmoğon ak'eq'an!». ⁵² İsusen şot'o pine: «Təyes bankon, vi vəkəsunen va q'olayebi». Me amdarenal hat'e saad aksane burqi, şo İsusı baç'anexune taşi.

11

İsusı Yerusalima baysun
(Mat'. 21:1-11; Luk'. 19:28-40; İoan. 12:12-19)

¹ Şorox Yerusalima İşalayınşaki Zeytun buruğoy döşe bakala Bet'fagena q'a Bet'anyına eğala vədine İsusen İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi ² şot'oğə pine: «Ef bəş bakala ayize takinan. T'iya bağala k'inək' hələ şuk'k'al nu laşi, Ğaç sa elemi bala ak'alnan. Şot'o şadbi miya eçanan. ³ Şiın vəxun xavar haq'ayın ki, "mot'o het'aynak'nən bsa?", şot'o upanan "me elemi bala Q'onçuğəne lazım, şot'o usumluğən qaydale"».

⁴ Şorox tat'unşi. Sa k'ojin darvazin t'öğöl Ğaç elemi bala ak'i, şot'o şadt'unbi. ⁵ T'et'iya çurpi amdarxon şot'oğoxun xavart'un haq'i: «K'ənan bsa? Me elemi balına het'aynak'nən şadbsa?». ⁶ Şagirdxon İsusen pi k'inək' şot'oğə coğab tadat'an t'e amdarxon şagirdxo icaza tat'undi. ⁷ Şot'oğon elemi balına İsusı t'öğöl eçeri içəğoy xələtxo elemi balın loxolt'un past'i. İsus me elemi balın loxol areşi. ⁸ Gelet'in içəğoy xələtxo, bəzit'oğon q'oruğa bakala xodurxoxun bot'eşi tayurxo yaq'a past'unst'ay. ⁹ İsusaxun bəş tağalt'oğon q'a baç'anexun eğalt'oğon metərt'un harayey:

«Hosanna! *

Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u xeyir-bərəketq'an baki! †

¹⁰ Beş bava Davida əyit tadeşi padçağluğ xeyir-bərəketluq'an baki!
Ən alloyluğxo hosanna!»

§ 10:44 10:42-44 Mat'. 23:11; Mrk'. 9:35; Luk'. 22:25-26
alxışq'anbaki" upsune. † 11:9 11:9 İvel məğ. 118:25-26

* 11:9 11:9-10 hosanna - əbrani muzin "Buxaçuğə

11 İsus Yerusalamı harit'uxun oşa xramane başı. T'iya hər şeyə İz piyexun c'ovakesedi. Ama ene biyəney, şot'o görəl İz p'as's'e şagirdaxun sagala Bet'anyinane qaybaki.

İsusi barsuz incilnə xoda ləənətsun
(Mat'. 21:18-19; Luk'. 13:6-9)

12 Əyc'indəri şorox Bet'anyinaxun c'eğat'an İsus busanebaki. 13 Əxil sa xazalla incilnə xod ak'i şot'ay t'öğölə taşi ki, bəgane bəyn şot'ost'a meyvə bune yoxsa təə. Ama şot'o İşalayınşakat'an xodal xazalaxun başq'a incilə oşq'ardala hik'k'al tene bəğəbi. İncili vədəl teney. 14 T'e vədə İsusen xoda pine: «Barta vaxun ene şuk'k'alən meyvə çuki maq'an kəyi!» Mot'o İz şagirdxonal it'unbaki.

İsusi haq'i-toydaxo xramaxun şəp'esun
(Mat'. 21:12-17; Luk'. 19:45-48; İoan. 2:13-22)

15 Şorox Yerusalamı hari p'at'unp'i. İsus p'urum xrame məəlnə başı t'et'iya bakala haq'i-toydaxo şəp'esane burqi. Təngə badalbalt'oğoy ist'olxo q'a q'urbanluğ göyərçinxo toydalt'oğoy arşala ganxo taranedi, 16 yük zap'k'alt'oğoxunal şuk'k'ala xrame məəlinexun c'ovaksa barteneti. 17 Şot'oğə metər zombsun pine: «Tene şameşe ki,

"Bez k'oj bütüm azuk'xoynak'
Afırbseynak' bakala k'oj k'aleğale"? ‡
Ama vən şot'o "füq'k'alxoy mesanan" c'urevk'e!»

18 Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon mot'o ibaki İsusa bespseynak' yaq' qəvesat'un burqi. Şot'aynak' ki, amdarxo şot'ay zombsuna məət't'əl manst'una görə şot'oxun q'it'unbsay.

19 Biyəbakat'an isə İsus q'a İz şagirdxo şəhərexun c'ert'un.

Q'aribaki incilnə xod vėbaksuni zore nişane
(Mat'. 21:20-22)

20 Savaxt'an üşenen şorox incilnə xode t'öğoxun c'ovakat'an at'unk'i ki, incilnə xod tumexun q'aribakene. 21 P'et'eren sa ği bəş bakit'u eyex badi İsusa pine: «Məəlim, bəğa! Vi ləənətbı incilnə xod q'aribakene».

22 İsusen coğab tadi şot'oğə pine: «Buxaçuğə ef vėbaksunq'an baki! 23 Vəx düzinəz nex: şiin me buruğə "hayza, va dənizə bosa!" uk'ayin, iz ük'e boşal şüpineynak' ga efinut' iz uk'alt'ay bex p'apsuna vėbakayin, şo bakale. § 24 Mot'o görəl vəx nexzu: afırık'at'an hik'k'ə çureğaynan vėbakanan ki, şot'o ene haq'enan, ef çureğaloval vəynak' bakale. 25 Afırık'at'an şuxun ef nairəzilüğ bunesa, şot'o bağışlayınşanan ki, göynul bakala ef Bavanal ef günaxxo bağışlayınşane. * 26 Əğər vən nu bağışlayınşaynan, göynul bakala ef Bavanal ef taxsırxo tene bağışlayınşal». †

İsusa tadeşi ext'iyər
(Mat'. 21:23-27; Luk'. 20:1-8)

27 Şorox p'urum Yerusalimat'un hari. İsus xrame məəlnə taranney.

Me vədine samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo şot'o İşalayınşaki 28 pit'un: «Hun me əşurxo mani ext'iyərenen bsa? Me əşurxo bseynak' Va me ext'iyərə şine tade?» 29 İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Zuval vəxun sa şey xavar haq'oz, şot'o coğab tadaynan, Zuval mot'oğə mani ext'iyəren bsuna vəx uk'oz. 30 İoani k'unuk'bsun göynuxuney ‡ yoxsa amdarxoxun? Za coğab tadanani!»

‡ 11:17 11:17 İsa. 56:7; Yer. 7:11 § 11:23 11:23 Mat'. 17:20-21; 1 K'or. 13:2 * 11:25 11:25 Mat'. 6:14-15; 18:35
† 11:26 11:26 Bəzi kiinşamurxost'a bu bənd butene. ‡ 11:30 11:30 yəni Buxaçuğəoxun

³¹ Şot'oğon isə içoğoy arane metərt'un maslaatbi: "əgər uk'ayan 'göynuxun', 'p'oy het'aynak' şot'o tenan vëbaki?' uk'ale". ³² Ama 'amdarxoxun' upsunal q'it'unbsay, şot'aynak' ki, bitot'in İoana seri xavareçale hesabbsay. ³³ Şot'aynak'al İsusa metərt'un coğab tadi: «Avateyan». İsusenal "mot'oğoy mani ext'iyəren bsuna Zuval vëx tez uk'al" pine.

12

Pis bağbanxoy barada məsələ (Mat'. 21:33-46; Luk'. 20:9-19)

¹ T'e vədə İsusen şot'oğoxun məsələğon exlətpsane burqi: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa, şot'ay hərrəminə çəpərebsa, bona ga kaşp'i t'ulq'aç'k'ale düzbsa, nəzərətbseynak' alloy sa q'alane biq'sa. Oşa isə t'e t'ulluğa bağbanxo kirinə tadi iç q'erəz ölkinəne taysa. * ² T'ule vədə hari p'ap'at'an, me amdaren bağbanxoy t'öğöl iz sa nökerə yaq'anebsa ki, içü p'ap'ala paya ext'ane. ³ Ama bağbanxon t'e nökerə biq'i t'ap't'unne, şot'o kulams'i yaq'at'unbsa. ⁴ T'ulluği q'onçuğon şot'oğoy t'öğöl p'urumal sa nökerə yaq'anebsa. Ama şot'ayal bula duği q'it'unbsa, içüval biyaburbi şəp't'unna. ⁵ Q'erəzone yaq'absa, şot'o isə best'unbsa. Metərлуğen, şot'in gele nökerə yaq'absa, ama bağbanxon şot'oğoy bəzit'oğoy t'ap't'unne, bəzit'oğoy isə best'unbsa.

⁶ T'e vədə yaq'abseynak' t'ulluği q'onçuğoy t'öğöl ene şuk'k'al tene manst'a, saycə izi gele çureğala, bakal nu bakal sa ğaraxun başq'a. Şot'inal axırda "bez ğaraq'a bakayin hörmətt'unbon" pi şot'o bağbanxoy t'öğölə yaq'absa. ⁷ Bağbanxon isə içoğoy arane next'un: "Mo varise! Ekinan kot'o besp'en, t'e vədə t'ulluğ yax mandale". ⁸ Hametər, şot'o biq'i best'unbsa, t'ulluğaxun c'evk'i bot'unst'a.

⁹ İse ef zənden me t'ulluği q'onçuğon hari k'ə bale? Yəni şot'in hari me t'ulluğa əşp'est'alt'oğoy tene əfçibal, t'ulluğal q'erəzt'oğoy tene tadal ki? ¹⁰ Yəni me İvel Şama sal tenan k'alpe?

"Barizap'k'alxon t'öğx bosı jë

Ən vacib jëne baki.

¹¹ Mo Q'onçuğoy əşe,

Beş piin bësh baki mat mandala sa əşe". †

¹² Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon ak'at'an ki, İsusen me məsəlinə exlətpsunen içoğone lafst'a, şot'o biq'sunt'un çuresi, ama camaataxun q'it'unbi. Kot'o görəl şot'o barti tat'unşi.

Şineynak'esa, şot'oval tadanən (Mat'. 22:15-22; Luk'. 20:20-26)

¹³ T'e vədə şot'oğon İsusa İz əyitmoğoy loxol biq'seynak' fariseyxoxun q'a İrodi tərəf bakalt'oğoxun bəzit'oğoy şot'ay t'öğölt'un yaq'abi. ¹⁴ Şot'oğon hari İsusa pit'un: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzgün amdarnu, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşluğ tenbsa. Şot'aynak' ki, bitot'ay loxol sa piinen bəğsa, Buxaçuğoy yaq'aal düzen zombsa. Upa bəyn, beşi imp'erat'ora nalog tast'un düzgünə? Yan nalog tadalayan, yoxsa təə?»

¹⁵ Şot'oğoy p'əçolaluğa avabakala İsusen pine: «Za Bez əyitmoğoy loxol biq'sunnan çuresa? Zaynak' sa dinar eçanan, bəğaz». ¹⁶ Şot'oğonal et'unçeri. İsusen xavare haq'i: «Təngin loxol bakala şikil saal s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori». ¹⁷ İsusen şot'oğoy pine: «T'e vədə imp'erat'oreynak' bakalt'u imp'erat'ora, Buxaçuğoynak' bakalt'u Buxaçuğoy tadanən». Şorox İsusi me coğabi loxol məətt'əlt'un mandı.

* 12:1 12:1 İsa. 5:1-7 † 12:11 12:10-11 İvel məğ. 118:22-23

Bëyinbaksuni barada sual
(*Mat'. 22:23-33; Luk'. 20:27-40*)

¹⁸ Bëyinbaksun tene bu uk'ala saduk'eyxoy‡ bëziyoroX İsusı t'öğöl hari Şot'oxun xavart'un haq'i: ¹⁹ «Məəlim, Moiseyen yaynak' metəre şampe: "Əgər sa amdari viçi p'urenesa, şot'ay çuuxal əyelsuze süpür mandesa, şot'in iz p'uri viçey çuğə haq'eq'an ki, şot'ay s'i maq'an açi". Ş

²⁰ Vüğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, ama izi əyel bakinut' bisane. ²¹ T'e vədə me çuğə p'əmci viçene haq'sa, şot'inal içuxun oşa əyel bartinut' bisane. Xibimcit'inal, bip'imcit'inal, ²² lap vüğümcit'ual şirik' metəre baksa, şorox bütüm əyel bakinut' bisat'un. Bitot'uxun oşa me çuuxal bisane. ²³ İsə axırncı ğine p'uriyoroX bëyinbakat'an me çuux şot'oğoy mat'ay çuux bakale? Axırı vüğ viçey vüğəranal me çuğə haq'eneY».

²⁴ İsusen şot'oğə metəre coğab tadi: «Vən İvel Şamurxo saal Buxaçuğoy zora nu avabaksuna görənən sərfbaksa! ²⁵ BëyinbakiyoroX nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. Şorox göynul bakala angelxo k'inək' bakalt'un. ²⁶ P'urit'oğoy bëyinbaksuna mandat'an isə Moiseyi girke boş Buxaçuğon şot'o bok'ala şaşe boşt'an "Zu Avrahami BuxaçuXzu, İsaak'i BuxaçuXzu, İak'ovi BuxaçuXzu" upsuna tenan k'alpe ki? * ²⁷ BuxaçuX isə p'urit'oğoy təə, dirist't'oğoy BuxaçuX. Metərluğen, vən gele sərfnanbaksa».

Əmirxoy ən əsəso
(*Mat'. 22:34-40; Luk'. 10:25-28*)

²⁸ İçoğoy t'öğöl bakala k'anun zombalxoXun sunt'in me exlətə inebaki. Şot'in İsusı hetər şaat' coğab tast'una ak'i Şot'oxun xavare haq'i: «Buxaçuğoy əmirxoxun ən əsəso manuva?» ²⁹ İsusen coğabe tadi: «Əmirxoy ən əsəso mone: "İbaka, ay İsrail! Tək beş BuxaçuX bakala Q'onçuxe - Q'onçux. ³⁰ Q'onçuğə, vi Buxaçuğə vi bütüm ük'en, vi bütüm elmuğen, vi bütüm haq'ilen saal vi bütüm zoren çureki". † ³¹ P'əmciyoval mone: "Vi İşat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki". ‡ Mot'oğoxun vacib əmir butene».

³² K'anun zombalen Şot'o pine: «Məəlim, Hun "tək beş BuxaçuX, Şot'oxun q'erəzo tene bu" upsunen serinan pi. Ş ³³ Şot'o bütüm ük'en, bütüm haq'ilen saal bütüm zoren çuresun, İşat'u hun va çureğalt'ullarik' çuresunal bütüm bok'osp'akala q'a q'erəz q'urbanxoXun bəşe». ³⁴ T'e amdari metər bəğəloy coğab tast'una ak'ala İsusen şot'o pine: «Hun Buxaçuğoy padçağluğaxun əxil tenu».

Mot'oxun oşa şuk'k'alən İsusaxun sa şey xavar haq'suna ük' tene bi.

Xrist'os şı Ğara?
(*Mat'. 22:41-46; Luk'. 20:41-44*)

³⁵ İsusen xrama zombat'an metəre pi: «Het'aynak't'un k'anun zombalxonXrist'osa "Davidi ğar" nexə? ³⁶ Axırı İvel Urufen Davida içü metəre pest'ey:

"Q'onçuğon bez Q'onçuğə pine:
Zu Vi düşmənXo Vi turin oq'a sakamin
Bez yön tərəf arsa". *

³⁷ Daviden için Şot'o "Q'onçux" pine k'ale, p'oy metəresa Şo hetəre Davidi ğar bakes bakon?»

‡ **12:18** 12:18 saduk'eyxo - Rime hökmətin tərəf bakala iudeyxoy p'art'iin üzviyox. Şot'oğon İvel Şamaxun tək Moiseyi qə girkət'un q'abulbsay. Bëyinbaksuna, angelxo saal axırncı ğina isə tet'un vëbaksay. § **12:19** 12:18-19 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8 * **12:26** 12:26 C'eys. 3:6 † **12:30** 12:29-30 K'an. 6:4-5 ‡ **12:31** 12:31 Lev. 19:18 § **12:32** 12:32 K'an. 4:35 * **12:36** 12:36 İvel məğ. 110:1

Camaatenal Şot'o müq-müq ümüxelaxsay.

K'anun zombalxoxun vëx bëğanan
(Mat'. 23:5-7; Luk'. 20:45-47)

³⁸ İsusen zombsun pine: «K'anun zombalxoxun vëx bëğanan. Şot'oğon c'ək'eseynak' boxoy paltar lapi tarapsuna, bazarin meydanxo içoğo p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsuna, ³⁹ sinagogxo, q'onaxluğxo best'a arst'unat'un çuresa. ⁴⁰ Şot'oğon süpür çupuğoy k'ojurxo, oçalxoy məhsula kəyi şart'unne, oşa isə içoğo ak'est'eynak' gele boxoy afirit'unne. Me amdarxoy caza lap bihi bakale».

Süpür çuğoy nəziri q'utina təngə laxsun
(Luk'. 21:1-4)

⁴¹ İsus xrame məəlne bakala nəziri q'utiğoxun sunt'u İša arşeney. Şot'in t'et'iya amdarxoy hetər təngə laxsunane bëğsay. Dövlətlü amdarxoxun gelet'in t'iya kala təngət'un laxsay. ⁴² Sa kəsib süpür çuğon isə hari p'ə lep't'on, ən xuri təngəne laxi. ⁴³ İsusen İz şağirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğo pine: «Vëx düzinəz nex: me kəsib süpür çuğon nəziri q'utina bitot'uxun gelene laxi. ⁴⁴ Şot'aynak' ki, bitot'in içoğoy bakala ganuxunt'un laxi, me çuğon isə iz kəsib ganuxun, iz xaşluğeynak' kiyel bakalt'une tadi».

13

Axırnci ğine nişanxo
(Mat'. 24:1-28; Luk'. 21:5-24)

¹ İsus xrame məəlnexun c'eğat'an İz şağirdxoy sunt'in pine: «Məəlim, bëğa he gözəl jëyurxo, he gözəl binooxe!» ² İsusen şot'o pine: «Me kala binoğon nex? Şot'oğoxun hik'k'al tene mandal, bito şareğale».

³ Oşa İsus xramaxun çobaço bakala Zeytun buruğoy bel arşi vədine P'et'eren, İak'oven, İoanen saal Andreyen Şot'oxun tək mandat'an xavart'un haq'i: ⁴ «Yax upa, me Vi piyorox hevaxt' bakale? Me əşurxoy usumluğen bex p'ap'suna hetər avabakalyan? Mani nişanxo bakale?» ⁵ İsusen şot'oğo pine: «Bëğanan ki, vëx şuk'k'alən maq'an ferett'i! ⁶ Bez s'iyen gelet'in hari "Zu Şozu" pi, amdarxo feret't'ale. ⁷ Davoğoy q'a davin xavarxoy barada ibakat'an ma q'ıbanan: morox bakalane. Ama mo hələ axır tene. ⁸ Şot'aynak' ki, millət milləti, padçağluğ padçağluği loxol eqeğale. Gele ganxo oçal galbsun q'a busaluğ bakale. Morox hetər ki əyel bakala çuğoy q'aç'urxoy burqesune.

⁹ Vən isə ayığ bakanan. Amdarxon vëx divanbi sinagogxoy boş tatarlayınşalt'un. Vən Za görə başçığoy q'a padçağxoy bəş çurpi şahidluğbalnan. ¹⁰ Ama axır eğalt'uxun bəş bütüm millətxo Müq Xavarkaroozbakalane. ¹¹ Vëx taşeri divanbat'an isə, ef k'ə upsuni əmxun saturbəş fikirmabanan, şot'aynak' ki, hat'e vədə k'ə upsun lazım bakalt'u vëx İvel Urufen avabakest'ale. Şot'aynak' ki, əyitk'alo vən təə, Şo bakale. * ¹² Viçen viçə, bavan əylə toydale. Əylux bava-nanay əleyinə c'eri şot'oğo besp'est'alt'un. ¹³ Za görə bitot'in vëx nifrətbalt'un. Ama axıral şirik' portbalo çark'eğale. †

* 13:11 13:11 Luk'. 12:11-12 † 13:13 13:9-13 Mat'. 10:17-22; Luk'. 12:11-12

14 Vərənluğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesuna ‡ vən ak'ala vədine - barta k'alk'alt'in mot'o q'amışakeq'an - İudeyina bakalorox buruxmoğoq'at'un t'it'eri. § 15 K'ojin bel* bakalo k'oyaxun k'ənesa exst'eynak' oq'a şiri iz k'oya maq'an başı. 16 Çölö bakalo iz xələtə exst'eynak' k'oya maq'an taşı. † 17 T'e ğimxo bİhi çupuğoy q'a əylə döş tadalt'oğoy vay hala! 18 Afırıpanan ki, me əşurxo İjena maq'an baki. 19 Şot'aynak' ki, t'e ğimxo t'etər dəhşətlü bakale ki, Buxaçuğon yaratmışı me dünyəni burqesunaxun həysət'inəl şirik' metər bakitene, bakalaltene. ‡ 20 Əgər Q'onçuğon t'e ğimxoxun nu bot'İniy, sal sa amdar çark'eşes batenekoy. Ama Q'onçuğon c'ək'eşit'oğoy görə - İçin c'ək'p'i amdarxo görə - t'e ğimxoxun bonet'i.

21 Əgər şinesa vəx t'e ğimxo uk'ayin ki, "bəğa, Xrist'os memiyane" nəəl ki, "bəğa, t'et'iyane", ma vəbakanan. § 22 Şot'aynak' ki, əfçi xrist'osxo q'a əfçi xavareçalxo əmələ eğale. Şot'oğon nişanxo saal möcüzoox ak'est'alt'un ki, əgər bacarbayt'un c'ək'eşit'oğoval feret't'at'un. 23 Vən isə ayığ bakanan! Bəğanan, Zu vəx hər şeyə saturbəş exlətezbi».

24 «Ama t'e ğimxo, t'e dəhşətaxun oşa
"Bəğ biq'eğale,
Xaşenal işiğtenebal.

25 Muç'uliyox göynuxun barale,

Göynul bakala p'lanet'xo jİk'eğale". *

26 T'e vədə Amdari Ğare asoyxoy loxol kala zoren q'a tamtarağen eysuna ak'alt'un. † 27 Şot'in İz angelxo yaq'abale, şot'oğonal oçali çoyexun göye axıral şirik', dünyəni bip' t'ödxun İz c'ək'p'it'oğoy topbalt'un.

28 İncilnə xoda bəğanan: şo t'up'ullayınşaki xazallayınşakat'an avananbaxsa ki, yəy ene İşane. 29 Haketər vənəl, me əşurxoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Amdari Ğar ene İşane, lap çomost'ane. 30 Vəx düzinəz nex: morox bito hələ me nəsil iz ömürü axıra p'ap'inut' bakale. 31 Oçal q'a göy açi taneğon, ama Bez əyitmux tene açon!».

Nu avabakala ği saal saad

(Mat'. 25:13-15; Luk'. 12:39-48)

32 «Ama t'e ğine nəəl t'e saadi hevaxt' eysuni barada şuk'k'alən tene ava: nə göye angelxon, nə Ğaren - saycə Bavane ava. ‡ 33 Ayığ bakanan, nep'ax ma mandanan, şot'aynak' ki, tenan ava t'e ği hevaxt' eğale. 34 Həysə ef piin bəş əxil yaq' c'eğala sa amdara eçanan. Şo k'oyaxun c'eri iz k'oja k'ulurxone tapşurbsa, şot'oğoy hər sunt'u sa əşe tast'a. Q'aroolçinal iz q'aroolast'a pula nu q'ic'bsunane əmirbsa. § 35 Vəxal şot'o görəz nexə, ayığ bakanan, nepax ma mandanan! Şot'aynak' ki, k'ojin q'onçuğoy he vaxt' eysuna - biyəsin, şüneyarine, dadalxon elk'at'an yoxsa savaxt'an - tenan ava. * 36 Barta şot'in bürdən hari vəx nep'ax maq'an ak'i. 37 Həysə vəx uk'alt'oğoy isə bütüməz nex: ayığ bakanan!»

‡ 13:14 13:13-14 vərənluğ eçala irit'p'un sa şey iz nu lazım bakala gala laxesun - İsusen me əyiten "haram bakala sa şeyə q'urban eçala gane loxol laxsuni" baradane nexə. İsusi me pit'oğoy 70-ci usenast'a Yerusulima bakala q'urban eçala gane belt'un eçerey. § 13:14 13:14 Dan. 9:27; 11:31; 12:11 * 13:15 13:15 k'ojin bel. - T'evaxt' İsraila k'ojurxoy bul düze bake. Metər k'ojurxoy bel amdarxon əşt'unbe, afırt'unpe, useni eğarix vədəmoğoy t'et'iyat'un bask'e. † 13:16 13:15-16 Luk'. 17:31 ‡ 13:19 13:19 Dan. 12:1; Qay. əyit 7:14 § 13:21 13:21 Luk'. 17:21,23 * 13:25 13:24-25 İsa. 13:10; 34:4; Yez. 32:7; Yol. 2:10,31; 3:15; Qay. əyit 6:12-13 † 13:26 13:26 Dan. 7:13; Qay. əyit 1:7 ‡ 13:32 13:32 Mat'. 24:36 § 13:34 13:34 Luk'. 12:36-38 * 13:35 13:35 Mat'. 24:42

14

İsusi bisuni işalayınşaksun

(*Mat'. 26:1-5; Luk'. 22:1-2; İoan. 11:45-53*)

¹ C'ovaksuni axsibayeynak' * saal Əyinsuz Şume axsibayeynak' † p'ə ğine mandey. Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon İsus a c'əp'k'in biq'i besp'est'eynak' sa yaq't'un qəvesay, ² ama "mot'o axsibayast'a ma ben, tene amdarxoy arane gərgürçilüğe baft'on" next'uniy.

³ İsus isə me vədinə Bet'anyinaney. Şo cuzamaxun q'olaybaki Simoni k'oya sulfin bel arsat'an sa çuux alabast'er jənaxun düzbaki iz boşal gele toyexlu, nard s'iyen bitk'in c'əyin bakala q'av iz kiyel k'oya başi Şot'ay t'öğölə taşi. Me çuğun q'ave bula xo xp'i iz boş bakala c'əyinə İsusi bele şipi.

⁴ T'e vədə q'onağxoxun bəzit'oğon əcuğləyinşəki sun-suna pit'un: «Me toyexlu c'əyin het'aynak'e ams'i gala əşesa? ⁵ Axırı kot'o xibbaç dinaraxunal ‡ toyex toydi tənginə kəsibxo paybese bakoy». Şot'oğon çuğə töhmətsat'un burqi. ⁶ Ama İsusen pine: «Çuğoxun kulhaq'anan. Het'aynak'nan kot'o incitmişsa? Kot'in Zaynak' saat' sa əşe biq'i. ⁷ Kəsibxo həmişə ef t'öğölə, ef çureğala vədineyal şot'oğə köməybes banankon. Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal. § ⁸ Çuğun iz bacarbalt'une bi. Bez bədənə oçalaxpseynek' həzirbi c'əyinəne əsp'est'i. ⁹ Vəx düzinəz nex: dünyəni mani gala Müq Xavarkaroozbakalesa, me çuğə eyex badi iz biq'i əşlin baradal exlətp'alt'un».

İuday İsus a toyst'un

(*Mat'. 26:14-16; Luk'. 22:3-6; İoan. 13:18-30*)

¹⁰ Hame vədine p'as's'e şagirdaxun soğə bakala İuda İsk'ariot' İsus a samci bəyinşxoy kiyel tast'uni niyəten şot'oğoy t'öğölə taşi. ¹¹ Samci bəyinşxo müqt'un baki, İuda təngə tast'un al əyitt'un tadi. Şot'inal İsus a şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq' qəvesane burqi.

Axırnci kərəm C'ovaksuni axsibayi ukuna uksun

(*Mat'. 26:17-30; Luk'. 22:7-23; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25*)

¹² Əyinsuz Şume axsibayi* samci ğine, yəni C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ğine şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «C'ovaksuni axsibayi q'urbani ukuna maya həzirben?» ¹³ İsusenal şagirdxoxun p'ranna yaq'abi pine: «Şəhərə takinan, t'et'iya ef bəş gamaten xe taşala sa amdar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan. ¹⁴ Şo mani k'oya bağayin, t'e k'ojin q'onçuğə upanan: "Məəlimen xavare haq'sa: Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi q'urbana ukala otağ maya?" ¹⁵ K'ojin q'onçuğənal vəynak' ala həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iya yaynak' həzirluğ bəğanan».

¹⁶ Şagirdxo yaq'at'un baft'i. Şəhərə hari hər şeyə Şot'in pi k'inəkt'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukunal həzirt'unbi.

¹⁷ Biyəbakat'an İsus p'as's'e şagirdaxun sagala hare. ¹⁸ Şorox sulfin bel arşi şum ukat'an İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: vəxun sunt'in - həysə Zaxun şum ukalt'in - Za toydale». † ¹⁹ Şorox pist'unbaki, sunay baç'anexun "zu tezu ki?" pi Şot'oxun xavar haq'sat'un burqi. ²⁰ İsusen şot'oğə pine: «Ef p'as's'e tanaxun soğone. Zaxun sagala şuma q'ava tork'alo şone. ²¹ Amdari Ğar İz əmxun samesi k'inək'e taysa. Ama vay t'e

* **14:1** 14:1 C'eys. 12:1-14,21-27 † **14:1** 14:1 C'eys. 12:15-20 ‡ **14:5** 14:5 xibbaç dinar - Əsp'ali sa usenluğ haq'q'axun gele. § **14:7** 14:7 K'an. 15:11 * **14:12** 14:12 Əyinsuz Şume axsibay C'eys. 12:27 † **14:18** 14:18 İvel məğ. 41:9

amdari hala ki, Amdari Ğara xəyanətebsa! T'e amdareynak' sal nanaxun nu bakiniy saat'e bakoy».

²² Şot'oğon ukat'an İsusen şuma exedi, şükürbala afırına pi, şot'o cöybi şagirdxo tadi pine: «Ext'anan! Mo Bezi bədəne». ²³ Oşa came ext'i, şükürbi şot'oval şagirdxone tadi, bitot'inal t'et'iin üt'ünği. ²⁴ İsusen şot'oğoy pine: «Mo gelet'ay yəşəyinşeynak' barala Bezi p'ine, Təzə İrəzilüği p'i. † ²⁵ Vəx düzinəz nex: Zu Buxaçuğoy padçağluğa təzə fi üğələ ğinal şirik' c'ap'en tadala me meyvinəxun ene üğəletez».

²⁶ Şorox Buxaçuğoy alxışp'ala məğurxo məğpit'uxun oşa c'eri Zeytun buruğoy tərəft'un taşi.

P'et'eri danmışaksuna saturbəş avabakest'un
(Mat'. 26:31-35; Luk'. 22:31-34; İoan. 13:36-38)

²⁷ İsusen İz şagirdxo pine: «Vən bitot'in Za bosu tağalnan, şot'aynak' ki, metərə şameşe:

"Çobana duğoz,

Eğelxo pərən-pərən bakalt'un". §

²⁸ Ama Zu bəyinbakit'uxun oşa vəxun bəş Galileyina taşi t'iya efi yaq'a bəğoz». *

²⁹ P'et'eren Şot'o pine: «Lap bitot'in Va bosu taalğayt'un, zu ketər tez bal!» ³⁰ İsusen coğabe tadi: «Va düzinəz nex: ğe, hame üşe dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmışakalnu». ³¹ Ama P'et'eren iz uk'alt'ay loxol çurpi pine: «Əgər Vaxun sagala bez bisunal lazım bakayın, Vaxun tez danmışakal!» Mandi şagirdxonal bitot'in hametərt'un pi.

İsusi Get'semani uk'ala ganu afırıpsun
(Mat'. 26:36-46; Luk'. 22:39-46)

³² Oşa şorox Get'semani uk'ala sa galat'un hari. İsusen İz şagirdxo pine: «Zu afırık'amin vən memiya çurpanan».

³³ Şot'in P'et'era, İak'ova saal İoana isə İçuxune ext'i. Şo gele narahatey, İçu kala sa q'iyene haq'ey. ³⁴ Şot'in pine: «Za t'etər sa dərdene haq'e ki, male manst'a biyaz. Vən həysə memiya çurpanan, ama nepaxmaekinan».

³⁵ İç isə samal bəş taşi çooq'a bitü afırınepi ki, mümkünesa, İz loxol eğala me əzyət İçu nu laft'ane. ³⁶ Şot'in metərə pi: «Ay Bava, axırı Vaynak' hər şey mümküne. Me əzyət üğəst'ala cama Zaxun əxilba. Ama Bez təə, Vi çurəğaloq'an baki».

³⁷ Oşa İsus şagirdxoy t'öğölə qaybaki. Hariyal şot'oğoy nep'axe ak'i. Şot'in P'et'era k'alpi pine: «Simon, nep'axnu? Sa saad muğur mandes batenkoy? ³⁸ Muğur mandi afırıpnanan ki, Şeytanen vəx maq'an sinəyınşı. Şot'o görə ki, urufi niyət saat'al bakayın, amdar zəife».

³⁹ İsus p'urumal t'et'iin əxilbaki hat'e əyitmoğon afırınepi. ⁴⁰ Qaybakat'an anek'i ki, şorox nep'axt'unsa, şot'aynak' ki, içoğoy pulmux q'ic'esay. Şot'oğon tet'un avay ki, İsus k'ə uk'at'un.

⁴¹ İsus xibimci kərəm şot'oğoy t'öğöl qaybaki pine: «Hələl bask'i dincəyınşnanbaksa? Bəse! Vaxt' p'ap'ene! Həysə Amdari Ğar günaxkərxoy kiyel tadeğale! ⁴² Hayzanan tağen. Ene, Za toydiyobal enesa!»

İsusi biq'esun
(Mat'. 26:47-56; Luk'. 22:47-53; İoan. 18:3-12)

† 14:24 14:24 C'eys. 24:8; Yer. 31:31-34 § 14:27 14:27 Zək. 13:7 * 14:28 14:28 Mat'. 28:16

⁴³ İsusen İz jomo bakala əyitə hələ pi tene çark'ey, İz p'as's'e şagirdaxun soğo bakala İuda hari c'ere. Şot'ay t'öğöl samci bəyinşxon, k'anun zombalxon saal ağsaq'q'alxon yaq'abi kiye xançalla q'a sayballa sa dəst'ə amdare buy.

⁴⁴ İsusə toydi İudan şot'oğoxun saturbəş əyitpeney: «Zu şot'oğoxun mat'u muçk'ayiz, avabakanan ki, şone İsus. T'e vədə ef amdarxon şot'o biq'i taşereq'at'un».

⁴⁵ Hametər, İuda düz İusisi t'öğöl hari Şot'o "məlim!" pi muçepi. ⁴⁶ Şot'oxun hari amdarxonal İsusə bit'unq'i. ⁴⁷ İusisi t'öğöl bakalt'oğoxun sunt'in xançala zapi samci bəyinşi k'ula duği şot'ay ũmōğo tumexun bonet'i.

⁴⁸ İsusen şot'oğoxu pine: «Vən het'aynak'nan Bez baç'anexun amdarfūq'k'ali loxol eğala k'inək' xançalla q'a sayballa hare? ⁴⁹ Hər gi xrama ef piin bəş zomezbsay, sal Za bitenanq'say. Ama barta İvel Šam bex p'ap'eq'an». † ⁵⁰ T'e vədə bitot'in İsusə bosu t'it'unt'eri.

⁵¹ Saycə kətan parçinen bəc'üresi sa cəyil ğar isə hələl İusisi baç'anexun tanesay. Əsk'ərxon şot'o bit'unq'i. ⁵² Ama şo parçin boş'tan c'eft'i çuplağ t'inet'eri.

İsus Kala Şurin bəş

(Mat'. 26:57-68; Luk'. 22:54-55,63-71; İoan. 18:13-24)

⁵³ İsusə samci bəyinşxoy kalat'ay bəšt'un taşeri. T'iya bütüm samci bəyinşxo, ağsaq'q'alxo saal k'anun zombalxone giresey. ⁵⁴ P'et'er isə əxiləxun samci bəyinşxoy kalat'ay məəlinəl şirik' İusisi baç'anexun enesay. Şo məəlnə başi aruğoy t'öğöl bakala q'aroolçığoxun sagala arşi gamesane burqi.

⁵⁵ Samci bəyinşxon q'a Kala Şurina bakalt'oğoy bitot'in amdarxo eçest'i əyitp'est'unst'ay ki, Şot'o bəsp'est'eynak' mənə bəğəbat'un. Ama hik'k'al bəğəbes tet'un baksay. ⁵⁶ Şot'ay əleyinə əfçidən çoyel çurk'alxo geleney, ama şot'oğoy saycət'ay əyitmux sun-sunaxun düz etenesay. ⁵⁷ Bəzit'oğon isə əfçidən çoyel çurpi pit'un: ⁵⁸ «Yan Kot'ay metər upsunayan ibake: "Zu amdarxon biq'i me xrama şarpi xib ğiin boş kiin nu biq'es bakala q'erəz sa xram biq'oz"». † ⁵⁹ Ama şot'oğoyal əyitmux sunaxun düz tene hari.

⁶⁰ T'e vədə samci bəyinşxoy kalo turel hayzeri İsusaxun xavare haq'i: «Vi me amdarxo tadala coğab butene? Axırı şot'oğon vi əleyinət'un əyite!» ⁶¹ Ama İsus şip' çurpeney, şot'in coğab tene tast'ay. Samci bəyinşxoy kalat'in p'urum Şot'oxun xavare haq'i: «Xeyir-bərəkətlu Bakalt'ay Ğar Xrist'os hunnu?» ⁶² İsusen şot'o pine: «Zuzu! Vən Amdari Ğare Zorba Bakalt'ay yön tərəf arst'una q'a göynul bakala asoyxoy loxol eysuna ak'alnan». §

⁶³ T'e vədə samci bəyinşxoy kalat'in iz loxol bakala paltara zığzığbi* pine: «Ene şahidxo k'ə ehtiyəcyax bu? ⁶⁴ Kot'in me əyitmoğon izi Buxaçuğoxu nu çalxsunane ak'est'i! P'oy mot'o k'ənan nex?» Bitot'inal İusisi bisuni cazina layiğ baksuna q'ərart'un tadi. †

⁶⁵ Bəzit'oğon Şot'ay loxol çupsat'un burqi, Şot'ay pulmoğoxu ğaçp'i "xavareçalluğba bəyn!" pi Şot'o yumburuğlayinşt'unbsay. Mot'oxun oşa q'aroolçığont'un burqi Şot'o t'apsa.

P'et'eri İsusaxun danmişaksun

(Mat'. 26:69-75; Luk'. 22:56-62; İoan. 18:15-18; 18:25-27)

† 14:49 14:49 Luk'. 19:47-48; 21:37 ‡ 14:58 14:57-58 İoan. 2:19 § 14:62 14:62 Dan. 7:13 * 14:63 14:63 paltara zığzığbi - Me hərəkəten Buxaçuğoxu bihi tağala əyitmoğoxu ibakala amdaren izi me əyitmoğoxu nu q'abulbsunane ak'est'ay. † 14:64 14:63-64 Lev. 24:16

⁶⁶ P'et'er isə hələ məəlneney. Me vədine samci bəyinşxoy kalat'ay çuux nökerxoxun soğoval t'iyanə hari. ⁶⁷ Şot'in aruğoy bel gameğala P'et'era ak'i şot'ay loxol bəği pine: «Hunal me Nazaret'lunaxun, İsusaxun sagalanuy». ⁶⁸ Ama P'et'eren mot'oxun danmişaki pine: «Nə avatez, nə q'amıştezbaksa hun het'uxunen əyite». Şo məəlin bağala ganuçə taşi, hame vədineyal dadalen elepi.

⁶⁹ Çuux nökeren P'et'era miyal ak'i iz t'öğöl bakalt'oğə p'urum pine: «Moval şot'oğoxune». ⁷⁰ P'et'er p'urumal danmişebaki.

Samal oşa t'et'iya çurpit'oğon p'urum içü pit'un: «Həgigiyal, hun şot'oğoxunnu, axırı hunal Galileyinaxunnu». ⁷¹ P'et'eren içü q'arğışbsun elaspi pine: «Vən uk'ala t'e amdara tez çalxsə». ⁷² Hat'e dayğal dadalen p'əmcı kərəm elepi.

P'et'eren İsusı «dadalen p'ə kərəm elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu» əyitə iz eyex badi öñnəpi.

15

İsus Rimen təyini başçı P'ilat'i bəş

(Mat'. 27:1-2,11-26; Luk'. 23:1-25; İoan. 18:28-19:16)

¹ Savaxt'an üşenen samci bəyinşxon, ağsaq'q'alxon, k'anun zombalxon saal Kala Şurın bütüm üzviğon maslaatbit'uxun oşa İsusı kula ğaç'p'i P'ilat'i t'öğöl taşeri şot'o təslimt'unbi.

² P'ilat'en şot'oxun xavare haq'i: «İudeyxoy padçağ hunnu?» İsusen coğabə tadi: «Hunen metər nex».

³ Samci bəyinşxon şot'o gele əşurxost'at'un taxsırkər c'evk'sa burqı. ⁴ T'e vədə P'ilat'en şot'oxun p'urumal xavare haq'i: «Sal coğab ten tadal? Axırı va mema əşləst'a taxsırkərt'un c'evk'sa!» ⁵ Ama İsusen p'urumal şot'o coğab tene tadi, P'ilat'al mot'o lap məət't'əle mandı.

⁶ Hər C'ovaksuni axsıbayast'a P'ilat'en sa ədət k'inək' biq'əsit'oğoy boşt'an amdarxoy çureğalt'oğoxun sunt'u tərbəsay. ⁷ Hame vədine biq'əsit'oğoy arane ölkinə gərgürçuluğ sakit'oğoxun sagala amdar bəsp'i, iz s'i Barabba bakala sa amdare buy. ⁸ Camaatenal P'ilat'i t'öğöl hari şot'oxun isəəl iz hər usen balt'u bsunane xaişbi. ⁹ P'ilat'en şot'oğə pine: «Çurnansa, vəynak' iudeyxoy padçağa tərbəz?» ¹⁰ Şot'in avaney ki, samci bəyinşxon İsusə paxılluğaxunt'un kiyel tast'un çuresə. ¹¹ Ama samci bəyinşxon amdarxo gəlt'undi ki, İsusə təə, Barabbın tərbəsunəq'at'un çuresi.

¹² P'ilat'en p'urumal şot'oğoxun xavare haq'i: «P'oy k'ənan çuresə? Vən iudeyxoy padçağ uk'ala me amdara k'ə baz?» ¹³ Şot'oğonal harayt'unpi: «Kot'o xaçə loxol t'əq't'a!» ¹⁴ P'ilat'en xavare haq'i: «Axırı kot'in k'ə pısluğa be?» Şot'oğon isə "kot'o xaçə loxol t'əq't'a!" uk'a samalal ost'aart'un haraypi.

¹⁵ P'ilat'enal camaati səs bot'bakeq'an pi şot'oğoynak' Barabbına tərbəbi. İsusə isə tatarlayınşest'it'uxun oşa xaçə loxol t'əq'st'eynak' əsk'ərxoy kiyelə tadi.

Əsk'ərxoy İsusə lağa haq'sun

(Mat'. 27:27-31; İoan. 19:2-3)

¹⁶ Əsk'ərxon İsusə başçı P'ilat'i sarayın məəlnəxun bona taşeri içoğoy bütüm dəst'inə topt'unbi. ¹⁷ Şot'o tünd ç'oç'a sa xələt lapest'i, oşa şasaxun tac əldi İz belt'un laxı. ¹⁸ Şot'oğon İsusə "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi lağat'un haq'say. ¹⁹ Şot'ay bel gəşən dut'unğsay, İz loxol çut'unney, İz bəş çökt'i bult'un k'os'bsay. ²⁰ Boşşamin lağa haq'i axşumpit'uxun oşa, Şot'ay loxolxun tünd ç'oç'a xələtə c'eq'i İz paltara lapest'i Şot'o xaçə loxol t'əq'st'eynak't'un taşeri.

*İsusi xaçe loxol t'əq't'esun**(Mat'. 27:32-44; Luk'. 23:26-43; İoan. 19:17-25)*

²¹ Hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen sa K'irenalı hat'e yaq'ene c'ovaksay. Şo Aleksandri q'a Rufusi bavaney. Əsk'ərxon Şot'o biq'i İsusi xaça taşt'unat'un məcburbi. *

²² İsusa K'olgot'a uk'ala galat'un eçeri. «K'olgot'a» - «Kəllin ga» upsune. ²³ Şot'o q'aç' bot'ala dərmən gərbi fi tast'unt'un çuresi, ama Şot'in tene ũği.

²⁴ Şot'oğon İsusa xaçe loxol t'əq't'undi. İz paltara isə "şu hik'ə kofedo-kofedo" pi çöp bosı içoğoy arane cöyt'unbi. †

²⁵ Şot'o xaçe loxol t'əq't'at'an xibimci saadey. ‡ ²⁶ Şot'ay best'a İz taxsıra ak'est'ala metər same buy: İudeyxoy PADÇAĞ. ²⁷ Şot'oxun sagala amdar fūq'suni loxol biq'esi p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi. Sunt'u İz yön tərəf, t'e sunt'u isə İz tərs tərəf. ²⁸ §

²⁹ Eğal-tağalxon içoğoy bula jik'p'sun Şot'o lağat'un haq'say, "k'ə baki, ay xrama şarpi xib giin biq'alo! ³⁰ İsə va çark'est'a, xaçaxun şiki!" next'unıy. * ³¹ Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxonal Şot'o lağa haq'i next'unıy: «T'iyəmit'oğone çark'est'ay, ama içü çark'est'es tene baksal! ³² Barta isə "İsraili padçağ" bakala me "xrist'os" xaçaxun şireq'an, yanal ak'en vėbaken!» İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'esi t'oğonal Şot'o təhk'irt'unbsay.

*İsusi bisun**(Mat'. 27:45-56; Luk'. 23:44-49; İoan. 19:25-30)*

³³ ũqūmci saadaxun † vuyumci saadal şirik' ‡ dirist' oçali çoyel bayinq'luğə baki. ³⁴ Vuyumci saadast'a İsusen ost'aar səsen harayepi:

«Elohi, Elohi, lema sabaxt'ani?» §

Mo «ay Bez Buxaçux, Bez Buxaçux, het'aynak'en əxilbaki Zaxun?» upsune.

³⁵ T'et'ıya çurpit'oğoy bəzit'oğon mot'o ibaki pit'un: «İnanbaksal, İlyane k'ale!» ³⁶ Sa amdaren t'it'eri bisinə fine oq'oyen şəyinbi şot'o sa q'arğuni bel c'ovakest'i İsusane tadi ki, ũğəne. Şot'in pine: «İsə bəgen bəyn İlyan hari kot'o xaçe loxolxun şıvak'sa?» *

³⁷ İsusen ost'aar haraypi elmuxe tadi.

³⁸ Hat'e dayğa xrame pərdə alaxun oq'al şirik' p'ə gala zığebaki. † ³⁹ İsusi bəş çurpi q'oşuni baçtani kalat'in Şot'ay axırncı nəfəsə metər tast'una ak'at'an «seriyal, me Amdar Buxaçuğoy Ğarey» pine.

⁴⁰ T'et'ıya əxiləxun bəğala çupuxal buney. Şot'oğoy arane magdallu Mariya, İosifi q'a mis'ik' İak'ovi nana Mariya saal Salomit'e buy. ⁴¹ İsus hələ Galileyina bakat'an me çupux İz baç'anexun hari içü q'ulluğt'unbsay. T'et'ıya Şot'oxun Yerusallıma hari q'erəzəl gele çupuxe buy. ‡

*İsusa gərəmzinə laxsun**(Mat'. 27:57-61; Luk'. 23:50-56; İoan. 19:38-42)*

⁴² Ene biyəne baksay. T'e gi C'ovaksuni axsıbayeynak' həzırluğ bəğala ğıney, yəni Şamat' ğıne bəşin ğı. ⁴³ Kala Şurın hörmətlü amdarxoxun soğo bakala, Buxaçuğoy

* **15:21** 15:21 Rim. 16:13 † **15:24** 15:24 İvel məğ. 22:18 ‡ **15:25** 15:25 xibimci saad - Həysət'in vaxt'en savaxt'an saad vuy. § **15:28** 15:28 Bəzi kiınşamurxost'a me bənd butene - İvel Şamurxost'a şamesiyorox bex p'anep'i: «Üşyanbalxoy taye baki». Luk'. 22:37 * **15:30** 15:29-30 İvel məğ. 22:7; 109:25; Mrk'. 14:57-58; İoan. 2:19 † **15:33** 15:33 ũqūmci saad - Həysət'in vaxt'en berezəre saadin p'as's'e. ‡ **15:33** 15:33 vuyumci saad - Həysət'in vaxt'en berezərexun oşa saad xib. § **15:34** 15:34 İvel məğ. 22:1 * **15:36** 15:36 İvel məğ. 69:21 † **15:38** 15:38 C'eys. 26:31-33 ‡ **15:41** 15:40-41 Luk'. 8:2-3

padçağluğa yaq'bëğala Arimat'eyalu İosif P'ilat'i t'öğöle hari. Şot'in iz ük'ə çaxp'i İsusı meydəne şot'oxun çuresi. ⁴⁴ P'ilat'en İsusı metər usum bisuna ibaki məət't'əle mandı, baçtani kalat'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'i: «Şo ene p'urene?» ⁴⁵ Baçtani kalat'in "hoo" pit'uxun oşa şot'in İosifa meydə exst'una icazane tadi.

⁴⁶ İosifen taşi kətani parçane haq'i, şot'in meydə xaçaxun şivk'i me parçına bəc'ürpi, taşeri q'ayani boş kaşesi mağarinane laxi. Şot'in mağarin jomo sa jəyal t'ik'iredi. ⁴⁷ Magdallu Mariyan q'a İosifi nana Mariyanal meydi maya laxsuna at'unk'i.

16

İsusı bəyinbaksun

(Mat'. 28:1-8; Luk'. 24:1-9; İoan. 20:1-10)

¹ Şamat' gi c'ovakit'uxun oşa magdallu Mariyan, İak'ovi nana Mariyan saal Salomit'en saat' adegala oyurxoxun düzbaki c'əyint'un haq'i ki, taşi İsusı meydə ləəmdat'un. ² Şamat' gi c'ovaki, savaxt'an üşenen bəğ çərtk'at'an şorox mağarin t'öğölt'un hari. ³ Şot'oğon içoğoy arane "mağarin jomost'a bakala jəna yaynak' şin t'ik'irdale?" pi exlətt'unbsay. ⁴ Ama t'iya işalayınşakat'an at'unk'i ki, jə t'öox t'ik'iresene. T'e jə gele kala jəney.

⁵ Şorox mağarina bağat'an at'unk'i ki, yön tərəf mas'i xələt lapi sa cəyile arse. Çupuxxo q'iyene haq'i. ⁶ Şot'in isə pine: «Ma q'ıbanan! Avazu ki, xaçe loxol p'uri Nazaret'lu İsusanan qəvesa. Şo bəyinbakene! Memiya butene. Bəğanan, mo İçu laxi gane. ⁷ Həysə isə takinan, Şot'ay şagirdxo saal P'et'era metər upanan: "İsusen Galileyina vəxun bəş taşi ef yaq'ane bəğsa. Vəx pi k'inək' Şot'o t'et'iya ak'alnan"». *

⁸ Çupux gərəmzinaxun c'eri t'it'unt'eri. Şot'oğə sa dəhşətene haqlayınşey, mat mandet'unıy. İçoğoy q'iyexunal şuk'k'ala hik'k'al tet'un pi.

İsusı İz şagirdxoynak' ak'esun

(Mat'. 28:9-10; Luk'. 24:13-35; İoan. 20:11-18)

(P'ə ən damna kiınşamurxost'a Mrk'. 16:9-20 tene bu.)

⁹ Şamat' gi c'ovakit'uxun oşa, savaxt'an üşenen bəyinbaki İsus süft'ə magdallu Mariyaynak'e ak'esi. Mo hat'e İsusen içuxun vüğ murdar uruf c'evk'i Mariyaney. ¹⁰ Mariyanal taşi mot'o İsusaxun baki isəəl Şot'aynak' yas efi önök'alt'oğə xavare tadi. ¹¹ Ama şot'oğon İsusı bəyinbaksuna q'a Şot'ay Mariyaynak' ak'esuna tet'un vėbaki.

¹² Mot'oxun oşa İsus p'urum İz şagirdxoxun p'rannat'aynak', şorox ayize tağat'an yaq'a şot'oğoy bəş q'erəz suraten ak'esi. ¹³ Şot'oğon qoş qaybaki me barada t'iyəmit'oğə exlətt'unbi, ama şot'oğoval tet'un vėbaki.

İsusı İz şagirdxo ən vacib tapşuruğ tast'un

(Mat'. 28:18-20; Luk'. 24:36-49; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8)

¹⁴ Oşa t'etərə baki ki, İzi sas's'e şagirden sagala arşi şum ukat'an İsus şot'oğoynak'e ak'esi. Şot'oğoy inadkərлуğa görə, İçu bəyinbakit'uxun oşa ak'it'oğə nu vėbaksuna görə şot'oğə töhmətebi.

¹⁵ Şot'in İz şagirdxo pine: «Dirist' dünyənə tarapanan, amdarxo bitova Mıç Xavarakaroozbanan! ¹⁶ Vėbaki k'unuk'bakala amdar çark'eğale, içust'a vėluğ nu bakalt'u isə pis q'ərar tadeğale. ¹⁷ Və bakalt'oğə çalxest'alo isə şot'oğoy ak'est'ala möcüzəlü nişanxo bakale: şot'oğon Bez Şiyen murdar urufxo c'evk'alt'un,

* 16:7 16:7 Mat'. 26:32; Mrk'. 14:28

təzə muzurxon əyitk'alt'un, ¹⁸ dizik'xo içoğoy kiin biq'i besp'ala zəhərəl ũğəyt'un, şot'oğoy təsir tene bal. Şot'oğon içoğoy kulmoğoy azariğoy loxol laxalt'un, şoroxal q'olaybakalt'un».

İsusi göynul ěqesun

(Luk'. 24:50-53; Ap'ost'. 1:9-11)

¹⁹ Me əyitmoğoy pit'uxun oşa Q'onçux İsus göynul ěqesi Buxaçuğoy yön tərəf areşi.

²⁰ Şagirdxon isə taşi hər gala Műq Xavara karoozt'unbsay. Q'onçuğonal şot'oğoy köməyebşay, şot'oğoy karooza möcüzəlü nişanxon tət'iğebşay.

Luk'an şampi Mũq Xavar Běşin öyit

Me girkə şampi Luk'a İsus Xrist'osi Mũq Xavari yəymişaksunast'a gele əşur biq'i P'avelaxun sagalane bake. Şo hamal iz əşlə saat' avabakala sa doxt'urey. Me girkə şot'in maya şamsuna avateyan, ama şamesuni tarix 60-62-ci usenxone hari c'eyşa. Girke T'eofileynak' şamesunen isə ak'esest'a ki, T'eofil varlu amdare bake, bakes banekon me girke bex c'eyşunast'a Luk'a tənğinen köməyebe. "Ap'ost'olxoy əşurxo" girkə şampiyoval hame Luk'ane.

Luk'a iç İsus Xrist'osi c'ək'p'i p'as's'e şagirdxoxun tene bake, şot'in İsusa oşane q'abulbe. Şot'o görəl girke boş Luk'an İsusi bütüm amdaxoy çark'eseynak' eysuna lap gelene ak'est'un çuresa. Girken ak'esest'a ki, İsus fağırxoynak' q'a içoğoy yaq'a açesp'it'oğoynak', varluğoynak' hamal kəsibxoynak', yəhudi bakala hamal nu bakalt'oğoynak'e hare. Luk'ay doxt'ur baksuna görə girke boş İsusi azariğə q'olaybsuni barada bakala hadisoox lap gelene.

T'iyəmi Mũq Xavar girkurxo bəğat'an Luk'ay girk samal q'erəze burqesa. Sa angelen K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna iz bava saturběş avabakesest'a. Oşa İsusi nanaxun baksuni baradane exlətesa, oşa isə saycə Luk'ay Mũq Xavar girke boş bakala p'as's'e yəşt'ə İsusi Yerusalimi xrama taysuni barada.

Luk'an İsusi k'unuk'bak'suni, şeytanen Şot'o sinəyişbsuni, Şot'ay İzi q'ulluğa burqsuni baradane exlətpsa. İsusi Galileya bölginə bi q'ulluği, Şot'ay Yerusalima tağat'an bakala hadisəğoy baradal gelo saycə Luk'ay şamp'i girke boşə.

Axırda İsus fariseyxoy q'a k'anun zombalxoy kiyele tadesa, İzi saturběş avabakest'i k'inək'əl p'uri bəyinebaksa. Axırı Şo hakot'aynak'al hareney: beş günaxxo İz ozane ext'i İz p'iyen şot'oğə os'kseynak'! Beşi çark'eseynak'! Me barada hələ Adam q'a Yevay günaxaxun burqi İsusi nanaxun baki vədinəl şirik' hema xavareçalene saturběş avabakest'e. Amdaxoy içoğoy əşp'est'i günaxaxun təmizbakseynak', Buxaçuğoy piyes p'urum saat'luğ bəğəbseynak' sa yaq'e bu! Moval Mũq Xavara vėbaki Buxaçuğoy yaq'abi Çark'est'ala q'abulbsun!

Hametər, Luk'an şampi Mũq Xavar girke axırnci bulurxo İsusi göynul əqesunen, Şot'ay İzi şagirdxo içoğoynak' İvel Urufa yaq'absuna öyit tast'unene çarksa.

Girke boş bakalorox:

1:1-4 Girke T'eofileynak' şamesun

1:5-2:52 K'unuk'bal İoani q'a İsus Xrist'osi nanaxun baksun

3:1-20 K'unuk'bal İoani q'ulluğ

3:21-4:13 İsusi k'unuk'bak'sun q'a sinəyişaksun

4:14-9:50 İsusi Galileyina q'ulluğbsun

9:51-19:27 İsusi Galileyinaxun Yerusalima taysun

19:28-23:56 İsusi Yerusalima baki axırnci ğimxo

24:1-53 İsusi bəyinbaksun, t'iyəmit'oğə ak'esun q'a göynul əqesun

Girke T'eofileynak' şamesun

¹ Hörmətlü T'eofil, gelet'ine beş arane baki əşurxoxun şamsuna çalışake. ² T'e belxun həysət'inəl şirik' Mũq Xavara içoğoy piin ak'i şot'o q'ulluğbit'oğon me əşurxo

yax exlətp'i k'inək' ³ zuval t'e belxun bitova yönbəri fikir tadi mot'oğoy vaynak' belxun oşel şamsuna lazımez avabaki. ⁴ Metər ki, hun vi zombakit'oğoy düz baksuna tam vëbakan.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksuna saturbëş avabakest'un

⁵ İudeyin padçağ İrodi vëdinst'a Avia dëst'inəxun * bakala Zəkəriyə s'iyen sa bëyinşe buy, iz çuuxal Aaroni nəsiləxuney, şot'ay s'i Elizabet'ey. ⁶ Şorox p'öğəl Buxaçuğoy piyes düzgün amdarxoney, Buxaçuğon laxi buyruğxo q'a q'aydoğoy bitova əyitsuz bex p'ap'est'unbsay. ⁷ Ama Elizabet' ərəmik'† baksuna görə içoğoy əyel tene buy. Şot'oğoy p'rannayal yəş geleney.

⁸ Sa ği Zəkəriyən iz dëst'in navadast'a Buxaçuğoy bëş bëyinşluği q'ulluğane taşt'ay. ⁹ Xrama başi saat' adeğala buxur bok'ospşunal me dönüş içune koft'ey (bëyinşxoy ədəten mot'aynak' çöpt'un bost'ay). Zəkəriyə xramane başi, ¹⁰ amdarxon isə me vëdine xrame məəlne çurpi afırıt'unney.

¹¹ Me vədə q'urban eçala gane yön tərəf Zəkəriyəynak' Buxaçuğoy sa angele ak'eşi. ¹² Zəkəriyən şot'o ak'i q'inebi, içü açesebi. ¹³ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'İba, Zəkəriyə! Buxaçuğon vi afırına inebaki. Vi çuux Elizabet'en vaynak' sa ğar eçale. Hunal iz s'iya İoan ‡ laxa. ¹⁴ Şot'in vaynak' müqluğ eçale, vi ük' müqluğen buy bakale. Amdarxoy geloval şot'ay dünyəne eysuna görə müq bakale, ¹⁵ şot'aynak' ki, şo Q'onçuğoy piyes kala ak'eğale. Şot'in sal sa vədə nə fi, nəəl q'erəz finağoybala ũğünxo tene ũğəl, hələ nanay tapane amaq'un İvel Urufen buy bakale. § ¹⁶ Şot'in israilluğoy gelet'u Q'onçuğoy, içoğoy Buxaçuğoy qaydale. ¹⁷ Şo xavareçal İlyay urufen q'a zoren Q'onçuğoy bëş tağale, bavoğoy içoğoy əyloğoy, tərst'oğoy düzgün yaq'aç yönbi, azuk'a şot'ay eyseynak' həzirbale. *

¹⁸ Zəkəriyən angela pine: «P'oy zu mot'oğoy bex p'ap'suna hetərez avabakon? Axırı zuval gele q'ojazu, bez çuğoyal ene yəş c'ovakene». ¹⁹ Angelen şot'o coğabe tadi: «Zu Buxaçuğoy bëş çurk'ala Gavriilzu, me müq xavaral va upseynak'ez yaq'abake. † ²⁰ Həysə isə, hun bezi pit'oğoy nu vëbaksuna görə, me əyitmux bex p'ap'ala ğinal şirik' əyitp'es ten bakal, lal bakalnu».

²¹ Qavuna çurpi amdarxon isə Zəkəriyəy yaq'at'un bëğsay, şot'ay xramaxun het'u görə metər c'əyi c'eysuna tet'un q'amişaksay. ²² Şo xramaxun c'ere, ama amdarxoxun əyitp'es tene baki. Amdarxonal q'amişt'unbaki ki, şot'o xrama hik'ənesa ak'eşene. Şot'in amdarxoxun kiin-biine əyitey, şot'aynak' ki, laley.

²³ Zəkəriyəy q'ulluği vaxt' çark'at'an şo iz k'oyane qaybaki. ²⁴ Samal oşa isə iz çuux Elizabet' əyeləne mandi, qo xaşal iz k'oyaxun tene c'eri. ²⁵ Şot'in nexey: «Mot'o zaynak' Q'onçuğone bi. Şot'in za eyex badi amdarxoy arane çoməyin manst'axun çark'esedi». ‡

İsus Xrist'oşi nanaxun baksuna saturbëş avabakest'un

²⁶ Elizabet' ũq xaşin bihi bakat'an Buxaçuğon angel Gavriila Galileyina bakala Nazaret' şəhərə, ²⁷ iz s'i Mariya bakala ərgən sa xuyəri t'öğöle yaq'abi. Me xuyər Davidi nəsiləxun bakala İosif s'iyen sa amdaraxun nişanluney. §

²⁸ Angelen şot'ay t'öğöl hari pine: «Xeyirq'an baki, ay Buxaçuğoy piyes saat' ak'eğalo! Q'onçux vaxune». ²⁹ Mariya me əyitmoğon çəşt'irişebi, me əyitmoğoy k'ə upsuni baradane fikirbsa burqi.

* **1:5** 1:5 Avia - Xrama q'ulluğbala bëyinşxoy 24 dëst'inəxun soğoney. Me dëst'oox bütüm Aaroni nəsiləxuney. Bëğa: 1 Hadis. 24:10 † **1:7** 1:7 ərəmik' - əyel eçes nu bakala çuux ‡ **1:13** 1:13 İoan - əbrani muzin Q'onçuğon ũk'e bok'ospşupsune. § **1:15** 1:15 Ams'i oç. 6:3 * **1:17** 1:17 Mal. 4:5-6 † **1:19** 1:19 Dan. 8:16; 9:21 ‡ **1:25** 1:25 1:25 - İşq'ara bakala çuğoy əyel nu baksun Buxaçuğon tadi kala sa cazane hesabbaksay. § **1:27** 1:27 Mat'. 1:18

³⁰ Angelen isə şot'o pine: «Ma q'ıba, Mariya, şot'aynak' ki, hun Buxaçuğoy piyes şaat'en ak'eşe. ³¹ Hun bñhi baki sa ğar eçalnu. Şot'ay s'iya İsus laxalnu. * ³² Şo kala Amdar bakale, Ala Arşit'ay Ğar k'aleğale. Q'onçux Buxaçuğon Şot'o İz bava Davidi taxt'a tadale. ³³ Şo İak'ovi nəsili loxol həmişəluğ padçağ bakale. İz padçağluğiyal axır tene bakal». †

³⁴ Mariyan angela pine: «Mo hetəre bakes bakon? Axırı zu hələ işq'ara tezu».

³⁵ Angelen coğab tadi şot'o pine: «İvel Uruf vi loxol şığale, Ala Arşit'ay kala zoren vi loxol xoji sakale. Kot'aynak'al vaxun bakala Əyel Buxaçuğoy Ğar k'aleğale, Şo İvel bakale. ³⁶ Bəğa, vi q'oom Elizabet'al iz yaşlu vədine ğar əyeləne mande. Şot'o ərəmik't'un ‡ nexey, ama şo ene üqxaşin bñhine. ³⁷ Şot'aynak' ki, Buxaçuğoynak' mümkün nu bakala şey tene bu». §

³⁸ T'e vədə Mariyan pine: «Zu Q'onçuğoy nökerzu, barta za vi pi k'inək'q'an baki». Angelenal şot'o barti taneşi.

Mariyay q'a Elizabet'i suna aksun

³⁹ T'e vədə Mariya hayzeri kap İudeyani burux ganxo bakala sa şəhərene yaq'a baft'i. ⁴⁰ Şo Zəkəriyəy k'oyane hari. Başi Elizabet'a «Xeyirq'an baki!» pine. ⁴¹ Elizabet'en Mariyay əyitə ibakat'an, içust'a bakala körpə müq baki galepi. Elizabet'al İvel Urufen buybaki ⁴² alloy səsen harayepi: «Hun çupuğoy boş xeyir-bərəkət haq'iyonu, vast'a bakala əyeləl xeyir-bərəkət haq'iyone. ⁴³ Mo hetəre bakes bakon? Bez Q'onçuğoy Nana bez t'öğölə hare! ⁴⁴ Bəğa, vi əyitə ibakat'an zast'a bakala əyeləl müqluğaxun galepi. ⁴⁵ Q'onçuğon içü pi əyitmoğoy bex p'ap'suna vəbakala çuux he bəxt'əvərə!»

Mariyay alxışp'ala məğ

⁴⁶ Mariyan isə pine:

⁴⁷ «Bez ük'en Q'onçuğoy s'iyane alabsa, Bez elmuxal za Çark'est'ala Buxaçuğo görə müqebaksa,

⁴⁸ Şot'aynak' ki, Şot'in İzi me gorox k'ulane ak'i.

İsəəl bütüm nəsilxon za bəxt'əvər hesabale,

⁴⁹ Şot'aynak' ki, Bitova Başarbalen zaynak' kala sa əşe biq'i, Şot'ay s'i İvele!

⁵⁰ Şot'ay yaq'en tağalt'oğoynak'al

İz ük' bok'ospsun nəsiləxun-nəsiləne c'ovakon.

⁵¹ Şot'in İz zorba kiin gele kala əşurxone biq'i,

İçoğə ala efalt'oğə oq'ane saki.

⁵² Kalaluğbalxo taxt'axune şivk'i,

Goroxt'oğə isə alanebi.

⁵³ Busat'oğə neymət'xon boşevk'i,

Varlut'oğə isə kul ams'ine yaq'abadi.

⁵⁴⁻⁵⁵ Q'onçuğon Avrahama q'a şot'ay nəsilə

Həmişə İz ük' bok'ospsuna ak'est'i,

Beş bavoğoyal tadi əyitə eyex badi

İz nöker İsraila köməyebi». *

⁵⁶ Mariya Elizabet'i t'öğöl xib xaşa İşa mandit'uxun oşa iz k'oyane qaybaki.

K'unuk'bal İoani nanaxun baksun

* **1:31** 1:31 Mat'. 1:21 † **1:33** 1:33 2 Şam. 7:12-16; İsa. 9:7 ‡ **1:36** 1:36 əyel nu eçes bakala çuux § **1:37** 1:37 Burq. 18:14 * **1:54-55** 1:46-55 Burq. 17:7; 1 Şam. 2:1-10

⁵⁷ Elizabet'i vaxt' hari p'anep'i, şot'in sa ğare eçeri. ⁵⁸ Şot'ay q'oom-q'onşığon Q'onçuğoy şot'aynak' me kala ük' bok'ospsuna ak'i, içuxun sagala müqt'un baksay.

⁵⁹ Muğumci ğine körpə sünnətbsat'un hari. Şot'ay s'iya iz bava k'inək' Zəkəriyət'un laxsun çuresay. † ⁶⁰ Əylin nanan isə pine: «Təə, kot'ay s'i İoan bakale». ⁶¹ Şot'o pit'un: «Axırı vi q'oomxoy arane metər s'i bakala sa amdar tene bu». ⁶² T'e vədə kiin-biin q'andrişi əylin bavaxunt'un şot'in iz ğare s'iya k'ə laxsun çuresuna xavar haq'i. ⁶³ Zəkəriyənəl sa daxt'ak'i k'ot'or çuresi iz loxol şamepi: «Kot'ay s'i İoane».

⁶⁴ Hat'e saad şot'ay muz qayeşi, şot'inal Buxaçuğə alxışpsane burqi.

⁶⁵ T'iya bakala q'onşığo isə kala qiylene haq'i, me baki əşurxoy barada exlətxoval İudeyani bito burux ganxo yəymişebaki. ⁶⁶ İbakalt'oğonal "axırı me əyel kala baki şu bakala?" pi fikirət'un taysay. Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy kul şot'ay loxoley.

Zəkəriyəy xavareçalluğbsun

⁶⁷ Əylin bava Zəkəriyəy loxol İvel Urufe şiri, şot'inal metərə xavareçalluğbi:

⁶⁸ «Alxışq'an baki İsraili Buxaçux Q'onçuğə!

Şot'aynak' ki, İz azuk'a eyex badi şot'o çark'esedi,

⁶⁹ Şot'in İz nöker Davidi nəsiləxun

Yaynak' zorba Çark'est'ale p'ap'esp'i.

⁷⁰ Gele vaxt' mot'oxun bəş İz İvel xavareçalxoxun avabakest'i k'inək'

⁷¹ Beş düşmənşoy q'a yax aksun nu çureğalt'oy kiyexune çark'est'i.

⁷² Hametər beş bavoğə ük' bok'ospsuna ak'est'i

İz İvel irəzuluğane eyex badi.

⁷³ Hetərə beş bava Avrahama elasp'i əyit tadey ki,

⁷⁴⁻⁷⁵ Yan beş düşmənşoy kiyexun çark'eşi

Beş yəşəyinşi axıral şirik' hik'k'alaxun q'İbinut'

Q'onçuğoy bəş İvelluğen q'a düzgünluğen yəşəyinşi

Şot'o q'ulluğbes bakalyan.

⁷⁶ Hun isə, ay bez bala, Ala Arşit'in yaq'abi xavareçal k'aleğalnu,

Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy bəş tağalnu,

Şot'ay yaq'a həzirbalnu,

⁷⁷ Şot'ay azuk'a içoğoy günaxxo bağışlayınşaksunen

Çark'esuni barada avabakest'alnu.

⁷⁸ Axırı beş Buxaçux ük' bok'osp'ale,

Şot'ay me ük' bok'ospsunen

Alloyaxun yaynak' t'etər sa Bəğ c'eğale ki,

⁷⁹ Bisuni xojina saal bayinq'luğa arşalt'oğoy çoyel işiğ sakane,

Beş turmoğə şip'luği yaq'a yönbane». ‡

⁸⁰ Körpəl kalabaksunen iz uruf zorbane baksay. Şo israilluğoy bəş c'eğala ğinal şirik' çölöne manst'ay.

2

İsusi nanaxun baksun

(Mat'. 1:18-25)

¹ T'e ğimxost'a imp'erat'or Avgust'en bütüm Rime oçalxo bakala amdarşoy siyəyinə haq'esuni barada əmire tadi. ² Mo samci siyəyinə haq'suney, manu ki K'irini Siriin kalo bakat'ane c'ovakey. ³ Bitə siyəyinə haq'eseynak' iz şəhərəne yaq'a baft'i.

4 İosifal Davidi əsil-nəsiləxun baksuna görə Galileyin Nazaret' şəhərexun c'eri İudeyina, Davidi şəhər bakala Bet'lexemane taşi. 5 Şo t'et'iya siyəyinə haq'eseynak' iz nişanlı Mariyaxune taşi. Me vədine Mariya bəhiney, əyeləl bakala vədəney.

6 Bet'lexema əyel bakala vaxt' hari p'anep'i, 7 Mariyanal iz süft'in ğarane eçeri. Əyelə q'ondağbi nəvəne laxi, şot'aynak' ki, q'onağxo mandala k'oya şot'oğoynak' ga tene bəğəyəsey.

Angelxoy eğel bəğalxo mǔq xavar tast'un

8 T'e oçala sürün t'öğöl üşe navad zap'k'ala eğel bəğalxonoy. Şot'oğon çölöt'un kəybsay. 9 Bürdən Q'onçuğoy sa angel şot'oğoy bəşe c'eri, Q'onçuğoy tamtaragen şot'oğoy çoyel işiğe saki. Eğel bəğalxo kala q'iyene haq'i.

10 Angelen şot'oğoy pine: «Ma q'ibanan! Zu vəynak' bütüm amdarxo mǔq't'ala sa xavarez eçere. 11 Ğe Davidi şəhəre efi Çark'est'ale nanaxun baki. Mo Q'onçuxXrist'ose. 12 Vəynak' nişan mo bakale: vən nəve boş bask'i q'ondağbaki Körpə əyel bəğəbalnan».

13 Bürdən angeli t'öğöl Buxaçuğoy alxışp'ala kala göye q'oşune ak'eşi. Şot'oğon metərt'un nexey:

14 «Ən alloyluğxo Buxaçuğoy alxış,

Şot'ay çureğala amdarxoynak' isə oçali çoyel serluğq'an baki!»

15 Angelxo qaybaki göynul əqəsit'uxun oşa eğel bəğalxon pit'un: «Ekinan Bet'lexema tağen, Q'onçuğon yax avabakest'i me baki əşlə beş piin ak'en».

16 Şorox kap hayzeri tat'unşi, hariyal Mariya, İosifa saal nəve boş bask'i Əylə bəğət'unbi. 17 Eğel bəğalxon Əylə ak'at'an Şot'ay barada içoğoy pit'oğoy bitova exlətt'unbi. 18 Mot'o ibakalt'oğoy bitot'in eğel bəğalxoy me exlətə məət't'əlt'un manst'ay. 19 Mariyan isə bütüm me exlətxo iz ük'e boş efi me barada fikirebsay. 20 Eğel bəğalxon bütüm içoğoy ak'it'oğoy q'a ibakit'oğoy görə Buxaçuğoy alxışp'i tərifləyinşbsun qoşt'un qaybaki. Şot'aynak' ki, hər şey angelen içoğoy exlətp'i k'inək'e baki.

İsusi sünnət baksun

21 Muğumci ğine Əylin sünnət bakala vaxt' hari p'ap'at'an Şot'ay s'iya İsusut'un laxi. Me s'i Şot'o hələ Nanay tapane bakalt'uxun bəşe angeli tərəfəxun tadeşey. *

22 Moiseyi k'anuna görə təmiz bakala vaxt' çark'it'uxun oşa † İosifen q'a Mariyan Əylə Q'onçuğoy həsrbəseynak' Yerusimat'un eçeri, 23 şot'aynak' ki, Q'onçuğoy k'anuna şameşene: «Bütüm süft'in ğar əylux Q'onçuğoy həsrbakalane». ‡ 24 Hamal şot'oğon q'urbant'un eçeri, hetər ki Q'onçuğoy k'anunast'a əmir bakeney: «P'ə giyə, nəəl ki p'ə göyərçini bala». §

Simeoni Buxaçuğoy alxışp'ala afırı

25 T'e vədə Yeruslima Simeon s'ila sa amdare buy. Şo düzgün hamal Buxaçuğoy və amdarey. Şot'in israilluğoy çark'esunane yaq'bəğsay, * İvel Urufal şot'oxuney.

26 İvel Urufen şot'o saturbəş avabakest'eney ki, şo Q'onçuğon yaq'abi Xrist'osa ak'inut' biyalatene.

27 Metərluğen, İvel Urufen Simeona xrame məəlinene eçeri. Me vədə körpə İsusa İz bava-nanan xramat'un eçeri. Şorox k'anuna laxeşi ədətə əməlbseynak't'un harey.

28 Simeonen Şot'o iz q'ujel ext'i Buxaçuğoy alxışpsun metərə pi:

* 2:21 2:21 Lev. 12:3; Luk'. 1:31 † 2:22 2:22 - Moisey k'anunen çuğoy təmiz baksun əyel baki't'uxun oşa q'ırx ğiin bele çarksa. Bəğa: Lev. 12:2-8. ‡ 2:23 2:23 C'eys. 13:1-2,12 § 2:24 2:22-24 Lev. 12:6-8 * 2:25 2:25 israilluğoy çark'esun - israilluğoynak' Buxaçuğoy padçağluğen eçala çark'esun. Mo israilluğoy içoğoy günaxxoxun hamal rimluğon içoğoy loxol bala kalaluğbsunaxun çark'esune. Beğa: İsa. 40:1-2; 61:2-3.

29 «Ay bitot'ay Q'onçux, isə Vi pi k'inək'
Me Vi nöker arxayin biyes banekon.

30-32 Şot'aynak' ki, bütüm azuk'xoy ak'es bakal Vi həzirbi çark'esuna,
Millətxoynak' həzirbi işığa,
Vi azuk' İsrailəynak' bakala tamtarağa
Bez piin azk'i». †

33 İsusi nana q'a bava isə Simeoni içoğoy Əylin barada uk'ala me əyitmoğoxun
məət't'əlt'un mandı. 34 Simeonen şot'oğoy xeyir-bərəkət tadi Əylin Nana Mariya
metərə pi: «Me Əyel İsrailə gelet'ay bist'uni q'a əqesuni səbəbkər bakale. Şo
amdarxoy nu q'abulbala sa nişan bakseynek'e təyin bake. 35 Morox bito gelet'ay boş
bakala fikirxo çoyel c'evkseynak' bakale. Vi ük'e isə q'ılinc bağale».

Xannay xavareçalluğbsun

36 T'et'iya Aşer tayfinaxun bakala P'enueli xuyər Xanna s'ila çuux xavareçalal
buney. Şo gele yəşluney. İzi cəyil vədine işq'ara taşi, vüğ usene işq'araxun yəşəyinişi.
Oşa şo süpürə mandı. 37 Mo səksən bip' yəşt'ə süpür sa çuuxey. Şo xramaxun
c'etenesay, ğurux efi afırıpsun üşe-ğena Q'onçuğone q'ulluğbsay.

38 İosif q'a Mariya xrama bakat'an, Xannal şot'oğoy İşalayınşaki Buxaçuğoy şükürebı.
Şot'in Yerusalmi çark'esuna yaq'bəğala bütüm amdarxoynak' Körpə İsusi barada
exlətpsane burqi.

Nazaret'a qaybaksun

39 İosif q'a Mariya Q'onçuğoy k'anuna şamesit'oğoy bitova əməlbıt'uxun oşa
Galileyina - içoğoy şəhər bakala Nazaret'at'un qaybaki. 40 Əyel isə kalabaksunen
içust'a zor q'a müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy çuresunal İçuxuney.

P'as's'e yəşt'ə İsusi xrama eysun

41 Hər usen C'ovaksuni axsıbayast'a İsusi bava-nana Yerusalmat'un taysay. 42 İsusi
p'as's'e yəş bakat'an şorox p'urum ədətə görə t'iyat'un taşi. 43 Axsıbay çark'ıt'uxun
oşa şorox qaybaki k'oya tayseynek' yaq'at'un baft'i. Ama İsus Yerusalmı manedi.
Şot'ay bava-nanay isə mot'oxun xavar buteney. 44 İsusi içoğoxun yaq' tağalt'oğoy
arane baksunat'un fikirbsay. Ama sa ği dirist' yaq' taşıt'uxun oşa Şot'o dost'urxoy
q'a q'oomxoy arane qəvesat'un burqi. 45 Şot'o bəğətet'unbi, şot'aynak'al qəvesun-
qəvesun Yerusalmat'un qaybaki.

46 Xib ğınaxun oşa Şot'o xramaxunt'un bəğəbi. İsus məəlimxoy t'öğöl arşi şot'oğoy
ümüxelaxsay, şot'oğoxun k'ənesa exlətp'i xavare haq'say. 47 Şot'o ümüxlaxalt'oğoy
bito Əyləst'a bakala haq'ıla q'a Şot'ay tadala coğabxo matt'un manst'ay. 48 İosifen
q'a Mariyan Şot'o ak'i məət't'əlt'un mandı. İsusi Nanın pine: «Ay bez Ğar, mo hik'ə
beş bel ençeri? Axırı vi bavan q'a zu nigərən mandı vayan qəvesay». 49 İsusen
şot'oğoy coğabe tadi: «Za het'aynak'nan qəvesay? Avatenaniy ki, Zu Bez Bavay k'oya
bakalazu?» 50 Ama şot'oğon İsusi k'ə upsun çuresuna q'amış tet'un baki. 51 Oşa İsus
İz nana-bavaxun sagala Nazaret'ane qaybaki. Şo şot'oğoy əyitəxun tene c'eysay. İz
Nanın isə bütüm me əşurxo iz ük'e boş enefsay.

52 İsus kalanebaksay, kalabaksunenal iz müdriklüğ avuze baksay. Buxaçuğoy q'a
amdarxoy Şot'o çuresunal ğiba-ğı avuzebaksay. §

† 2:30-32 2:30-32 İsa. 42:6-7; 49:6; 52:10 ‡ 2:41 2:41 C'eys. 12 § 2:52 2:52 1 Şam. 2:26; Məs. 3:4

3

*K'unuk'bal İoani eysun**(Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; İoan. 1:19-28)*

¹ İmp'erat'or T'iberiin kalaluğbsuni qos's'emci useney. T'e vëdineſt'a P'ont'i P'ilat' İudeyani kaloney. İroden Galileyina, iz viçi Filip'en İt'ureyina q'a T'raxont'is oçalxo, Lisaniyanal Abileniyanane kalaluğbsay. ² Xanan q'a K'ayafa isə samci bëyinşxoy kalot'unıy. Hat'e vëdə çölö Zəkəriyəy ğar İoana Buxaçuğoy əyite p'ap'i. ³ Şot'inal İordan oqe hërrəmine bakala bütüm oçalxo tarapsun amdarxo içoğoy günaxxo bağışlayınşakseynak' toobabi k'unuk'baksunane karoozbsay. ⁴ Hetər ki, xavareçal İsayay girke boş şameşeney:

«Çölö bayanbalt'ay ost'aar səse c'eysa:

"Q'onçuğoy yaq'a həzirbanan,

Şot'ay c'ovakala cıdırxo düzbanan.

⁵ Hər dərə buybakale,

Hər burux, hər təpə oçalaxun barabar bakale,

Yaq'e k'ori ganxo düz bakale,

Ala-oq'a ganxo barabar bakale.

⁶ Bütüm amdarxonal Buxaçuğoy çark'est'una ak'alt'un"». *

⁷ İoanen k'unuk'bakseynak' iz t'öğöl eğala amdarxo nexey: «Ay dizik'i nəsil! Şina pi ki, vëynak' həzirbaki cazinaxun ef elmoğo çark'est'es bakalnan? † ⁸ Toobina ef tadala barurxoxun ak'est'anan. Ef ük'e boş "Beş bava Avrahame" pi arxayin ma bakanan. Vëx nexzu, Buxaçuğon me jëyurxoxunal Avrahameynak' əyloxe yaratmışes bakon. ‡ ⁹ Ene tavar xodurxoy tume bitene. Metərluğen, şaat' bar nu tadala hər xod bot'eşi aruğone bosesa». §

¹⁰ Camaaten şot'oxun xavare haq'say: «P'oy yan k'ə ben?» ¹¹ İoanen şot'oğoy metərə coğab tadi: «İzi p'ə gurat' bakalt'in sunt'u nu bakalt'uq'an tadi. Haketərəl, iz ukun bakala amdaren nu bakalt'uxun t'e ukuna cöybeq'an».

¹² Naloggirbalxonal k'unuk'bakseynak' şot'ay t'öğöl hari xavart'un haq'say: «Məəlim, yan k'ə ben?» * ¹³ İoanen şot'oğoy pine: «Vëx tapşurbi q'ədərəxun gele nalog ma girbanan».

¹⁴ Bəzi əsk'ərxonal hari şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy yan k'ə ben?» İoanenal şot'oğoy coğabe tadi: «Şuk'k'alaxun zoren təngə ma haq'anan, nahaq' gəla şuk'k'ala taxsırkər ma c'evk'anan, ef haq'ala maaşaxun irəziləyinşakanan».

¹⁵ Amdarxon umuden yaq'e bəğsay, bitot'inal İoani barada içoğoy boş fikirt'unbsay: «Mo Xrist'os bakes banekon?» ¹⁶ İoanen şot'oğoy bütümə metərə coğab tadi: «Zu vëx xenenez k'unuk'bsa. Ama zaxun gele Zorbone eysa. Zu Şot'ay torok'ali bağa şadbsunal layiğ tezu. Şot'in vëx İvel Urufen q'a aruğon k'unuk'bale. ¹⁷ İz ec'a təmizbi taxıla ambara topbseynak' k'oda † İz kiyel həzire. Koloşa isə Şot'in nu açala aruğoy boş bok'osp'ale». ¹⁸ Hametər, İoanen q'erəzəl gele ögüd-nəsyətxo tast'unen amdarxo Mûq Xavarane p'ap'espsay.

¹⁹ Ama hari kalaluğbal İrodi iz viçey çuux İrodiya haq'suna q'a şot'ay mandiyal pis əşurxo pisləyinşat'an ²⁰ İroden şot'o biq'i zindanane bosest'i. Metərluğen, iz biq'i pis əşurxoy loxol soğoval avuzebay. ‡

* 3:6 3:4-6 İsa. 40:3-5 † 3:7 3:7 Mat'. 12:34; 23:33 ‡ 3:8 3:8 İoan. 8:33 § 3:9 3:9 Mat'. 7:19 * 3:12 3:12 Luk'. 7:29 † 3:17 3:17 k'oda - durut'i lap'at'ka ‡ 3:20 3:19-20 Mat'. 14:3-4; Mrk'. 6:17-18

İsusi k'unuk'baksun
(*Mat'. 3:13-17; Mrk'. 1:9-11*)

²¹ Bito amdarxo k'unuk'bakat'an, İsusal k'unuk'ebaki. Şot'in afırık'at'an göy qayesi.
²² İvel Urufal göyərçini bədənən baki Şot'ay loxole şiri. Göynuxunal sa səse hari:
«Hun Bezi çureğala Ğarnu, Vaxun irəzizu». §

İsusi əsil
(*Mat'. 1:1-17*)

²³ İsusen İz q'ulluğa burqat'an təxminən otuz yəşt'əney. Amdarxoy fikiren, Şo Helin ğar bakala İosifi ğarey. ²⁴ Helinaxun bəş isə Şot'ay əsili boş bakalorox moroxey: Mat't'at', Levi, Melxi, Yannay, İosif, ²⁵ Mat't'atiya, Amos, Naum, Esli, Naggay, ²⁶ Maat, Mat't'atiya, Semeyin, İosex, İoda, ²⁷ Yoxanan, Resa, Zerubbabil, Şealt'iel, Neri, ²⁸ Melxi, Addi, Kosam, Elmadam, Er, ²⁹ Yesus, Eliyazar, Yörim, Mat't'at', Levi, ³⁰ Simeon, İuda, İosif, Yonam, Eliak'im, ³¹ Melea, Menna, Mat't'at'a, Nat'an, David, ³² Yesse, Oved, Boaz, Salmon, Naxşon, ³³ Amminadav, Admin, Arni, Xesron, P'eres, İuda, ³⁴ İak'ov, İsaak', Avraham, Tera, Naxor, ³⁵ Serux, Ragav, Falek', Ever, Şela, ³⁶ Kenan, Arp'ak'şad, Sam, Noy, Lemek', ³⁷ Met'uşelax, Xanok', Yered, Mahalalel, Kenan, ³⁸ Enoş, Şet', Adam - Buxaçuğoy ğar.

4

İsusi sinəyişaksun
(*Mat'. 4:1-11; Mrk'. 1:12-13*)

¹ İordan oqaxun qaybakit'uxun oşa İvel Uruf İsusi loxoley. Şot'in İsusa ams'i oçalane taşeri. ² T'et'iya iblisen İsusa q'ırx ği sinəyişebi. Me q'ırx ğinast'a İsusen hik'k'al tene kəyi, ama axırda busane baki.

³ T'e vədə iblisen Şot'o pine: «Əğər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, me jəna əmirba ki, şumq'an baki». ⁴ Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Amdar təkç'ə şumen tene yəşəyişon", pine şameşe». *

⁵ Oşa iblisen İsusa alloy sa galane taşeri, Şot'o sa dayğinen dünyəni bito padçağluğxo ak'esedi. ⁶ İblisen İsusa pine: «Zu dirist' mot'oğoy kalaluğa q'a tamtarəğa Va tadoz! Morox zane tadeşe, zuval şu çureğayiz, şot'o tades bazkon! ⁷ Bəğa, əğər Hun za bul k'os'bayin, morox bito Vi bakale». ⁸ İsusen isə metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğoy bul k'os'ba, təkç'ə Şot'o q'ulluğba" pine şameşe».

† ⁹ Mot'oxun oşa iblisen İsusa Yerusalimane eçeri, Şot'o xrame bel sa gala efi pine: «Əğər Hun Buxaçuğoy Ğarnusa, Va memiin oq'a bosa. ¹⁰ Axırı

"Buxaçuğon Va görə İz angelxo əmirebon ki, Va q'orişeq'at'un,

¹¹ Va içoğoy kiyel taşat'un, Vi tural sa jəna nu laft'ane" ‡

pine şameşe». ¹² Ama İsusen şot'o metərə coğab tadi: «"Vi Q'onçux bakala Buxaçuğoy sinəyişmaba" pine şameşe». §

¹³ İblisen İsusa hər cürə sinəyişit'uxun oşa samal vədə Şot'oxun kule haq'i.

İsusi İz q'ulluğa burqsun
(*Mat'. 4:12-17; Mrk'. 1:14-15*)

§ 3:22 3:21-22 Burq. 22:2; İvel məğ. 2:7; İsa. 42:1; Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 9:35 * 4:4 4:4 K'an. 8:3; Mat'. 4:4 † 4:8 4:8 K'an. 6:13 ‡ 4:11 4:10-11 İvel məğ. 91:11-12 § 4:12 4:12 K'an. 6:16

¹⁴ İsus Urufi zoren Galileyinane qaybaki. Şot'ay barada xavar bito t'e gala yeymişe baki. ¹⁵ Şot'in t'iyani sinagogxo zomebsay, bitot'inal İçu tərifləyinşebşay.

İsusi Nazaret'a nu q'abulbaksun
(*Mat'. 13:53-58; Mrk'. 6:1-6*)

¹⁶ Sa ği İsus İz kalabaki Nazaret' şəhərene hari, Şamat' ği eğat'anal həmişənin k'inək' sinagogane taşi. T'iya Şo İvel Şamurxoxun k'alpseynak' turele hayzeri. ¹⁷ Şot'o İsayə xavareçali girkət'un tadi. İsusen girkə qaypi me əyitmux şameşi ganune bəğəbi:

¹⁸ «Q'onçuğoy Uruf Bez loxole,
Şot'aynak' ki, Şot'in Za c'ək'p'i *
Fağırxo Mıq Xavara avabakeşt'eynak'e yaq'abe.
Biq'əsit'oğoy içoğoy çark'esuna,
K'aç'it'oğoy içoğoy pulmoğoy qayesuna,
Çətinluğa bakalt'oğoy içoğoy irəətluğa c'eyşuna,

¹⁹ Q'onçuğoy ük' bok'ospşuni vaxt' hari p'ap'suna bayanbşeynak'e yaq'abe». †

²⁰ Oşa İsusen girkə but'ek'i, şot'o q'ulluğçina tadi areşi. Sinagoga bakalt'oğoy bitot'in Şot'ay loxolt'un bəğşay. ²¹ «Vən ibaki me İvel Şam ğe bex p'anep'i» pi İsusen iz exlətəne burqi.

²² Me vədinə bitot'in Şot'ay barada saat't'un fikirşay, İz jomoxun c'eğala saat' əyitmoğoy məətt'əlt'un manst'ay, şunaxun "Mo yəni İosifi ğar tene ki?" pi xavart'un haq'say.

²³ İsusen isə davamebsay: «Düze, vən həysə "doxt'urnusa, süft'ə va q'olayba!" məsəlinə Bez eyex badalnan. "K'efernauma bit'oğoy barada ibakeyan. İşə memiya, Vi yurduval hat'e əşurxo ba!" uk'alnan. ²⁴ Vəx düzinəz nex: sal sa xavareçal iz yurdu q'abul tene baksa. ‡ ²⁵ Bəğanən, İlyay vədine, xibinq'ı usen ağala nu hari vədine, dirist' ölkinə kala busaluğ bakat'anal, İsraila süpür çupux geleney. § ²⁶ Ama Buxaçuğon İlya şot'oğoy saycət'ay t'öğöl təə, Sidoni Sarfat şəhərə bakala sa süpür çuğoy t'öğölə yaq'abi. * ²⁷ Elişə xavareçali vədineyal İsraila cuzamlu amdar geleney. Ama şot'oğoy sayco təə, Siriyalı Naamane təmizbaki». †

²⁸ Sinagoga bakala amdarxo bito me əyitmoğoy ibaki əcuğləyinşt'unbaki. ²⁹ Şot'oğon hayzeri İsusə şəp't'unşi. Şot'o şəhər çurpi buruğoy bel eçeri t'et'iin oq'a bost'unt'un çuresay, ³⁰ ama İsus şot'oğoy aranexun c'eri taneşi.

İsusi K'efernaumi sinagogaxun murdar urufa c'evksun
(*Mrk'. 1:21-28*)

³¹ İsus Galileyin K'efernaum şəhərene hari. T'iya Şot'in Şamat' ğine amdarxone zombşay. ³² Bütüm Şot'ay zombşuna haq'əşi manst'unst'ay, şot'aynak' ki, Şot'in Buxaçuğon ext'iyər tadi sa amdar k'inək'e zombşay. ‡

³³ Sinagoga isə me vədine içust'a murdar uruf bakala sa amdare buy. Bürdən şot'in ost'aar harayepi: ³⁴ «Ay Nazaret'lu İsus, yaxun k'ən çuresa? Yax əfçibşan hare? Zu avazu Hun şunu: Buxaçuğoy İvelonu!» ³⁵ Ama İsusen şot'o q'adağanbi pine: «Şip' çurpa! Me amdaraxun c'eki!» Murdar urufen me amdara bitot'ay bəş oq'a saki sal sa zərəl tadinut' şot'oxun c'ere.

* **4:18** 4:18 c'ək'p'i - ləəmdi † **4:19** 4:18-19 İsa. 61:1-3 ‡ **4:24** 4:24 İoan. 4:44 § **4:25** 4:25 1 Padç. 17:1

* **4:26** 4:26 1 Padç. 17:8-16 † **4:27** 4:27 2 Padç. 5:1-14 ‡ **4:32** 4:32 Mat'. 7:28-29

³⁶ Bito mætt'æl mandi suna pit'un: «Mo hik'ə? Me amdaren murdar urufxo kalaluğen q'a zorene əmirbsa, şoroxal c'et'unsal!» ³⁷ İsusı barada bakala me exlæt t'e oçali hər gala yəymişebaki.

İsusı gele amdarxo q'olaybsun
(Mat'. 8:14-17; Mrk'. 1:29-34)

³⁸ İsus sinagogaxun c'eri Simoni k'oyane taşi. K'oya Simoni q'aynako q'ızdırmin boş boneksay, şot'aynak'al İsusaxun me çuğoynak' köməyt'un çuresi. ³⁹ İsus şot'o İşalayınşaki q'ızdırmina q'adağanebi, çuğoy q'ızdırmal şire. Çuux hat'e saad hayzeri içoğoy q'ulluğsane burqi.

⁴⁰ Bəğ batk'at'an isə amdarxon içoğoy cürbəcür azariğoy İsusı t'öğöl eşt'at'un burqi, Şot'inal İz kula t'e azariğoy hər sunt'ay loxol laxi şot'oğoy q'olaybsay. ⁴¹ Gelet'oğoxun "Hun Buxaçuğoy Ğarnu!" harayk'a murdar urufxone c'eysay. Amma İsusen şot'oğoy q'adağanbi şipebsay, axırı şot'oğon İsusı Xrist'os baksuna avat'unıy.

İsusı İz karoozsuna davamsun
(Mrk'. 1:35-39)

⁴² Kəybakat'an İsus c'eri amdar nu bakala sa galane taşi. Amdarxon Şot'o qəvesat'un burqi, bəğəbi isə içoğoy barti maq'an taşi pi tərbsun tet'un çuresay. ⁴³ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Zu t'iyəmi şəhərmoğoval Buxaçuğoy padçağluği eysuni Müq Xavara yəymişiz buq'on, şot'aynak' ki, Zu kot'aynak'ez hare». ⁴⁴ Metərluğen, İsusen İudeyani sinagogxokaroozebsay.

5

Samci şagirdxo
(Mat'. 4:18-22; Mrk'. 1:16-20)

¹ Sa ği İsus Ginesar göle t'öğöl çurpeney. Camaaten Şot'ay hərrəmine çurpi Buxaçuğoy əyitəne ümüxlaxsay. ² İsusen göle t'öğöl çurpi p'ə dənə lodk'ane ak'i. Mo çəlibiq'alxoy lodk'ooxey, şot'oğon samal t'öğx içoğoy torurxot'un os'ksay. ³ İsusen Simoni lodk'ina arşi şot'oxun q'arılığaxun samal əxilbaksunane xaişbi. Oşa isə arşi camaata lodk'in boşt'ane zombsa burqi. *

⁴ Şot'in İz əyitə çark'it'uxun oşa Simona pine: «Lodk'ina bəğəloyluğa taşeri çəli biq'ala torurxo xena bosa». ⁵ Simonen coğabe tadi: «Məəlim, yan üşə kəybakamin eşyanbe, ama hik'k'al biq'es teyan baki. Ama Hun metər upsuna görə zu saal bosoz».

⁶ Hametərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, içoğoy torurxo zığebaksay. †
⁷ Şot'aynak'al t'iyəmi lodk'ina bakala yoldaşxo k'alt'unpi ki, hari içoğoy köməybat'un. Şot'oğonal hari lodk'oğoy p'rannal çəlinen t'etərt'un buybi ki, lodk'oox batksane burqi. ⁸ Simon P'et'eren mot'o ak'i İsusı turin oq'a biti metərə pi: «Ay Q'onçux, zaxun əxil baka, axırı zu günaxkər sa amdarzu». ⁹ Şot'aynak' ki, şo içal, iz t'öğöl bakaloroxal içoğoy meq'ədər gele çəli biq'suna mat mandet'unıy. ¹⁰ Simonaxun ortağ bakala Zavdayi ğarmux İak'ov q'a İoanal me əşlin loxol mætt'æl mandet'unıy. Ama İsusen Simona pine: «Ma q'İba, isə ene çəlin gala amdar biq'alnu».

¹¹ Metərluğen, şot'oğon lodk'oğoy q'arılığa c'evk'it'uxun oşa bitova t'ıya boseri İsusı baç'anexunt'un taşi.

* 5:3 5:1-3 Mat'. 13:1-2; Mrk'. 3:9-10; 4:1 † 5:5 5:5 İoan. 21:3 ‡ 5:6 5:6 İoan. 21:6

İsusi cuzam baft'i amdara q'olaybsun
(Mat'. 8:1-4; Mrk'. 1:40-45)

¹² Sa ği şəhərmoğoy sunt'ust'a İsus dirist' iz bədən yara baft'i § sa amdarane irəst'hari. Me amdaren İsusa ak'i çooq'a past'eşi xoyinşebi: «Ay Q'onçux, çureğayin za təmizbes bankon». ¹³ İsusen İz kula boxodi şot'o laft'i pine: «Çurezsa, təmizbaka!» Hat'e saadal me amdar cuzamaxun təmize baki.

¹⁴ İsusen şot'o tapşurebi ki, şuk'k'ala me barada sa əyit maq'an exlətpi. Oşa pine: «Ama taki, va bəyinşa ak'est'a. Vi cuzamaxun təmizbaksuna görə Moiseyen bürüşü q'urbanxoval eça. Barta amdarxon vi q'olaybaksuna avabakeq'at'un». *

¹⁵ Ama İsusi barada samalal gelet'un exlətspay. Amdarxo dəst'inen Şot'o ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybakseynakt'un eysay. ¹⁶ İsus isə gele vədə şuk'k'al nu bakala ganxo taşi afırınney.

İsusi p'araliçen duğit'u q'olaybsun
(Mat'. 9:1-8; Mrk'. 2:1-12)

¹⁷ Sa ği İsusen zomebsay. Galileyay q'a İudeyin bito ayizmoğoxun saal Yerusalmamaxun bakala fariseyxo q'a k'anun zombalxoval İz t'öğöl arşet'uniy. Azarit'oğoy q'olaybseynak' İsusast'a Q'onçuğoy zore buy.

¹⁸ Me vədə sa hema tanen nasilk'in boş bask'i sa p'araliçen duği amdara eçeri bona İsusi bəş laxsunt'un çureşi. ¹⁹ Ama amdar gele baksuna görə, bona bayes tet'un baksay. T'e vədə şot'oğon k'ojin bel bakala k'irəmit'ə t'at'api p'araliçen duği amdara nasilk'in boş alaxun oq'a İsusi bəş şivt'unk'i. ²⁰ İsusen şot'oğoy vələğa ak'i pine: «Ay bez viçi, vi günaxxo bağışlayinşebaki».

²¹ K'anun zombalxon q'a fariseyxon içoğoy ük'e boş metərt'un fikirbi: «Buxaçuğoy tərsinə əyitk'ala me amdar şuva ki? Buxaçuğoxun başq'a şina günaxxo bağışlayinşes bakon?» ²² İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna q'amışaki coğabe tadi: «Het'aynak'nan ef ük'e boş metər fikirbsa? ²³ Manu hasanda? "Vi günaxxo bağışlayinşebaki" upsun, yoxsa "hayza, tarapa" upsun? ²⁴ Ama vən avabakanan ki, Amdari Gare oçali çoyel günaxxo bağışlayinşala ext'iyərə bu».

Oşa isə p'araliçen duği amdarane pi: «İsə va nexzu: hayza, vi nasilk'ina ext'a, vi k'oya taki!» ²⁵ Azariyal hat'e saad bitot'ay piin bəş turele hayzeri, iz nasilk'ina ext'i Buxaçuğoy alxışpsun iz k'oyane taşi.

²⁶ Bito məət't'əl mandı, Buxaçuğot'un alxışpsay. Şot'oğon kala q'ıya baft'i metərt'un nexey: «Ğe nu ak'eşi əşurxoyan ak'i!»

Levin şagirdxo gərbaksun
(Mat'. 9:9-13; Mrk'. 2:13-17)

²⁷ Mot'oxun oşa İsusen c'eri Levi † s'iyen sa naloggirbalane ak'i. Şo nalog gireğala gala arşeney. İsusen şot'o pine: «Bez baç'anexun eki». ²⁸ Şoval hayzeri bitova bosı, İsusi baç'anexune taşi.

²⁹ Oşa Levinen iz k'oya İsusa kala sa q'onaxluğə tadi. Sulfin bel şot'oğoxun sagala gele naloggirbalxo q'a q'erəz amdarxoval buney. ³⁰ Fariseyxon q'a k'anun zombalxon nairəziluğbsat'un burqi. Şot'oğon İsusi şagirdxo pit'un: «Het'u görənən naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxun sagala kəyi-üğsa?» ‡ ³¹ Ama İsusen şot'oğoy metərə coğab tadi: «Azari nu bakalt'oğoy təə, azarit'oğoy doxt'ura eht'iyəcə bu. ³² Zu düzgün amdarxo təə, günaxkərxo toobabsuna k'alpsaz hare».

§ 5:12 5:12 iz bədən yara baft'i - me azari s'i - cuzamey * 5:14 5:14 Lev. 14:1-32 † 5:27 5:27 Levi Levin t'iyəmi s'i Mat'feyey. ‡ 5:30 5:30 Luk'. 15:1-2

Ğurux efsuni barada exlät
(Mat'. 9:14-17; Mrk'. 2:18-22)

³³ T'e vädə şot'oğon İsus pit'un: «İoani q'a farisexoy şagirdxon usum-usum ğuruxt'un efsa, afırıt'unne, vit'oğon isə kəyi-üt'unğsa». ³⁴ İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Laşk'oybakala bəyə t'öğöl arsi yoldaşxo ğurux efsuna məcburbes banekon? ³⁵ Ama sa ği eğale, laşk'oybakala bəyə içoğoy aranexun taşalt'un, t'e vädəl şot'oğon ğurux efalt'un».

³⁶ İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «Şuk'k'alən təzə paltaraxun sa k'ot'or çuki bisi paltara yamaluq' tene duğon, tene, ham təzə paltare ziğbakon, hamal təzə yamaluq' bisi paltara tene yarayınşon. ³⁷ Şuk'k'alən təzə fina bisi tuluğxoy boş batenekon. Şot'aynak' ki, təzə finen tuluğxo t'öpəvək'on, t'e vädə ham fine baron, hamal tuluğxone xarab bakon. ³⁸ Təzə fi təzə tuluğxone bayeğon. ³⁹ Şuk'k'alən bisi fina üğit'uxun oşa təzət'u çurteneğon. Şot'aynak' ki, "bisiyo şaat'e" unek'on».

6

Şamat' ğine barada zombsun
(Mat'. 12:1-8; Mrk'. 2:23-28)

¹ Sa Şamat' ğine İsus taxılı əkini aranexun c'ovakat'an, İz şagirdxon burt'unqi sünbülxo çuki içoğoy məxine şarpi uksa. * ² Farisexoy bəzit'oğon pit'un: «Vən het'aynak'nan Şamat' ğine q'adağan baki eşurxo biq'sa?» ³ İsusen şot'oğo coğabe tadi: «Daviden q'a iz t'öğöl baki't'oğon busa baka't'an k'ə bsuna k'altenanpe? ⁴ Şo Buxaçuğoy k'oyane başi; bəyinşoxon başq'a şuk'k'ali uksuna icaza nu bakala Q'onçuğoy həsrbaki şumurxo ext'i kəye, iz t'öğöl bakalt'oğoval tanedi». † ⁵ Oşa pine: «Amdari ĞarŞamat' ğineyalq'onçuxə».

Kul p'araliç amdari q'olaybaksun
(Mat'. 12:9-14; Mrk'. 3:1-6)

⁶ Q'erəz sa Şamat' ğine İsus p'urumal sinagoga başi zomebsay. T'et'iya yön kul p'araliç baki sa amdare buy. ⁷ K'anun zombalxon q'a farisexon İsus taxsırkər c'evkseynak' məənət'un qəvesay, Şot'ot'un fikir tast'ay ki, bəyn Şamat' ğine azarina q'olaybala yoxsa təə. ⁸ Ama İsusen şot'oğoy k'ə fikirbsuna avaney, şot'aynak'al kul p'araliç baki işq'ara pine: «Turel hayza, biyex c'eki!» T'e amdalar hayzeri biyexe c'eri.

⁹ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Vəxun xavarez haq'sa, mat'uva icaza bu: Şamat' ğine şaat'luğ bsuna, yoxsa pislug' bsuna? Şinesa elmoğoy çark'est'una, yoxsa şot'o əfçibsunə?» ¹⁰ İsusen t'iya bakalt'oğoy bitot'ay loxol bəği t'e amdara pine: «Vi kula boxoda!» Şot'in boxonedı, iz kulal q'olayebaki. ¹¹ K'anun zombalxo q'a farisexoy isə gele əcuğləyinşəki «İsus k'ə besyan bakon?» pi, maslaatsat'un burqi.

İsusi İz p'as's'e şagirdə c'ək'psun
(Mat'. 10:1-4; Mrk'. 3:13-19)

¹² T'e ğimxost'a İsus buruğone laşi ki, afırık'ane. Şot'in dirist' üşena Buxaçuğoy afırıpsunene c'ovakest'i. ¹³ Kəybakat'an isə İz şagirdxo İz t'öğöl k'alpi şot'oğoxun p'as's'e tana c'ək'p'i ap'ost'ol s'ine tadi: ¹⁴ morox P'et'er s'i tadi Simon, şot'ay viçi Andrey, İak'ov, İoan, Filip', Varfolomey, ¹⁵ Mat'fey, T'omas, Halfay ğar İak'ov, Kənançi † Simon, ¹⁶ İak'ovi ğar İuda saal oşa xəyanətbi İuda İsk'ariot'.

* **6:1** 6:1 K'an. 23:25 † **6:4** 6:4 1 Şam. 21:1-6; Lev. 24:9 ‡ **6:15** 6:15 Kənançi - rimluğoy əleyinə İvel davina həzirləyinşakala əbrani millətçi təşk'ilati üzviğoy tadeğala s'i.

İsusi azariğo q'olaybsun
(Mat'. 4:24-25; Mrk'. 3:7-12)

17 İsus şot'oğoxun sagala buruğoxun şiri, düzənluğa çurepi. T'et'iya İz baç'anexun tağala şagirdxoxun başq'a, İudeyinxun, Yerusalimaxun saal Sur q'a Sidona İša bakala oçalxoxun hari gele amdarxone buy. 18 Şorox İsusa ümüxlaxsa hamal içoğoy azarxoxun q'olaybaksat'un harey. Memiya içoğost'a murdar uruf bakaloroxal q'olayt'unbaksay. 19 Amdarxoy bitot'in İsusa lafst'unat'un çalışaksay, şot'aynak' ki, Şot'oxun c'eğala zoren bütümə q'olayebşay.

İsusi burux gala bi karooz
(Mat'. 5:1-12)

20 İsusen isə İz şagirdxoy loxol bəği pine:
«He bəxt'əvərnən, ay kəsibxo!

Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ efine.

21 He bəxt'əvərnən, ay həysə busa bakalorox!

Şot'aynak' ki, boşalnan.

He bəxt'əvərnən, ay həysə önök'alxo!

Şot'aynak' ki, axşumk'alnan.

22 Amdari Ğara görə amdarxon vəx nifrətbat'an, vəx içoğoy aranexun şəp'əsi təhk'irbat'an, ef s'iya biyaburbat'an, he bəxt'əvərnən! § 23 T'e ği müqbakanan, müqexun cupi-bitanan! Şot'aynak' ki, göynul ef mükəfət kalane. Axiri t'e amdarxoy bavoğonal xavareçalxoxun hametərt'un hərəkətbe. *

24 Ama vay ef hala, ay varluyorox!

Şot'aynak' ki, ene vəx lazım bakalt'oğə haq'enan.

25 Vay ef hala, ay həysə boş bakalorox!

Şot'aynak' ki, busaluğ ak'alnan.

Vay ef hala, həysə axşumk'alorox!

Şot'aynak' ki, yas efi önök'alnan.

26 Amdarxoy bitot'in ef barada şaat' şeymux uk'at'an, vay ef hala! Axiri şot'oğoy bavağonal əfci xavareçalxoxun metərt'un hərəkətbe.

Ef düşmənxo çurekinan
(Mat'. 5:38-48)

27 İsə vəx nexzu, ay Za ibakalxo: ef düşmənxo çurekinan, vəx nifrətbalt'oğə şaat'luğbanan, 28 vəx q'arğışbalt'oğə xeyir-bərəkət tadanən, vəx incit'mişalt'oğəynak' afırıpanan.

29 Vi sa çoyel sillə duğit'aynak' t'iyəmin çoyal fırdə, vi alin paltara ext'alt'u gurat'al tada. 30 Şiin vaxun k'ənesə çureğayin tada, vi mala ext'alt'uxunal şot'o qaydi ma çureki. 31 Amdarxon vəxun mani yöndə rəft'ərbsuna çurnansasa, vənal şot'oğoxun t'etər rəft'ərbanan. †

32 Əgər saycə vəx çureğalt'oğənan çuresasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Şot'aynak' ki, günaxkərxonal içoğə çureğalt'oğə çurt'unşa. 33 Əgər saycə vəynak' şaat'luğbalt'oğənan şaat'luğ bsasa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axiri günaxkərxonal ketərt'un bsa. 34 Əgər tənginə qaydi qoş ext'es bakala amdaranan borc tast'asa, avuzin k'ə binan baksa ki? Axiri günaxkərxonal suna tənginə tam qaydi qoş ext'alt'un pi borc tast'a.

³⁵ Ama vën ef düşmənxo çurekinan, şot'oğo şaat'luğ banan, borca qaydi qoş haq'suni umuden ma tadanan. T'e vədə ef mükəfət kala bakale, vënal Bitova-Başarbalt'ay ğarmux hesabbakalnan, axırı, Şot'in saycə şaat't'oğoynak' təə, ama şaat'luğ nu q'amişakalt'oğoynak' q'a pist'oğoynak'al ük'e bok'ospa. ³⁶ Ef Bava ük' bok'osp'al bakalt'ullarik', vënal ük' bok'osp'al bakanan.

Divan mabanan
(Mat'. 7:1-5)

³⁷ Divan mabanan ki, vënal divan nu bakanan. Q'inəyişmabanan ki, vëxal q'inəyişmaq'at'un bi. T'iyəmit'oğo bağışlayınşanan ki, vëxal bağışlayınşeq'at'un. ³⁸ Tadanan - vëxal tadeğale. T'ap'k'a, jik'əsi, çaxk'a-çaxk'a jomol şirik' buy sa usk'unen vëx tadeğale. Şot'aynak' ki, mani usk'unen usk'alnansa, hat'e usk'unenal vëynak' usk'alt'un».

³⁹ İsusen şot'oğoynak' p'urumal sa məsələne eçeri: «Sa k'aç'inen t'iyəmi k'aç'ina taşes banekon? P'öğəl kurnu tene baft'on ki? † ⁴⁰ Şagird məəliməxun ala tene, ama tam zombakit'uxun oşa hər şagird iz məəlim k'inək' bakale. § ⁴¹ Hun het'aynak' t'iyəmint'ay piyel bakala çöpə anksa, ama vi piyel bakala maqa ten aksa? ⁴² Vi piyel bakala maqa nu ak'i viçə hetəren pes bakon: "Ay viçi! Barta vi piyel bakala çöpə c'evk'az!" Ay p'əçolo, süft'ə vi piyel bakala maqa c'evk'a ki, vi viçey piyel bakala çöpə c'evk'es bakavax».

Xode q'a bare barada məsələ
(Mat'. 7:15-20; 12:33-35)

⁴³ «Şaat' xoden pis bar tene eçon, pis xodenal şaat' bar tene eçon. ⁴⁴ Metərluğen, hər xod iz baraxune çalxesa. Axırı q'aratikənəxun incil həvtet'unq'o, şaşluğaxunal t'ul tet'un həvq'on. ⁴⁵ Şaat' amdaren iz ük'e bakala şaat' şeymoğoxune çoyel c'evk'on, pis amdaren isə iz ük'e bakala pis şeymoğoxun. Şot'aynak' ki, ük'e k'ə bunesa jomoxun şone c'eysa.

Haq'ullu bari zap'k'al q'a haq'ulsuz bari zap'k'al
(Mat'. 7:21; 24-27)

⁴⁶ Het'aynak'nan Za "ay Q'onçux, ay Q'onçux" pi k'ale, ama Bez pit'oğo bex tenan p'ap'espsa? ⁴⁷ Bez t'öğöl hari, Bez əyitmoğo ibaki şot'oğo əməlbala amdar avanan şuva oşq'arst'a? ⁴⁸ Şo oçala bəğəloy kaşp'i k'oja jəne binorin loxol laxala amdarane oşq'ar. Selen çaxk'at'anal k'oja zor bineton, ama şot'o şarpes tene bakon, şot'aynak' ki, k'ojin binora jəne loxole laxeşe. ⁴⁹ Ama Bez əyitmoğo ibaki şot'oğo nu əməlbala amdar oçali loxol binorasuz k'oj biq'ala amdarane oşq'ar. Selen t'e k'oja çaxek'on, k'ojal hat'e saad baredon. T'e k'oje bist'un hər şeyi bakon».

7

Rime q'oşuni baçtani kalat'ay vëbaksun
(Mat'. 8:5-13)

¹ İsusen İçu ümüxlaxala amdarxo İz əyitmoğo pi çark'it'uxun oşa K'efernaumane p'ap'i. ² Memiya sa Rime q'oşuni baçtani kalat'ay gele dəyərlü nöker azarayınsaki bask'enev, şo elmoğoy loxoley. ³ Me baçtani kalat'in İsusi barada ibakat'an, hari iz nökerə q'olaybeq'an pi, İudeyin sa hema ağsaq'q'alxo Şot'ay t'öğöle yaq'abi. ⁴ Şorox İsusi t'öğöl hari Şot'o gele xoyinşbi metərt'un pi: «Me amdar Vi köməyə layiğe. ⁵ Şot'aynak' ki, şot'in beş azuk'a çuresa, yaynak' sinagoga biq'est'iyoval şone».

† 6:39 6:39 Mat'. 15:14 § 6:40 6:40 Mat'. 10:24-25; İoan. 13:16; 15:20

⁶ İsus şot'oğoxun sagala yaq'ane baft'i. Şo k'oja İşalayınşakat'an baçtani kalat'in iz dost'urxoxun Şot'aynak' metər xavare yaq'abi: «Ay Q'onçux, zəhmət ma zapa. Vi bezi k'oya baysuna layiğ tezu. ⁷ Kot'aynak'al bezi Vi t'öğöl eysunal za layiğ tez ak'i. Vi sa əyit upsunal bezi nökeri q'olaybakseynak' bəse. ⁸ Zuval tabi bakala sa amdarzu, ama beziyal kiin oq'a bakala əsk'ərxono. Şot'oğoy sunt'u uk'ayiz "taki!" - tanesa, uk'ayiz "eki!" - enesa; nökerə uk'ayiz "metər ba!" - bsane». ⁹ Mot'o ibakala İsusen baçtani kalat'ay əyitmoğə məət't'əle mandi. Şot'in fıripi İz baç'anexun eğala amdarxo pine: «Vəx nexzu: sal İsrailal me cürə vəbaksun tez ak'e».

¹⁰ K'oya qaybakat'anal yaq'abaki amdarxon azari nökerə q'olaybak'it'un ak'i.

Süpür çuğoy ğare bəyinbaksun

¹¹ Mot'oxun samal oşa İsus Nain uk'ala sa şəhərene taşi. İçuxun İz şagirdxo saal q'erəzəl gele amdarxone buy. ¹² Şo şəhəri darvazina İşalayınşakat'an t'et'iin sa süpür çuğoy tək sa ğare meyidət'un c'evksay. Şot'oxun sagala şəhərexun kala sa top amdare c'eysay. ¹³ Q'onçuğon t'e çuğə ak'at'an şot'o İz goroxe hari. Çuğə «ma önpa!» pi ¹⁴ İşalayınşaki İz kula sanduğane duği. Meyidə taşalorox çurt'unpi. İsusen isə pine: «Ay cəyil, va nexzu: hayza!» ¹⁵ P'uriyo hayzeri arsi bureqi əyitpsa. İsusen şot'o iz nanane qaydi.

¹⁶ Bitova q'iyen haneq'i. «Beş arane kala sa xavareçale bu!», «Buxaçuğon İz azuki loxole bəği!» pi Buxaçuğə alxışpsat'un burqi. ¹⁷ İsusi barada me xavar bütüm İudeyina q'a hərrəminə bakala oçalxo yöymişə baki.

İsus Xrist'os q'a K'unuk'bal İoan (Mat'. 11:2-19)

¹⁸ İoani şagirdxonal bütüm me əşurxoy barada içü xavart'un tadi. T'e vədə İoanen iz şagirdxoxun p'ranna iz t'öğöl k'alpi ¹⁹ Q'onçuğoy t'öğölə yaq'abi ki, Şot'oxun xavar haq'eq'at'un: «Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bəğen?»

²⁰ Şot'oğon İsusi t'öğöl hari pit'un: «K'unuk'bal İoanen yax Vi t'öğölə yaq'abi ki, xavar haq'ayan: "Eğala Bakalo Hunnu, yoxsa q'erəzt'ay yaq'a bəğen?"» ²¹ Hat'e vədə İsusen gele azariğə, içoğost'a murdar uruf bakala amdarxone q'olaybey, gele k'aç'iğoy pulmoğone qaypey. ²² İsusenal şot'oğə metərə coğab tadi: «Takinan, ef ak'i-ibakit'oğə İoana avabakest'anan:

K'aç'it'oğon at'unksa, axsağxo tarat'unne,

Cuzamluyox təmizt'unbaksə, karurxon it'unbaksə,

P'uriyoroş bəyint'unbaksə, kəsibxoynak'al Mıq Xavare bayanbaksə. *

²³ Zaxun nu şüpələinşakalo he bəxt'əvərə!»

²⁴ İoani yaq'abi amdarxo taşit'uxun oşa, İsusen amdarxo İoani barada exlətpsane burqi: «Vən çölö het'u bəğsanən taşey? Muşen galgaldala gəşa? ²⁵ P'oy t'e vədə het'u bəğsanən taşey? Toyexlu paltar lapi sa amdara? Ama gözəl paltar lapi tamtaraği boş yəşəyınşalorox padçağxoy sarayat'un baksə. ²⁶ P'oy het'u bəğsanən taşey? Sa xavareçala? Hoo, vəx nexzu, şo lap xavareçalaxunal üst'ün bakalone. ²⁷ Mo iz barada İvel Same boş metər sameşiyone:

"Mone, Vaxun bəş Bez elçinaz yaq'absə.

Şot'in Vaxun bəş taşi Vaynak' yaq' həzirbale". †

²⁸ Vəx nexzu: nanaxun bakit'oğoy arane İoanaxun üst'ün bakalo tene bu. Ama Buxaçuğoy padçağluğa ən mis'ik'oval şot'oxun alane».

* 7:22 7:22 İsa. 35:5-6; 61:1-3 † 7:27 7:27 Mal. 3:1

²⁹ İsus a ibakalt'oğoy bitot'in, lap naloggirbalxonal Buxaçuğoy yaq'e düz baksuna q'abulbi İoani t'öğöl taşi k'unuk't'unbakey. ³⁰ Ama fariseyxo q'a k'anun zombalxo İoani k'unuk'bsuna nu q'abulbsunen Buxaçuğoy yaq'al nu q'abulbit'un bakey. ‡

³¹ Oşa İsusen saal pine: «P'oy me döörin amdarxo şuxun barabar biq'az? Şorox şut'un oşq'ar? ³² Şorox bazari meydane arşi harayk'a suna "Yan vëynak' t'üt't'əyyan farpi, vën isə əçitenanpi, Yan önök'ala məğurxoyan məğpi, vën isə önötenanpi" uk'ala əyloğot'un oşq'ar.

³³ Mone, K'unuk'bal İoan hari nə şum tene kəy, nə fi tene ũği, ama pinan: "Şot'ost'a murdar urufo". ³⁴ Amdari Ğar hari ham kəye, ham ũneği - pinan: "Me tapanxora q'a ũğələ bəğanan! Naloggirbalxoxun q'a günaxkərxoxune dost' bake!" ³⁵ Ama Buxaçuğoy müdrikluğ şo içoğost'a bakalt'oğoy əməlxoxune təst'iğbaksaxa».

İsusi sa günaxkər çuğo bağışlayınşbsun

³⁶ Sa fariseyen İsus a iz k'oya içuxun sagala şum uksane k'alpi. İsus a taşi şot'ay sulfin bel areşi.

³⁷ T'e şəhərə günaxkər sa çuuxe yəşəyinşbsay. Şot'in İsus i fariseyi k'oya baksuna ibakat'an t'iy a mas'i mərməri sa q'ave boş şaat' adeğala c'əyine eçeri. ³⁸ Çuux baç'anin tərəfəxun İsus i turmoğost'a önök'a areşi. Şot'ay neğur İsus i turmoğoy loxole barst'ay. Çuğon iz popen t'e neğurxo q'aribi, İsus i turmoğoy muçp'i, oşa isə şot'oğoy şaat' adeğala c'əyin ləəmst'ane burqi. §

³⁹ İsus a iz k'oya k'alpi fariseyen mot'o ak'at'an iz boş metərə fikirbi: «Əgər me amdar xavareçal bakiniy, içu laft'ala çuğoy şu hamal he cürə baksuna avanebakoy, axırı şo günaxkərə». ⁴⁰ İsus en isə şot'o pine: «Simon, Bezi va əyite bu». Şot'inal pine: «Məəlim, bürüşa».

⁴¹ «P'ə tani hat'e sa amdara borce baksaxa. Sunt'ay qobaç dinar, t'e sunt'ay isə əlli dinar borce baksaxa. ⁴² Şot'oğoy borca qaydala imkan tenebaksaxa, borc tadalt'inal şot'oğoy p'rannayal borca içoğoy bağışlayınşbsaxa. Vi zənden t'e amdara mat'in gele çureğale?» ⁴³ Simonen coğabe tadi: «Zəndezbsaxa ki, mat'u gelene bağışlayınşaksaxa, şot'in». İsus en şot'o «düzen fikirbsaxa» pine.

⁴⁴ Oşa İsus en çuğoy tərəf bəği Simona pine: «Hun me çuğoy anksaxa? Zu vi k'oyaz hari, ama hun Bez turmoğoy os'kseynak' Za xeyal ten tadi. Me çuğon isə Bez turmoğoy iz piin neğen os'k'i iz popene q'aribi. ⁴⁵ Hun Za muçaltenpi, me çuğon isə Zu k'oya başit'uxun mağay Bez turmoğoyne muçe. ⁴⁶ Hun Bez bel zeytuni c'əyin ten ləəmdi, me çuğon isə Bez turmoğoy toyexlu adeğala c'əyine ləəmdi. ⁴⁷ Avanu het'u görə? Me çuğoy gele günaxxone bağışlayınşake, şot'o görə iz çuresunal gelene. Şu ki male bağışlayınşake, şot'ay çuresunal male».

⁴⁸ Oşa İsus en çuğoyne pi: «Vi günaxxo bağışlayınşebaxi».

⁴⁹ T'e vədə İsus axun sagala sulfin bel arşit'oğon içoğoy arane "me amdar şuva ki, günaxxoval bağışlayınşbsaxa?" pi əyitpsat'un burqi. ⁵⁰ Ama İsus en çuğoy pine: «Va vi vëbaksunene çark'est'i. Arxayin taki».

8

İsusi baç'anexun tağala çupux

¹ Me əşurxoxun oşa İsus şəhərmoğoy q'a ayizmoğoy tarapsane burqi. Şot'in Buxaçuğoy padçağluği barada karoozbsun Müq Xavarane yəymişbsay. Şot'oxun

sagala İz p'as's'e şagird q'a ² içoğoxun murdar urufxo c'eri saal q'erəz azarxoxun q'olaybaki sa hema çuuxe buy: içuxun vüğ murdar uruf c'eri Magdallu Mariya, ³ İrodi k'ojin əşurxo bəğala Xuzay çuux Yoxanna, Susanna, q'erəzəl gele çupux İsusaxunt'uniy. Me çupuğon İsusa q'a Şot'ay şagirdxo içoğoy kisinəxunt'un köməybsay. *

Şareşi şilurxoy barada məsələ
(Mat'. 13:1-23; Mrk'. 4:1-20)

⁴ İsusi t'öğöl bütüm şəhərməğoxun amdarxone eysay. Sa ği lap gele camaat gireşi vədine İsusen şot'oğoynak' metər sa məsələne eçeri:

⁵ «Sa əkinçi şil şarp'sane c'eysa. Şark'at'an şilurxoy sa hemo yaq'e t'öğöl biti turinoq'a çaxçuxesa, q'uşurxonal şot'oğoy t'uk't'i ut'unksa. ⁶ Sa hemo jəluğane bist'a, usumal göyünəbaks. Ama oçal mal baksuna görə xesuz mandı q'arinebaks. ⁷ Bəziyo şaşluğane bist'a, şaşurxonal şiləxun sagala kalabaki şot'oğoy haqlayınşesba. ⁸ T'iyəminorox isə bərəkətlu oçalane bist'a, kalabakiyal sabaç q'at avuzin bare tast'a». Mot'o pit'uxun oşa ost'aar pine: «Ümüx bakalt'in ibakeq'an!»

⁹ İzi şagirdxon isə İçuxun xavart'un haq'i: «P'oy me məsəlin məənə hik'ə?» ¹⁰ Şot'in pine: «Buxaçuğoy padçağluği sirurxo avabaksun vəxe tadeşe, t'iyəmit'oğoynak' isə hər şeyə məsələğonez exlətpsa ki, "Bəğəq'at'un - ama maq'at'un ak'i, İbakeq'at'un - ama maq'at'un q'amışaki". †

¹¹ Me məsəlin məənə mone: şil - Buxaçuğoy əyite. ¹² Yaq'e t'öğöl biti şilurxo - mo əyitə ibakalxone. Şot'oğoy əyitə it'unbaks, ama oşa iblisen hari əyitə içoğoy ük'exun ext'i taneşt'a ki, vəkəki çark'eşes nubakat'un. ¹³ Jeluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki şot'o müqluğen q'abulbaloroxe. Ama içoğoy tum ost'aar tene, şot'aynak'al samal vədə vət'unbaks, ama hari çətinluğa baft'ala k'inək' qoşt'unbaks. ¹⁴ Şaşluğa biti şilurux - mo əyitə ibaki, ama me dünyəni narahatçiluğxon (təngə q'azayınşesun, kef zapsun) içoğoy saat' bar tast'a nu bark'ala amdarxone. ¹⁵ Bərəkətlu oçala biti şilurux isə əyitə ibaki, şot'o içoğoy ük'e boş düzgünluğen q'a saat'luğen efi amdarxone. Şot'oğoy hər şeyə portp'i bart'un tast'a.

Çıraği barada məsələ
(Mrk'. 4:21-25)

¹⁶ Şuk'k'alən çırağa bəc'ük't'i q'aven but'teneksa, nəəl ki taxt'e oq'a latenexsa. Ama çıraği q'ave loxole laxsa ki, bağalt'oğoy ak'eç'at'un. ‡ ¹⁷ Şot'aynak' ki, t'etər sa c'əp'k'in əş teno ki, qavuna nu c'eğane, t'etər sa but' əşəəl teno ki, iz çə nu qayəğane. § ¹⁸ Mot'aynak'al ef hetər ümüxlaxsuna fikir tadanən. Şot'aynak' ki, şi bunesa şot'o samalal gele tadeğale. Ama şi tenosa, izi baksuna zəndbi şeyal iz kiyexun c'eğale». *

İsusi nana q'a viçimux şuva?
(Mat'. 12:46-50; Mrk'. 3:31-35)

¹⁹ Sa ği İsusi Nana q'a viçimux İz t'öğölt'un hari, ama amdarxoy geleşaxun Şot'o işalayınşakes tet'un baki. ²⁰ İsusa xavar tadi pit'un: «Vi Nana q'a viçimux c'öş çurpet'un, Va aksunt'un çuresa». ²¹ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Bez Nana q'a viçimux Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o bex p'ap'esp'aloroxe».

* **8:3** 8:2-3 Mat'. 27:55-56; Mrk'. 15:40-41; Luk'. 23:49 † **8:10** 8:9-10 İsa. 6:9-10; Ap'ost'. 28:26-27 ‡ **8:16** 8:16 Mat'. 5:15; Luk'. 11:33 § **8:17** 8:17 Mat'. 10:26; Luk'. 12:2 * **8:18** 8:18 Mat'. 25:29; Luk'. 19:26

İsusi tufana bask'est'un
(Mat'. 8:23-27; Mrk'. 4:35-41)

²² Sa ği İsus İz şagirdxoxun lodk'ina laşi şot'oğö pine: «Ekinan göle t'e tərəf tağen». Şorox yaq'at'un baft'i. ²³ Şorox lodk'inen tağat'an İsusa nep'en taneşeri, Şoval nep'axeşi.

Birdən sa tufane eşeşi. Lodk'a xenen buybaksane burqi, şoroxal xatalu vəzyətət'un baft'i. ²⁴ Şagirdxon İsusa İşalayınşaki Şot'o muğurbi pit'un: «Məəlim, ay məəlim, yan əfçıyan baksa!» İsusen hayzeri muşa q'a eşeğala xeyurxo q'adağanebi. Tufanal çurepi, şip'luğə baki.

²⁵ Me vədine Şot'in İz şagirdxo pine: «Ef vëbaksun tene bu?» Şot'oğon isə q'İya baft'i hamal məətt'əl mandi sun-sunaxun xavart'un haq'say: «Me amdar hetər sa amdara ki, muşurxo q'a xenal əmirebsa, şoroxal tabit'un baksa?»

İçust'a murdar uruf bakala amdari q'olaybaksun
(Mat'. 8:28-34; Mrk'. 5:1-20)

²⁶ Oşa şorox Galileyin bəş bakala gadaraluğoy oçalat'un hari. ²⁷ İsus lodk'inaxun q'ariluğa c'eğat'an şəhərexun bakala sa işq'are Şot'oxun irəst'hari. Me amdari boş murdar urufe başey, şot'in ene hema vaxt'e ki paltar tene laney hamal k'oya təə, gərəmzəluğxone yəşəyınşbsay. ²⁸ Şot'in İsusa ak'ala k'inək' haraypi Şot'ay bəş diz çökt'i ost'aar pine: «Zaxun k'ən çuresa, ay Ala Arşit'ay Ğar? Va xoyinşezbsa, za əzyət ma tada!» ²⁹ Şot'in metər şot'o görəne harayey ki, İsusen iz boş bakala murdar urufa c'eySunane əmirbey. Murdar urufen gele vaxt'axune me amdara əzyət tast'ay. T'etərə baksay ki, lap şot'ay kula-tura zinciren ğaçt'unney, ama şot'in p'urumal t'e zincirxo k'as'p'i t'İnest'ay, murdar urufenal şot'o çölmoğone taşt'ay.

³⁰ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Vi s'i hik'ə?» Şot'in "Q'oşun" pi coğabe tadi, şot'aynak' ki, iz boş murdar uruf geleney. ³¹ Şot'oğon İsusaxun içoğö bəğəloyluğxo nu bost'unat'un xoyinşbsa burqi. ³² T'et'İya - buruğoy bel kala sa bəq'e sürüne otarişaksay. Murdar urufxon İsusa xoyinşt'unbi ki, içoğö bəq'ürxoy boş baysuna icaza tadane. İsusenal şot'oğö icaza tanedi. ³³ Murdar urufxo amdaraxun c'eri bəq'ürxoy boşt'un başi. Dirist' sürüyəl buruğoxun oq'a - gölə baft'i q'əq'əneşi.

³⁴ Bəq' otarişalxon mot'oğö ak'i t'it'eri me barada şəhərə q'a ayizmoğot'un exlətp'i. ³⁵ Camaatal k'ə baksuna tamaşabsane c'eri. Şorox İsusi t'öğöl hari iz boşt'an murdar urufxo c'eri amdara paltarla hamal iz haq'ıl iz bel İsusi turmoğost'a arşit'un ak'i. Şot'oğö q'İyene haq'i. ³⁶ Me eşurxo ak'it'oğon isə iz boş murdar urufxo başi amdari hetər q'olaybaksuna exlətt'unbi. ³⁷ T'e vədə bütüm gadaraluğon İsusa içoğoy oçalaxun c'eri taysunat'un xoyinşbsa burqi, şot'aynak' ki, gelet'un q'İbey. İsusal lodk'ina laşi qoşe qaybaki. ³⁸ İz boşt'an murdar urufxo c'eri işq'aren İsusi t'öğöl manst'eynak' Şot'o xoyinşebi. ³⁹ Ama İsusen şot'o metərə pi yaq'a badi: «Qaybaka vi k'oya, Buxaçuğon vaynak' bit'oğoval bitova exlətp'a». Me amdarenal taşi İsusi içeynak' bit'oğö dirist' şəhərə yəymişebi.

Xuyəri bəyİnbaksun q'a çuğoy q'olaybaksun
(Mat'. 9:18-26; Mrk'. 5:21-43)

⁴⁰ İsus qoş qaybakat'an gele amdare Şot'ay bəş c'eri, şot'aynak' ki, bitot'in Şot'ay yaq'ane bəğsay. ⁴¹ Me vədə sinagogi kalo bakala Yair s'İyen sa işq'ar hari İsusi turmoğö biti Şot'o xoyinşebi ki, iz k'oyaq'an hari. ⁴² T'e amdari bakal nu bakal sa dənə p'as's'e yəşt'ə xuyərə buy, şoval elmoğoy loxoley. İsus t'İya tağat'an İz hərrəmine t'ema amdare buy ki, şot'oğoy aranexun satərene c'ovaksay.

⁴³ Me amdarxoy boş içust'a p'as's'e usen p'i taysuni azar bakala sa çuuxe buy. Şot'in izi bakalt'u doxt'urxone xaşlayınşey, ama şot'oğoy saycət'in içü q'olaybes tene bakey.

⁴⁴ Me çuux İsusi baç'anexun hari Şot'ay paltari ətəyə lafedi, hat'e saadal iz p'i taysun çurepi. ⁴⁵ İsusen pine: «Şuvay Za laft'iyo?» Ama şuk'k'alen iz ozane tene ext'i. T'e vədə P'et'eren pine: «Məəlim, axırı Vi hərrəmine amdar gelene!» ⁴⁶ Ama İsusen pine: «Təə, Za şunesa lafedi, şot'aynak' ki, Zaxun zor c'eysunaz hisp'i».

⁴⁷ T'e vədə çuğon izi c'ap' nu mandes baksuna ak'at'an t'ut'upsun hari İsusi turnoq'a bineti. Bütüm camaati bəş izi het'aynak' Şot'o lafst'una saal hat'e saad hetər q'olaybaksuna İsusə exlətebi. ⁴⁸ İsusen şot'o pine: «Bez xuyər, vi vėbaksunen va çark'esedi. Arxayin taki».

⁴⁹ İsusen me əyitmoğō uk'at'an sinagogi kalat'ay k'oyaxun sa amdar hari pine: «Vi xuyər p'urene, məəlimə ene naraat maba». ⁵⁰ Ama İsusen mot'o ibaki sinagogi kalat'u pine: «Ma q'ıba, saycə vėbaka, Vi xuyər yəşəyınşale».

⁵¹ İsus şot'ay k'oya eğat'an P'et'eraxun, İoanaxun, İak'ovaxun saal xuyəri bavananaxun başq'a şuk'k'ala İçuxun k'oya baysa tene barti. ⁵² Bitot'in xuyəreynak' önöpi şivant'unbsay. Ama İsusen pine: «Önöməpanan, ko p'uritene, hat'etər bask'e».

⁵³ Şot'oğon isə İsusi loxol axşumsat'un burqi, şot'aynak' ki, xuyəri bisuna avat'unıy.

⁵⁴ İsusen isə xuyəri kiyexun biq'i pine: «Hayza, bez bala!» ⁵⁵ Xuyəri uruf iz bədənəne qaybaki, şoval hat'e saad turele hayzeri. Oşa İsusen pine ki, xuyərə ukunq'at'un tadi.

⁵⁶ Xuyəri bava-nana mat mandet'unıy. Ama İsusen şot'oğō tapşurebi ki, me əşlin barada şuk'k'ala maq'at'un exlətp'i.

9

P'as's'e şagirdə tadeğala tapşuruğ

(Mat'. 10:1-15; Mrk'. 6:7-13)

¹ İsusen İz p'as's'e şagirdə İz t'öğöl k'alpi şot'oğō bito murdar urufxo c'evkseynak' saal azarxo q'olaybseynak' zor q'a ext'iyərə tadi. ² Oşa şot'oğō Buxaçuğoy padçağluğı barada karoozbsa, azariğō q'olaybsane yaq'abi. ³ Şot'oğō metərə pi: «Yaq'eynak' hik'k'al - nə çombağ, nə toray, nə şum, nə təngə, nəəl ki badalbseynak' gurat' ma ext'anan. ⁴ Mani k'oya bağaynan, t'et'iya mandanan, t'et'iinal yaq'a baft'anan. ⁵ Ama maya ki vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhərexun c'eğat'an ef turmoğoy tozal şap't'anan. Barta mo şot'oğoynak' sa nişanq'an baki». * ⁶ Metərлуğen, şorox yaq'a baft'i hər gala Müq Xavara yəymişbsun saal azarxo q'olaybsun ayizba-ayiz tarat'unpi.

Me əşurxo biq'ala amdar şuva?

(Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-16)

⁷ Bütüm me exlətxo hari t'et'rax † İrodiyal ümüğō p'anep'i, şot'inal tene avay ki, k'əq'an fikirbi. Şot'aynak' ki, bəzit'oğon "mo İoane p'uri ganuxun bəyinbake", ⁸ bəzit'oğon "İlyane hare", bəzit'oğon "mo damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake" next'unıy. ‡ ⁹ İroden isə nexey: «İoani bula bot'est'ezu, p'oy iz barada me exlətxo tağala amdar şuva baki?» Şo İsusə ak'seynak' bisaney.

İsusi qo hazaraxun gele amdara boşevksun

(Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44)

¹⁰ Ap'ost'olxon § İsusi t'öğöl qaybaki içoğoy biq'i əşurxoy barada Şot'o exlətt'unbi. Oşa İsusen şot'oğō İçuxun Bet'sayda uk'ala sa şəhərene taşeri. ¹¹ Ama camaaten me

* **9:5** 9:3-5 Luk'. 10:4-11; Ap'ost'. 13:51 † **9:7** 9:7 t'et'rax - Rim imp'eriin sa hissın kalo. ‡ **9:8** 9:7-8 Mat'. 16:14; Mrk'. 8:28; Luk'. 9:19 § **9:10** 9:10 Luk'. 6:13

barada avabaki Şot'ay qoşt'ane baft'i. İsusen şot'oğö saat'e q'abulbi, şot'oğöynak' Buxaçuğoy padçağluğaxune exlöp'i, q'olaybaksuna eht'iyəc bakalt'oğöval q'olayebi.

¹² Ene bəğ bateksay. P'as's'e şagirdal İsusi t'öğöl hari Şot'o pit'un: «Camaata tərba, barta hərrəmoğö bakala ganxo q'a ayizmoğö taşi içoğoy baskseynak' gaq'at'un bəğəbi, hamal sa şey haq'i kəyeq'at'un. Axırı yan miya çöl ganuyan». ¹³ Ama İsusen şot'oğö pine: «Kot'oğö ukun vən tadan». Şagirdxon pit'un: «Yast'a qo şumaxun q'a p'ə çəlinəxun başq'a hik'k'al buteyax. Saycə taşi mema amdareynak' ukun haq'alane mande!» ¹⁴ T'et'iya isə qo hazara İša işq'are buy. Ama İsusen İz şagirdxo pine: «Şot'oğö dəst'ə-dəst'ə, əlli-əlli arsev'k'anan». ¹⁵ Şagirdxonal içoğö pi k'inək' arsevt'unk'i. ¹⁶ İsusen qo şuma q'a p'ə çəlinə ext'i göynul bəği şükürbala afırınane pi. Oşa şot'oğö cöybi İz şagirxone tadi ki, camaata paybeq'at'un. ¹⁷ Bitö kəyi-bot'unşi, avuzin mandala k'ot'orxoxun isə p'as's'e zənbile giresi.

P'et'eri Xrist'osa çalxsun

(Mat'. 16:13-20; Mrk'. 8:27-30)

¹⁸ Sa ği İsusen tək afırınney. Şagirdxo Şot'o İşalayınşt'unbaki. İsusen şot'oğöxun xavare haq'i: «Camaaten k'ə nexə? Zu şuzu?» ¹⁹ Şot'oğön metərt'un coğab tadi: «Bəzit'oğön K'unuk'bal İoan, bəzit'oğön - İlya, bəzit'oğön isə next'un ki, damna xavareçalxoxun soğone bəyinbake».*

²⁰ T'e vədə İsusen xavare haq'i: «P'oy vən Za şunan hesabbsa?» P'et'eren coğabe tadi: «Hun Buxaçuğoy Xrist'osnu». † ²¹ Ama İsusen İz şagirdxo tapşurebi ki, me barada şuk'k'ala maq'at'un pi.

İsusi İz p'uri - bəyinbaksuni barada saturbəş avabakest'un

(Mat'. 16:21-28; Mrk'. 8:31-9:1)

²² Oşa Şot'in pine: «Amdari Ğara ağsaq'q'alxon, samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon gele əzyət tadalt'un, Şot'oxun çö taradalt'un, Şot'o bespalt'un. Ama p'urit'ay xibimci ğine Şo bəyinbakale».

²³ Oşa bitot'u pine: «Əğər şunesa Bez bač'anexun eysun çuresasa, içuxun kul haq'eq'an, hər ğiyal Bez bač'anexun iz xaça ext'iq'an hari. ‡ ²⁴ Şot'aynak' ki, şiin iz elmoğö efsun çureğayin, açesp'ale, ama şiin iz elmoğö zaynak' açesp'i bakayin, şot'o efale. § ²⁵ Axırı bitö dünyənə q'azayinşi hələl vi elmoğö açespsaxun nəəl ki əfçibaksaxun ten çark'eğalsa, şot'ay k'ə xeyirə bu? ²⁶ Şin Zaxun saal Bez əyitmoğoxun ot'p'ayin, Amdari Ğarenal İzi, İz Bavay saal İvel angelxoy tamtarağen eğat'an şot'oxun ot'p'ale. ²⁷ Vəx düzinəz nex: memiya çurpit'oğoy bəziyoroş Buxaçuğoy padçağluği eysuna lap içoğoy piin ak'it'uxun oşa biyalt'un».

İsusi ak'esuni badalbaksun

(Mat'. 17:1-8; Mrk'. 9:2-8)

²⁸ Me əyitmoğoxun oşa muğ ğine c'ovaki. İsusen İçuxun P'et'era, İoana saal İak'ova ext'i afırıpseynak' buruğone laşi. ²⁹ İsusen afırık'at'an İzi ak'esun badalebaki, İzi paltari irəngəl map-mas'i, s'aldalane baki. ³⁰ Hame vədine p'ə işq'ar hari İsusaxun exlöp'sat'un burqi. Mot'oğoy soğö Moisey, t'e soğö isə İlyaney. ³¹ Şot'oğön tamtarağen hari İsusi Yerusalima İzi bisuni bex p'ap'espsuni baradat'un exlöp'say.

³² P'et'era q'a içuxun bakalt'oğö isə bəğəloy nep'ene çaxp'ey. Ama muğurbaki şot'oğön İsusi tamtarağa saal İçuxun çurpi p'ə işq'arat'un ak'i. ³³ İşq'arxo İsusaxun cöybakat'an P'et'eren Şot'o pine: «Məəlim, beşi memiya baksun he saat'e! Eki xib

* **9:19** 9:19 Mat'. 14:1-2; Mrk'. 6:14-15; Luk'. 9:7-8 † **9:20** 9:20 Xrist'os - Ləəmeşiyo, c'ək'eşiyo upsune. ‡ **9:23** 9:23 Mat'. 10:38; Luk'. 14:27 § **9:24** 9:24 Mat'. 10:39; Luk'. 17:33; İoan. 12:25

dənə çadır biq'en: soğo Vaynak', soğo Moiseyeynak', soğoval İlyaynak'». Əslində şot'in içinal tene avay k'ə nex.

³⁴ P'et'eren me əyitmoğo uk'at'an, sa asoy hari şot'oğo but'ek'i. İçoğoy loxol xoji bitat'an şot'oğon q'it'unbi. ³⁵ Asoyi boşt'an isə sa səse hari: «Mo Bezi Ğare, Bezi c'ək'p'iyone! Kot'o ibakanan!». * ³⁶ Səs bot'bakat'an şot'oğon İsusa savsat'un ak'i. Şagirdxon baki əşurxo sir k'inək' efi, me barada t'e vaxt' şuk'k'ala exlöt tet'unbi.

Ğaraxun murdar urufi c'eysun
(Mat'. 17:14-21; Mrk'. 9:14-29)

³⁷ Əyc'indəri, şorox buruğoxun şığat'an, İsusi bəş kala sa top camaate c'eri. ³⁸ Camaati aranexun sa işq'aren harayepi: «Məəlim, xoyinşezbsa, bez ğara bəğa, şo bez tək sa ğare. ³⁹ Ərəbir kot'ay boş sa murdar urufe baysa, t'e vədə kot'in ost'ar harayene, iz kiin-turin t'ut'unne. Urufen kot'o iz jomoxun kəf baramin incit'mişebsa. Əylə gele əzyət tadt'uxun oşane iz boşt'an c'eysa. ⁴⁰ Zu Vi şagirdxoxun şot'o c'evksuna xaişbezu, ama şot'oğon bacartet'unbi».

⁴¹ İsusenal pine: «Ay nu vəbakala q'a yaq'a açesp'i nəsil! Heq'ədər Zu vəxun mandi vəx portp'oz? Vi ğara Bez t'öğöl eça». ⁴² Əyel İsusa işalayınşakat'an murdar urufen şot'o oq'a saki jik'epi. Ama İsusen murdar urufa q'adağanebi, ğaral q'olaybi iz bavane qaydı. ⁴³ Bito Buxaçuğoy kalaluğa ak'i məət't'əlt'un manst'ay.

İsusi İzi bisuni barada p'urumal saturbəş avabakest'un
(Mat'. 17:22-23; Mrk'. 9:30-32)

Amdarxo hələl İsusi biq'i əşurxoxun içoğol tet'un harey. Hame vədi İsusen İz şagirdxo pine: ⁴⁴ «Həysə bezi uk'alt'oğoy yönbəri ümüxlaxanan: Amdari Ğar amdarxoy kiyel tadeğale». ⁴⁵ Ama şagirdxon me əyitə q'amiştet'unbaki. Me əyitin məənə şot'oğoynak' c'ap'e mandi, şot'oxun me əyiti k'ə upsuna xavar haq'suna isə zap't'unsay.

Ən kalo şuva?
(Mat'. 18:1-5; Mrk'. 9:33-40)

⁴⁶ Sa ği şagirdxon içoğoy arane ən kalo şu baksuni barada höcətbsat'un burqi. ⁴⁷ İsusen şot'oğoy ük'e boş bakala fikirxo avabaki, sa mis'ik' əylə eçeri İz t'öğöl çurdesedi. ⁴⁸ Oşa şot'oğoy pine: «Şin Bez s'iyen me əylə q'abulbayin, Zane q'abulbi baksa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbi baksa. Şot'aynak' ki, ef arane bitot'uxun mis'ik' bakalo ən kalone».

⁴⁹ İoanen pine: «Məəlim, yan Vi s'iyen murdar urufxo c'evk'ala sa amdaryan ak'i, ama yallarik' Vi baç'anexun tağalt'oğoxun nu baksuna görə şot'o q'adağanyanbi». ⁵⁰ Ama İsusen şot'o pine: «Şot'o mane ma bakanan! Efi əleyinə nu bakalo ef tərəfe».

Samariyaluğoy İsusa nu q'abulbsun

⁵¹ İsusi dünyənəxun cöybaksuni vaxt' işalayınşaksunen Şot'in Yerusalama tay-sunane q'ərara hari. ⁵² İsusen İçuxun bəş İz elçigone yaq'abi. Şorox İsusi eysuni həzirluğa bəğseynek' taşi samariyaluğoy sa ayizet'un başi. ⁵³ Ama samariyaluğon İsusa q'abul tet'unbi, şot'aynak' ki, Şo Yerusalimane taysay.

⁵⁴ İz şagirdxo bakala İak'oven q'a İoanen mot'o ak'i pit'un: «Çurensa, ay Q'onçux, İlyan bi k'inək' yanal mot'oğoy əfçibseynek' göynuxun arux barst'una əmirben?» †

⁵⁵ Ama İsusen firipi şot'oğoy q'adağanebi. ⁵⁶ Şoroxal q'erəz sa ayizet'un taşi.

* 9:35 9:28-35 İsa. 42:1; Mat'. 3:17; 12:18; Mrk'. 1:11; 14:13-15; 2 P'et'. 1:17-18 † 9:54 9:54 2 Padç. 1:10

*İsusi şagird baksun k'ə upsuna
(Mat'. 8:19-22)*

⁵⁷ Şorox yaq' tağat'an sunt'in İsusuna pine: «Hun maya tağayin, zu Vi baç'anexun eğoz». ⁵⁸ İsusen şot'o pine: «Tülküğoyal, göynul purk'ala q'uşurxoyal mese bu. Ama Amdari Ğare bul laxala sa gaal tene bu».

⁵⁹ Q'erəz sunt'u isə pine: «Bez baç'anexun eki». Şot'inal coğabe tadi: «Ay Q'onçux, za icaza tada, süft'ə tağaz bez bava oçalaxbaz». ⁶⁰ İsusen şot'o pine: «Barta p'urit'oğonq'an içoğoy p'urit'oğoy oçalaxbi. Hun isə taki Buxaçuğoy padçağluği barada bayanba».

⁶¹ P'urum q'erəz sunt'in pine: «Ay Q'onçux, zu Vi baç'anexun eğoz, ama süft'ə icaza tada tağaz bez k'ojint'oğoxun dirist'oğonbaz». ⁶² Ama İsusen şot'o pine: «Kötən əşp'est'i, ama qoş bəğalo Buxaçuğoy padçağluğa yarayinş tenebsa».

10

*İsusi yetmiş tana karoozbsa yaq'absun
(Mat'. 10:5-16; 11:21-24; Mrk'. 6:7-13; Luk'. 9:1-6)*

¹ Mot'oxun oşa Q'onçuğon q'erəz sa yetmiş tan c'ək'p'i, şot'oğoval p'ə tan-p'ə tan İz tağala şəhərməğoy q'a ayizməğone yaq'abi.

² Şot'oğoy pine: «Məhsul gelene, əşp'al isə mal, şot'aynak'al məhsuli Q'onçuğoy xoyinşbanan ki, İz məhsula girbseynek' əşp'alxoq'an yaq'abi. * ³ Takinan! Zu vəx q'uziğoy canavarxoy boş yaq'abala k'inək'ez yaq'absa. † ⁴ Vəxun nə toray ma ext'anan, nə zənbil, nəəl ki torok'al. Yaq'al şuk'k'alaxun savaxeyir-aabatxeyir ma banan.

⁵ Şinesa k'oya bağat'an süft'ə "vəynak' xeyirq'an baki!" upanan. ⁶ T'et'iya xeyir-bərəkətə layiğ sa amdar bakayin, efi şot'aynak' çureşi xeyir-bərəkət şot'ay loxol bakale. Nu bakayin isə şo vəynak' qaybakale. ⁷ Ef başi k'oyal mandanan, vəx tadalt'uxun ukanan-üğənan, şot'aynak' ki, əşp'al iz haq'q'a layiğə. K'oyaxun k'oya ma c'ovakanan.

⁸ Maninesa sa şəhərə bağat'an vəx q'abult'unbsasa, ef bəş laxalt'u ukanan. ⁹ T'iya bakala azariğoval q'olaybanan, şot'oğoy "Buxaçuğoy padçağluğ vəx ene işalayinşakene" upanan. ¹⁰ Ama maninesa şəhərə vəx nu q'abulbayt'un, t'e şəhəri küçəməğoy c'ekinən, metər upanan: ¹¹ "Ef şəhərə beş turməğoy arşi tozal şap't'i vəxyan qayst'a, ama mot'oval avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene işabakene." ¹² Vəx nexzu, axırinci ğine t'e şəhəri hal Sodomaxun betər bakale.

¹³ Vay vi hala, ay Xorazin, vay vi hala, ay Bet'sayda! Vəst'a baki möcüzoox Sur q'a Sidona bakiniy, şot'oğon gele vaxt'axun çul lapi içoğoy bel jeq' şipi †toobabet'uniy. ¹⁴ Şot'aynak'al, axırinci ğine ef hal Sur q'a Sidonaxun betər bakale. ¹⁵ P'oy hun, ay K'efernaum? Fikirenbsa ki, va göynul əqevk'alt'un? Təə! Vi bula oçala badalt'un!

¹⁶ Metərluğen, vəx ümüxlaxalo Za ümüxlaxine baksə, vəx t'öğxbalo za t'öğxbine baksə. Za t'öğxbalo isə Za Yaq'abit'une t'öğxbi baksə». §

Yetmiş şagirdi qaybaksun

¹⁷ Yetmiş şagird müq-müq qaybaki, pit'un: «Ay Q'onçux! Vi s'iyen əmirbat'an murdar urufxoval yax tabit'un baksə!»

¹⁸ İsusen şot'oğoy metərə coğab tadi: «Zu Şeytani s'əq' k'inək' göynuxun hist'una ak'ezu. ¹⁹ Mone, Zu vəx dizik'xo q'a sk'arp'ionxo, düşməni k'ə zor bunesa vən zərəl zapinut' turin oq'a laxi çaxçuxpsuna ext'iyərez tadi. * ²⁰ Ama urufxoy vəx tabi

* **10:2** 10:2 Mat'. 9:37-38; İoan. 4:35 † **10:3** 10:3 Mat'. 10:16 ‡ **10:13** 10:13 çul lapi jeq'e boş arşi - Damna israiluğon çul lapi içoğoy bel jeq' şit'unney ki, içoğoy yaslu baksuna nəəl toobabsuna ak'est'at'un. § **10:16** 10:16 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:36-37; Luk'. 9:47-48; İoan. 13:20 * **10:19** 10:19 İvel məğ. 91:13

baksuna təə, ef s'iyurxoy göynul şamesuna müq bakanan».

İsusi müqluğ

(Mat'. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Metər upsun q'a İvel Urufi müqluğ İsusi loxol şiysun sane baki, Şoval müqluğen buybaki pine: «Ay göye q'a oçali Q'onçux bakala Bava! He şaat'a ki, mot'o içoğə haq'ullu, kamallu hesabbalt'oğoxun c'ap'bi xuri əyloğəynak'en qaypi! Hoo, ay Bava, mo Vi şaat' niyətey. ²² Bez Bavay tərəfəxun hər şey Zane tadeşe. Gare Şu baksuna İz Bavaxun başq'a şuk'k'alēn tene ava. Bavay Şu baksunal İz Ğaraxun q'a İz Ğaren avabakest'un çureğala amdarxoxun başq'a şuk'k'alēn tene ava». †

²³ Oşa İsus şagirdxoç fıırpi şot'oğə cöycə pine: «He bəxt'əvərə t'e pulmux ki, ef ak'alt'oğone aksa! ²⁴ Vəx nexzu: xavareçalxoy q'a padçağxoy gelet'ine ef ak'alt'oğə aksun çureşi, ama tet'un ak'i, ef ibakalt'oğoval ibaksun çurt'unşi, ama tet'un ibaki».

Xeyirxax samariyalu barada bakala məsələ

²⁵ Sa k'anun zombalen İsusə sinəyinşbseynak' hayzeri pine: «Məəlim, zu k'ə şaat'luğ baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə haq'az?»

²⁶ İsusenal şot'oxun xavare haq'i: «K'anuni boş k'ə şameşe? K'alpi hetəren q'amışaksa?» ²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Q'onçuğə, Vi Buxaçuğə vi bütüm ük'en, vi bütüm elmüğen, vi bütüm zoren, saal vi bütüm haq'ilen çureki". Saal "vi İşat'u hun va çureğalt'ullarik' çureki"». ²⁸ İsusen şot'o pine: «Hun düz coğaben tadi. Haketərəl ba - yəşəyinşalnu». ‡

²⁹ Ama k'anun zombalen içü təmizə c'evkseynak' p'urum İsusaxun xavare haq'i: «P'oy bez işoo şuva?» ³⁰ İsusen metərə coğab tadi:

«Sa amdar Yerusalimaxun Yerixoya tağala yaq'e loxol amdar fūq'k'alxoy kiyene kofst'a. Fūq'k'alxon şot'ay paltara c'eqi, şot'o t'api, oşa isə elmoğoy loxol barti tat'unsa.

³¹ T'etərə baksa ki, t'e yaq'en sa bəyinşe c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an c'ovaki yaq'e t'e soğə tərəfene taysa. ³² Sa leviluyal t'et'iyə İşalayınşakat'an t'e amdara ak'i c'ovaki yaq'e t'e soğə tərəfene taysa.

³³ Samal oşa isə hat'e yaq'en sa samariyalune c'ovaksa. Şot'in me amdara ak'at'an şot'o iz goroxe eysa, ³⁴ şot'ay yaroğə c'əyinen q'a finen os'ki gəçene. Oşa me amdara iz elema arşevk'i q'onağxo mandala galane eşt'a, şot'ay q'ulluğene çure.

³⁵ Əyc'indəri şot'in q'onağ mandala k'ojin kalat'u c'evk'i p'ə dinar Ş tadi nexə: "Me amdara şaat' bəğa, əgər mot'oxunal gele vi xarc c'eğayin, zu qoş qaybakat'an va tadoz."

³⁶ Vi zənden, me xib tanaxun fūq'k'alxoy kiyel baft'i amdari işoo manuva?»

³⁷ K'anun zombalen coğabe tadi: «Şot'aynak' ük' bok'osp'iyə». İsusenal şot'o pine: «T'e vədə taki, hunal haketər ba».

İsus Mart'ay q'a Mariyay k'oya

³⁸ İsus İz şagirdxoxun yaq' tağat'an şorox yaq'e loxol bakala sa ayizet'un başi. Memiya Mart'a s'iyen sa çuğon Şot'o iz k'oyane k'alpi. ³⁹ Şot'ay Mariya s'iyen sa xunçine buy. Şo Q'onçuğoy turmoğost'a arşi Şot'ay əyitmoğone ümüxlaxsay. *

⁴⁰ Mart'ay isə bul əşlə gərgürey. Şo İsusə İşalayınşaki pine: «Ay Q'onçux! Ten aksa ki, bez xunçen əşurxo bütümə bez loxole bose? Kot'o upa ki, za kōməybeq'an!»

⁴¹ Q'onçuğon isə şot'o metərə coğab tadi: «Mart'a, Mart'a, hun gele şeyaxunen fikirbi

† 10:22 10:22 İoan. 1:18; 3:35; 10:15 ‡ 10:28 10:25-28 Lev. 19:18; 18:15; K'an. 6:5; Mat'. 22:35-40; Mrk'. 12:28-34

§ 10:35 10:35 dinar - t'e gala manst'uni sa ğine toy 1/12 dinarey * 10:39 10:38-39 İoan. 11:1

naraat baksa, ⁴² ama lazım bakalo tək sa şeye. Mariyan həgigi lazım bakalt'une içeynak' c'ək'p'e. Moval iz kiyexun tene haq'əğal».

11

Afırıpsuni barada zombsun
(*Mat'. 6:9-13; 7:7-11*)

¹ Sa ği İsusen afırınney. Afırıpi çark'it'uxun oşa İz şagirdxoy sunt'in Şot'o pine: «Ay Q'onçux, İoanen iz şagirdxo zombi k'inək' Hunal yax afırıpsuna zomba».

² İsusen şot'oğö pine: «Afırık'at'an metər upanan:

Ay göynul bakala beş Bava,

Vi s'i İvelq'an baki,

Vi padçağluğ'an hari.

Göynul bakala k'inək'

Oçalal Vi əyitq'an baki.

³ Beşi ğiluğ şuma yax hər ği tada.

⁴ Yax borclu bakala amdarxo yan bağışlayınşala k'inək'

Hunal beş günaxxo bağışlayınşa.

Yax sinəyınşmaba,

Ama yax şərəxun çark'est'a».

⁵ Oşa İsusen şot'oğö pine: «Məsələ, ef boş't'an sunt'ay dost'e bu. Üşenin yarinest'a t'e dost'e t'öğöl taşi nexnu: "Bez dost', za xib dənə borc şum tada, ⁶ şot'aynak' ki, bez k'oya amdare hare, iz bəş laxala hik'k'al tezax bu". ⁷ Dost'enal k'oyaxun metərə coğab tast'a: "Za naraat ma ba. Çomo ene kirit'e, əyloxal bez t'öğöl bask'et'un, zu həysə hayzeri va hik'k'al tades tez baksa". ⁸ Vəx nexzu, me amdara iz dost' baksuna görə nuval tadayin, şot'ay inaden çuresuna görəl bakayin hayzeri şot'ay çureğalt'u tadale.

⁹ Şot'o görəl vəx nexzu: çurekinan - vəx tadeğale, qəvekinan - bəğəbalnan, çomo t'apanan - vəynak'al qayeğale. ¹⁰ Şot'aynak' ki, hər çureğalt'in haq'ale, hər qəveğalt'in bəğəbale, hər çomo t'ap'k'alt'aynak'al çomo qayeğale.

¹¹ Ef arane t'etər sa bava bune ki, iz ğaren içuxun çəli çureğane, ama çəlin gala şot'o dizik' tadane? ¹² Nəəl ki, qoq'la çureğayin, şot'o sk'arp'ion tadane?

¹³ Metərлуğen, əgər vən pis baksun-baksun ef əyloğö saat' şeymux tades bananksasa, göynul bakala Bavan İçuxun çureğalt'oğö İvel Uruf tene tadon ki?»

İsus q'a Baal-Zevul
(*Mat'. 12:22-30; Mrk'. 3:20-27*)

¹⁴ Sa ği İsusen lal sa amdaraxun murdar urufane c'evk'i. Murdar uruf c'erit'uxun oşa lale muz qayeşi. Camaat mat manedi. ¹⁵ Ama şot'oğoy bəzit'oğon next'uniy: «Kot'in murdar urufxo şot'oğoy kalo bakala Baal-Zevuli zorene c'evksa». *

¹⁶ T'iyəmit'oğon isə İsusə sinəyınşbseynak' Şot'oxun göynuxun eğala sa möcüzə ak'est'unat'un tələbbsay. †

¹⁷ Ama şot'oğoy k'ə fikirbsuna avabakala İsusen şot'oğö pine: «İz boş dava bakala padçağluğ vərəne bakon. İz boş dava bakala k'ojal şareğon. ¹⁸ Əgər Şeytanal iç-çuxun davinane c'eysasa, şot'ay padçağluğ hetərə portp'on? Vən nexnan ki, Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evksa. ¹⁹ Ama əgər Zu murdar urufxo Baal-Zevuli zorenez c'evk'sasa, t'e vədə ef amdarxon şi zorene c'evksa? Kot'aynak'al şorox

* 11:15 11:15 Mat'. 9:34; 10:25 † 11:16 11:16 Mat'. 12:38; 16:1; Mrk'. 8:11

içan vëynak' divanbal bakalt'un. ²⁰ Ama əgər Zu murdar urufxo Buxaçuğoy zorenez c'evk'sasa, mo şo upsune ki, Buxaçuğoy padçağluğ ef aranene.

²¹ Əgər zorba sa amdar belxun-oşe silaxlayınşaki iz k'oja q'orişesasa, şot'ay var-dövləteynak' q'ı butene. ²² Ama şot'oxun zorbat'in içü hücümübi q'alib eğayin, t'e vədə şot'ay güvəyişəki silaxxo iz kiyexun exedon, talayinşi şeyurxoval cöyebon.

²³ Zaxun sagala nu bakalo Bez əleyinəne, Zaxun sagala nu girbalt'in şarene. ‡

²⁴ Murdar uruf amdaraxun c'eğat'an xesus ganxone tarak'on, içeynak' irəətlüğe qəveğon. Şot'o nu bəğəbat'an isə unek'on: "Bezi c'eri k'oya qaybakaz". ²⁵ K'oya qaybakat'anal şot'o şameşi giresine ak'on. ²⁶ Me vədə şot'in taşi içuxun samalal betər bakala vüğ murdar urufe eçon. Şoroxal t'iya başi mant'undon. T'e vədə me amdari hal süft'int'uxunal pise bakon».

²⁷ İsusen mot'o uk'at'an sa çuğon amdarxoy boşt'an alloy səsen Şot'o pine: «Va iz tapane taradiyo, va döş tadiyo he bəxt'əvərə!» ²⁸ Ama İsusen pine: «Buxaçuğoy əyitə ibaki şot'o əməlbəloroxe bəxt'əvər!»

Xavareçal İonay nişan
(Mat'. 12:38-42)

²⁹ Camaat Şot'ay hərrəminə gelene baksay. İsusenal pine: «Həysət'in nəsil gele pise. Şot'oğon möcüzət'un qəvesa, ama şot'oğə İonay möcüzənaxun başq'a sal sa möcüzə tene tadeğal. § ³⁰ Şot'aynak' ki, İona Ninevin camaateynak' hetər sa möcüzə bakenesa, Amdari Ğaral me nəsiləynak' hat'etər bakale. * ³¹ Güney tərəfin çuux-padçağenal † axırınçı ğine me nəsili amdarxoxun sagala bəyinbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'i pisləyişale. Axırı şo dünyəni t'e t'öğöl xun hayzeri Solomoni müdrik əyitmoğə ümüxlaxsane harey. Ama memiya Solomonaxunal ala Bakalono. ³² Ninevin amdarxonal axırınçı ğine me nəsiləxun sagala bəyinbaki şot'oğə taxsırkər c'evk'alt'un. Axırı şot'oğon İonay karooza ibaki toobabet'uniy. Ama həysə ef t'öğöl Bakalo İonaxunal üst'üne! ‡

Bədəni çirağ
(Mat'. 6:22-23)

³³ Şuk'k'alən şama bəc'ük't'i şot'o c'əp'k'in gala, nəəl ki q'ave oq'a latenexo. Ama şama çiraği q'ave boşe laxon ki, bona bağalt'oğon işiğə ak'at'un. §

³⁴ Amdara işiğlu balo isə izi pule. Əgər vi pul sağlam bakayin, dirist' vi bədənəl işiğlu bakale. Ama piin zəif ak'ayin, bədənəl bayinq'une bakon.

³⁵ Metərluğen, bəğa ki, vast'a bakala "işig" bayinq'un maq'an baki. ³⁶ Şot'aynak' ki, dirist' vi bədən işiğlu baki sal sa ga bayinq'un nu mandayin, vast'a bakala işig şamen vi loxol sakala işig k'inək' bakale».

Vay ef hala, ay fariseyxo!
(Mat'. 23:1-36)

³⁷ İsusen mot'oğə pit'uxun oşa fariseyxoy sunt'in Şot'o iz k'oya şum uksane k'alpi. Şoval şot'ay k'oya taşi sulfin bel areşi. ³⁸ İsusi şum ukalt'uxun bəş İz kulmoğə nu os'ksuna ak'ala farisey məət't'əle mandı. *

³⁹ T'e vədə Q'onçuğon şot'o pine: «Vən, ay fariseyxo, ef t'alik'i, boşq'avi baç'anal os'nank'sa, ama ef bonaxun tamaxkərluğen q'a pislüğen buynan. ⁴⁰ Ay haq'ılsuzxo, q'amıştenanbaksa ki, qavuna bakalt'u Yaratmışalt'ine bona bakalt'uval yaratmışe.

‡ 11:23 11:23 Mrk'. 9:40 § 11:29 11:29 Mat'. 16:4; Mrk'. 8:12 * 11:30 11:30 İon. 3:4 † 11:31 11:31 güney tərəfi çuux-padçağ - yəni, Səbaxun Solomoni t'öğöl hari çuux-padçağ. 1 Padç. 10:1-13; 2 Hadis. 9:1-12 ‡ 11:32 11:32 İon. 3:5 § 11:33 11:33 Mat'. 5:15; Mrk'. 4:21; Luk'. 8:16 * 11:38 11:38 - T'e vaxt' iudeyxon sa ədət k'inək' şum ukalt'uxun bəş içoğoy kula oşk'alat'uniy. Me hərəkəten içoğoy pakbsunat'un ak'est'ay.

⁴¹ Vəx isə ef q'ave boş bakalt'oğə kəsibxo tast'une manst'a, t'e vədə vəynak' hər şey təmizə bakon.

⁴² Ama vay ef hala, ay fariseyxo! Şot'aynak' ki, vən irəəni q'a q'erəzəl göyüni vis' paye sunt'u tast'una ən vacib hesabbi, insafa q'a Buxaçuğə çuresuna isə t'ödxnan bost'a! Ama sunt'u bat'an, t'e sunt'uval gərəy eyexun nu c'evk'an! †

⁴³ Vay ef hala, ay fariseyxo! Axırı vən sinagogxo ən hörmətlü gala arst'una, bazarin meydanxo amdarxon vəxun p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsunanən çuresa.

⁴⁴ Vay ef hala! Şot'aynak' ki, vən insanxoy nu avabaki iz looxun çaxp'i c'ovakala açi gərəmzoğxonan oşq'arst'a».

⁴⁵ T'e vədə k'anun zombalxoy sunt'in İsusə coğabə tadi: «Məəlim, hun mot'oğə upsunen yaxal təhk'irenbsa». ⁴⁶ İsusenal metərə pi: «Vay efiyal hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, amdarxo bəhi yükən yükləyinşnanbsa, ama vən ef k'əşinal me yükürxo tenan duğsa.

⁴⁷ Vay ef hala! Şot'aynak' ki, ef bavoğon bəsp'i xavareçalxoynak'nan məğbərəx‡ biq'sa. ⁴⁸ Metərлуğən, ef bavoğon, kalboğon bit'oğə təst'iğnanbsa. Şot'aynak' ki, şot'oğont'un xavareçalxo bəsp'e, vənəl şot'oğoynak' məğbərəxnan biq'sa. ⁴⁹ Mot'aynak'al Buxaçuğoy əyit metərəy: "Zu şot'oğoynak' xavareçalxo q'a ap'ost'olxo yaq'aboz, ama şot'oğon bəzit'oğə bəsp'alt'un, bəzit'oğə şəp'eğalt'un". ⁵⁰ Mot'aynak'al me nəsilən dünyəni binora laxesit'uxun mağay ⁵¹ bari bütüm xavareçalxoy p'iyə görə coğab tadale: Aveli p'iyaxun burqı q'urban eçala gane q'a xrami arane bəsp'i Zəkəriyəy p'iyal şirik'. Hoo, Zu vəx nexzu, me əşurxo görə coğab tadalo me nəsil bakale. §

⁵² Vay ef hala, ay k'anun zombalxo! Şot'aynak' ki, avabaksuni çomoy açara exnandi, ama nə vən bağalo tenan baki, nəəl t'iyə baysun çureğalt'oğə tenan barti».

⁵³ İsus t'et'iin c'eğat'an, k'anun zombalxon q'a fariseyxon Şot'o p'əbulla sualxo tadi çətinluğa bast'unt'un çuresay ki, ⁵⁴ İz jomoxun c'eğala sa sərf əyiten Şot'o təlinə badat'un.

12

Ma q'ıbanan

(Mat'. 10:26-33)

¹ Me vədə İsusi hərrəminə hazarxon amdarxone giresi. Şorox t'eq'ədər gelet'uniy ki, sun-sunay loxolt'un laysay. İsusen süft'ə İz şagirdxoxun exlətə burqı pine: «Fariseyxoy əyinəl ma vəbakanan! Şot'aynak' ki, şorox p'əçolat'un. * ² T'etər c'ap' sa şey teno ki, əşk'ərə nu c'eğane, t'etər c'əp'k'in sa şeyal teno ki, nu avabakeğane. † ³ Mot'o görəl vən bayinq'una pit'u gene işığa ibakalt'un, t'e bonin otağa ümüğoy tume pi hər əyitəl üğülxun bayan bakale.

⁴ Ay Bez dost'urxo, vəx nexzu: bədənə bəsp'i şot'oxun oşa q'erəz hik'k'al nu bes bakalt'oğoxun ma q'ıbanan. ⁵ Ama şuxun q'ıbsun lazım baksuna vəx uk'az: amdara bəsp'it'uxun oşa, şot'o cəhənnəmə boses bakala Buxaçuğoxun q'ıbanan! Hoo, vəx nexzu, şot'oxun q'ıbanan. ⁶ Qo çoval tene ki, p'ə xuri tənginə toyəğalo? Ama şot'oğoyal sayco Buxaçuğoy eyexun tene c'eysa. ⁷ Ef bel bakala popurxoval isə bəq'ələsene! Ma q'ıbanan, vən bəq'əlpı çark'es nu bakala çovalxoxun gele dəyərlunan!

† 11:42 11:42 Lev. 27:30 ‡ 11:47 11:47 məğbərə - but' gala bakala gərəmzəluğ § 11:51 11:50-51 Burq. 4:8; 2 Hadis. 24:20-21 * 12:1 12:1 Mat'. 16:6; Mrk'. 8:15 † 12:2 12:2 Mrk'. 4:22; Luk'. 8:17

⁸ Zu vëx mot'oz nex: šiin Za amdarxoy bësh çalxayin, Amdari Ğarenal şot'o Buxaçuğoy angelxoy bësh təmiz ük'en çalxale. ⁹ Ama šiin Za amdarxoy bësh nu q'abulbayin, şoval Buxaçuğoy angelxoy bësh q'abul tene bakal. ¹⁰ Amdari Ğare əleyinə k'ənesa uk'ala amdar bağışlayınşakale, ama İvel Urufi əleyinə uk'alo tene bağışlayınşakal. ‡

¹¹ Vëx sinagogxo, kalaluğbalxoy bësh eçat'an vëx hetər çark'est'uni, k'ə upsuni barada naraat ma bakanan. ¹² İvel Urufen vëx t'e dayğınast'a k'ə upsuna zombale». §

Dövlətlü q'ammazi barada məsələ

¹³ Amdarxoy boş't'an sunt'in İsusə pine: «Məəlim, bez viçə upa ki, bavaxun mandi mirasa zaxun cöybeq'an». ¹⁴ İsusen şot'o metərə coğab tadi: «Ay viçi, Za şina ef loxol divanbal, nəəl ki, mal cöybal laxe?» ¹⁵ Oşa İsusen şot'oğə pine: «Diggətlü bakanan, hər cür tamaxkərлуğaxun əxil bakanan, şot'aynak' ki, amdari şaat' yəşəyinşbsun dövləti geleşuğaxun asulu tene».

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'oğə me məsəlinəne exlətp'i: «Sa varlu amdari oçalen bol məhsule tast'a. ¹⁷ Me amdarenal iz ük'e boş fikirebsa: "Me məhsula bez laxala ga butezax. İsə k'ə baz?" ¹⁸ Oşa pine: "Metər booz: bez bütüm ambarxo şark'oz. Oşa samalal kalo biq'i bez bütüm taxıla q'a mala t'iya bak'oz. ¹⁹ Oşa isə bez elmux irəətlüğa c'eğale. Bez yəşəyinşi axıral şirik' bəs bakala var-dövlətzax bu. Kəyi-üşgi kef booz!" ²⁰ Ama Buxaçuğon şot'o pine: "Ay axmağ, me üşə vi elmoğə vaxun haq'alt'un. P'oy vi girbiyo şu mandale?"

²¹ Hametər içeynak' dövlət girbi, ama Buxaçuğoy bësh dövlətlü nu bakala hər sunt'ay axır metər bakale».

Hik'k'ali fikirə ma zapanan! (Mat'. 6:20-21; 25-34)

²² Oşa İsusen iz şagirdxo metərə pi: «Kot'aynak'al Zu vëx nexzu: "K'ə ukalyan?" pi, ef elmoğoy, "K'ə lak'alyan?" pi, ef bədəni fikirə ma zapanan. ²³ Elmux uksunaxun, bədən isə lapsunaxun vacibe.

²⁴ Ğəynoğə bəğanan: şot'oğon nə bitet'unst'a, nə extet'unbsa, nə ambarxo tet'ux bu, nə kururxo. Ama Buxaçuğon şot'oğə ukesest'a. Vən isə q'uşurxoxun heq'ədər dəyərlunan! ²⁵ Ef mat'ine fikirbsunen iz ömürə malcəəl bakayin boxoy bes bakon? ²⁶ Əgər vən me mis'ik' şeyə bes tenan baksasa, ene q'erəz şeyurxoy fikirə zap'suni he məənə bu?

²⁷ İsə vardurxoy hetər kalabaksuna bəğanan! Şot'oğon nə zəhmət tet'un zap'e, nə əltet'unst'a. Ama vëx nexzu, lap Solomonenal bütüm iz var-dövləti boş me vardurxoy saycət'ullarik' tene lapey. * ²⁸ Ay vələğ mal bakalxo, Buxaçuğon çölə ğə baki, əyc'ə isə aruğə boşəgala oya metər lapesest'asa, yəni vëx tene lapest'on ki?

²⁹ Şot'o görəl "k'ə ukalyan?", "k'ə üğəlyan?" pi fikir ma banan, mot'aynak' naraat ma bakanan. ³⁰ Şot'aynak' ki, mo Buxaçuğə nu çalxalt'oğoy əsəs fikire. Ef Bavan isə efi het'u eht'iyəc baksuna avane. ³¹ Vən isə tək Buxaçuğoy padçağluğa qəveynan, t'e vədə mandi şeymuxal vëx avuzin tadeğale.

³² Ma q'iba, ay mis'ik' sürü! Şot'aynak' ki, ef Bavan padçağluğa vëx tast'unane çureşi. ³³ Ef bakalt'u toydanan, kəsibxo paybanan. Vəynak' isə nu bisibakala kisoox, göynul nu çark'ala dövlət həzirbanan. T'et'iya nə oğri tene eğon, nə şot'o miğmiğen tene k'as'k'on. ³⁴ Şot'aynak' ki, ef dövlət mayanesa, ef ük'əl t'et'iya bakale».

‡ 12:10 12:10 Mat'. 12:31-32; Mrk'. 3:28-29 § 12:12 12:11-12 Mat'. 10:19-20; Mrk'. 13:11; Luk'. 21:14-15

* 12:27 12:27 1 Padç. 10:4-7; 2 Hadis. 9:3-6

*Ayiğ bakanan**(Mat'. 10:34-36; 24:42-51; Mrk'. 13:32-36)*

³⁵ «Bëğanan ki, ef biğ həmişə çaç, çirağxo isə bəc'ük't'i həzirq'an baki.
³⁶ Laşk'oyaxun qaybakala ağay yaq'a bëğala, şot'in çomo t'ap'sun q'a qaypsuna həzir bakala nöker k'inək' bakanan. † ³⁷ He bəxt'əvərə t'e nökerxo ki, içoğoy ağa qaybakat'an şot'oğoy muğure aksa! Vəx düzinəz nex: t'e vədə şot'in içine iz biğa çaçp'i nökerxo sulfin bel arsest'on, şot'oğoy q'ulluğebon. ³⁸ Ağan içoğoy lap üşenin yarine, nəəl ki kəykəymoğoy hari muğur ak'ala nökerxo he bəxt'əvərt'un!

³⁹ Avabakanan ki, əgər k'ojin q'onçuğon oğrin mani vədine eysuna avabakiniy, iz k'oj fūq'teneğoy. ⁴⁰ Hametər, vənal həzir bakanan, şot'aynak' ki, Amdari Ğar vən nu yaq'bëğala vədine eğale».

⁴¹ P'et'eren pine: «Ay Q'onçux, me məsəlinə tək yaynak'en exlətpsa, yoxsa bitot'aynak'?» ⁴² Q'onçuğon coğabe tadi: «Ağan iz nökerxoy loxol kalo laxi, şot'oğoy iz vədinešt'a şum tast'una tapşurbi ext'ibərli q'a haq'ullu nöker şuva p'oy? ⁴³ He bəxt'əvərə t'e nöker ki, iz ağan k'oya qaybakat'an içü əşlin bele aksa! ⁴⁴ Vəx düzinəz nex, ağan me nökerə iz bito var dövləti loxol kalo laxale. ⁴⁵ Ama əgər t'e nökeren iz ük'e boş "bez ağa c'əyi eğale" pi, t'iyəmi nökerxo q'a çuux-nökerxo t'ap'k'ayin, kəyi-üşgi finağoyluğbayin, ⁴⁶ t'e nökeriəğə şot'in nu yaq'bëğala ğine, sal iz haq'ile nu eğala vədinešt'a eğale. Hariyal şot'o bihi caza tadale, oşal ext'ibərsuzt'oğoxun sa biq'ale.

⁴⁷ İz q'onçuğoy çureğalt'u avabaksun şot'ay çureğalt'u əməl nu bala nöker gele t'ap'eğale. ⁴⁸ Ağay çureğalt'u nu avabaki cazina layiğ əş biq'alo isə mal t'ap'eğale! Şu gelene tadesəsa, şot'oxun geleyal haq'eğale. Şu gele əşe tapşurbakesa, şot'oxun tələb bakaloval gele bakale.

Dünyəni p'ə gala cöybaksun

⁴⁹ Zu dünyəne arux şip'saz hare. K'ə bakoy me arux bəc'ük'eşi bok'i bakiniy!
⁵⁰ Ama Zu gele əzyət ak'i biyalazu. Za tapşurbaki əşləl bex p'ap'esp'amin Zu çətinluği boş bakalazu! ‡ ⁵¹ Vən fikirnanbsa ki, Zu oçali çoyel şip'luğ eşt'az hare? Təə, vəx nexzu ki, Zu cöybaksun eşt'az hare! ⁵² Şot'aynak' ki, mot'oxun oşa sa k'oya qo tan yəşəyinşəbsasa, şorox sun-sunaxun cöybaki xib tan p'ə tani loxol, p'ə tan xib tani loxol eqeğale. ⁵³ Bava ğaraxun, ğar bavaxun, nana xuyərəxun, xuyər nanaxun, q'aynako binaxun, bin q'aynakoxun cöybakalt'un». §

*Nişanxo q'amışaksun**(Mat'. 16:2-3)*

⁵⁴ Oşa İsusen bütüm camaata mot'oval pine: «Vən bëğ batk'ala tərəfəxun eğala asoya ak'at'an hat'e saad "ağala eğale" nexnan, düzəl c'enesa. ⁵⁵ Güney tərəfəxun muşe fupsuna ak'at'an "gele gam bakale" nexnan, düzəl c'enesa. ⁵⁶ Ay p'əçolorox, oçali q'a göye nişanxon k'ə upsuna q'amışakes bananksa, ama həysət'in vaxt'en k'ə upsuna q'amışakes tenan baksa?

⁵⁷ Vəynak' het'ay düz baksuna het'u görə q'amışakes tenan baksa? ⁵⁸ Axırı əgər hun va taxsırkər balt'uxun sagala divanbali t'öğöl tağayin, vaynak' saat'e bakon ki, şot'oxun yaq'acə barişakavax. Tenesa, şot'in va divanbali t'öğöl xork'ale, divanbalen isə va zindani kalat'ay kiyel tadale. Şot'inal va zindana bosale. ⁵⁹ Vəx nexzu: t'et'iin axırinci köpiyal şirik' tadinut' ten c'eğal». *

13*Amdarxo toobabsuna k'alpsun*

¹ Me vaxt' t'et'iya bakala bəzi amdarxon İsusə xavart'un tadi ki, P'ilat'en sa hema Galileyluğə bəsp'i şot'oğoy p'iya içoğoy eçala q'urbanxoy p'iyane gərbe. ² İsusen kot'o metərə coğab tadi: «Vəñ penanp'oy me Galileylyuyox mandi Galileyluğoxun betər günaxkərt'uniy ki, me cürət'un p'uri? ³ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan. ⁴ Nəəl ki, Siloami q'ala muğes's'e tane bel bito şot'oğə besebi, fikirnanbsa ki, şorox mandi Yerusəlimluğoxun gele taxsirkərt'uniy? ⁵ Təə! Ama Zu vəx nexzu: əgər tooba nu baynan, vənal bito şot'oğollarik' əfçibakalnan».

Bar nu tadala incilnə xod
(*Mat'. 21:18-19; Mrk'. 11:12-14*)

⁶ Oşa İsusen me məsəlinəne eçeri: «Sa amdari ganu incilnə xode baksə. Me amdaren hari xodin loxol meyvəne qəvesə, ama tene bəğəbsə. ⁷ Şot'in bağbana nexə: «Mağay bəğə, xib usene ki, hari me incilnə xodin loxol meyvəz qəvesə, ama bəğətezbsə. Bot'a kot'o, het'aynak' ams'i gala ga biq'ane?» ⁸ Bağbanen isə metərə coğab tast'a: "Ağa, sa usenal kot'o ma galda. Zu iz tuma kaşezkon, peyinez şik'on. ⁹ Eğala usen meyvə tadayin, lap şaat'; nu tadayin, t'e vədə bont'on"».

Azari çuğoy Şamat' ğine q'olaybaksun

¹⁰ İsusen Şamat' ğine sa sinagoga zomebsay. ¹¹ T'et'iya sa çuuxə buy. Şot'o muğes's'e useney ki, murdar urufen azari boş efi iz baç'ana k'os'beney. Şot'in iz baç'ana sal düzbəs tene baksay. ¹² İsusen me çuğə ak'at'an şot'o k'alpi pine: «Ay çuux, hun vi azaraxun çarenk'i». ¹³ İsusen İz kula şot'ay loxol lanexi, şoval hat'e saad düzbəki bureqi Buxaçuğə alxışpsə.

¹⁴ Ama sinagogi kalat'in İsusi azarina Şamat' ğine q'olaybsuna görə əcuğon biq'i camaata metərə pi: «Əş biq'seynak' üq ğino, hat'e üq ğimxoy sunt'ust'a q'olaybakseynek' ekinan, Şamat' ğine təə». * ¹⁵ İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Ay p'əçolorox! Şamat' ğine pi ef öküzə nəəl ki elema xe üğəst'inut', ağıla ğaç enanfsə? ¹⁶ İz bava Avraham bakala me çuğə Şeytanen muğes's'e usene ki, iz kultura ğaçp'i efene. P'oy isə Şamat' ğine pi, me çuğə çark'est'un lazım tene?»

¹⁷ İsusen me əyitmoğə uk'at'an İçuxun nu irəziləyişakalt'oğoynak' əyibe baki, camaat isə şot'ay biq'ala şaat' əşurxo görə müqəbaksay.

Xardali şile q'a əyini barada bakala məsələlox
(*Mat'. 13:31-33; Mrk'. 4:30-32*)

¹⁸ Oşa İsusen pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? ¹⁹ Şo amdaren ext'i iz ganu bit'i sa xardali şiləne oşq'ar. T'e şil kalabəki xode baksə. Göyə q'uşurxonal şot'ay taymoğoy loxol mest'un biq'sə».

²⁰ İsusen saal pine: «Buxaçuğoy padçağluğ het'uva oşq'ar? Şot'o het'u oşq'ardaz? ²¹ Şo çuğon ext'i xib tay xarin boş bəpi sa əyin k'inək'e. Şot'in dirist' boq'oyane ayevkon"».

Q'ac' çomo
(*Mat'. 7:13-14; 21-23*)

²² İsusen şəhərmoğoxun, ayizmoğoxun c'ovəki zombsun Yerusəliməne taysay. ²³ Sa amdaren Şot'oxun xavəre haq'i: «Ay Q'onçux, yəni mal amdər çark'eğəle?» İsusen şot'oğə metərə coğab tadi:

²⁴ «Çalışakənan q'ac' çomoxun bəkinan. Vəx nexzu: gelet'in çalışakəle me çomoxun bağəne, ama bayes tene bakal. ²⁵ K'ojin q'onçuğon hayzeri çomo

* 13:14 13:14 C'eys. 20:9-10; K'an. 5:13-14

but'kit'uxun oşa isə vən c'öşin tərəf mandi çomo t'ap'k'alnan, xoyinşbi uk'alnan: "Ağa, çomo qaypa!", ama şot'in "nə vəx çaltezaxsa, nə efi mayin eysuna tez ava" pi coğab tadale. † 26 T'e vədə vən "yan vaxun sagala kəyi-üyanğə, hun beş küçəmoğə zomenbsay" uk'alnan. 27 Ama şot'in vəx uk'ale: "Ay şər bakalorox, Zu nə efi şu baksuna, nəəl efi mayin eysuna tez ava! Zaxun əxilbakanan bito!" pi coğab tadale. ‡

28 T'e vədə Avrahama, İak'ova, İsaak'a saal bütüm xavareçalxo Buxaçuğoy padçağluğa, vəx isə c'öş boşesi ak'at'an ef arane öñöp'sun, uluxxo ğıric'est'un bakale. 29 Ama me vədine dünyəni bip' t'öğölxun q'erəz amdarxo hari Buxaçuğoy padçağluğa, q'onaxluği sulfin bel arsalt'un. § 30 Metərluğen, həysə axırnci bakalorox samci, samci bakalorox isə axırnci bakalt'un». *

Yerusalimi axır (Mat'. 23:37-39)

31 T'e vədə İsusi t'öğöl bəzi fariseyxoy hari pit'un: «C'eki taki memiin, şot'aynak' ki, İrod padçağen Va bespsune çuresa». 32 İsusen şot'oğə pine: «Takinan t'e tülkünə upanan: "Metərə, Zu ğe q'a əyc'ə murdar urufxo c'evk'i amdarxo q'olayboz, xibimci ğine isə Bez əşlə çark'est'oz". 33 Ama ğe, əyc'ə saal oşin ği Bez yaq'a davambiz buq'on. Axırı bakes tene bakon ki, xavareçala Yerusalimaxun əxil bəsp'at'un!

34 Ay Yerusalim, Yerusalim! Xavareçalxo bəsp'ala, t'iya yaq'abakit'oğə jəlayinşala şəhər! Zu vəx hema kərəmez q'urten iz s'irik'xo q'ənədxoy oq'a girbala k'inək' girbsun çuresi? Ama vən çurtenanşi! 35 İse mone, ef k'oj vərəne manst'a. Vəx mot'oz nex: vən "Q'onçuğoy s'iyen Eğalt'u alxışq'an baki!" uk'amin Za ene tenan ak'al». †

14

İsus q'a fariseyxoy kalo

1 Sa Şamat' ğine İsus fariseyxoy kalat'oğoy sunt'ay k'oya şum uksane taşi. Bitot'in içune fikir tast'ay. 2 İçuxun çobaço içust'a bədənə xe giresuni azar bakala sa amdare buy. 3 İsusen fariseyxoxun q'a k'anun zombalxoxun xavare haq'i: «Şamat' ğine amdarxo q'olaybsun k'anunen düze yoxsa təə?» 4 Ama şot'oğon qaqtet'unpi. İsusen isə t'e amdari kula biq'i şot'o q'olaybi yaq'anebi. 5 İsusen şot'oğə pine: «Əğər efi mat'aysa ğar, nəəl ki öküz Şamat' ğine kərizə baft'ayın, şot'o hat'e saad c'evtenank'on?» * 6 Şot'oğonal İsusi me suala coğab tades tet'un baki.

Q'onağxoy barada məsələ (Mat'. 22:1-10)

7 Oşa İsusen k'alesit'oğoy içoğoynak' best'a ga c'ək'psuna ak'at'an şot'oğoynak' metər sa məsələne exlətp'i: 8 «Əğər sunt'in va laşk'oy k'alpenesa, mərəkəyə taşi best'a ma arsa. Bərkə k'ojin q'onçuğoy vaxunal hörmətlü sa q'onağə bu? 9 T'e vədə vəx p'rannal laşk'oy k'alpit'in hari va "me amdara ga tada" uk'ayın, hun ot'psun taşi oq'a gala arsa ala bakalnu. 10 Ama maninesa mərəkəyə tağat'an ən oq'a gala arsa ki, va k'alpi amdaren hari va "dost', t'e bel c'ovaka" peq'an. T'e vədə vaxun sagala arsit'oğoy bitot'ay bəş hörməten q'azayınşon. † 11 Şot'aynak' ki, içü ala biq'alo oq'a, içü oq'a biq'alo isə ala bakale». ‡

12 İçü q'onağ k'alpit'u isə İsusen metərə pi: «Berezərin nəəl ki biyəsin ukun tadat'an vi dost'urxo, viçimoğə, q'oomxo, dövlətlü q'onşığə ma k'alpa, şot'aynak' ki, oşa şot'oğonal va k'alpi t'e q'onaxluği əvəzə c'eğalt'un. 13 Ama q'onaxluğ tadat'an

† 13:25 13:25 Mat'. 25:11-12 ‡ 13:27 13:27 İvel məğ. 6:8 § 13:29 13:28-29 Mat'. 8:11-12; 22:13; 25:30

* 13:30 13:30 Mat'. 19:30; 20:16; Mrk'. 10:31 † 13:35 13:35 İvel məğ. 118:26; Yer. 12:7; 22:5; 26:6 * 14:5 14:5 Mat'. 12:11 † 14:10 14:7-10 Məs. 25:6-7 ‡ 14:11 14:11 Mat'. 23:12; Luk'. 18:14

kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'iğö k'alpa. ¹⁴ T'e vədə hun bəxt'əvər bakalnu, axırı şot'oğost'a t'e q'onaxluği əvəzə c'eyseynak' hik'k'al butene. Şot'aynak' ki, hun düzgün amdarxoxun sagala bəyinbakat'an va şot'ay əvəz tadeğale».

¹⁵ Sulfin bel arşit'oğoy sunt'in mot'o ibaki İsusə pine: «Buxaçuğoy padçağluğa şum ukalo he bəxt'əvərə!» ¹⁶ İsusen isə şot'o metərə coğab tadi: «Sunt'in gele amdar k'alpi kala sa q'onaxluği həzirluğe bəğsa. ¹⁷ Şuma arşala vədə hari p'ap'at'an iz nökerə k'alpit'oğoy t'öğöl yaq'abi nexə ki, "bürüşanan, hər şey həzire".

¹⁸ Ama şot'oğoy bitot'in sa məənə bəğəbi hərt'in sa əyite nexə. Sunt'in "za bağışlayınşa, oçalez haq'e, taşi şot'o bəğalazu" nexə. ¹⁹ T'iyəmint'in "za bağışlayınşa, qo çüt öküzəz haq'e, taşi şot'oğoy hetər əşbsuna bəğalazu" nexə. ²⁰ Xibimcit'in isə nexə: "Zu təzəz laşk'oybake, kot'aynak'al eyes tez bakon".

²¹ Nökərenal qaybaki bitova iz ağa exlətebsa. T'e vədə k'ojin q'onçux əcuğləyinqəki nökerə nexə: "Üsumluğən taki, şəhəri küçəmoğö, dönboğö bakala kəsibxo, mayifxo, axsağxo, k'aç'iğö miya eça".

²² Oşa nökerən hari nexə: "Ağa, vi əmirbit'u biyan, hələ avuzin gaal manedi". ²³ Ağan isə iz nökerə metərə əmirbsa: "Taki, bütüm yaq'moğö, çəpərxo tarapı şu ak'ayin bez k'oya eça. Barta bez k'oj q'onağxon buybeq'an. ²⁴ Vəx nexzu: süft'ə k'alesit'oğoxun sayco bez sulfin bel tene arşal!"»

Şagird baksuni toy (Mat'. 10:37-38)

²⁵ İsusaxun sagala gele amdare taysay. İsusen şot'oğöç fıripı pine: ²⁶ «Bez t'öğöl hari, ama iz bava-nana, çuğö-əyloğö, viçə-xunça nəəl ki lap iz elmoğö Zaxun üst'ün biq'alo Bezi şagird bakes batenekon. ²⁷ İz xaça için iz əmna bel taşeri Bez baç'anexun nu eğaloval Bez şagird bakes tene bakon. §

²⁸ Ef boşt'an sunt'in sa q'ala biq'sun çureğayin, süft'ə arşi xaşlayınşakala tənginə tene bəq'əlk'on ki, bəyn me əşlə çark'est'eynak' iz təngə p'oyesa yoxsa təə? ²⁹ Axırı şot'in q'alın binorına laxi əşlə çark'est'es nu bakayin, mot'o ak'alt'oğoy bitot'in şot'o lağa haq'i uk'alt'un: ³⁰ "Biq'sa burqene, çark'est'es tene baksa".

³¹ Nəəl ki, sa padçağ t'iyəmi padçağaxun davına c'eğat'an şot'in iz vis' hazar əsk'əri içoğoy loxol eğala q'a hazar əsk'əri bəş çurpəs baki-nu baksuna saturbəş fikirtenebon ki? ³² Nu bacarbes baksunal ak'ayin, t'iyəmi padçağ hələ əxil amaq'un elçiğö yaq'abi şot'oxun barişaksune çureğon.

³³ Hametərə, ef boşt'an sayco iz bakala hər şeyaxun kul nu haq'ayin, Bez şagird bakes tene bakon.

³⁴ El şaat' şeye, ama elen iz elaxoyluğa açesp'ayin, şot'o het'ina elaxp'es bakon? ³⁵ Şo nə oçaleynak' tene lazım bakon, nəəl peyin k'inək' tene yarayınşon. Şot'o hat'etər bot'unson. Ümüx bakalt'in ibakeq'an!» *

15

Açi eğeli barada bakala məsələ (Mat'. 18:12-14)

¹ Bütüm naloggirbalxo q'a günaxkərxo İsusə ümüxlaxseynak' İz t'öğölt'un eysay. ² Fariseyxon q'a k'anun zombalxon isə "me amdaren günaxkərxone q'abulbsa, şot'oğoxun şume ukxa" pi t'ot'ot'unney. *

³ T'e vədə İsusen şot'oğoynak' me məsəlinəne eçeri: ⁴ «Sa amdari sabaç egele bu, sa giyal şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in doxsan vuy eğela çölə barti, t'e

§ 14:27 14:27 Mat'. 16:24; Mrk'. 8:34; Luk'. 9:23 * 14:35 14:34-35 Mat'. 5:13; Mrk'. 9:50 * 15:2 15:2 Luk'. 5:29-30

açi eğela bəğəbamin şot'o qəvteneğon ki? ⁵ Bəğəbiyal şot'o müq-müq iz əmna bel laxi, ⁶ k'oya hari isə iz dost'urxo, q'önşiğo k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şerik bakanan, açesp'i bez eğela bəğəbezu"?

⁷ İse avabakanan ki, göynulal sa toobabi günaxkərə görə doxsan vuy toobina eht'iyəc nu bakala düzgün amdara görə müqbaksunaxun gele müqbakalt'un.

Açi təngin barada bakala məsələ

⁸ İse vəynak' sa məsələl exlətp'az. Sa çuğoy vis' draxmane † bu, sa ğiyal şot'in şot'oğoy sunt'u açesebsa. Ef zənden, şot'in t'e sa draxmina bəğəbamin şama bəc'ük't'i k'ojin bip' dönbinə şampi şot'o tene qəveğon ki? ⁹ Bəğəbiyal iz İsat'oğo, q'önşiğo k'alpi tene uk'on ki, "ekinan, bezi müqluğa şerik bakanan, açesp'i tənginə bəğəbezu"?

¹⁰ İse avabakanan ki, Buxaçuğoy angelxoval toobabi sa günaxkərə görə müqt'unbaxsa».

Açi ğare barada bakala məsələ

¹¹ İsusen mot'oval exlətebi: «Sa amdari p'ə ğare bu. ¹² Sa ği ğarmoğoy mis'ik't'in iz bava nexə: "Ay bava, vi var-dövlətəxun bez paynu koft'alt'u za tada". Bavanal iz var-dövlətə iz p'ə ğare arane cöyebşa.

¹³ Sa hema ği oşa mis'ik' ğaren iz bakalt'u girbi əxil sa oçala yaq'ane bafst'a. Şot'in t'iya p'ap'it'uxun oşa pozğun yəşəyinq c'ovakest'i iz var-dövlətə çark'esest'a. ¹⁴ Ğaren iz bakala hər şeyə xaşlayınşebşa.

Samal oşa, t'e ölkinə kala sa busaluğə baksa. Şot'in çətinluğ aksane burqsa. ¹⁵ Mot'aynak'al ğaren t'e ölkən amdaxoy sunt'ay t'öğöl əşbalane baksa. T'e amdaren şot'o iz oçalxo bəq' bəğsane yaq'absa. ¹⁶ Şo t'ema busane manst'a ki, bəq'urxon ukala yemenal tapana boşevksuna irəzine baksa, ama haşot'oval tadal tene baksa.

¹⁷ Ğaren iz taxsıra q'amışakat'an isə nexə: "Bez bavay heq'ədər tənginen əyiteşi əşp'ale bu, bitot'ayal boşamin ukala şumə bu. Zu isə memiya busa bisaz! ¹⁸ Hayzeri bavay t'öğöl taşi şot'o uk'oz: "Ay bava, zu göye ‡ q'a vi bəş günaxezbe. ¹⁹ Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu. Za tənginen əyitp'i sa əşp'al k'inək' hesabba".

²⁰ Metərluğən, ğar hayzeri iz bavay t'öğölə taysa. Şo hələ əxil amaq'un iz bavan şot'o ak'i goroxe eysa. İz ğare bəş t'it'eri şot'o q'ujbi muçene. ²¹ Ğaren nexə: "Ay bava, zu göye q'a vi bəş günaxezbi. Zu ene vi ğar k'alesuna layiğ tezu." ²² Bavan isə iz nökerxo nexə: "Usum bakanan, ən gözəl xələt eçeri şot'o lapest'anan. İz k'əşinə boğoçal lavk'anan, iz turel torok'al lapest'anan. ²³ Kökbi mozinal eçeri şampanan. Ekinan uken-üğən müqluğben! ²⁴ Şot'aynak' ki, bezi me ğar p'ureney - qayebaki, açeney - bəğəneşi". Metərluğən, me müqluğa c'ovakest'at'un burqsa.

²⁵ Bavay kala ğar isə çölöney. Şo k'oya qaybakat'an fare, əçin səsurxo ibaki ²⁶ nökerxoy sunt'u iz t'öğöl k'alpi xavare haq'sa: "Mo hik'ə?" ²⁷ Nökəren şot'o nexə: "Vi viçine qaybake. Vi bavanal şot'ay salamat qaybaksuna görə kökbaki mozinane şampe".

²⁸ Kala ğar t'eq'ədər əcuğləyinşebaksa ki, bona baysunal tene çuresa. Bavan isə c'öş c'eri şot'o xoyinşebşa. ²⁹ Ama ğaren iz bava metərə coğab tast'a: "Bəğa, hema usene ki, vaynak' nöker k'inək' əşezbsa. Sal sa vədəl vi əyitəxun tez c'ere. Ama zaynak' sa keçin balal ten q'iymişi ki, bez dost'urxoxun kəyi-üğəz. ³⁰ Me vi ğaren isə vi bütüm var-dövlətə tarak'ala çupuxxoynak' xaşlayınşi çark'esedi. Ama şo qaybakat'an hun içeynak' kökbi mozinan şame". ³¹ Bavan şot'o nexə: "Ay bez ğar, axırı hun həmişə zaxunnu, bez bakaloval bito vine. ³² Ama yan həysə müq

† 15:8 15:8 draxma - gümüş tənğə ‡ 15:18 15:18 göy - yəni, Buxaçux

bakalayan, müqlüğü c'ovakest'alayan! Axırı, vi me viçi p'ureney - qayebaki, şo açney - bəğəneşi!"».

16

Yön bəğəbala kalaluğbali barada məsələ

¹ İz şagirdxo isə İsusen mot'oğone pi: «Dövlətlü sa amdari iz əşurxo bəğala sa amdare baksa. Şot'o xavart'un tast'a ki, t'e amdaren iz var-dövlətə şarene. ² Dövlətlü amdarenal şot'o iz t'öğöl k'alpi nexə: "Mo hik'ə, vi barada zu k'əz ibaksa? Za hər şeyi hesaba tada. Hun ene kalo bakala ten".

³ T'e vədə əşurxo bəğala amdaren için içeynak' nexə: "İsə zu k'ə booz? Ağan kalaluğbsuna bez kiyexun exest'a. Nə kaşp'sun kaşk'alt'oğoxun tezu, nə dilənçiluğbalt'oğoxun. ⁴ Ama avazu k'ə booz! Gərəy t'etər baz ki, me əşləxun c'erit'uxun oşa za içoğoy k'ojurxo q'abulbala amdardar bakane".

⁵ Şot'aynak'al iz ağa borclu bakalt'oğoy soğoy-soğoy k'alpi nexə: "Bez ağa heq'ədərən borclu?" ⁶ Sunt'in nexə "sabaç bat' * zeytuni c'əyin". Əşurxo bəğalen şot'o pine: "Vi q'əbizə ext'a, arsa usum şampa: əlli". ⁷ Oşa t'iyəmint'une nexə: "P'oy vi heq'ədər borcvax bu?" Şot'in coğabe tast'a: "Sabaç k'or † arum". Əşurxo bəğalt'in şot'o nexə: "Vi q'əbizə ext'a şampa: səksən".

⁸ Dövlətlü amdarenal t'e haq'suzluğbala əşp'ala iz yön bəğəbsuna görə tərifləyinşesba. Axırı me dünyəni amdardarxon içoğollarikt'oğoxun bakala əşurxost'a işığa tarak'ala amdardarxoxun gelet'un q'amiş. ⁹ Zuval vəx nexzu: me dünyəne bakala var-dövlətən vəynak' dost' q'azayınşanan ki, oşa me dövlət çark'at'an vəx həmişəluğ dünyəne q'abulbal bakane.

¹⁰ Mis'ik' sa əşləst'a ext'ibərli bakalo, kala əşləst'al ext'ibərlune. Mis'ik' sa əşləst'a haq'suz bakalo isə kala əşləst'al haq'suze. ¹¹ Metərлуğen, əgər me dünyəni var-dövlətə vəx ext'ibərbes tene baksasa, əsil var-dövlətə vəx şina ext'ibərbon? ¹² Əgər q'ert'ay bakalt'u ext'ibərli tenan c'eysasa, efi bakalt'u vəx şina tadon?

¹³ Sal sa nökrən p'ə ağa q'ulluğbes batenekon. Şot'aynak' ki, nə sunt'u nifrətbi t'iyəmint'u çureğale, nəəl ki sunt'u gəçesi t'iyəmint'u pis piin bəğale. Vənal ham Buxaçuğoy hamal var-dövlətə q'ulluğbes batenankon». ‡

¹⁴ Təngəpərəst' fariseyxon bütüm me əyitmoğoy ibaki İsusi loxol axşumt'unney. ¹⁵ İsusen isə şot'oğoy pine: «Vəx amdardarxoy bəş düzgünnan ak'est'a, ama Buxaçuğon ef ük'əne aksa. Ama avabakanan ki, amdardarxon üst'ün biq'alt'uxun Buxaçuğon irit'ene.

Buxaçuğoy padçağluğ q'a K'anun

¹⁶ K'anuni q'a xavareçalxoy girkurxo İoan eğaminey. Şot'oxun oşa isə Buxaçuğoy padçağluğı Müq Xavare yəymişaksa, bütüməl t'iya baysunt'un çuresa. § ¹⁷ Ama göye q'a oçali əfçibaksun K'anuni girke boş bakala sa gis'e aşt'unaxun hasande. *

¹⁸ İz çuğoy c'evki q'erəz çuğoxun laşk'oybakalo pozğune. İşq'araxun c'eri çuğoy haq'aloval pozğune. †

Dövlətlün q'a kəsibi barada məsələ

¹⁹ Sa dövlətlü amdare baksa. Şot'in həmişə iz loxol toyexlu tünd ç'oç'a irəngen paltar q'a nəzik' kətani parçinen paltare layey, izi hər giyal köfe boşə c'ovaksay. ²⁰ Saal Lazar s'iyen sa kəsibe baksa. Şot'ay bədən dirist' yara baft'ine baksa. Şo t'e dövlətlü amdari çomoy tume bask'i ²¹ iz pul şot'ay sulfinaxun barala k'ot'orxoy loxole baksa. Xəyoğonal hari şot'ay yaroğone lamey.

* **16:6** 16:6 sabaç bat' - təxminən 3950 lit'ir † **16:7** 16:7 sabaç k'or - təxminən 39500 lit'ir ‡ **16:13** 16:13 Mat'. 6:24 § **16:16** 16:16 Mat'. 11:12-13 * **16:17** 16:17 Mat'. 5:18 † **16:18** 16:18 Mat'. 5:32; 19:19; Mrk'. 10:11-12; 1 K'or. 7:10-11

²² Mone, kəsib bisane, angelxonal şot'o lap Avrahami t'öğölt'un taşt'a. Dövlətlü amdari vaxt'al p'anep'sa, şoval bisane. Şot'o oçalaxt'unbsa. ²³ Me amdaren cəhənnəmə koruğ ak'at'an, iz pulmoğo alabi əxil bakala Avrahama, saal iz t'öğöl Lazarane aksa. ²⁴ Şot'in ost'aar nexə: "Ay bez bava Avraham, za gorox eki! Lazara yaq'aba, iz k'əşin bula xena badi bez muza şəyinbeq'an, me aruğoy boş koruğez aksa". ²⁵ Ama Avrahamen nexə: "Bez ğar, vi eyex bada ki, hun vi yəşəyinşast'a saat' şeymux, Lazaren isə pis şeymuxə ak'e. İşəəl şot'in miya irəətluğə bəğəbe, hun isə koruğen aksa. ²⁶ Hamal ef q'a beş arane t'etər sa bəğəloyluğə laxesə ki, nə memiin ef tərəf, nəəl kekiin me tərəf şinesa çuralğayin, c'ovakes tene baksa".

²⁷ Dövlətlü amdaren nexə: "Ay bava, t'e vədə va xoyinşezbsa, Lazara bez külfəti t'öğöl yaq'aba. ²⁸ Axırı qo viçizax bu. Barta şot'oğə metər sa ga baksuna avabak-est'eq'an ki, şorox me koruğ ak'ala gala maq'at'un hari. ²⁹ Avrahamen şot'o nexə: "Şot'oğost'a Moiseyi q'a xavareçalxoy girkurxono, barta t'iya şamesit'oğəq'at'un əməlbə". ³⁰ Dövlətlü amdaren isə nexə: "Təə, ay bez bava Avraham, şot'oğoy t'öğöl p'urit'oğoxun soğə nu tağayin, toobabalo tet'un". ³¹ T'e vədə Avrahamen şot'o nexə: "Əgər şot'oğon Moiseya q'a xavareçalxo tet'un ümüxlaxsasa, p'urit'oğoxun soğə bəyinalbakayin tet'un vəbakal"».

17

Günax, vəluğ saal vəzifə (Mat'. 18:6-7; Mrk'. 9:42)

¹ Oşa İsusen İz şagirdxone pi: «İnsanxo pis yaq'a taşala şeymux müt'lək' bakale. Ama t'iyəmint'u yaq'nuxun c'evksuni səbəb bakalt'ay vay hala! ² Şiin me mis'ik' hesabbakalt'oğoxun sunt'u pis yaq'a zap'k'ayin, t'e amdareynak' iz q'oq'exun kala sa jomok'ojin jə suruk'bi dənizə bosesun saat'e bakon. ³ Şot'o görə vəx fikir tadanən.

Əgər vi viçən günax əşp'est'i va pislugbenesa, şot'o töhmətba. Ama şot'in toobabayin, şot'o bağışlayınşa. * ⁴ Əgər lap sa ğinast'a vüğ kərəm günax əşp'est'i va pislugbayin, oşa vüğ kərəməl vi t'öğöl hari "toobazbi" uk'ayin, şot'o bağışlayınşa». †

⁵ Sa ği ap'ost'olxon Q'onçuğə pit'un: «Yast'a bakala vəluğə avuzba!» ⁶ Q'onçuğon şot'oğə metərə pi: «Əgər vət'a sa xardali şile hama vəluğ bunesa, me tutna xoda "va tumexun c'evk'i taşa dənizə bit'a" unank'on, şot'inal ef əyitə bənəğon. ‡

⁷ Ef boşt'an mat'ina iz kətən zap'k'ala nəəl ki eğel bəğala nökerə çölöxun qaybakat'an "usum baka, arsa şum uka" uk'on? ⁸ Şuk'k'alən! Şot'o "bezi biyəsin şuma həzirba, zu kəyi-üğəminal vi biğa ğaç'p'i za q'ulluğba, oşa hun unkon" uk'alnan? ⁹ Oşal hayzeri t'e nökerə iz bit'oğə görə "dirist'bakal" ten uk'al. Axırı şot'in iz borcane bi. ¹⁰ Vənal haketər, vəx bürüşit'oğə bitova bex p'ap'esp'it'uxun oşa upanan: "Yan tərifə layiğ nu bakala nökerxoyan, şot'aynak' ki, k'ə beyansa beş borce"».

Vis' tani cuzam azaraxun q'olaybaksun

¹¹ İsus Yerusalama tağala yaq'e loxol Samariin q'a Galileyin arane bakala zahmani t'öğölxune c'ovaksay.

¹² Ayizmoğoy sunt'u bağat'an şot'o vis' cuzamlu amdare irəst'hari. Şorox əxil çurpi ¹³ ost'aar harayt'unpi: «İsus! Ay məəlim, yax gorox eki!» ¹⁴ İsusen şot'oğə ak'i «takinan, vəx bəyinşxo ak'est'anan» pine. Şoroxal tat'unşi. Tet'ərə baki ki, şorox hələ yaq'a amaq'un təmizt'unbaki. § ¹⁵ Şot'oğoxun sunt'in izi q'olaybaksuna ak'at'an

* 17:3 17:3 Mat'. 18:15 † 17:4 17:4 Mat'. 18:21-22 ‡ 17:6 17:5-6 Mat'. 17:20 § 17:14 17:14 Lev. 14:1-32

Buxaçuğō ost'aar alxışpsun qayebaki. ¹⁶ Şo İsusı turin oq'a bitı Şot'o dirist'bakane pi. Me amdar isə sa samariyaluney.

¹⁷ T'e vədə İsusen pine: «Q'olaybakiyoroş vis' tan teney ki? P'oy mandi vuy tan maya? ¹⁸ Yəni me samariyalunaxun başq'a qoş qaybaki Buxaçuğō alxışp'al batene ki?» ¹⁹ Oşa t'e amdara pine: «Hayza, taki, vi vëbaksunen va çark'esedi».

Buxaçuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?

²⁰ Sa ği fariseyxon İsusaxun «Buxaçuğoy padçağluğ hevaxt' eğala?» pi xavart'un haq'i. İsusenal şot'oğō metərə coğab tadi: «Buxaçuğoy padçağluğ ef piin aksunen tene eğal. ²¹ Şuk'k'alən şot'o "bëğa, şo memiyane" nəəl ki "t'et'iyane" tene uk'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ ene ef aranene». *

²² İz şagirdxo isə İsusen mot'oğōne pi: «T'etər ğimxo eğale ki, Amdari Ğare ef arane bakala ğimxoy sunt'u aksun çureğalnan, ama ak'alatenan. ²³ Amdarxon vëx "bëğa, şo t'et'iyane" nəəl ki, "memiyane" uk'alt'un. T'it'eri bëmağanan! ²⁴ Şot'aynak' ki, s'əq'en göye sa tərəf duği t'iyəmi tərəfəl şirik' hetər işiğebsasa, Amdari Ğaral İz qaybakala ğine hat'etər bakale. † ²⁵ Ama süft'ə Şot'in gele əzyət zap'k'alane, həysət'in nəsili amdarxoy tərəfəxun t'öox boşəgalane.

²⁶ Noye döörəst'ə hetərə bakesa, Amdari Ğar eğala ğimxost'al hat'etər bakale. ²⁷ Noy gəminə başi ğinal şirik' insanxon kəyi-üt'ünğsay, laşk'oyt'un baksay, işq'arat'un taysay. Oşa sel hari bitova əfçinebi. † ²⁸ Lut'e ğimxost'al hametərey. İnsanxon kəyi-üt'ünğsay, haq'i-toyt'unst'ay, bit'unst'ay, bit'unq'say. ²⁹ Ama Lut' Sodonaxun c'eri ğine göynuxun arux q'a kükürde bari, bitoval əfçinebaki. § ³⁰ Amdari Ğare eğala ğiyal hametər bakale.

³¹ T'e ği iç k'ojin bel, iz şeymux isə k'ojin boş bakala amdar * şot'oğō exst'eynak' bona maq'an başi. Çölö bakaloval qoş maq'an qaybaki. † ³² Lut'e çuğō ef eyex badanan! † ³³ İz elmoğō çark'est'un çureğalt'in şot'o açesp'ale, ama şiin iz elmoğō açesp'ayın, şot'in iz elmoğō efale. § ³⁴ Vëx nexzu: t'e üşe sa gane boş bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğō isə mandale. ³⁵ Sagala dən berxala p'ə çuğoxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğō isə mandale. * ³⁶ Çölö bakala p'ə tanaxun sunt'u ext'alt'un, t'e soğō isə mandale».

³⁷ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Ay Q'onçux, me əşurxo maya bakala?» Şot'in isə pine: «Cəmdəy mayanesa, q'irğiyoxal t'iya gireğale». †

18

Süpür çuğoy q'a insafsuz divanbali barada məsələ

¹ İsusen İz şagirdxoynak' həmişə afırıp'i urufaxun maq'at'un bit'i pi sa məsələne eçeri: ² «Sa şəhərə sa divanbale baksax. Şot'in nə Buxaçuğō tene çalxsay, nə amdarxo tene hörmətbsay. ³ Hat'e şəhərə sa süpür çuuxal baneksax. Çuğon t'e divanbali t'öğöl hari nexə: "Bez rəğibəxun bakala məhk'əmin əşlə hun bëğa". ⁴ Ama divanbalen sa heq'ədər vaxt' mot'o əməlsun çurtenesa, oşa isə için içeynak' metərə fikirbsax: "Düze, zu nə Buxaçuğō tez çalxsax, nə amdarxo tez hörmətbsax, ⁵ ama me çuğon bez zəhlə şipsuna görə iz əşlə bëğoz, tene bez ümüğō taşale"».

* **17:21** 17:21 Mat'. 24:23; Mrk'. 13:21 † **17:24** 17:23-24 Mat'. 24:23,26-27; Mrk'. 13:21 † **17:27** 17:26-27 Burq. 6:5-8; 7:6-24; Mat'. 24:37-39 § **17:29** 17:28-29 Burq. 18:20-19:25 * **17:31** 17:31 k'ojin bel - Filist'inə k'ojurxoy bul hamavare bake. T'iya c'öşin tərəfi k'as'k'alent'un laşe. Amdarxon içoğoy gele vaxt'a k'ojin belt'un c'ovakeste: əşt'unbe, afırt'unpe, useni eğarix vədəmoğō t'et'iya bast'unke. † **17:31** 17:31 Mat'. 24:17-18; Mrk'. 13:15-16 † **17:32** 17:32 Burq. 19:26 § **17:33** 17:33 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; İoan. 12:25 * **17:35** 17:34-35 Mat'. 24:40-41 † **17:37** 17:37 İov. 39:30; Mat'. 24:28

⁶ Oşa Q'onçuğon pine: «İnanbaksa me haq'suz bakala divanbalen k'ə nex? ⁷ Kot'in ketərə bsasa, t'e vədə Buxaçuğon hetərə bon? Yəni İz c'ək'p'it'oğoy, üşe-ğena İçuxun köməy çureğalt'oğoy əşlə bəği düzgün q'ərar tene c'evk'on ki? Şot'oğoy gele yaq'bəğesedon ki? ⁸ Vəx nexzu: şot'oğoy əşlə usumluğen bəğale. Ama Amdari Ğar eğat'an oçali çoyel Buxaçuğoy vəluğ bəğəbale?»

Farisey q'a naloggirbali barada məsələ

⁹ İçoğoy düzgün hesabbi, t'iyəmit'oğoy isə oq'a sakala amdarxoynak' İsusen me məsəlinəne eçeri:

¹⁰ «Sa ği p'ə tan afırıpseynak' xramat'un baysa. Soğoy farisey, t'iyəmino isə naloggirbal.

¹¹ Fariseyen turel çurpi iz barada metərə afırıpsey burqi: "Ay Buxaçuğ, Va şükürezbsa ki, zu nə t'iyəmit'oğollarik' amdarfüq'k'al, haq'suz, q'ert'ay çuğoy loxol bəğal tezu, nəəl ki me naloggirbalt'ullarik'. ¹² Şamat'e p'ə kərəm ğuruxez efsa, bütüm bez q'azanci vis' paye sunt'uval tast'a".

¹³ Naloggirbal isə əxil çurpi, iz pulmoğoy göynul alabsunal q'inebsa. Saycə iz bel t'api nexey: "Ay Buxaçuğ! Za günaxkərə gorox eki!"

¹⁴ İsə Zu vəx nexzu: t'e farisey təə, naloggirbale Buxaçuğoy piyes düzgün ak'eşi iz k'oya taşi. Şot'aynak' ki, için içü ala biq'alo oq'a bakale, içü oq'a biq'alo isə ala». *

İsusi əyloğoy xeyir-bərəkət tast'un (Mat'. 19:13-15; Mrk'. 10:13-16)

¹⁵ Amdarxon İsusi t'öğöl körpə əyloğoval et'unşt'ay ki, Şot'in xeyir-bərəkət tast'eynak' İz kula şot'oğoy loxol laxane. Şagirdxon isə mot'o ak'i şot'oğoy İsa tet'un barti. ¹⁶ Ama İsusen əyloğoy İz t'öğöl k'alpi pine: «Bartanan əylux Bez t'öğölq'at'un hari. Şot'oğoy galmadan! Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy padçağluğ metərt'oğoye. ¹⁷ Vəx serinaz nex: şiin Buxaçuğoy padçağluğa sa əyel k'inək' nu q'abulbayin, t'iya sal sa vədine bayes tene bakon».

Var-dövlət q'a Buxaçuğoy padçağluğ (Mat'. 19:16-30; Mrk'. 10:17-31)

¹⁸ Sa kalaluğbalen İsusaxun xavare haq'i: «Ay saat' Məəlim, zu k'ə baz ki, həmişəluğ yəşəyinşə miras k'inək' haq'az?» ¹⁹ İsusen şot'o pine: «Za het'aynak'en saat' nexey? Saat' bakalo tək Buxaçuğoye. ²⁰ Şot'ay əmirxo avanu: "Əxlagsuzluğ ma ba, besmaba, başmaq'a, əfçidən şuk'k'ali əleyinə şahidluğ ma ba, bava-nana hörmətba"». †

²¹ Şot'in isə pine: «Mot'oğoy bitova əyelluğaxun əməlezbsa». ²² Mot'o ibakat'an İsusen şot'o pine: «Vi sa şey kame: hik'k'ə buvaxsa toydi kəsibxo payba. T'e vədə göynul vi var-dövlət bakale. Oşa qaybaka, Bez baç'anexun eki». ²³ Şot'in isə me əyitmoğoy ibaki pərte baki, şot'aynak' ki, gele dövlətlüney.

²⁴ İsusen şot'ay pərt baksuna ak'i pine: «Var-dövlət bakalt'oğoynak' Buxaçuğoy padçağluğa baysun heq'əder çətine! ²⁵ Serine ki, buşe bəke deşiyexun c'ovaksun dövlətlü amdari Buxaçuğoy padçağluğa baysunaxun hasande». ²⁶ Mot'oğoy ibakalt'oğoy pit'un: «Ketəresa, şuva çark'eşes bakon?» ²⁷ Şot'in isə pine: «İnsanxoynak' mümkün nu bakala əşurxo Buxaçuğoynak' mümkün».

²⁸ T'e vədə P'et'eren pine: «Mone, yan hər şeyə bosi vi baç'anexunyan hare». ²⁹ İsusen şot'oğoy pine: «Vəx serinaz nex: Buxaçuğoy padçağluğeynak' iz k'oya, iz

* **18:14** 18:14 Mat'. 23:12; Luk'. 14:11 † **18:20** 18:20 C'eys. 20:12-16; K'an. 5:16-20

çuğo, iz viçimoğo, iz bava-nana, nəəl ki öyloğo efi t'etər sa amdar tene bakal ki, ³⁰ me dünyəne şot'oxun hema q'at gele, gələcəyə isə həmişəluğ yəşəyiş nu haq'ane».

İsusen İz p'uri-bəyinbaksuni barada xibimci kərəm xavare tast'a
(Mat'. 20:17-19; Mrk'. 10:32-34)

³¹ İsusen İz p'as's'e şagirdə t'öğx zapi şot'oğo pine: «Mone, yan Yerusolimayan taysa, xavareçalxonAmdari Ğare barada şampiyoroxal bito bex p'ap'ale. ³² Şot'o Buxaçuğo nu vėbakalxoy kiyel tadalt'un, lağa haq'alt'un, təhk'irbalt'un, Şot'ay çoyel çuk'alt'un. ³³ Şot'o tatarlayişi oşa bəsp'alt'un. Xib ğinaxun oşa isə Şo bəyinbakale».

³⁴ Ama şagirdxon me əyitmoğoxun hik'k'al q'amış tet'unbaki. Me əyitmoğoy məənə c'ap'e mandı, şot'oğonal Şot'ay pit'oğo tet'un q'amışaki.

İsusi k'aç'i amdari pulmoğo qaypsun
(Mat'. 20:29-34; Mrk'. 10:46-52)

³⁵ İsus Yerixoya İşalayiñşakat'an sa k'aç'i amdar yaq'e t'öğöl arsi dilənçiluğəbsay.

³⁶ K'aç'i amdaren iz t'öğölxun gele amdar c'ovaksuna ibaki xavare haq'i: «K'ə bake?»

³⁷ Şot'o pit'un: «Nazaret'lu İsusə memiin c'ovaksa».

³⁸ T'e vədə şot'in harayepi: «Ay Davidi Ğar İsus, za gorox eki!» ³⁹ Bəş tağalt'oğon şot'o q'adağanbi şipbsunt'un çuresay, ama şot'in samalal ost'aare haraypi: «Ay Davidi ğar! Za gorox eki!» ⁴⁰ İsusen çurpi əmirebi ki, şot'o İz t'öğölq'at'un eçeri. Amdar İşalayiñşakat'an İsusen şot'oxun xavare haq'i: ⁴¹ «K'ən çuresa vaynak' baz»? Şot'in pine: «Ay Q'onçux, bez pulmoğon ak'eğ'an». ⁴² İsusen şot'o pine: «Vi pulmux qayeşeq'an, vi vė baksunen va çark'esedi». ⁴³ Hat'e saad me amdari pulmux qayeşi, şot'inal Buxaçuğo alxışp'i İsusi baç'anexune taşi. Amdarxonal mot'o ak'i bitot'in Buxaçuğo alxışt'unbi.

19

İsus q'a Zak'k'ay

¹ İsus Yerixoya başi t'et'iin c'ovaneksay. ² T'et'iya naloggirbalxoy kalo bakala Zak'k'ay s'ila sa dövlətlü işq'are buy. ³ İsusa ak'seynak' içü besebsay. Ama iz boy oq'oloy baksuna görə amdarxoy kiyexun Şot'o ak'es tene baksay. ⁴ Şot'o görəl bəş t'it'eri sa incilnə xodane laşi ki, İsus t'et'iin c'ovakat'an ak'ane.

⁵ İsus t'e gala p'ap'at'an ala bəği pine: «Zak'k'ay, usum oq'a şiki. Ğe Zu vi k'oya mandalazu». ⁶ Şoval usum oq'a şiri İsusa müqluğen q'abulebi. ⁷ Amdarxon mot'o ak'i t'ot'opsat'un burqi: «Taşi sa günaxkəri k'oyane q'onağ baki!»

⁸ Zak'k'ay isə turel hayzeri Q'onçuğo metərə pi: «Ay Q'onçux, bez var-dövləti qit'u kəsibxo payboz, şuxunal haq'suz sa şey ext'ezsa, bip' q'at avuz qaydoz». ⁹ İsusen şot'o pine: «Ğe me k'oya çark'esune hari, şot'aynak' ki, me amdaral Avrahami ğare.

¹⁰ Axırı Amdari Ğar ačit'oğo qəveşi çark'est'eynak'e hare».

Amanat təngin barada məsələ
(Mat'. 25:14-30)

¹¹ İsusen amdarxoynak' sa məsələl exlətebi, şot'aynak' ki, Şo ene Yerusalima İşalayiñşakəney, amdarxonal t'etərt'un fikirbsay ki, Buxaçuğoy padçağluği eyseynak' male mande. ¹² İsusen pine: «Sa s'ila amdar əxil sa ölkinə yaq'ane bafst'a ki, t'iya

iz padçağ baksuna tət'igbi qaybakane. * 13 Tağalt'uxun bəş iz nökerxoxun vis' tana k'alene, şot'oğö vis' mina † tənginə tadi nexə: "Zu eğamin me tənğinen alverbanan".

14 Ama t'e ölkın amdaxon şot'o nıfrətbsuna görə şot'ay baç'anexun elçığo yaq'abi pest'unst'a: "Me amdari beş padçağ baksuna çurteyansa".

15 Ama me amdar padçağ baneksa. Qaybakat'an isə tənğə tadi nökerxo izi t'öğöl k'alpest'i şot'oğoy heq'ədər q'azayınşsunane avabaksun çuresa. 16 Samcit'in hari nexə: "Ağa, vi sa minan vis' minane eçere". 17 Ağan şot'o nexə: "Dirbaşnu, bez şaat' nöker. Ən mis'ik' sa əsləst'a ext'ibərli c'eysuna görə va vis' şəhəri loxol kalaluğbsunaz ext'ibərbsa". 18 P'əmcit'in hari nexə: "Ağa! Vi sa minan qo minane eçere." 19 Ağan şot'o "vaal qo şəhəri kaloz laxsa" nexə.

20 T'iyəmınt'in isə hari nexə: "Ağa! Mo vi vis' mina, kot'o dəsmərə bəc'ürpi ezfe. 21 Şot'aynak' ki, vaxun q'izbe. Axırı hun gorox nu eğala sa amdarnu. Nu laxi ganuxun exenst'a, nu ezbi ganuxun exenbsa". 22 Ağan şot'o nexə: "Ay pis nöker, va vi jomoxun c'eğala əyitmoğon biq'oz! Huncə nexnu ki, bezi q'əddar baksuna, nu laxi ganuxun exst'una, nu bit'i ganuxun exbsuna avanuy. 23 P'oy t'e vədə het'u görə bez tənğinə faizen ten tade ki, zu eğat'an bez laxit'uxun avuzin ext'az?"

24 Oşa iz t'öox bakalt'oğö nexə: "Me amdari kiyexun tənğinə ext'i vis' mina bakalt'u tadanani!" 25 Şot'o next'un: "Ağa, axırı şot'ay ene vis' mina bune!" 26 Ama şot'in coğabe tast'a: "İsə ibakanan, vəx nexzu: şust'a bune, şot'o samalal gele tadeğale, şust'a tenosa, iz kiye bakaloval haq'eğale. ‡ 27 Bezi içoğoy loxol padçağ baksuna nu çureğala bez düşmənxo isə miya eçanan, bez piin bəş içoğoy bula bot'anani!"»

İsusi Yerusulima baysun

(Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; İoan. 12:12-19)

28 İsusen me məsəlinə exlətp'it'uxun oşa p'urum bəş baft'i Yerusulimaçe taşi. 29 Zeytuni buruğoy döşel bakala Bet'fagen q'a Bet'anya uk'ala ayizmoğö İşalayınşakat'an, Şot'in İz şagirdxoxun p'ranna bəş yaq'abi pine: 30 «Ef bəş bakala ayize takinan. T'iya bağat'an hələ şuk'k'alən nu c'idi, gəç sa elemi bala bəğəbalnan. Şot'o şadbi miya eçanan. 31 Şiin vəxun "het'aynak'nan me elemi balina şadbsa?" xavar haq'ayin, upanan: "Q'onçuğone lazım"».

32 Şagirdxonal taşi bitova içoğö pi k'inək' at'unk'i. 33 Şot'oğon elemi balina şadbat'an şot'ay q'onçuğon xavare haq'i: «Me elemi balina het'aynak'nan şadbsa?» 34 Şot'oğon coğabt'un tadi: «Mo Q'onçuğone lazım». 35 Şot'oğon elemi balina İsusi t'öğöl et'unçeri, oşal t'e elemi loxol içoğoy paltara lap't'i İsusa şot'ay loxol arşevt'unk'i. 36 Şo tanesay, amdaxonal Şot'ay tağala yaq'a içoğoy paltarxot'un past'st'ay.

37 İsus hari Zeytun buruğoy döşel p'ap'at'an t'iya bakala şagirdxon içoğoy ak'i bito möcüzöğö görə müq baki, Buxaçuğö ost'aar səsen alxışpsat'un burqi:

38 «Q'onçuğoy s'iyen eğala padçağa xeyir-bərəkətq'an baki!

Göynul şip'luğ, ən alloyluğxo alxışq'an baki!» §

39 Amdarxoy arane bakala bəzi fariseyxon Şot'o pit'un: «Məəlim, vi şagirdxoy səse bot'a!» 40 Ama İsusen şot'oğö metərə coğab tadi: «Vəx nexzu, əgər korox şip' çurk'ayin, jəyurxo muzal bakale!»

İsusi Yerusulimeynak' önöpsun

* 19:12 19:12 T'e döörəst'ə Rime İmperiin sa bölgın padçağ c'ək'eşi amdar iz kalaluğa burğsunaxun bəş süft'ə Rima taşi iz padçağluğa təstiğbakalaney. † 19:13 19:13 mina - 100 dirhəmə barabar, 100 gıluğ maaşey. ‡ 19:26 19:26 Mat'. 13:12; Mrk'. 4:25; Luk'. 8:18 § 19:38 19:38 İvel məğ. 118:26

⁴¹ İsus Yerusallıma İşalayınşakat'an şəhərə ak'i şot'aynak' öñnəpi. ⁴² Şot'in pine: «K'ə bakoniy, hun ğeq'a bakayın va serluğa taşala yaq'a q'amışakinuy! Ama me yaq' hələ ki vaynak' c'ap'e. ⁴³ İsəəl, va t'etər sa ğimxone yaq'bəsa ki, vi düşmənxon va haq'seynak' eçeri vi q'alin tume k'ul şipi oçala şot'oxun barabar balt'un. Şot'oğon vi bip' t'öğə biq'i va hər tərəfəxun sıxışt'ırışalt'un. ⁴⁴ Vaal, vi boş bakala amdarxoval əfçibalt'un. Vast'a sa jəna jəne loxol tet'un bark'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy va İşalayınşakala vədinə ten q'amışaki».

İsusi alverçiğə xramaxun şəp'esun

(*Mat'. 21:12-17; Mrk'. 11:15-19; İoan. 2:13-22*)

⁴⁵ Oşa İsus xrame məəlne başı t'et'ıya alverbaltoğə şəp'esane burçı. ⁴⁶ Şot'oğə metərə pi:

«"Bez k'oj afırıbseynak' bakala k'oj bakale" *

pine sámeşe. Ama vən şot'o fūq'k'alxoy mesanan c'urevk'e!»

⁴⁷ İsusen hər ği xrama zomebsay. Samci bəyinşxon, k'anun zombalxon q'a azuk'i sanballu amdarxon isə Şot'o bespseynak' yaq't'un qəvesay. ⁴⁸ Ama mot'o hetər balt'un avatet'unıy, şot'aynak' ki, amdarxo dim İz hərrəminet'un baksay, Şot'ay jomoxun c'eğala sa əyitəl tet'un c'ovakest'ay. †

20

İsusa tadesi ext'iyər

(*Mat'. 21:23-27; Mrk'. 11:27-33*)

¹ Ğimxoy sa ği İsusen xrama amdarxo zombi hamal Mūq Xavara yəymişat'an samci bəyinşxo, k'anun zombalxo saal ağsaq'q'alxo Şot'o İşalayınşaki ² pit'un: «Upa bəyn, Hun me əşurxo mani ext'iyərənen bsa? Va me ext'iyərə şina tade?»

³ İsusen şot'oğə metərə coğab tadi: «Zuval vəx metər sa sual tadoz. Za upanan:

⁴ İoanen k'unuk'bseynak' ext'iyərə mayına haq'ey? Göynul bakala Buxaçuğoxun, yoxsa amdarxoxun?»

⁵ Şot'oğonal içoğoy arane maslaatp'i metərt'un pi: «Əgər uk'ayan "Buxaçuğoxuney", t'e vədə "p'oy het'aynak' şot'o vətənanbaki?" uk'ale. ⁶ Uk'ayan "amdarxoxuney", dirist' azuk'en yax jəlayınşebon. Şot'aynak' ki, amdarxon İoani xavareçal baksuna vət'un».

⁷ Axırdal Şot'o "yan avateyan mayına" pit'un coğab tadi. ⁸ İsusen isə şot'oğə pine: «T'e vədə Zuval vəx me əşurxo mani ext'iyərənen bsuna uk'alatez».

Pis bağbanxoy barada məsələ

(*Mat'. 21:33-46; Mrk'. 12:1-12*)

⁹ Mot'oğə pit'uxun oşa İsusen amdarxoynak' metər sa məsələne exlətpsa burçı: «Sa amdaren t'ulluğə lasaksa. Oşa t'e t'ulluğa bare vədinə içu p'ap'ala paya tast'uni şərten bağbanxo tadi q'erəz ölkinəne taysa. Şo t'et'ıya boxoy vaxt' manst'uni s'iyene taysa. * ¹⁰ Hari t'ul p'ap'i vədinə t'e bağbanxoy t'öğöl iz nökerəne yaq'absa ki, izi paya şot'oğoxun ext'ane. Ama t'ulluği əşp'alxon t'e nökerə t'api kul ams'i yaq'at'unbsa.

¹¹ T'ulluği q'onçuğon q'erəzəl sa nökerə yaq'absa, ama bağbanxon mot'oval t'api biyaburt'unbsa, kul ams'i qoşt'un yaq'absa. ¹² T'ulluği q'onçuğon xibimci nökerəl yaq'anebsa, ama bağbanxon şot'oval yaralayınşı şəp't'unbsa. ¹³ T'e vədə t'ulluği q'onçuğon nexə: "İsə k'ə baz? Barta bez bakal nu bakal sa ğara yaq'abaz, bərkə şot'o hörmətbət'un". ¹⁴ Ama bağbanxon şot'o ak'i içoğoy arane exlətp'i next'un: "Mo

* 19:46 19:46 İsa. 56:7; Yer. 7:11 † 19:48 19:47-48 Luk'. 21:37 * 20:9 20:9 İsa. 5:1-7

varise! Ekinan kot'o bəsp'en ki, miras yaxq'an mandı". ¹⁵ Haketərəl bsat'un, şot'o t'ulluğaxun c'evk'i best'unbsa.

İsə ef zənden, t'ulluği q'onçuğon şot'oğö k'ə bale? ¹⁶ Şot'in hari me bağbanxo əfçibale, t'ulluğa isə q'erəzt'oğö tadale». Amdarxon mot'o ibaki "Buxaçuğon maq'an bi!" pit'un.

¹⁷ Ama İsusen şot'oğöy piin boş bəği pine: «P'oy me Şam k'ə upsuna? "Barızap'k'alxon bosı jë

Ən vacib t'öğün jëne baki". †

¹⁸ Me jëne loxol bitalo şareğale, jë mat'ay loxol bitayın isə şot'o ç'ak'k'ale».

¹⁹ K'anun zombalxon q'a samci bəyınşxon q'amışt'unbaki ki, İsusen me məsəlinə içoğoy baradane exlətp'i. İmkan bakiniy Şot'o hat'et'iya bit'unq'oy, ama amdarxoxun q'it'unbsay.

Hər tani iz haq'q'

(*Mat'. 22:15-22; Mrk'. 12:13-17*)

²⁰ K'anun zombalxon q'a samci bəyınşxon İsusı baç'anexun busmışt'unbsay. Şot'ay t'öğöl sa hema amdaral yaq'abet'unıy. T'e amdarxon içoğö təmiz ak'est'i dim İsusı t'öğöl bakalat'unıy, İz jomoxun sa sərf əyit c'eğala k'inək' isə Şot'o biq'i Rimen təyınbi kalat'ay kiyel tadalat'unıy. ²¹ Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Məəlim, yan avayan ki, Hun düzen əyitp'i zombsa, şuk'k'aleynak'al tərəfkəşlüğ tenbsa. Buxaçuğoy yaq'a düzen zombsa. ²² İsə upa bəyn, beşi Rime imp'erat'ora nalog tast'un düze, yoxsa təə?»

²³ Ama İsusen şot'oğöy bic'luğa q'amışaki metəre pi: ²⁴ «Za sa dinar ak'est'anan. Şot'ay loxol bakala şikil q'a s'i şiya?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «İmp'erat'ori». ²⁵ İsusen şot'oğö pine: «T'e vədə imp'erat'ori haq'q'a imp'erat'ora, Buxaçuğoy haq'q'a isə Buxaçuğö tadan».

²⁶ Metər, İsusı amdarxoy bəş əyiti loxol biq'es tet'un baki. Şot'ay coğabal mat mandı şip' çurt'unpi.

Bəyınbaksuni barada sual

(*Mat'. 22:23-33; Mrk'. 12:18-27*)

²⁷ Bəyınbaksun tene bu uk'ala sa hema saduk'eyen‡ İsusı t'öğöl hari xavare haq'i: ²⁸ «Məəlim, Moiseyen yaynak' metəre şampe: "Əğər sa amdari laşk'oy baki viçi əyelsuz biyayın, şot'in t'e viçey süpür mandı çuğö haq'i p'uri viçey nəsilə davam beq'an".

Ş ²⁹ Məsələn, vüğ viçine baksa. Samcit'in sa çuuxe haq'sa, içoğoy əyel bakinut' bisane. ³⁰ Oşa p'əmcı viçene me çuğö haq'sa, ama şoval içoğoy əyel bakinut' bisane. ³¹ Oşa xibimcit'inal şot'o haneq'sa. Haketər vüğ viçey vüğəranal me çuğö haq'i, ama içoğoy əyel bakinut' bisat'un. ³² Axırda me çuux içal bisane. ³³ P'oy isə p'uriyoroş bəyınbakat'an me çuux şot'oğöy mat'ay çuux bakale? Axırı, vüğ viçey vüğəranal me çuğö haq'eney».

³⁴ İsusen şot'oğö metəre coğab tadi: «Me döörin amdarxo laşk'oyt'un baksa, işq'arat'un taysa. ³⁵ Ama p'urit'oğöy bəyınbakıt'uxun oşa həmişəlüğ yəşəyınşə layiğ hesabkaloroş isə nə laşk'oy tet'un bakal, nə işq'ara tet'un tağal. ³⁶ Ene biyalatet'un, şot'aynak' ki, angelxo oşq'ardalt'un, bəyınbakala ğarmux baksuna görəl şoroş Buxaçuğoy ğarmuxt'un. ³⁷ Moiseyenal şasə barada bakala hadisinə

† **20:17** 20:17 İvel məğ. 118:22 ‡ **20:27** 20:27 saduk'eyen - Rime hökmətəxun ğaç bakala arist'ok'rat p'art'iya. İvel Şamaxun tək Moiseyi qo girkət'un q'abulbsay, nə bəyınbaksuna, nə angelxo, nəəl axırncı ğine tet'un vəbaksay. § **20:28** 20:27-28 K'an. 25:5; Ap'ost'. 23:8

śamk'at'an Q'ončuĝo "Avrahami Buxačux, İsaak'i Buxačux saal İak'ovi Buxačuxe" nexe. Metər, Moiseyen içinal p'urit'oĝoy bėyinbaksunane ak'est'a. * 38 Buxačux p'urit'oĝoy tene, dirist't'oĝoy Buxačuxe, axırı Őot'aynak' bito dirist'e».

39 K'anun zombalxoy bėzit'oĝon metərt'un pi: «Məəlim, Hun he gözəlen pi».
40 Eneyal İsusaxun sa Őey xavar haq'suna zap't'unśi.

Xrist'os Ői Ğara?

(*Mat'. 22:41-46; Mrk'. 12:35-37*)

41 T'e vədə İsusen Őot'oĝo pine: «Het'aynak't'un nex ki, Xrist'os Davidi Ğare?

42-43 Axırı Daviden için "İvel məĝurxo" girke boŐ

"Q'ončuĝon bez Q'ončuĝo pine:

Zu Vi dűŐmənxo Vi turin oq'a sakamin

Bez yön tərəf arśa" †

pene.

44 Metərluĝen, Daviden Őot'o "Aĝa" pine k'ale. T'e vədə Őo hetərə Davidi ĝar bakes bakon?»

K'anun zombalxoxun vəx bėĝanan

(*Mat'. 23:5-7; Mrk'. 12:38-40*)

45 Amdarxon bitot'in me əyitmoĝo ũmũxlaxat'an, İsusen İz Őagirdxo pine:

46 «K'anun zombalxoxun vəx bėĝanan. Őot'oĝoy çureĝalo boxoy paltar lapi tarapsun, amdarxoy içoĝo bazarin meydanxo ak'i p'ə kiin kul-kiye biq'i "xeyirq'an baki" upsun, sinagogxo q'a q'onaxluĝxo best'a arst'une. 47 Őot'oĝon süpür çupuĝoy dövlətə ut'unksa, oŐa isə içoĝo ak'est'eynak' boxoy afırt'unne. Me amdarxoy caza lap bihi bakale».

21

Süpür çuĝoy nəzir

(*Mrk'. 12:41-44*)

1 İsusen xrama bakala nəziri q'utin t'öĝöl nəzir laxala dövlətlü amdarxone bėĝsay.

2 Őot'in sa kəsib süpür çuĝoyal nəziri q'utina p'ə lep't'on * təngə laxsuna anek'i.

3 İsusen pine: «Vəx düzinəz nex: me kəsib süpür çuĝon bitot'uxun gele təngəne laxi. 4 Őot'aynak' ki, bitot'in içoĝoy bakala ganuxunt'un laxi, me çuĝon isə iz kəsib ganuxun, iz xaŐluĝeynak' kiyel bakalt'une tadi».

Dünyəni axırı İşalayınşaksuni nişanxo

(*Mat'. 24:1-28; Mrk'. 13:1-23*)

5 T'iya bakalt'oĝon xrame q'əŐəng jėyurxoxun, Buxačuĝoy s'iyal laxeśi payurxoxun exlətp'at'an İsusen pine: 6 «T'etər ĝimxo eĝale ki, vən memiya ak'alt'oĝoxun hik'k'al tene mandal. Jėne loxol jė tene mandal, bito oçalaxun barabar bakale».

7 Őot'oxun xavart'un haq'i: «Məəlim, me Vi piyorox hevaxt' bakale? Me əŐurxoy İşalayınşaksuna mani möcüzəlü nişanxon ak'est'ale?» 8 İsusen pine: «Eht'iyat'lu bakanan, feret' ma bakanan! Őot'aynak' ki, Bez s'iyen gele amdaren hari "zu Őozu", "vaxt' İşalayınşakene" uk'ale. Őot'oĝoy baç'anexun ma baft'anan. 9 Davoĝoy q'a amdarxoy əqəsuni s'iya ibakat'an ma q'İbanan. Őot'aynak' ki, morox süft'ə bakalane. Ama mo hələ axır tene».

10 OŐa Őot'oĝo metərə pi: «Azuk' azuk'i, padçaĝluĝ padçaĝluĝi loxol əqeĝale.

11 Ost'aar oçal galpsunxo, hər gala busaluĝ, pis azarxo saal dəhŐətlü əŐur bakale, ĝöyenal yax möcüzəlü nişanxo ak'est'ale.

* 20:37 20:37 C'eys. 3:6 † 20:42-43 20:42-43 İvel məĝ. 110:1 * 21:2 21:2 lep't'on - ən mis'ik' təngə

12 Ama bito me eşurxoxun bēš Za görə vëx biq'alt'un, təqibbalt'un, zindanxo badalt'un. Vëx sinagogxo q'a padçağxoy saal kalaluğbalxoy bēš coğab tast'eynak' taşalt'un. 13 Morox vëynak' Müq Xavara yəymişbseynek sa fürsət bakale. 14 Vënal saturbēš k'ə coğab tast'uni barada ma fikirbanan. 15 Şot'aynak' ki, Zu vëx t'etər sa exlətpsuni yönə avabaksun q'a haq'ıl tadoz ki, ef bēš c'eğalt'oğoy saycət'in nə ef sa əyitə p'ə bes tene bakal, nəəl ki şot'ay bēš çurpes tene bakal. † 16 T'etər bakale ki, vëx lap ef nanoğon, bavoğon, viçimoğon, q'oomxon q'a dost'urxonal biq'est'alt'un, vëxun bəzit'oğə bəsp'esaldalt'un. 17 Za görə bitot'in vëx nifrət balt'un. ‡ 18 Ama ef belxun sa popal kam tene bakal. 19 Hər şeyə portbsunen ef elmoğə çark'est'alnan.

20 Q'oşunxoy Yerusalmi bip' t'öğə haq'layinşbsuna ak'at'an avabakanan ki, şot'ay vərən baksuni vaxt' İşalayinşakene. 21 T'e vədə İudeyina bakalorox bito buruxmoğəq'at'un t'it'eri, barta şəhərə bakalorox t'etiin c'ereq'at'un, şəhərexun t'öox bakalorox isə t'et'iyə maq'at'un başi. 22 Şot'aynak' ki, me ğimxo həyif haq'ala ğimxo bakale, bito şameşiyorox bex p'ap'ale. § 23 T'e ğimxost'a bihi çupuğoy q'a dōş tadala çupuğoy vay hala! Şot'aynak' ki, me ölkın bel kala bələ eğale, Buxaçuğoy əcuğal me azuk'i bel barale. 24 Şorox q'ılncaxun biyalt'un, q'erəz millətxonal şot'oğə kiyel badi içoğoy əsir balt'un. Hametərəl, Yerusalm q'erəz millətxoy kiyel bakala vaxt' çark'amin, şəhər şot'oğoy turin oq'a çaxçuxegale.

Amdari Ğare eysun

(Mat'. 24:29-35; Mrk'. 13:24-31)

25 Göynul bakala bēğen, xaşen, muç'uliğon möcüzəlü nişanxo ak'est'alt'un. Millətxo oçali çoyel bakala dənizi gürultinaxun q'ıya baft'alt'un, şot'oğon koruğ ak'alt'un. * 26 Oçali loxol eğala bəlinəxun amdarxon içoğə açesp'alt'un, şot'aynak' ki, göynul bakala p'lanet'xo jik'eğale. 27 T'e vədə şot'oğon Amdari Ğare asoyxoy loxol tamtarağen q'a İz kala zoren eysuna ak'alt'un. 28 Me eşurxo bex p'ap'sa burqat'an tikbaki ef bula alabanan, şot'aynak' ki, ef çark'esun ene İşane».

29 Oşa İsusen şot'oğoynak' sa məsələl eneçeri: «İncilnə xoda q'a mandi xodurxo bēğanan: 30 şot'oğon xazal qayk'at'an vən mot'o ak'i avananbaksa ki, yəy ene İşane. 31 Haketərəl vən me şeymoğoy burqesuna ak'at'an avabakanan ki, Buxaçuğoy padçağluğ İşane. 32 Vëx düzinəz nex: hələ me nəsil c'ovaki tağamin morox bito bex p'ap'ale. 33 Göy q'a oçal c'ovaki taneğon, ama Bezi əyitmux sal sa vədə c'ovaki tene tağon.

34 Bēğanan ki, ef fikir tarapsuni, üğsuni saal hetər yəşəyinşbsuni loxol maq'an baki, tene t'e ğinen vëx bürdən biq'ale, sal ef xavaral tene bakal! 35 Axırı t'e ği oçali çoyel yəşəyinşala amdarxoy bitot'aynak' eğale. 36 Vënal ef bel eğala me bəloğoxun çark'eşi Amdari Ğare bēš çomas'i çurpes bakseynek' afırıpsunaxun çurmapanan».

37 İsusen hər ği xrama amdarxo zomebsay, üşena isə taşi Zeytuni burux uk'ala galane c'ovakest'ay. † 38 Savaxt'an üşenen isə camaat İsusa ümüxlaxseynek' Şot'ay t'öğöl, xramat'un eysay.

22

İsusa bəspseynek' həzirluğ bēğsun

(Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; İoan. 11:47-53)

1 Əyinsuz Şume axsibay İşalayinşebaksay. Me axsibayi s'iyə C'ovaksuni axsibayal next'uniy. * 2 Samci bəyinşxon q'a k'anun zombalxon camaati İsusi baç'anexun

† 21:15 21:14-15 Luk'. 12:11-12 ‡ 21:17 21:12-17 Mat'. 10:17-22 § 21:22 21:22 Yer. 5:29; Hos. 9:7 * 21:25 21:25 İsa. 13:10; Yez. 32:7; Yol. 2:31; Qay. əyit 6:12-13 † 21:37 21:37 Luk'. 19:47-48 * 22:1 22:1 C'eys. 12:1-27

taysunaxun q'it'unbsay, şot'aynak'al Şot'o bespseynak' sa yaq't'un qəvesay.

İuday İsusaya toyst'un

(*Mat'. 26:14-16; Mrk'. 14:10; İoan. 13:18-30*)

³ Hame vədə Şeytan p'as's'e şagirdaxun soğo bakala, İsk'ariot' k'aleğala İuday boşe başı. ⁴ Şot'inal taşi samci bəyinşoxun q'a xrame q'aroolçığoy kalat'oğoxun İsusaya şot'oğoy kiyel mani yönen tast'uni barada exlətebi. ⁵ Şorox müqt'unbaki, şot'o tənge tast'unat'un əyit tadi. ⁶ İudal irəzine baki. Şot'in İsusaya camaataxun c'əp'k'in şot'oğoy kiyel tast'eynak' yaq'e qəvesa burqi.

Axırncı biyəsin ukun

(*Mat'. 26:17-30; Mrk'. 14:12-26; İoan. 13:21-30; 1 K'or. 11:23-25*)

⁷ Əyinsuz şume axsibayi C'ovaksuni axsibayi q'urbanluğ q'uzina şamk'ala ği hare. † ⁸ İsusen P'et'era q'a İoana bəş yaq'abi pine: «Takinan, yaynak' axsibayi ukuneynak' həzirluğ bəğanan». ⁹ Şot'oğon isə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy həzirluğa maya bəgen?» ¹⁰ İsusen şot'oğoy pine: «Bəğanan, vən şəhərə bağat'an ef bəş gamaten xe taşala sa amdardar c'eğale. Şot'ay baç'anexun takinan, şo bağala k'oya bakinan. ¹¹ T'e k'ojin q'onçuğoy upanan: "Məəlimen vaxun xavare haq'sa: <Bez şagirdxoxun sagala C'ovaksuni axsibayi ukuna ukseynak' q'onaği otağ maya?>" ¹² K'ojin q'onçuğon vəx alin k'oya həzirbaki sa otağ ak'est'ale. T'et'iyaya həzirluğ bəğanan». ¹³ Şot'oğon taşi hər şeyə İsusen pi k'inək't'un ak'i, C'ovaksuni axsibayi ukuneynak' həzirluğa bət'unği.

¹⁴ Ukuni vədə hari p'ap'at'an İsus ap'ost'olxoxun sagala sulfin bel areşi. ¹⁵ İsusen şot'oğoy pine: «Zu koruğ aksa burqamin me C'ovaksuni axsibayi ukuna vəxun sagala uksuna gelez çuresay. ¹⁶ Vəx mot'oz nex: Buxaçuğoy padçağluğa C'ovaksuni axsibay k'ə upsuni tam çoyel c'eğamin, Zu me axsibayi ukuna ene ukalatezu».

¹⁷ Oşa İsusen cama ext'i şükürbi pine: «Mot'o ext'anan, ef arane cöybanan. ¹⁸ Vəx nexzu: Buxaçuğoy padçağluğ eğamin Zu t'ulen tadala me baraxunal uğalatez».

¹⁹ Oşa İsusen şumal ext'i şükürbi. Şot'o cöybi İz şagirdxo tadi pine: «Mo vəynak' q'urban tadeğala Bez bədəne. Za eyex bast'eynak' metər banan».

²⁰ Haketərəl biyəsin ukunaxun oşa camane ext'i pi: «Me cam vəynak' barala Bez p'iyen ğaçeşi Təzə İrəzilüğe. † ²¹ Ama mone, Za xəyənətbalt'in Zaxun sagala iz kula me sulfinane boxost'a. § ²² Amdari Ğar İçeynak' hetər şameşenesa t'etərə taysa, ama Şot'o xəyanətbala amdari vay hala!» ²³ Şagirdxon me amdari içoğoy boş't'an şuva bakes bakon pi sun-sunaxun xavar haq'sat'un burqi.

²⁴ Oşa içoğoy arane ən kalo şu hesabxoxun baradal sa exləte baki. * ²⁵ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Q'erəz millətxoy padçağxonal q'a kalaluğbalxonal amdardarxoy loxol kalaluğt'unbsa, oşal içoğoy şot'oğoy havadart'un † hesabbsa. ²⁶ Ama vən metər ma bakanan! Barta ef arane ən kalo ən mis'ik'o k'inək'q'an baki, kalaluğbaloval q'ulluğçı k'inək'q'an baki. † ²⁷ Axırı şuva kalo, sulfin bel arşiyo, yoxsa q'ulluğ balo? Sulfin bel arşiyo tene ki? Ama Zu ef arane q'ulluğçı k'inək'zu. §

²⁸ Zu sınaqxoxun c'ovakat'an Zaxun sa gala bakiyorox vənnan. ²⁹ Bez Bavan Za padçağluğa tapşurbi k'inək', Zuval vəxəz padçağluğ tapşurbsa ki, ³⁰ vənəl Bez padçağluğast'a Bez sulfin bel arşi kəyi-üğənan, hamal İsraili p'as's'e tayfina divanbseynak' taxt'urxo arşanan.

† 22:7 22:7 C'eys. 12:1-27 † 22:20 22:20 Yer. 31:31-34 § 22:21 22:21 İvel məğ. 41:9 * 22:24 22:24 Mat'. 18:1; Mrk'. 9:34; Luk'. 9:46 † 22:25 22:25 havadar - t'iyəmint'oğoy köməybala amdardar. Kalaluğbalxoynak' q'a c'əkeşi amdardarxo tadeğala s'i. † 22:26 22:25-26 Mat'. 20:25-27; 23:11; Mrk'. 9:35; 10:42-44 § 22:27 22:27 İoan. 13:12-15

*P'et'eri danmişaksuna saturbëš avabakest'un**(Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; İoan. 13:36-38)*

³¹ «Simon, Simon! Şeytanen vëx arum k'inæk' xaxalaxun c'ovakest'eynak' ene icazina haq'ene. ³² Ama Zu vast'a bakala vëluğ maq'an açi pi vaynak' afırızpi. Oşa hun p'urum Zaç qaybakat'an vi viçimoğo ük' tada». ³³ Şot'in İsusa coğabe tadi: «Ay Q'onçux, zu Vaxun zindanal, bisunal taysuna həzirzu». ³⁴ Ama İsusen pine: «P'et'er, va nexzu: ğe dadalen elk'amin hun Za çalxsunaxun xib kërəm danmişakalnu».

³⁵ Oşa şagirdxoxun xavare haq'i: «Zu vëx təngəsuz, toraysuz, torok'alsuz yaq'abat'an sa şeyaxun koruğ ak'enan?» Şot'oğon coğabt'un tadi: «Sal sa şeyaxun».

* ³⁶ T'e vədə İsusen şot'oğo pine: «Həysə isə şi ki təngə q'a toray bune şot'o ext'eq'an. Q'ılnc nu bakalt'inal iz paltara toydi q'ılncq'an haq'i. ³⁷ Şot'aynak' ki, vëx nexzu: İvel şamast'a bakala "k'anuna pozmişalt'oğoxun taye baki" † əyitə tam bex p'ap'esp'iz buq'on. Şot'aynak' ki, Bez barada şameşiyorox bito bakale». ³⁸ Şot'oğon pit'un: «Ay Q'onçux, mone, memiya p'ë q'ılncə bu». Şot'in isə şot'oğo pine: «Bəse».

*İsusi Zeytun buruğoy bel afırıpsun**(Mat'. 26:36-46; Mrk'. 14:32-42)*

³⁹ İsus c'eri həmişənin k'inæk' Zeytun buruğone laşi. İz şagirdxoval İz baç'anexunt'un taşi. ⁴⁰ T'iya p'ap'at'an İsusen şot'oğo pine: «Afırıpanan ki, sinəyişaksun vëxun əxilq'an baki».

⁴¹ İsus İç isə şot'oğoxun sa jë boses bakala q'ədər aralayınşaki, oşa diz çökt'i afırınepi. ⁴² Şot'in metərə pi: «Ay Bez Bava, əgər mümkünesa, me cama ‡ Zaxun əxilba. Ama Bez təə, barta Vi çureğala k'inæk'q'an baki». ⁴³ T'e vədə göynuxun sa angel İsusa ak'eşi İçu zore tadi. ⁴⁴ İsusen əzyət aksun samalal ük'en afırınney. Şot'ay ap' oq'a bitala p'iye k'at'punxo k'inæk'ey.

⁴⁵ İsus afırıpit'uxun oşa hayzeri İz şagirdxoy t'öğöle hari, ama şot'oğo nep'axe ak'i. ⁴⁶ Şot'in İz şagirdxo pine: «Het'aynak'nən bask'e? Hayzeri afırıpanan ki, sinəyişaksun vëxun əxilq'an baki».

*İsusi biq'esun**(Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; İoan. 18:3-12)*

⁴⁷ Mone, İsusen metər əyitk'ala vədine, bürdən sa dəst'ə amdare ak'eşi. P'as's'e şagirdxoxun soğo bakala, İuda uk'ala şagird isə t'e dəst'in bəşe taysay. Şo İşalayınşebaki ki, İsusa muçk'ale. ⁴⁸ Ama İsusen şot'o pine: «İuda, yəni Amdari Ğara sa muçbsunenen toyst'a?»

⁴⁹ İsusi hərrəmine bakalt'oğon isə me əşurxo ak'at'an Şot'o pit'un: «Ay Q'onçux, bərkə beş q'ılncxo ext'en?» ⁵⁰ Hat'e dayğal şot'oğoy sunt'in q'ılncen duği samci bəyişxoy kalat'ay nökeri yön ümöğo tumexun bonet'i. ⁵¹ Ama İsusen "bəsp'anani!" pi İz kula nökeri ümoğoy loxol laxi şot'o q'olayebi.

⁵² Oşa İsusen İz baç'anexun hari samci bəyişxo, xrame q'aroolçığoy kalat'oğo saal ağsaq'q'alxo pine: «Zu amdar fūq'k'alzu ki? Q'ılncen q'a maqen het'aynak'nən hare Bez baç'anexun? ⁵³ Zu hər ği vëxun sagala xramazuy, t'e vədə Za galtenanst'ay. Ama həysə ef vaxt'e hare - bayinq'luği Ş kalaluğbala vaxt'!» *

*P'et'eri İsusaxun danmişaksun**(Mat'. 26:57-58; 26:67-75; Mrk'. 14:53-54; 14:65-72; İoan. 18:13-18; 18:25-27)*

* **22:35** 22:35 Mat'. 10:9-10; Mrk'. 6:8-9; Luk'. 9:3; 10:4 † **22:37** 22:37 İsa. 53:12 ‡ **22:42** 22:42 cam - İsusi xaçe loxol bisuni nişan § **22:53** 22:53 bayinq'luği - yəni, şeytani * **22:53** 22:53 Luk'. 19:47-48; 21:37

⁵⁴ İsus a biq'i tat'unşeri, Şot'o samci bëyinşxoy kalat'ay k'oyat'un eçeri. Samal aralu isə P'et'eral şot'oğoy baç'anexun tanesay. ⁵⁵ Məəlin biyex eçeri aruxt'unbi. P'et'eral hari t'e aruğoy hərrəmine arşit'oğoy arane areşi.

⁵⁶ Aruğoy işiğ P'et'eri loxole biti, t'iya bakala çuux nökerxoy sunt'inal şot'o anek'i. Şot'in P'et'eri loxol saal bëği pine: «Moval İsusaxun sagalaney». ⁵⁷ Ama P'et'eren "ay çuux, zu t'e amdara çaltezxa!" pi danmişebaki.

⁵⁸ Samal oşa q'erəz sa amdarenal şot'o ak'i pine: «Hunal şot'oğoxun soğonu». Ama P'et'eren pine: «Təə, ay işq'ar!»

⁵⁹ Sa saadaxun oşa q'erəz sa amdarene ak'i pi: «Həgigiyal, me amdar şot'oxun sagalaney! Atenank'sa ki, mo galileyalune?» ⁶⁰ Ama P'et'eren pine: «Ay işq'ar, hun het'uxunen əyite avatez».

Mot'o uk'ala vədine dadalen elepi. ⁶¹ T'e vədə Q'onçuğon fırpı P'et'eri loxole bëği. P'et'erial Q'onçuğon içü "ğe dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu" pi əyit eyexe baft'i. ⁶² Şoval t'et'iin c'eri hönkür-hönkür önöpeli.

⁶³ İsus q'aroola zap'kala amdarxon isə Şot'o lağa haq'i t'ap't'unney. ⁶⁴ Şot'ay pulmoğə gəç'p'i xavart'un haq'say: «Sa xavareçalluğba bëyn, va şina duği?» ⁶⁵ Şot'o q'erəzəl gele əyitmux pi lağat'un haq'say.

İsus Kala Şurin bəş

(Mat'. 26:57-66; Mrk'. 14:53-64; İoan. 18:19-24)

⁶⁶ Kəybakat'an azuk'i ağsaq'q'alxoy, samci bëyinşxoy saal k'anun zombalxoy Kala Şurane giresi, İsus al içoğoy bəşt'un c'evk'i. ⁶⁷ Şot'oğon pit'un: «Yax düz upa, hun Xrist'osnu?» İsusen şot'oğə pine: «Vəx uk'ayiz, tenan vəbakal, ⁶⁸ vəxun xavar haq'ayiz isə Za coğab tenan tadal. ⁶⁹ Ama mone, mot'oxun oşa Amdari Ğar zorba Buxaçuğoy yön tərəf arsale». ⁷⁰ Şot'oğoy bitot'in xavare haq'i: «İsə Hun Buxaçuğoy Ğarnu?» İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Vənnan nexə ki, Zu Şozu». ⁷¹ T'e vədə şot'oğon pit'un: «Ene q'erəz şahidluğa k'ə eht'iyəce bu ki? Me əyitə İz jomoxunyan ibaki!»

23

İsus Rimen təyinbi başçı P'ilat'i q'a Galileyin kalo İrodi bəş

(Mat'. 27:1-2; 11-26; Mrk'. 15:1-15; İoan. 18:28-19:16)

¹ T'e vədə Kala Şurin üzviyox bito hayzeri İsus a P'ilat'i t'öğölt'un taşeri. ² Şot'o taxsırkər c'evksun çuresi pit'un: «Yan q'ərarayan hari ki, me amdaren beş millətə yaq'nuxune c'evksa. Amdarxo imp'erat'ora nalog tast'una tene bare, içü isə Xrist'os pi padçağə hesabbsa».

³ P'ilat'en Şot'oxun xavare haq'i: «Hun iudeyxoy padçağnu? İsusen coğab tadi şot'o pine: «Hunen metər nex». ⁴ P'ilat'en samci bëyinşxo q'a camaata pine: «Zu me amdarast'a sal sa taxsır atezak'sa». ⁵ Ama şot'oğon içoğoy əyitin loxol çurpi pit'un: «Me amdaren Galileyinaxun burqı me oçalxol şirik' dirist' İudeyina İz zombsunen camaata yaq'nuxune c'evksa».

⁶ P'ilat'en Galileyin s'iya ibaki xavare haq'i: «Me amdar galileyalune ki?» ⁷ İsus İroden kalaluğbala oçalaxun baksuna avabakiyal Şot'o İrodi t'öğölə yaq'abi. Şot'aynak' ki, t'e vədə İrodal Yerusalamaney.

⁸ İroden İsus a ak'i gele müqəbaki. Şot'aynak' ki, Şot'ay barada t'ema ibakeney ki, Şot'o gele vaxt'axun aksune çuresay. Şot'in İsus i çeynak' sa möcüzə ak'est'unane çuresay. ⁹ İroden Şot'o gele sualxone tadi, ama İsusen şot'o sal sa coğab tene tadi.

10 Samci bëyinşxon q'a k'anun zombalxon hayzeri gele øyitmux pi Şot'o taxsırkært'un c'evksay. 11 İroden q'a iz əsk'ərxon isə İsusı loxol boşşamin axşumpi lağa haq'it'uxun oşa Şot'o padçağ k'inək' lapest'i qaydi P'ilat'i t'ögölt'un yaq'abi. 12 Süft'ə sunaxun düşmən bakala P'ilat' q'a İrodal t'e ğinaxun oşa dost't'un baki.

13 T'e vədə P'ilat'en samci bëyinşxo, kalaluğbalxo saal camaata topbi 14 şot'oğo pine: «Vən me amdara bez t'ögöl şot'aynak'nan eçere ki, kot'in amdarxo yaq'nuxune c'evksa. Mone, zu ef piin bəş me məsəlinə bəği q'əraraz hari ki, me amdarast'a ef uk'ala əşurxost'a saal sa taxsır butene. 15 İrodenal sa taxsır tene ak'i, şot'aynak'al beş loxole qaydi. İse vəncə ananksa ki, me amdaren bisuna layiğ bakala sal sa əş tene biq'e. 16 Şot'aynak'al kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz». 17 Hər usen P'ilat'en me axsibaya görə sa biq'əsit'u tərebsay. 18 Ama camaaten harayepi: «P'ureq'an, p'ureq'an! Yaynak' Barabbina tərba!» 19 Barabba isə şəhərə amdarxo hökmətə q'arşi əqevksuna görəne zindana bosesey.

20 P'ilat'en İsusı tərbsuni tərəf baki p'urum amdarxoxun øyitepi. 21 Ama şot'oğon «kot'o xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!» uk'a harayt'unney.

22 P'ilat'en xibimci kərəm xavare haq'i: «Axırı me amdaren k'ə pisluga be? Zu kot'o besp'est'una layiğ bakala sal sa taxsır tez aksa. Mot'o görəl Kot'o saycə t'apsuni caza tadi tərboz». 23 Ama şot'oğon p'urum içoğoy øyiti loxol çurpi harayk'a Şot'ay xaçe loxol t'əq'tesunat'un tələbbsay. Camaaten uk'aloval baneki.

24 P'ilat'en şot'oğoy çureğalt'u bine: 25 şot'in amdar bespsuna görə, amdarxo hökmətə q'arşi əqevksuna görə biq'əsi amdara tərbi. İsusı isə şot'oğoy kiyele tadi.

İsusı xaçe loxol t'əq't'esun

(Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; İoan. 19:17-25)

26 Əsk'ərxon İsusı t'əq'st'a taşat'an, hame vədine ayizexun eğala Simon s'iyen k'irenalı sa amdara biq'i xaça şot'ay baç'ane lat'unxi. Şot'in İsusı baç'anexun taşi xaça taşalaney.

27 İsusı baç'anexun gele amdarxo, Şot'aynak' önöpi neğ şik'ala çupuxe taysay.

28 İsusen fıripı şot'oğo pine: «Ay Yerusalimi xuyərmux, Bez dərden ma önöpanan. Vəynak' q'a ef øyloğoynak' önöpanan. 29 Şot'aynak' ki, t'etər ğimxone eysa ki, "he bəxt'əvərə songsuzxo, me dünyəne øyel nu eçeri q'a döş nu tadi çupuxxo!" uk'alt'un.

30 Me vədə "buruxmoğo <beş loxol bitanan!>, təpoğo <yax but'k'anan!> uk'alt'un".

* 31 Şot'aynak' ki, əgər göyün xode bel me əşurxo et'unşt'asa, t'e vədə q'ari xoda k'ət'un bon?» †

32 İsusaxun sagala p'ə cinəyətəkərəl bespsat'un taşt'ay. 33 Şorox "Kəllə" uk'ala gala hari p'at'unp'i. T'iya Şot'oval t'e p'ə cinəyətəkərəl - sunt'u İz yön, t'e sunt'u isə İz tərs tərəf xaçe loxol t'əq't'undi. 34 İsusen pine: «Ay Bava! Me amdarxo bağışlayınşa, şot'aynak' ki, içoğoy k'ə bsuna içanal tet'un ava!» Əsk'ərxon isə çöp bosı İsusı paltara içoğoy arane cöyt'unbi. ‡

35 Camaaten çurpi tamaşanebsay. T'iya samci bëyinşxon q'a k'anun zombalxonal İsusı lağa haq'i next'unıy: «Mot'in q'erəzt'oğone çark'est'ay. Əgər Buxaçuğon c'ək'p'i Xrist'osesa, t'e vədə İçuval çark'est'eq'an!» 36 Əsk'ərxonal İşalayınşaki Şot'o lağat'un haq'say. Şot'o fine oq'oy tadi 37 next'unıy: «Əgər hun iudeyxoy padçağnusa, va çark'est'a!» 38 Şot'ay best'a xaçe loxol "me amdar iudeyxoy padçağə" same buy. §

* 23:30 23:30 Hos. 10:8; Qay. øyit 6:16 † 23:31 23:31 - Memiya İsusen İçu "göyün xod" upsunen İzi düzgünluğa, günaxkərxo "q'ari xod" upsunen isə şot'oğoy günaxi boş batk'sunane ak'est'a. ‡ 23:34 23:34 İvel məğ. 22:18

§ 23:38 23:38 sameşey - bəzi kiinsamurxost'a grek'i, lat'ini saal əbrani t'arurxone sameşey.

³⁹ Xaçe loxol t'əq't'esi cinəyətkərxoy sunt'inal Şot'o təhk'irbi pine: «P'oy Xrist'osnuy, t'e vədə vaal, yaxal çark'est'a!»

⁴⁰ T'iyəmi cinayətkəren isə şot'o q'adağanbi pine: «Hun sal Buxaçuğoxun q'itenbsa? Axırı hunal xaçe loxolnu!» ⁴¹ Yan beş əməlxo görəyan cazina zap'e, me Amdari isə sal sa taxsır butene». ⁴² Oşa İsusane pi: «Ay İsus, Vi padçağluğa padçağ k'inək' eğat'an za eyex bada!» ⁴³ İsusen şot'o pine: «Va düzinəz nex, ğe hun Zaxun sagala cənnəte bakalnu».

İsusi bisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; İoan. 19:25-30*)

⁴⁴ Üqümci saadey, * ama dirist' oçali çoyel vuyumci saadal şirik' † bayinq'luğə baki. ⁴⁵ Bəğen iz işığa satenek'say, xrame pərdəəl biyexun cöyebaki. ‡ ⁴⁶ İsusen ost'ar «ay Bava! Bez Urufa Vaz tapşurbsa» § pi elmuxe tadi. Şo pure.

⁴⁷ Me əşurxo ak'i q'oşuni baçtani kalat'in «həgigiyal, me Amdar düzgün amdarey» pi Buxaçuğə alxışebi. ⁴⁸ Tamaşabseynak' t'iya gireşi amdarxonal bütüm me əşurxo ak'i içoğoy bel t'ap'sun qoşt'un qaybaki.

⁴⁹ İsusə çalxalt'oğon isə Galileyinaxun İz baç'anexun hari çupuxxoxun sagala bütüm me baki əşurxo t'öğxun çurpi bət'unğsay. *

İsusa oçalaxbsun

(*Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; İoan. 19:38-42*)

⁵⁰⁻⁵¹ T'iya İosif s'iyen sa amdare buy. Şo Kala Şurin üzviney, ama şot'ay c'evk'i q'əraraxun irəzi teney, şot'aynak' ki, düzgün, xeyirxax hamal Buxaçuğoy padçağluğə eysuna yaq'bəğala sa amdarey. Şo İudeyin Arimat'eya şəhərexuney. ⁵² Şot'in P'ilat'i t'öğöl taşi İsusi meydəne çureşi. ⁵³ Meyidə xaçe loxolxun şivk'i parçına bəc'ürepə. Oşa q'ayane kaşəşi, hələ memaçəğ şuk'k'al nu oçalaxeşi sa mağarina lanexi. ⁵⁴ T'e ği Həzirluğ bəğala ğiney, †Şamat' ğiyal İşalayinşəbaksay.

⁵⁵ İsusaxun sagala Galileyinaxun hari çupuxal İosifi baç'anexun taşi mağarina q'a Şot'ay meydə t'iya hetər laxsuna at'unk'i. ⁵⁶ Şot'oğon k'oya taşi saat' adeğala oyurxoxun toyexlu c'əyinxot'un həzirbi. Şamat' ğine isə Buxaçuğon bürüşü k'inək' hik'k'al əştet'unbi. ‡

24

İsusi bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-10; Mrk'. 16:1-11; İoan. 20:1-18*)

¹ Şamat'i samci ğine* savaxt'an üşenen, çupuğon içoğoy həzirbi adeğala oyurxo ext'i mağarin t'öğölt'un taşi. Şot'oğoxun sagala q'erəzəl sa hema amdar buney. ² Şot'oğon hari mağarin çomost'a bakala jəna t'öğx t'ık'iresit'un ak'i. ³ Bona başi isə Q'onçux İsusi meydə tet'un bəğəbi.

⁴ Şorox çəşmişəki mandet'uniy. Bürdən içoğoy bəş s'əq'e işig k'inək' s'aldala paltarla p'ə işq'are c'eri. ⁵ Çupuxxo q'iyene haq'i. Şorox çooq'a past'unşi. İşq'arxon isə xavart'un haq'i: «Vən het'aynak'nan dirist' Bakalt'u p'urit'oğoy arane qəvesa? ⁶ Şo memiya butene, Şo bəyinbakene! Hələ Galileyina bakat'an Şot'in vəx pit'u ef eyex badanan: ⁷ "Amdari Ğar günaxkərxoy kiye tadeğalane, şot'oğonal Şot'o xaçe loxol

* **23:44** 23:44 üqümci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saad p'as's'e. † **23:44** 23:44 vuyumci saad - həysət'in vaxt'en berezərəxun oşa saad xib. ‡ **23:45** 23:44-45 C'eys. 26:31-33 § **23:46** 23:46 İvel məğ. 31:5 * **23:49** 23:49 Luk'. 8:2-3 † **23:54** 23:54 Həzirluğ bəğala ği - yəni iudeyxost'a İvel hesabakala Şamat' ğineynak' həzirluğ bəğəğala qomci ği. ‡ **23:56** 23:56 C'eys. 20:10; K'an. 5:14 * **24:1** 24:1 şamat'i samci ği - yəni bazarin ği

t'əq't'alt'un. Xibimci ğine isə Şo bëyinbakalane"». † 8 Çupuğonal İsusı əyitmoğoy exext'un badi.

9 Şot'oğon t'et'iin qaybaki bütüm me baki əşurxo İsusı sas's'e şagirdə q'a t'iyəmin amdarxo exlətt'unbi. 10 Me xavara ap'ost'olxo p'ap'esp'alorox Magdallu Mariya, Yoxanna, İak'ovi nana Mariya saal sa hema q'erəz çupuxey. 11 Ama ap'ost'olxo şot'oğoy əyitmoğoy tet'un vëbaki, bütüm me əşurxo içoğoy nak' vëbakala tene ak'esay. 12 Ama P'et'er t'it'eri mağarina bëğsane taşi. Şot'in hari bona bëği t'iya saycə meydə bəc'ürpi parçoğone ak'i. Me əşlə gele məət't'əl mandiyal iz k'oyane qaybaki.

İsusı p'ə şagirdə ak'esun
(Mrk'. 16:12-13)

13 Hat'e ği şagirdxoxun p'öğö Yerusolimaxun altmış st'adi ‡ əxil bakala Emmaus uk'ala ayizet'un taysay. 14 Şot'oğon bito me əşurxoy barada içoğoy arane exlətt'unbsay. 15 Şot'oğon exlətp'ala, sun-suna içoğoy fikirxo uk'ala vədineyal İsus İç İşalayınşaki şot'oğoxun sagala yaq' taysane burqi. 16 Ama şot'oğon İsusı tet'un çalxi, içoğoy pulmux ğaçesəney.

17 İsusen şot'oğoxun xavare haq'i: «Mo het'ay baradanan metər yaq' taysun exlətpsa?» Şorox beyköf çurt'unpi. 18 Şot'oğoy boş't'an K'leop'a s'iyen bakalt'in pine: «Yerusalima baksun-baksun me baki əşurxoxun xavar nu bakalo saycə hunnu unko p'oy?» 19 İsusen «mani əşurxoxun?» pine. Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusı bel hari əşurxoxun. Şo Buxaçuğoy q'a amdarxoy piyes İz uk'ala əyitmoğon q'a əməlxon c'ək'eğala sa xavareçaley. 20 Beşi samci bëyinşxon q'a kalaluğbalxon Şot'o bespsuni caza tadi xaçe loxol t'əq't'est'undi. 21 Yanal umudyanbaksay ki, me amdar gələcəye İsrailə çark'est'alone. Hamal, me əşur xib ği bëşe bake, 22 ama beş çupuxxoxun bəzit'oğon yax mat mandala əşurt'un exlətpsa. Şorox savaxt'an üşenen meyd laxesi mağarina taşi 23 bëğət'un ki, t'iya meyd butene. Next'un ki, içoğoy t'et'iya angelxone ak'ese, şot'oğon İsusı dirist' baksunat'un pe. 24 Oşa beş't'oğoxun bəziyoroşal mağarina taşi hər şeyə çupuğon içoğoy exlətpi k'inək't'un ak'e. Ama İsusı İçu ak'itet'un».

25 T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Ay haq'ılsuzxo! Xavareçalxoy pit'oğoy vëbaksun vəx heq'ədər çətine tadesa! 26 P'oy tenan k'alpe ki, Xrist'osen İz kala s'iya bütüm me koruğxoxun c'ovaki q'azayınşalaney?» 27 Oşa Şot'in İvel Same boş Moiseyi girkurxoxun burqi xavareçalxoy girkurxol şirik' İz barada sameşi bito ganxo q'andırışebi.

28 Şorox içoğoy tağala ayiza hari p'ap'at'an, İsusen İçu t'etərə taşeri ki, güvə hələ t'et'iinal t'ağay tağale. 29 Ama şot'oğon İsusı "eki, yaxun manda! Ene biyəne, bëğal batksaxe" pit'un. Şoval içoğoxun sagala k'oyane başi.

30 Hari şum ukala vədine, İsusen şuma ext'i şükürbala afırınal pit'uxun oşa cöybi şot'oğone tadi. 31 Hame vədə şot'oğoy pulmux qayesi, şot'oğonal İsusı çalt'unxi. Ama İsus şot'oğoy piyexun aneçi. 32 Şot'oğon pit'un: «Şot'o görəne Şot'in yaxun yaq'a exlətp'i İvel Sama q'andırışat'an beş ök' metər bəc'ük'esi boksay!»

33 Şorox hat'e saad hayzeri Yerusalimat'un qaybaki. Hariyal sas's'e şagirdə q'a şot'oğoxun sagala bakalt'oğoy giresit'un ak'i. 34 Şot'oğonal içoğoy Q'onçuğoy həğigiyal bëyinbaksuna saal Simona ak'esunat'un exlətpi. 35 T'e vədə harit'oğonal yaq'a içoğoy bel hari əşurxo q'a İsusı şum cöybat'an hetər çalxsunat'un exlətp'i.

† 24:7 24:6-7 Mat'. 16:21; 17:22-23; 20:17-19; Mrk'. 8:31; 9:31; 10:32-34; Luk'. 9:22; 18:31-33 ‡ 24:13 24:13 altmış st'adi - təxminən 11 k'ilometr

İsusi sas's'e şagirdə ak'esun

(*Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; İoan. 20:19-23; Ap'ost'. 1:6-8*)

³⁶ Mot'oğon me barada exlətp'ala vədine bürdən İsus İç şot'oğoy arane çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!» ³⁷ Şorox çəşmişt'unbaki, içoğ q'iyen haneq'i, fikirt'unbi ki, içoğoy piyese ak'esa. ³⁸ Ama İsusen şot'oğoy pine: «Het'aynak'nan q'ıbsa? Het'u görənən ef ük'e metər fikirxo eşt'a? ³⁹ Bez kulmoğ q'a turmoğ bəğanan. Mo Zuzu! Za kuldanan bəğanan! Axırı urufi nə bədən tene baks, nə üq'ən, ama Zast'a bune». ⁴⁰ İsusen mot'o pi şot'oğoy İz kulmoğ q'a turmoğone ak'est'i. ⁴¹ Şorox içoğoy müqexun hələl vətet'unbaksay, mat mandet'unıy. T'e vədə İsusen pine: «Ukala şey buvəx?» ⁴² Şot'o sa tikə ap'esp'i çəli q'a sa k'ot'or uç'e şamt'un tadi. ⁴³ İsusenal ukuna ext'i şot'oğoy piin bəş kəye.

⁴⁴ Oşa İsusen şot'oğoy pine: «Vəxun sagala bakat'an Bez pi əyitmoğoy məənə money: Moiseyi k'anunast'a, xavareçalxoy girkurxost'a q'a İvel məğurxost'a Bez barada şameşiyorox bex p'ap'alande».

⁴⁵ Oşa İsusen İvel Şama hetər düzgün q'amışaksunane şot'oğoy zombi. ⁴⁶ Şot'in pine: «Metərə şameşe: Xrist'os koruğ zapi biyalane, xib ği oşa isə bəyinbakalane. ⁴⁷ Yerusolimaxun burqı bütüm millətxoynak' içoğoy günaxxo toobinen bağışlayınşaksun Şot'ay s'iyen karooz bakalane. ⁴⁸ Vən bütüm me əşurxoy şahidxonan. ⁴⁹ Mone, Zu Bez Bavan vəx əyit tadi Bakalt'u yaq'aboz. Vən isə, göynuxun eğala zora haq'amin, Yerusolimaxun c'emakınan». §

İsusi göynul əqesun

(*Mrk'. 16:19-20; Ap'ost'. 1:9-11*)

⁵⁰ Oşa İsusen şot'oğoy şəhərexun c'evk'i Bet'anyanal şirik' eneçeri, İz kula alabi şot'oğoy xeyir-bərəkətə tadi. ⁵¹ Xeyir-bərəkət tast'unal şot'oğoxun əxilbaki göynule əqəsi. ⁵² İz şagirdxon Şot'o bult'un k'os'bi, müq-müqal Yerusalimat'un qaybaki. ⁵³ Metərluğen, şorox həmişə Buxaçuğ alxışpsun xramat'un baksay.

İoanen şampi Mũq Xavar Běşin əyit

Me girkə şampiyo ap'ost'ol İoane. İçal me girke boş şampi hadisəgoy şahide. Şot'in ham əbraniğoy ədətə q'a şot'oğoy fikirə, hamal İsraili coğrafina saat'e avay. Metər sa fikire bu ki, İoanen me girkə beş erin 50-70 ci usenxoy aranene şampe.

İoanen iz girke məksədə qay tət'igəbsa: «Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusi Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vėbaki Şot'ay s'iyen yəşəyinq haq'es bakanan» (20:31).

«İoanen şampi Mũq Xavar» girken İsusə Buxaçuğoy həmişəluğ Əyit k'inək'e ak'est'a: «Əyit Amdar baki beş aranene yəşəyinq. Şo ük' bok'ospsunen q'a serilüğən buyey». (1:14). İsusə Buxaçuğoy həmişəluğ Əyit k'inək' ak'est'ala samci bəndurxoxun oşə «Mũq Xavarast'a» İsusi cürbəcür möcüzəgoy ak'est'uni baradane exlətesə. Me möcüzəgoy İsusi əyit tadeşi Çark'est'al saal Buxaçuğoy Ğar baksunane ak'est'a. Morox ak'est'i möcüzəgoy q'andırışala əyitmoğone tət'igəbsa. Girke me hissinen bəzi amdarxoy İsusə hetər vėbaksuna q'a İz bač'anexun taysuna, t'iyəmit'oğoy isə Şot'ay əleyinə baki nu vėbaksunane ak'est'a. 13-17-ci bulurxost'a isə İsusi biq'əsi biyəsin İz şagirdxoxun sagala baksuna q'a içəgoy hərtərəflu exləti baradane şamesə. İsusen xaça t'əqt'esunaxun bəş şagirdxo ük'e tast'a. Axırnci bulurxon isə İsusi biq'esuna, divanbaksuna, bəyinbaksuna, bəyinbakit'uxun oşal İz şagirdxo ak'esunane ak'est'a.

İoanen me girke boş Xrist'osi tərəfəxun amdarxo tadeğala həmişəluğ yəşəyinq haq'suni yaq'ane ak'est'a. Me həmişəluğ yəşəyinq İsusi yaq'a, düzlüğa, Şot'ay yəşəyinqə vėbakala amdarxone tadesə. İoani Mũq Xavari t'iyəmi girkurxoxun c'ək'esun şone ki, İsusen İçu "xe", "şum", "çoban", "eğelxo", "c'ap' saal iz zoğurux" əyitmoğon İzi "Həmişə Bakalo" baksunane ak'est'a.

Girke boş bakalorox:

1:1-18 P'rolog: İsus - Buxaçuğoy Əyite

1:19-51 İsusi q'ulluği burqesun: K'unuk'bal İoani şahidluğ saal İsusi samci şagirdxo

2:1-11:57 İsusen amdarxoynak' bi q'ulluğ

12:1-19:42 İsusi axırnci ğimxo

20:1-29 İsusi bəyinbaksun saal amdarxoynak' ak'esun

20:30-31 İoani girke məksəd

21:1-25 Ep'ilog: Q'onçuğoy Galileyinə p'əmci kərəm ak'esun

Buxaçuğoy Əyit Amdare baksə

¹ Burqesunast'a Əyit buney. Əyit Buxaçuğoxun sagalaney, Əyit Buxaçuğoxey. ² Şo burqesunast'a Buxaçuğoxun sagalaney. ³ Hər şeyə Şot'ine yaratmışi, yaranmışaki şeyurxoxun sal soğə Şosuz tene yaranmışaki. ⁴ Şo yəşəyinqi orayiney, me yəşəyinqal amdarxoy işiğey. ⁵ İşiğən bayinq'luğa s'alest'a, bayinq'luğən şot'o bəc'ürpes tene baki.

⁶ Buxaçuğoy tərəfəxun yaq'abaki sa amdare hari, şot'ay s'i İoaney. * ⁷ Şo şahidluğbseynek'e harey ki, işiği barada şahidluğbane, bütüm amdaxonal me şahidluğa ibaki və bakat'un. ⁸ Şo iç işiğ teney, ama işiği barada şahidluğbseynek'e harey.

⁹ T'e işiğ seri işiğey, şo dünyəne harit'oğoy hər sunt'u işiğlune bsay. ¹⁰ Şo dünyənəney, dünyənə Şot'ine yaratmışi, ama dünyənən Şot'o tene çalxi. ¹¹ Şo İzt'oğoy t'öğöle hari, ama İzt'oğon İçu tet'un q'abulbi. ¹² Ama Şot'in İçu q'abulbi İz s'iya vəbakit'oğō bitova Buxaçuğoy əylux baksuni ext'iyərə tadi. ¹³ Şorox nə sa amdari əsiləxun, nə bədəni nəəl insani çuresunen tet'un baki, ama Buxaçuğoxunt'un baki.

¹⁴ Əyit Amdar baki beş aranene yəşəyinşi. Yan Şot'ay kalaluğa q'a zora ayank'i. Şot'in mot'oğō İz Bavaxun Şot'ay tək sa Ğar baksunene haq'i. İzi eysunen Şot'in yax ük' bok'ospsuni q'a het'ay seri baksunane ak'est'i.

¹⁵ İoanen Şot'ay barada şahidluğbi ost'aar pine: «"Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi, İz barada bez exlətp'i Amdar mone». ¹⁶ Yan bitot'in Şot'ay bakalt'uxun hayanq'i, Şot'in İz ük' bok'ospsunen yax bol xeyir-bərəkəte tadi. ¹⁷ Buxaçuğon İz k'anuna Moiseyaxune avabakest'i, ük' bok'ospsuna q'a seri bakala yaq'a ak'est'una isə İsus Xrist'osane tapşurbi. ¹⁸ Buxaçuğō şuk'k'alən sal sa vədə tene ak'e, ama Bavay t'öğöl bakala tək sa Ğaren Buxaçuğō yax çalxesedi.

İoan Xrist'os tene

(Mat'. 3:1-12; Mrk'. 1:1-8; Luk'. 3:1-18)

¹⁹ İudeyxoy kalat'oğon İoanaxun "hun şunu?" pi xavar haq'seynak' Yerusalimaxun bəyinşxo q'a levigo şot'ay t'öğölt'un yaq'abi. T'e vədə İoanen şahidluğbi ²⁰ düzə pi c'ap'tenebi, şot'in qay pine: «Zu Xrist'os tezu». ²¹ Şot'oğon İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? İlyanu?» İoanen "təə, şo tezu" pine. T'e vədə şot'oğon xavart'un haq'i: «Bərkə yan yaq'bəğala xavareçalnu?» İoanen "təə" coğabe tadi. † ²² Şot'oxun saal xavart'un haq'i: «P'oy hun şunu? Yax yaq'abit'oğō k'ə coğab taden? Vi barada k'ən pes bakon?» ²³ İoanen İsayə xavareçali pi əyitmoğone coğab tadi: «"Q'onçuğoy yaq'a düzbanan" pi ams'i oçala bayanbalt'ay səszu». †

²⁴ T'e vədə bəzi yaq'abaki fariseyxon ²⁵ İoanaxun xavart'un haq'i: «P'oy hun Xrist'os, İlya nəəl yan yaq'bəğala xavareçal tenusa, het'aynak'en xena badi k'unuk'bsa?» ²⁶ İoanen şot'oğō coğabe tadi: «Zu xenenez k'unuk'bsa, ama ef arane vən nu çalxala sa Tano. ²⁷ Şo zaxun oşa eşale. Zu Şot'ay sal torok'ali bağa şadbsunal tez lafst'a».

²⁸ Me əşurxo İordan oqe t'e soğō tərəf - Bet'anyina, İoanen xena badi k'unuk'bala galane bakey.

K'unuk'bal İoani şahidluğbsun

²⁹ Əyc'indəri İoanen İsusı şot'ay t'öğöl eysuna ak'i pine: «Dünyəni günaxa İz loxol ext'ala Buxaçuğoy Q'uzi mone! ³⁰ "Zaxun oşa Eğalo zaxun üst'üne, şot'aynak' ki, zaxun bəş buney" pi İz barada bez exlətp'i Amdar mone. ³¹ Zu Şot'o tez çalxsay, ama Şot'o İsrailə çalxest'eynak'ez xenen k'unuk'bsa hari». ³² İoanen şahidluğbi pine: «Azk'i ki, Uruf göynuxun göyərçin k'inək' şiri Şot'ay loxole çurpi. ³³ Zu Şot'o tez çalxsay, ama xenen k'unuk'bseynek' za Yaq'abit'in İçin za peney: "Uruf şi loxol şiri

* 1:6 1:6 Mat'. 3:1-2; Mrk'. 1:4; Luk'. 3:1-2 † 1:21 1:21 K'an. 18:15,18; Mal. 4:5 ‡ 1:23 1:23 İsa. 40:3

manst'una ak'ayin, İvel Urufen k'unuk'balo Ş Şone". ³⁴ Zuval mot'o ak'i şahidluğezbsa ki, "Buxaçuğoy Ğar mone"».

İsusi samci şagirdxo

³⁵ Əyc'indəri İoan iz şagirdxoxun p'öğö iz t'öğöl p'urum t'et'iya çurpeney. ³⁶ Şot'in içoğoy t'öğölxun c'ovakala İsusa ak'i pine: «Bëğanan, Buxaçuğoy Q'uzi mone!»

³⁷ Me p'ə şagirdal şot'ay əyitə ibaki İsusi baç'anexunt'un taşi. ³⁸ İsusen fıripi İz baç'anexun eğalt'oğə ak'i şot'oğə pine: «Vəx k'ə lazım?» Şot'oğon İsusa pit'un: «Ravvi, Hun mayan manst'a?» ("Ravvi" "Məəlim" upsune.) ³⁹ İsusen şot'oğə pine: «Zaxun ekinan, ak'alnan». Şoroxal taşi İsusi maya manst'una at'unk'i, t'e ği vis'imci saadal şirik'əl * Şot'oxunt'un baki.

⁴⁰ İoanaxun ibaki İsusi baç'anexun taşi p'ə tanaxun soğə Simon P'et'eri viçi Andreyey. ⁴¹ Şot'in süft'ə taşi iz viçi Simona bəğəbi şot'o pine: «Yan Xrist'osa bəğəyanbi!» ("Xrist'os" "İəmeşi, yəni c'ək'eşi amdar" upsune.) ⁴² Andreyen şot'o İsusi t'öğöle taşeri. İsusen Simoni loxol bəği pine: «Hun İoani ğar Simonnu, ama K'efa k'aleğalnu». (K'efa isə grek'i muzin P'et'er, yəni je upsune.)

⁴³ Əyc'indəri İsus Galileyina taysune çureşi. Şot'in Filip'a bəğəbi şot'o pine: «Bezi baç'anexun eki». ⁴⁴ Filip'al, Andrey q'a P'et'er k'inək' Bet'sayda şəhərexuney.

⁴⁵ Filip'en Nat'anaila bəğəbi şot'o pine: «Moiseyi k'anuna şameşi, xavareçalxonal pi Amdara bəğəyanbi. Mo nazaret'lu İosifi ğar İsuse». ⁴⁶ Nat'anailen şot'o pine: «Nazaret'axun şaat' sa şey c'eneğon ki?» Filip'en isə "eki, huncə ak'alnu" pine.

⁴⁷ İsusen Nat'anaili İçuç eysuna ak'i şot'ay barada metərə pi: «Mo iz ük'e bic'luğ nu bakala əsil sa israillune». ⁴⁸ Nat'anailen "Hun za k'ən çalxsa?" pi Şot'oxun xavare haq'i. İsusen şot'o coğabe tadi: «Filip'en va k'alk'alt'uxun bəş va incilnə xodin oq'a ak'ezuy». ⁴⁹ Nat'anailen Şot'o pine: «Ravvi, Buxaçuğoy Ğar Hunnu, İsraili padçağ Hunnu!» ⁵⁰ İsusen pine: «Bezi va incilnə xodin oq'a azk'i upsuna görən Za və baki? Hun kot'oxunal kala şeyurxo ak'alnu». ⁵¹ Oşa p'urum şot'o pine: «Serina, serinaz vəx nex: göye qayesuna saal Buxaçuğoy angelxo Amdari Ğare t'öğöl laşi-şiyisuna ak'alnan». †

2

İsusi xena fina tarast'un

¹ P'ə ği oşa Galileyin Gana ayize sa laşk'oye baki. İsusi Nana t'et'iyaney. ² İsusa q'a İz şagirdxoval laşk'oya k'alpet'uniy. ³ Fi çark'at'an İsusi Nanan İçu pine: «Mot'oğoy fi çark'ene». ⁴ İsusen pine: «Avazu, ay Nana, ama Bezi vaxt' hələ p'ap'itene». ⁵ İz Nanan q'ulluğçiğə pine: «Kot'in vəx k'ə uk'ayin, banan».

⁶ İudeyxoy içoğə pakbsuni ədətə görə t'et'iya hər sunt'ay boş p'ə-xib met'rit' * xe p'aq'ala üq dənə jəne k'oyine buy. ⁷ İsusen q'ulluğçiğə pine: «K'oyiğə xenen buybanan». Şot'oğonal k'oyiğə jəmol şirik' buyt'unbi. ⁸ Oşa Şot'in saal pine: «İsə kot'oxun samal ext'i düvənbəyin t'öğöl taşanan». Şot'oğonal tat'unşeri. ⁹ Duvənbəyinen fina tarapi xene tadane bəği. Şot'in fine mayın baksuna tene away, mot'o saycə xena eçeri q'ulluğçiğəne away. Duvənbəyinen bəyə k'alpi ¹⁰ şot'o pine: «Bitot'in süft'ə şaat' fina, amdarxon üğit'uxun oşa isə keje finane eşt'a. Ama hun şaat' fina axıran efe».

Ş 1:33 1:33 İvel Urufen k'unuk'balo - yəni İvel Urufen amdarxoy ük'ə təmizbalo * 1:39 1:39 vis'imci saad - həysət'in vədine berezərə saadin bip'. † 1:51 1:51 Burq. 28:12 * 2:6 2:6 P'ə-xib met'rit' - təxminən 100 lit'ir.

¹¹ Hametər, İsusı Galileyin Gana ayize ak'est'i me samci möcüzəlü nişanen Şot'ay kalaluğa çoyele c'evk'i, İz şagirdxoval İçu vət'un baki. ¹² Mot'oxun oşa Şo İz Nanaxun, viçimoğoxun saal şagirdxoxun sagala K'efernauma taşi sa hema ği t'et'iyane mandı. †

İsusı haq'i-toydxo xrame məəlinexun şəp'esun
(*Mat'. 21:12-13; Mrk'. 11:15-17; Luk'. 19:45-46*)

¹³ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay‡ İşalayınşebaksay. İsusı Yerusolimane taşi. ¹⁴ Şot'in hari xrame məəline arak', eğel, göyərçin toydxone ak'i, t'et'iya təngə badalbalxoval buney.

¹⁵ İsusen vijurxon sa tatar düzbi bütüm haq'i-toydxo içoğoy eğel saal arak'xoxun sagala xramaxun şəp'eşi, təngə badalbalxoy ist'olxoval taradı təngöğö oq'ane şipi.

¹⁶ Şot'in göyərçin toydxo pine: «Mot'oğö memiin ext'anan! Bezi Bavay k'oja bazaranan c'urevk'e!» ¹⁷ İz şagirdxonal İvel Şame boş bakala "vi k'oja çuresunen Za bok'osp'i-şik'ale" əyitə eyext'un badi. §

¹⁸ T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon Şot'oxun xavart'un haq'i: «Mot'oğö bseynek' Vi ext'iyər baksuna yax mani möcüzəlü nişanxonon ak'est'es bakan?» ¹⁹ İsusen şot'oğö coğabe tadi: «Me xrama şarpanan, xib ğiin boş Zu kot'o təzədən biq'oz». * ²⁰ T'e vədə iudeyxoy kalat'oğon pit'un: «Me xram q'ırx üq useni bele biq'eşe, hun isə kot'o xib ğiin biq'alnu?» ²¹ Ama İsusen "xram" uk'at'an İz bədənəxune əyitey. ²² İsus p'uribəyınbakit'uxun oşa şagirdxon Şot'ay me pi əyitmoğö eyext'un badi, İvel Şamurxo q'a İsusı pi əyitmoğö vət'unbaki.

²³ İsusen C'ovaksuni axsibayı vədine Yerusalima baka't'an, Şot'in t'iya ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'it'oğoy gelo Şot'o vət'un baki. ²⁴ Ama İsusen amdarxoy ük'e bakalt'oğö avabaksuna görə şot'oğö İz barada hər şeyə nexteney ²⁵ şot'o görə ki, amdarxoy barada şinesa Şot'o exlətpsuna eht'iyəc buteney, axırı amdarxoy ük'exun c'ovakalt'oğö avaney.

3

İsusı q'a Nik'odimi exlət

¹ Fariseyxoy arane Nik'odim s'iyen iudeyxoy kalat'oğoxun soğone buy. ² Şo üşe İsusı t'öğöl hari pine: «Ravvi, avayan ki, Hun Buxaçuğon yaq'abi sa məəlimnu. Şot'aynak' ki, Buxaçuxsuz şuk'k'alən Vi ak'est'i möcüzəlü nişanxo ak'est'es batenekoy». ³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: sal sa amdaren təzədən nanaxun nu bakayın, Buxaçuğoy padçağluğa çalxes tene bakan».

⁴ Nik'odimen Şot'oxun xavare haq'i: «Yəşlu sa amdar hetərə təzədən nanaxun bakes bakan? Şo p'əmci kərəm iz nanay tapane başi saal nanaxun bakes banekon ki?» ⁵ İsusen coğabe tadi: «Serina, serinaz va nex: amdaren xenaxun saal Urufaxun təzə yəşəyınş nu haq'ayın, *Buxaçuğoy padçağluğa bayes tene bakan. ⁶ Amdaraxun bakalo amdare, Urufaxun bakalo uruf. ⁷ Va Bezi "təzədən nanaxun bakalanan" upsuna mat ma manda. ⁸ Muşen iz çureğala galane fune, şot'ay səsə inbaksa, ama mayın hari maya taysuna ten avabaksa. Urufaxun təzə yəşəyınş haq'i amdaral metərə».

⁹ Nik'odimen "ke əşur hetərə bakes bakan?" pi xavare haq'i. ¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Hun İsraila çalxeşi məəlimnu. Mot'oğö avatenu ki? ¹¹ Serina, serinaz va

† 2:12 2:12 Mat'. 4:13 ‡ 2:13 2:13 C'eys. 12:1-27 § 2:17 2:17 İvel məğ. 69:9 * 2:19 2:19 Mat'. 26:61; 27:40; Mrk'. 14:58; 15:29 * 3:5 3:5 - İsusen "xenaxun" uk'at'an k'unuk'baksunaxun, "Urufaxun" uk'at'an isə Buxaçuğö və amdarxoy ük' badalbaksunaxune əyitey.

nex: yan beşi avabakalt'uyan exlətpsa, beşi ak'it'uyan şahidluğbsa, ama vən beşi şahidluğbsuna tenan q'abulbsa. ¹² Bezi me dünyənin əşurxoxun exlətp'it'oğə və tenansa, göynul bakala əşurxoxun exlətp'ayiz hetər və bakalnan? ¹³ Göynuxun şiri Amdari Ğaraxun başq'a şuk'k'al göynul laşi tene, † saycə Amdari Ğare t'et'iya bake. ¹⁴ Moiseyen çölə dizik'ə ala ěqevk'i k'inək' †Amdari Ğaral Buxaçuğoy kiin ala ěqeşine buq'on ki, ¹⁵ Şot'o və bakala hər sunt'in həmişəluğ yəşəyinş haq'ane.

¹⁶ Şot'aynak' ki, Buxaçuğon dünyənə t'etərə çuresi ki, İz tək sa Ğarane tadi; tanedi ki, Şot'o və bakalo maq'an p'uri, ama həmişəluğ yəşəyinşq'an haq'i. ¹⁷ Buxaçuğon İz Ğara me dünyəneynak' pis q'ərar c'evkseynak' təə, şot'o çark'est'eynak'e yaq'abi. ¹⁸ Şot'in İçu və bakalt'aynak' pis q'ərar tene c'evk'al, və nu bakalt'aynak' isə ene pis q'ərar tadesene, şot'aynak' ki, şo Buxaçuğoy tək sa Ğara və tene baki. ¹⁹ Tadesi q'ərareynak' səbəb mone baki: dünyəne İsus işiğ k'inək'e hari, ama amdarxon bayinq'luğa işiğaxun gelet'un çuresi, şot'aynak' ki, içoğoy əməlxo şəre. ²⁰ Pisluğ balt'in işiğa nifrətebon, iz əməlxo ak'maq'anəsi pi işiği tərəf tene tağon. ²¹ Serina əməlbalo isə işiğane c'eğon ki, izi Buxaçuğoy s'iyal bi əməlxo ak'eğane.

K'unuk'bal İoani İsusı barada şahidluğbsun

²² Kot'oxun oşa İsus q'a İz şagirdxo İudeyin oçalat'un taşi. İsus sa hema vaxt' şot'oğoxun t'et'iya mandi amdarxo xena badi k'unuk'ebşay. ²³ İoanenal Salima İša bakala Aynonane xena badi k'unuk'ebşay, t'et'iya gele xenoy. Amdarxo hari xena başi k'unuk't'unbaksay. ²⁴ (İoana hələ zindana tet'un badey.) §

²⁵ Me vədine İoani şagirdxoy q'a q'erəz sa iudeyluni arane pak baksuni barada həcətə biti. ²⁶ Şagirdxon İoani t'öğöl hari pit'un: «Ravvi, İordan oqe bəğ c'eğalaç tərəf vaxun sagala baki amdar vi eyexe? Hun Şot'ay barada şahidluğenbey. Mone, Şot'inal k'unuk'ebşay, bitoval Şot'ay t'öğölə taysa». ²⁷ İoanen coğabe tadi: «Amdara Buxaçuğoxun nu tadeğayin, şot'in hik'k'al bes tene bakon. ²⁸ Bezi "Zu Xrist'os tezu, ama Şot'oxun bəşez yaq'abake" pi me əyitə vən şahidnan. * ²⁹ Bin şiyasa, bəy şone. Ama bəye yaq'a bəği ümüx-səsəl bakala xaşp'anal bəye səsə ibakat'an gele müqe baksa. Bezi həysət'in müqluğal hametərə bex c'eysa. ³⁰ Şo kala, zu isə mis'ik' bakalazu».

³¹ Göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne. Oçali çoyexun bakalo isə oçali çoyel bakalane, hamal me dünyəni amdar k'inək' exlətp'alane. Ama göynuxun Eğalo bitot'uxun üst'üne. ³² Şot'in k'ə ak'i-ibakenesa, şot'oğoy baradane şahidluğbon, ama Şot'ay şahidluğa şuk'k'aləne tene q'abulbsa. ³³ T'e şahidluğa q'abulbala amdaren isə Buxaçuğoy seri baksuna təst'igəbsa. ³⁴ Buxaçuğon yaq'abi Amdaren Buxaçuğoy əyitəne nex, Buxaçuğonal İz Urufa Şot'o bol-bole tast'a. ³⁵ Bavan İz Ğara çuresa, hər şeyə Şot'ay kiyele tadi. † ³⁶ Ğara və bakalt'in həmişəluğ yəşəyinşə haq'i baksa, Ğara t'öxbalt'in isə yəşəyinş tene ak'al, şot'aynak' ki, Buxaçuğoy əcuğ şot'ay loxole manst'a.

4

İsus q'a samariyalı çuux

¹ Fariseyxon İsusı İoanaxun gele şagird girbsuni saal şot'oğə xena badi k'unuk'bsuni barada it'unbaki. ² (İsusen İçin təə, İz şagirdxont'un k'unuk'bsay). ³ İsusen mot'o avabakala k'inək' İudeyinxun c'eri Galileyinane qaybaki.

† **3:13** 3:13 Göynuxun şiri - bəzi samurxost'a "göynuxun şiri, həysəəl göynul Bakalo". † **3:14** 3:14 Ams'i oç. 21:9 § **3:24** 3:24 Mat'. 14:3; Mrk'. 6:17; Luk'. 3:19 * **3:28** 3:28 İoan. 1:20 † **3:35** 3:35 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22

⁴ Şo Samarinaxun c'ovakalaney. ⁵ İsus İak'oven iz ğar İosifa tadi oçala İša bakala Samariin Sixar s'iyen şəhərene hari. * ⁶ İak'ovi xene kəriz t'et'iyaney. Yaq'en İsusa mandak'bsuna görə Şo t'e xene kərizi t'öğöl çurepi. Üqümci saadey. †

⁷ Samariyalu sa çuux kərizəxun xe c'evk'sane hari. İsusen şot'o pine: «Za üğseynak' xe tandon?» ⁸ (İz şagirdxo ukun haq'seynak' şəhəret'un taşey.) ⁹ Samariyalu çuğon şot'o pine: «Hun sa iudeynu, zu isə sa samariyalu çuux. Hun hetəren zaxun xe çureşes bakon?» (İudeyxon samariyaluğoy əşp'est'ala q'ava əşp'estet'unst'ay.) ‡ ¹⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər hun Buxaçuğon tadi paya saal vaxun xe çureğalo Şu baksuna avabakayin, hunen şot'oxun xe çureğon, şot'inal va yəşəyinşest'ala xene tadon». §

¹¹ Çuğon şot'o pine: «Bezi ağa, xe c'evkseynak' sa q'av tevox bu, kərizəl bəğəloye. P'oy t'e yəşəyinşest'ala xena mayin c'evk'alnu? ¹² Me kərizə yax beş bava İak'ovene tade. Kot'oxun için, iz ğarmoğon, iz beligon xet'un üğə. Hun şot'oxunal üst'ünnu ki?» ¹³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Me xenaxun üğəlo saal xeneza bakale, ¹⁴ ama Zu tadala xenaxun şiin üğəyin, sal sa vədə xeneza tene bakal. Zu tadala xe şot'ay boş həmişəluğ yəşəyinşest'ala sa xene orayin bakale».

¹⁵ Çuğon şot'o pine: «Bezi ağa, t'e xenaxun za tada ki, zu sal sa vədə xeneza ma bakaz, saal xe c'evkseynak' memiya ma eğaz».

¹⁶ İsusen çuğo pine: «Taki vi işq'ara k'alpa qaybaka miya». ¹⁷ Çuğon şot'o "Bezi işq'ar butene" pine. İsusen şot'o pine: «Vi işq'ar nu baksuna düzen pi, ¹⁸ şot'aynak' ki, vi qo işq'are bake, həysə vaxun yəşəyinşaloval vi işq'ar tene, hun kot'o düzen pi».

¹⁹ Çuğon metəre pi: «Bezi ağa, azaksa ki, Hun xavareçalnu. ²⁰ Beşi bavoğon-kalboğon me buruğot'un bul k'os'bsay, ama vən iudeyxon nexnan ki, bul k'os'bseynak' sa ga bunesa, şoval Yerusalime». ²¹ İsusen şot'o pine: «Za vəkəba, t'etər sa vədəne eysa ki, Bava nə me buruğo, nəəl Yerusalima bul k'os'bsun tene lazım bakal. ²² Vən tenan ava het'unan bul k'os'bsa, yan isə avayan het'uyan bul k'os'bsa, şot'aynak' ki, çark'esun iudeyxoxune. ²³ Ama t'e vədə enesa, şo ene harene ki, həgigi bul k'os'balxon Bava urufen saal ük'en bul k'os'balt'un. Axırı Bavanal İçeynak' metər bul k'os'balxone qəvesa. ²⁴ Buxaçux İç Urufe, İçu bul k'os'balxonal urufen q'a ük'en bul k'os'balat'un». ²⁵ Çuğon şot'o pine: «Avazu ki, "Xrist'os" uk'ala c'ək'eşi * sa Tan eğale. Şo eğat'an yax hər şeyə avabakest'ale». ²⁶ İsusen şot'o pine: «Vaxun əyitk'alo Şone, Zu Şozu».

²⁷ Me arane İsusi şagirdxo hart'un, şot'ay sa çuğoxun exlətpsuna ak'i məət't'əlt'un mandi, ama şuk'k'alən "k'ən çuresay?" nəəl "het'aynak'en ke çuğoxun exlətpsa?" pi tene xavar haq'i.

²⁸ Çuğon isə xene gamata oq'a laxi şəhərene qaybaki. Şot'in amdarxo pine: ²⁹ «Ekinan, zu biq'i əşurxo bitova za exlətp'i Amdara ak'anən. Bərkə beşi yaq' bəğala Xrist'os Şone?» ³⁰ Amdarxoval şəhərexun c'eri İsusi t'öğölt'un hari.

³¹ Me arane şagirdxon şot'o xoyinşt'unbsay: «Ravvi, sa şey uka». ³² Ama İsusen şot'oğə pine: «Zast'a t'etər sa ukune bu ki, vən şot'oxun xavarsuznan». ³³ T'e vədə şagirdxon "bərkə şinesa Kot'aynak' ukun eçerene?" pi sun-sunaxun xavart'un haq'i.

³⁴ İsusen şot'oğə pine: «Za Yaq'abit'ay çureğalt'u əməlbusun, şot'ay əşlə tamambsun Zaynak' ukun k'inək'e. ³⁵ Vən "exeynak' hələ bip' xaşə mande" tenan nex? Zu isə

* **4:5** 4:5 Burq. 33:19; Yeş. 24:32 † **4:6** 4:6 Üqümci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saadi p'as's'e. ‡ **4:9** 4:9 Ezr. 4:1-5; Neh. 4:1-2 § **4:10** 4:10 İoan. 7:38 * **4:25** 4:25 c'ək'eşi - yəni, c'əyin ləəməşi c'ək'eşi amdar

vəx nexzu ki, ef pulmoğo qaypi q'oruğa bəğanan: əkin ene neşum bakene, exp'ala vədəne. † 36 Mone, exp'alən iz zəhməti haq'q'al exest'a, həmişəluğ yəşəyinşeynak' məhsulal topebsa. Hametər, ham bit'alo, ham exp'alo sagala müqt'unbaksax. 37 Metərлуğen, "sunt'in binet'on, t'e sunt'in exebon" əyit hari düze c'eysa. 38 Zu vəx iz loxol vən zəhmət nu zapi sa məhsula exbsaz yaq'abe. Q'erəzt'oğont'un zəhmət zapi, vən isə şot'oğoy zəhməti baranan şərik baki».

Samariyaluğoy gelet'ay İsusax və baksun

39 T'e şəhərexun bakala samariyaluğoxun gelo "bezi biq'i bütüm əşurxo za exlətebi" pi şahidluğbala çuğoy əyitə görə İsusax vəne baki. 40 Şot'aynak'al samariyaluyox İsusax t'öğöl hari şot'o xoyinšt'unbi ki, içoğoy t'öğölq'an mandi. İsusax p'ə ği t'et'iyane mandi. 41 İsusen İçin şot'oğoxun exlətpsuna görə lap gele amdare şot'o və baki. 42 Şot'oğon çuğo next'uniy: «Ene tək vi əyiten teyan və baksax, ene yanal beşi ümüğon ibaki avayanbaki ki, həgigiyal, dünyənə Çark'est'al Mone».

Padçağeynak' əşp'ala amdari ğare q'olaybaksun

43 İsus p'ə ğinaxun oşax t'et'iin c'eri Galileyin tərəf yaq'ane baft'i. 44 İsusen İçin sa vədə xavareçali iz yurdnu hörmət nu baksunax barada peney. ‡ 45 Ama Galileyinax eğat'an galileyaluğon şot'o şaat't'un q'abulbi, şot'aynak' ki, şot'oğonal axsibayax vədine Yerusaxlax hari şot'in t'et'iyax bi hər şeyax ak'et'uniy. §

46 Hametər, İsus p'urum mot'oxun bəş İzi xenax fina taradi galax, Galileyin Ganax ayizene hari. Me ayize padçağeynak' əşp'ala sa amdare buy. Şot'ay ğar K'efernaumax azari bask'ened. 47 Me amdax İsusax İudeyinxun Galileyinax eysunax ibakat'an şot'ay t'öğölə hari. Şot'oxun xoyinşebi ki, hari iz ğarax q'olaybane, şot'aynak' ki, iz ğar elmoğoy loxoley.

48 İsusen şot'o pine: «Vən müt'lək' möcüzəlü nişanxo ak'inan buq'on ki, vəst'ax vələğ bakanel!» 49 Padçağeynak' əşp'ala amdaren isə İsusax pine: «Bez ağax, hələ ki bez ğar p'uritene, tağen!» 50 İsusen şot'o pine: «Taki k'oyax, vi ğar yəşəyinşalex». T'e amdax İsusax əyitə vəbaki taneşi.

51 Şo hələ k'oyax tene p'ap'ey, iz k'ulurxon hari içu iz ğare q'olaybaksunat'un xavax tadi. 52 Şot'in k'ulurxoxun iz ğare şaat' baksunax vaxt'ane xavax haq'i, şot'oğonal pit'un: «Nəyni vüğümci saadast'ane * iz q'ızdırma şiri». 53 Bavaxal q'amışe baki ki, mo İsusen içu "vi ğar yəşəyinşalex" pi vədine bake. Hametər, şo içal, dirist' iz külfətəl İsusax vət'un baki. 54 Mo İsusax İudeyinxun Galileyinax harit'uxun oşax ak'est'i p'əmci möcüzəlü nişaney.

5

Hovuzi t'öğöl bakalax azarin q'olaybaksun

1 Mot'oxun samal vədə oşax İsus Yerusaxlax, iudeyxoy sa axsibayane taşi. 2 T'iyax Eğeli darvazin t'öğöl, iz hərrəmine qo seyvan bakalax, əbraniğoy muzin Bet'zadax uk'ala sa hovuzex buy. 3-4 Şot'ay qo seyvaneyal gele azariyoxex bask'ey: k'aç'i, axsağ saal p'araliçen duği amdaxxo. *

5 T'et'iyax otuz muğ usenin azari bakalax sa amdare buy. 6 İsusen me amdari baksunax ak'i, hamal şot'ay gele vaxt'axun azari baksunax avabaki şot'oxun xavare

† 4:35 4:35 Mat'. 9:37-38; Luk'. 10:2 ‡ 4:44 4:44 Mat'. 13:57; Mrk'. 6:4; Luk'. 4:24 § 4:45 4:45 İoan. 2:23

* 4:52 4:52 Vüğümci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saad sa. * 5:3-4 5:3-4 - bəzi şamurxost'ax: bask'ey saal xenex galpsunax yaq'at'un bəğsay. 4 Şot'aynak' ki, Q'onçuğoy sa angelen aranax hovuzi boş başi xenax galgalest'ay. Xenex galgalpsunaxun oşax t'et'iyax bağalax samci amdax, hetər azari baxkayin q'olayebaksax.

haq'i: «Q'olaybaksun çurensa?» ⁷ Azarinen İsus a coğabe tadi: «Bez ağa, bezi t'öğöl sa amdar tene bu ki, xene galgalk'ala vədine za hovuz a badane. Zu p'ap'amin q'erəzo zaxun bəş t'et'iya banesa». ⁸ İsusen şot'o pine: «Hayza, vi döşəyə ext'a, tarapa!» ⁹ T'e amdaral hat'e saad q'olayebaki, iz döşəyə ext'i taranepi.

T'e ği Şamat' ğiney. ¹⁰ Kot'o görəl iudeyxoy kalat'oğon q'olaybaki amdara pit'un: «Ğe Şamat' ğine, döşəyə taşt'un va q'adağane». † ¹¹ T'e amdaren şot'oğon coğabe tadi: «Za q'olaybi Amdaren za "döşəyə ext'a, tarapa" pine». ¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy va "ext'a, tarapa" pi amdar şuva?» ¹³ Ama q'olaybaki amdaren Şot'ay şu baksuna tene avay, şot'aynak' ki, İsus t'et'iya bakala camaati arane açeney.

¹⁴ Samal oşa İsusen xrama t'e amdara bəğəbi pine: «Bəğa, hun q'olayenbaki, saal günax əş ma biq'a ki, vi bel ene pis əş maq'an hari». ¹⁵ Q'olaybaki işq'arenal taşi içü q'olaybi t'e Amdari İsus baksuna iudeyxoy kalat'oğon avabakesedi.

¹⁶ Mot'oxun oşa iudeyxoy kalorox İsus a biq'suni loxolt'un biti, şot'aynak' ki, me əşurxo Şamat' ğinene bsay. ¹⁷ Ama İsusen şot'oğon pine: «Bezi Bavan ğeyin ğinal şirik' əşbsa, Zuval əşezbsa».

¹⁸ Metər luğen, iudeyxoy kalorox İsus a bespsuni loxol samalal gelet'un biti, şot'aynak' ki, İsusen saycə Şamat' ğina tene pozmişey, hamal Buxaçuğoy İz Bava baksuna upsunen İçü Buxaçuğoxun barabare hesabbsay.

İsus a tadeşi ext'iyəri İz Bavaxun baksun

¹⁹ Ama İsusen şot'oğon pine: «Serina, serinaz vəx nex: Ğaren İz Bavay k'ə bsuna nu ak'ayin, İçuxun sa şey tene bon. İz Bavan k'ə bayin, Ğarenal şot'one bsa. ²⁰ Şot'aynak' ki, Bavan İz Ğara çuresa, İçin bala hər şey a Şot'o ak'esest'a. Bavan kot'oxunal kala əşurxo ak'est'ale, vənal mat mandalnan.

²¹ Bavan p'urit'oğon bəyinbi şot'oğon yəşəyinş tadi k'inək' Ğarenal İçin çureğalt'oğon yəşəyinşe tast'a. ²² Bavan şuk'k'ala divantenebsa, ama divanbsuni ext'iyərə İz Ğarane tade ki, ²³ bitot'in Bava hörmətbala k'inək' İz Ğaral hörmətq'anbi. İz Ğara hörmətnubalt'in Şot'o yaq'abi Baval hörməttenebsa.

²⁴ Serina, serinaz vəx nex: Bezi pit'oğon ümüxlaxi Za Yaq'abit'u və amdareynak' həmişəluğ yəşəyinşe bu. Şo pis q'əraren tene divanbakal, şot'aynak' ki, şo ene bisunaxun yəşəyinşə c'ovaneki.

²⁵ Serina, serinaz vəx nex: iz vədə enesa, şo ene hari p'ap'ene; p'urit'oğon Buxaçuğoy Ğare səsə ibakalt'un, ibakiyoroxal yəşəyinşalt'un. ²⁶ Şot'aynak' ki, Bavay İçust'a yəşəyinş bakala k'inək' İz Ğaral İçust'a yəşəyinş baksune tadi. ²⁷ Divanbsuni ext'iyərə şot'one tadi, şot'aynak' ki, Şo Amdari Ğare. ²⁸ Mot'o mat ma mandanan, şot'aynak' ki, t'etər sa vədəne eysa ki, gərəmzoğon bask'iyorox bito şot'ay səsə ibaki ²⁹ gərəmzoğoxun c'eğalt'un. Şaat'luğ biyorox yəşəyinşbseynak' bəyinbakalt'un, pislüğ biyorox isə divanbaki pis q'ərar haq'seynak' bəyinbakalt'un. ‡

³⁰ Zu Bez ext'iyərə hik'k'al bes batezkon. Bavan Za pi k'inək'ez divanbsa, Bezi c'evk'ala q'ərərə dözgüne, şot'aynak' ki, Bezi çureğalt'u tez bsa, Za Yaq'abit'ay çureğalt'uz bsa.

İsus a barada bakala şahidluğ

³¹ Əğər Zu Bezi barada şahidluğ bayiz, Bezi şahidluğ seri tene bakon. ³² Ama Bezi barada şahidluğ bəlo q'erəzone. Şot'ay şahidluğ seri baksunal avazu.

† 5:10 5:10 Neh. 13:19; Yer. 17:21 ‡ 5:29 5:29 Dan. 12:2

³³ Vən İoani t'öğöl amdarnan yaq'abi, şot'ay bi şahidluğal serine. § ³⁴ Bezi amdarxoy şahidluğa eht'iyəc butene, mot'oğə saycə ef çark'eseynak'ez nex. ³⁵ İoan bok'ala saal işiğ sakala sa çirağ k'inək'ey, vənəl samal vədə şot'ay işiğa müq baksunnan çuresi.

³⁶ Ama Zast'a İoani Bezi barada bi şahidluğaxun üst'ün şahidluğə bu. Bezi Bavan Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'espseynak' Bezi bala me əşurxon içan Bez barada şahidluğəbsa. Şot'oğon Bezi Bavay tərəfəxun yaq'abaksunane ak'est'a.

³⁷ Za yaq'abala Bavan İçinal Bezi barada şahidluğəbsa. Vən sal sa vədə Şot'ay səsə tenan ibake, İçuval tenan ak'e. * ³⁸ Şot'ay əyitəl vəst'a tene yəşəyinşbsa, şot'aynak' ki, Şot'in yaq'abi Amdara tenan və.

³⁹ Vən İvel Şamurxo diggətlü k'alpi fikirnanbsa ki, şot'oğon vəx həmişəluğ yəşəyinş tadale. Ama İvel Şamurxonal Bezi baradat'un şahidluğəbsa. ⁴⁰ Vən isə yəşəyinş haq'seynak' Bez baç'anexun eysun tenan çuresa.

⁴¹ Amdarxoy tərifə Bezi eht'iyəc butezax. ⁴² Ama vəx çalezxsa: vəst'a Buxaçuğə çuresun butene. ⁴³ Zu Bavay s'iyenez hare, vən isə Za q'abultenanbsa. Ama soğə hayzeri iz s'iyen eğayin, şot'o q'abulnanbon. ⁴⁴ Vən amdarxoxun eğala tərifənan qəvesa, tək bakala Buxaçuğəxun eğala tərifə təə. Şot'o görəl Buxaçuğə bakala vəlūğ vəxun əxile!

⁴⁵ Fikirmabanan ki, Zu vəx Bavay bəş taxsirkər booz. Vəx taxsirkər balo ef umudbakala Moiseye. ⁴⁶ Əgər vən Moiseya vəbakinaniy, Zaal vənənbakoy, şot'aynak' ki, şot'in Bez baradane şampe. ⁴⁷ Ama şot'ay şampit'oğə tenan vəbaksasa, Bezi əyitmoğə hetər vəbakalnan?»

6

İsusi qo hazar tanaxun gele amdara ukest'un (Mat'. 14:13-21; Mrk'. 6:30-44; Luk'. 9:10-17)

¹ Mot'oxun oşa İsus Galileya göle t'e soğə tərəfə c'ovaki. T'e göle s'iya Tiberiyal next'uniy. ² Şot'ay baç'anexun gele camaate taysay, şot'aynak' ki, Şot'in azariğə q'olaybsunen ak'est'ala möcüzəlü nişanxo at'unksay. ³ İsus burux gala laşi İz şagirdxoxun sagala areşi. ⁴ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinşebaksay.

⁵ İsusen gele camaati İz t'öğöl eysuna ak'i Filip'a pine: «İsə şum mayin haq'en ki, me amdarxo uk'est'en?» ⁶ Me əyitmoğə şot'o yoxlayinşbseynek'e pi, şot'aynak' ki, İçin k'ə baleysa avaney. ⁷ Filip'en Şot'o coğabe tadi: «Kot'oğəynak' p'əbaç dinarluğ † şumal haq'ayin, hərt'u sa k'ot'or tene koft'on!» ⁸ T'e vədə şagirdxoxun soğə bakala Simon P'et'eri viçi Andreyen Şot'o pine: ⁹ «Memiya sa ğar əyeləst'a qo dənə mis'ik' muye şum saal p'ə dənə çəline bu, ama meq'ədər amdareynak' ko hik'ə ki?»

¹⁰ İsusen pine: «Camaata oq'a arşevk'anan». T'e gala boçu one buy, camaatal areşi. Miya bakala işq'arxoy say saycə qo hazar tana İşaney.

¹¹ Oşa İsusen şuma ext'i şükürbala afırinal bit'uxun oşa şot'o arşit'oğone paybi. Çəlinəl ext'i hak'etərə bi. Bit'ot'in iz çureğala hama exedi. ¹² Amdarxon kəyi-boşit'uxun oşa İsusen şagirdxo pine: «Avuzin mandi k'ot'orxo girbanan ki, hik'k'al maq'an zaybaki». ¹³ Şot'oğon girt'unbi, qo muye şuma kəyit'oğoy bəşt'an mandi k'ot'orxonal p'as's'e zənbilt'un buybi.

¹⁴ T'e vədine İsusen ak'est'i me möcüzəlü nişana ak'ala amdarxon pit'un: «Seriyal, dünyəne eğala xavareçal Mone!»

§ 5:33 5:33 İoan. 1:19-27; 3:27-30 * 5:37 5:37 Mat'. 3:17; Mrk'. 1:11; Luk'. 3:22 * 6:4 6:4 C'eys. 12:1-27
† 6:7 6:7 p'əbaç dinarluğ - sa dinar fəəlin sa ğilūğ maaşa barabarey.

¹⁵ İsusen avaney ki, amdarxon İçu zoren padçağ laxsunt'un çuresa, şot'o görəl p'urum savsa buruğone laşi.

İsusi xene çoyelxun taysun
(*Mat'. 14:22-33; Mrk'. 6:45-52*)

¹⁶ Biyəbakat'an İsusi şagirdxo göle t'öğöl şiri ¹⁷ sa lodk'inat'un laşi. Ene bayinq'ey, ama İsus hələ şot'oğoy t'öğöl tene harey. Şoroxal göle t'e tərəf bakala K'efernaum şəhəret'un taşi.

¹⁸ Ost'ar muşe buy, göle çoyelal ləpoğone duğsay. ¹⁹ Şagirdxon avar zapi saq'o qo, otuz st'adi † taşit'uxun oşa at'unk'i ki, İsus göle çoyelxune ləngbsun eysa, Şo lodk'inane İşalayınşaksay. Şot'oğoy q'iyen haneq'i, ²⁰ ama İsusen şot'oğoy "Zuzu, q'ımabanan" pine. ²¹ T'e vədə şagirdxon Şot'o lodk'inat'un laçuvk'i. Lodk'al hat'e saad içoğoy tağala gala p'anep'i.

²² Əyc'indəri göle t'e soğoy tərəf mandi camaati eyex bafedi ki, t'et'iya tək sa lodk'ane bake, İsus isə şagirdxoxun t'e lodk'ina laşi teney, şagirdxo İcsuzt'un taşey. ²³ Me vədə T'iberinaxun sa hema lodk'al hari Q'onçuğon şükürbala afirına pit'uxun oşa ukun kəyi gala İşa çurepi. ²⁴ Camaaten nə İsusi, nə şagirdxoy t'et'iya nu baksuna ak'i t'e lodk'oğoy laşi İsusa qəveseynak' K'efernaumat'un taşi.

İsus yəşəyinşest'ala şume

²⁵ Şot'oğon İsusa göle t'e soğoy tərəf bəğəbi şot'oxun "Ravvi, memiya hevədən hari?" pi xavart'un haq'i. ²⁶ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Serina, serinaz vəx nex: möcüzəlü nişanxo q'amışakenan pi təə, şum kəyi boşenan pinan Za qəvesa. ²⁷ Ama c'ovaki-tağala ukuneynak' təə, həmişəluğ yəşəyinşest'ala ukuneynak' çalışakanan, şot'o vəx Amdari Ğaren tadale. Şot'aynak' ki, Bava-Buxaçuğon Şot'o İz tət'iğbala peçatane duğə». ²⁸ Şot'oğon İsusaxun xavart'un haq'i: «Yan k'ə ben ki, beşi biq'ala əşurxo Buxaçuğoy piyes saat'q'an ak'eşi?» ²⁹ İsusen şot'oğoy coğabe tadi: «Buxaçuğon vəxun sa şeye çuresa: efi Şot'in Yaq'abit'u və baksun».

³⁰ Şot'oğon İsusa pit'un: «Yax mani möcüzəlü nişanen ak'est'es bakon ki, yan va və bakayan? K'ə besen bakon? ³¹ Bəğa, beşi bavoğon-kalboğon ams'i oçala mannat'un kəye. Me barada İvel Şame boşal bune: "Şot'oğoy ukun bakseynak' göynuxun şume tadi"». §

³² T'e vədə İsusen şot'oğoy pine: «Serina, serinaz vəx nex: vəx göynuxun şum tadiyo Moisey teney, göynuxun seri şuma vəx tadalo Bezi Bavane. ³³ Şot'aynak' ki, Buxaçuğoy şum göynuxun şiri, me dünyənə yəşəyinş Tadalone».

³⁴ Şot'o pit'un: «Ağa, Hun yax me şuma həmişə tada». ³⁵ İsusen şot'oğoy pine: «Zu - yəşəyinşest'ala şumzu. Bezi t'öğöl eğalo sal sa vədə busa tene bakal, Za və bakal sal sa vədə xeneza tene bakal. ³⁶ Ama vəx pi k'inək', Za ak'iyal bakaynan, Za və tenan. ³⁷ Bavan Za tadiyorox bito Bezi t'öğöl eğale, Bezi t'öğöl eğalt'uval sal sa vədə şəptezğon. ³⁸ Axırı Zu göynuxun Bez çureğalt'u bseynek' tez şire, Za Yaq'abit'ay çureğalt'u bex p'ap'espseynek'ez göynuxun şire. ³⁹ Za Yaq'abit'ay çureğalo isə şone ki, Za tadit'oğoxun sal sunt'u nu açesp'i şot'oğoy axırnci ğine bəyinbaz. ⁴⁰ Şot'aynak' ki, Bezi Bavay çureğalo Ğara ak'i Şot'o vələğ bakal hər sa amdaren həmişəluğ yəşəyinş haq'sune, Zuval şot'o axırnci ğine bəyinboz».

⁴¹ İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxon İsusi "göynuxun şiri şum Zuzu" əyitin loxol əçuğon biq'i ⁴² pit'un: «Mo beşi çalxala İosifi ğar İsus tene ki? Axırı yan kot'ay

nana-bava çalyanxsa. Həysə hetərə baxsa ki, "göynuxunez sîre" nexey?» ⁴³ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «T'ot'opsuna efanan! ⁴⁴ Za yaq'abi Bavan şunesa Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon. Zuval Bezi t'öğöl eğalt'u axırnci ğine bëyinboz. ⁴⁵ Xavareçalxoy girkurxoy boş samesene: "Şot'oğə bitova Buxaçuğon zombale". * Bavaxun ibaki zombakiyone Bezi t'öğöl eysa. ⁴⁶ Düze, Buxaçuğoy t'öğölxun Harit'uxun başq'a Bava şuk'k'alən tene ak'e, saycə Şot'ine Bava ak'e. ⁴⁷ Serina, serinaz vëx nex: Za vë bakalt'ay həmişəluğ yəşəyinqe bu. ⁴⁸ Zu - yəşəyinqest'ala şumzu. ⁴⁹ Ef bavoğon-kalboğon çölə mannat'un kəye, ama p'uret'un. ⁵⁰ Mo isə göynuxun şigala t'etər sa şume ki, şot'o ukalo sal sa vədə tene biyal. ⁵¹ Zu - göynuxun şiri yəşəyinqest'ala şumzu. Me şumaxun ukalo həmişəluğ yəşəyinqəle. Zu tadala şum Bezi bədəne. Zu şot'o me dünyəni yəşəyinqeynak'ez tast'a».

⁵² İsusen metər pit'uxun oşa iudeyxoy arane həcətə baki: «Me amdaren ukseynak' İz bədənə yax hetərə tades bakon?» ⁵³ T'e vədə İsusen şot'oğə pine: «Serina, serinaz vëx nex: Amdari Ğare bədənəxun nu kəyi, iz p'iyaxun nu üğəynan, vəst'a yəşəyinqe tene bakal. ⁵⁴ Bezi bədənəxun kəyi Bez p'iyaxun üğəlt'in həmişəluğ yəşəyinqe haq'ale, Zuval şot'o axırnci ğine bëyinboz. ⁵⁵ Şot'aynak' ki, Bezi bədən seri ukune, p'iyal seri üğünə. ⁵⁶ Bezi bədənəxun kəyi, Bez p'iyaxun üğəlo Zast'ane manst'a, Zuval şot'ost'az manst'a. ⁵⁷ Dirist' bakala Bavan Za yaq'abi, Zuval Bavay sələməten yəşəyinqəla k'inək' Bez bədənəxun ukaloval Bezi sələməten yəşəyinqəle. ⁵⁸ Göynuxun şiri şum mone, mo ef bavoğon-kalboğon kəyi şumaxun tene. Şorox p'uret'un, ama me şuma ukalo həmişəluğ yəşəyinqəle».

⁵⁹ İsusen me əyitmoğə K'efernauma bakala sinagoga zombat'ane pi.

Şagirdxoy gelet'ay İsusaxun cöybaksun

⁶⁰ Şagirdxoy gelet'in me əyitmoğə ibakat'an pit'un: «Mo hetər sa zombsune? Kot'o şina q'amışakes bakon?» ⁶¹ Ama İsusen şagirdxoy İz pit'oğə görə t'ot'opsuna avaney. Şot'in pine: «Bezi əyitmux vëx lafest'a? ⁶² P'oy Amdari Ğare İz süft'in baki gala eşesuna ak'aynan, k'ənan bon? ⁶³ Yəşəyinqe tadalo Urufe, amdar memiya acize. Bezi vëx pi əyitmoğost'a yəşəyinqest'ala Urufe bu. ⁶⁴ Ama ef arane nu vë bakalxoval bune». (İsusen vë nu bakalxoy saal Şot'o xəyanətbala amdari şu baksuna süft'inəxun avaney.) ⁶⁵ İsusen saal pine: «Kot'o görəz vëx pi ki, əgər Bavan sunt'u Zaç nu bayin, şo Bezi t'öğöl eyes tene bakon».

⁶⁶ Kot'oxun oşa şagirdxoy gelo İsusə boseri ene Şot'ay baç'anəxun tet'un taşi. ⁶⁷ T'e vədə İsusen İz p'as's'e şagirdaxun xavare haq'i: «Bərkə vənəl Za bosı taysunnan çuresa?» ⁶⁸ Simon P'et'eren İsusə coğabe tadi: «Ay Q'onçux, yan q'erəz şı t'öğölyan tağon? Həmişəluğ yəşəyinqest'ala əyitmux Vast'ane. ⁶⁹ Yanal vëyan hamal avayan ki, Buxaçuğoy İvel Bakalo † Hunnu». ‡

⁷⁰ İsusen şot'oğə pine: «Vëx - me p'as's'e şagirdal Zu tez c'ək'p'e ki? Ama p'urumal vëxun soğə iblise!» ⁷¹ İsusen me əyitmoğə Simon İsk'ariot'i ğar İuday baradane pi, şot'aynak' ki, şo p'as's'e şagirdaxun soğə baalkayin, İsusə xəyanətbaley.

7

İsusi viçimoğoy İçu nu vë baksun

¹ Kot'oxun oşa İsus Galileyinane taraney. İudeyina isə tene taysay, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalat'oğon Şot'o bespseynak' yaqt'un qəvesay.

* **6:45** 6:45 İsa. 54:13 † **6:69** 6:69 Buxaçuğoy İvel Bakalo - Xrist'os, Dirist' bakala Buxaçuğoy Ğar. ‡ **6:69** 6:69 Mat'. 16:16; Mrk'. 8:29; Luk'. 9:20

² İudeyxoy Pace axsibay İşalayınşebaksay. * ³ İz viçimoğon İsus pit'un: «Memiin c'eri İudeyina taki ki, Vi şagirdxonal Vi biq'ala əşurxo ak'eq'at'un. ⁴ Axiri İçu çalxest'una çalıxakala amdaren hik'k'ala c'əp'k'in tene bon. Hun mot'oğə bsanusa - taki, Va dünyənə çalxest'a». ⁵ Şot'ay viçimuxal İçu və teney.

⁶ T'e vədə İsusen şot'oğə pine: «Bezi vaxt' hələ p'ap'itene, vəynak' isə hər vaxt' uyğune. ⁷ Dünyənən vəx nifrətbəs tene bakon, ama Za nifrətebsa, şot'aynak' ki, Zu şot'ay əməlxoy şər baksunaz çoyel c'evk'sa. ⁸ Vən takinan axsibaya, Zu isə Bezi vaxt' hari nu p'ap'suna görə me axsibaya tez tağal». ⁹ İsusen me əyitmoğə pi Galileyinane çurpi.

¹⁰ Ama İz viçimux axsibaya taşit'uxun oşa İçal c'əp'k'in, İçu amdarxo ak'est'inut taneşi axsibaya. ¹¹ İudeyxoy kalat'oğon axsibaya İsus qəvt'unsay. Şot'oğon "me amdar maya?" pi xavart'un haq'say. ¹² Camaati arane Şot'ay barada gele exlətxone taysay. Bəzit'oğon "şaat' amdare", t'e sunt'oğon isə "təə, camaatane feret'st'a" next'uniy. ¹³ Ama iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun şuk'k'alən Şot'ay barada qay tene exlətpsəy.

İsusi Pace axsibayi vədine xrama zombsun

¹⁴ Axsibayi qıyo c'ovakit'uxun oşa İsus xrama başi zombsane burqi. ¹⁵ İudeyxoy kalat'oğon məət't'əl mandı pit'un: «Me Amdaren maşk'al k'altenepə, hetərə baxsa ki, savadlune?» ¹⁶ İsusenal şot'oğə coğabe tadi: «Bezi zombsun Zaxun tene, Za Yaq'abit'uxune. ¹⁷ Şiin Şot'ay çureğalt'u bex p'ap'epsun çuresasa, şot'in Bezi zombsuni Buxaçuğoxun baksuna yoxsa Zu Zaxun upsuna avabakale. ¹⁸ İçuxun exlətp'alt'in içeynak'e tərif qəvesa, ama İçu Yaq'abit'aynak' tərif qəveğala Amdar serine, Şot'ost'a əfçi butene. ¹⁹ Moiseyen vəx k'anune tadi, ketər tene? Ama ef saycət'in me k'anuna tene əməlbsa! Tenesa Za het'aynak'nan bespsun çuresa?»

²⁰ Camaaten coğabe tadi: «Hun k'ən əyite? Şina Va bespsun çuresa?» ²¹ İsusen şot'oğə pine: «Zu tək sa möcüzəz bi, vən bito mot'o məət't'ələn mandı. ²² Moiseyen vəynak' sünnətbsuni k'anunane laxi (düze, me ədət Moiseyaxun təə, ef bavoğoxun-kalboğoxune eysa), vənəl ef ğarmoğə lap Şamat' ğineyal baft'ayin sünnətnanbsa. † ²³ Şamat' ğine Moiseyi k'anun maq'an pozmişaki pi ğarmoğə sünnətnanbsa, ama Şamat' ğine amdari dirist' bədənə q'olaybsuna görə Bezi loxol ef əcuğone biq'sa? ‡ ²⁴ Piin ak'alt'u ma divanbanan, düz divanbanan».

İsus Xrist'ose ki?

²⁵ T'e vədə yerusalimluğoy bəzit'oğon pit'un: «Me amdara tet'un qəvesay ki bespseynak'? ²⁶ Bəğanan, mot'in qay exlətebsa, ama İçu sa əyit tet'un nexə. Bərkə kalat'oğon Şot'ay həgigiyal Xrist'os baksunat'un avabake? ²⁷ Ama me amdari mayin baksuna avayan, Xrist'os eğat'an isə Şot'ay mayin baksuna şuk'k'alən tene avabakal».

²⁸ Şot'aynak'al İsusen xrama zombat'an ost'aar pine: «Həgigiyal Za çalnanxsa? Bezi mayin eysunal avanan? Ama Zu Zaxun tez hare, Za Seri Bakalt'ine yaq'abe. Vən Şot'o tenan çalxsa, ²⁹ Zu isə Şot'o çalezxsa, şot'aynak' ki, Şot'ay t'öğxunez hare, Şot'ine Za yaq'abe».

³⁰ Me əyitmoğə görə İsus biq'sunt'un çureşi, ama şuk'k'al Şot'o tene laft'i, şot'aynak' ki, İz vaxt' hələ tene p'ap'ey. ³¹ Ama camaati gelo Şot'o vəney. Şot'oğon next'uniy: «Xrist'os eğat'an me amdaren ak'est'it'uxun gele möcüzəlü nişanxo ak'est'ale ki?»

* **7:2** 7:2 əbraniğoy axsibay. Amdarxo bare vədine içoğoynak' q'oruğxo ga düzbi t'iyat'un manst'ay. Lev. 23:34; K'an. 16:13 † **7:22** 7:22 Burq. 17:10; Lev. 12:3 ‡ **7:23** 7:23 İoan. 5:9

³² Fariseyxon camaati İsusı barada k'ə upsuna it'unbaksay. Şot'o görəl samci bəyinşxon q'a fariseyxon Şot'o biq'seynak' xrame q'aroolçiğot'un yaq'abi. ³³ İsusen pine: «Samal vaxt' Zu vəxun bakoz, oşa isə Za Yaq'abit'ay t'öğöl tağoz. ³⁴ Vən Za qəveşi tenan bəğəbal, Zu bakala galal eyes tenan bakal». ³⁵ T'e vədə iudeyxon içoğoy arane pit'un: «Me Amdar maya tağale ki, Şot'o teyan bəğəbal? Grek'xoy arane bakala iudeyxo taşi zombale? ³⁶ "Vən Za qəveşi tenan bəğəbal, Bezi bakala galal vən eyes tenan bakon" əyiten k'ə upsune çuresa?»

³⁷ Axsibayi axırncı, ən vacib ğine İsusen hayzeri ost'aar pine: «Şu xenezane, Bezi t'öğöl hari üğəq'an. § ³⁸ İvel Şamurxon uk'ala k'inək', Za vë bakala amdari boş'tan yəşəyinşest'ala xene oqurxo barale». * ³⁹ Mot'o İçu vë bakalxoy oşa haq'ala Urufi baradane nexey. Uruf isə hələ tene tadeşey, şot'aynak' ki, İsus hələ tene əqesey, İz s'iyal tene alabakey.

⁴⁰ Camaati aranexun sa hemaran me əyitmoğoy ibaki "mo, həgigiyal, beş yaq'bəği xavareçale" pit'un. † ⁴¹ Sa hemaran "Mo Xrist'ose" pit'un, ama bəzit'oğon next'unıy: «K'ə? Xrist'os Galileyinaxune eysa? ⁴² İvel Şame boş tene şameşe ki, Xrist'os Davidi nəsiləxun, şot'ay yəşəyinşi Bet'lexem ayizexun eğale?» ‡

⁴³ Metərluğen, İsusı barada camaati arane cöy-cöy fikirxone buy. ⁴⁴ Bəzit'oğon Şot'o biq'sunt'un çuresi, ama şuk'k'al Şot'o laftenedi.

İudeyxoy kalat'oğoy nu vë baksun

⁴⁵ Mot'oxun oşa xrame q'aroolçiyox samci bəyinşxoy q'a fariseyxoy t'öğölt'un qaybaki. Şot'oğonal q'aroolçiğoxun "şot'o het'aynak' tenan eçeri?" pi xavart'un haq'i. ⁴⁶ Q'aroolçiğon coğabt'un tadi: «Həysət'inəl şirik' sal sa amdaren metər tene əyitp'ey». ⁴⁷ Fariseyxon şot'oğoy pit'un: «Şot'in vəxal feret'edi? ⁴⁸ Bəyn kalat'oğoxun soğoy nəəl sa farisey Şot'o vənəbaki? ⁴⁹ Ama k'anuna nu avabakala vəxlarik' savadsuzxoy loxol Buxaçuğoy ləənəte hare!»

⁵⁰ İçoğoy aranexun sunt'in, mot'oxun bəş İsusı t'öğöl hari Nik'odimen § isə şot'oğoy pine: ⁵¹ «Beşi k'anuna görə, sa amdara ümüxlaxinut, şot'ay k'ə bsuna avabakinut divanbsun düzgünə ki?» ⁵² Şot'oğon Nik'odima pit'un: «Bərkə hunal Galileyinaxunnu? Şamurxo k'alk'ayin, ank'on ki, xavareçal Galileyinaxun tene eğal».

(Ən damna kiinsamurxost'a İoan. 7:53-8:11 tene bu.)

⁵³ Mot'oxun oşa hər soğoy iz k'oyane taşi.

8

İsus saal əxlagsuzluğu loxol biq'əsi çuux

¹ İsus isə Zeytun buruğone taşi. ² Savaxt'an üşenen Şo p'urum xramane hari. Bütüm camaat Şot'ay t'öğölə gireşi, Şot'inal arşi zombsane burqi.

³ Me vədine k'anun zombalxon q'a fariseyxon əxlagsuzluğu loxol biq'əsi sa çuğot'un t'et'iya eçeri. Şot'o biyex c'evk'i ⁴ İsusı pit'un: «Məlim, me çuux əxlagsuzluğbat'ane biq'ése. ⁵ Moiseyen iz k'anuni boş yax əmirbene ki, metərt'oğoy jəlayinşen. P'oy hun k'ən nex?» *

⁶ Mot'o İsusı sinəyinşbseynak't'un nexey, Şot'o taxsırkər c'evkseynak' sa məənət'un qəvesay. Ama İsusen k'os'baki k'əşinen oçali loxol şampsane burqi. ⁷ Şot'oxun saal xavar haq'at'an tikbaki şot'oğoy pine: «Ef boş şu günaxsuzesa, barta me çuğoy samciq'an jə bosı». ⁸ Oşa p'urum k'os'baki oçali loxol şamsane burqi.

§ 7:37 7:37 Lev. 23:36 * 7:38 7:38 Məs. 18:4; İsa. 58:11; Yez. 47:1; Zək. 14:8 † 7:40 7:40 K'an. 18:15-18

‡ 7:42 7:42 2 Şam. 7:12; Mik'. 5:2 § 7:50 7:50 İoan. 3:1-2 * 8:5 8:5 Lev. 20:10; K'an. 22:22-24

⁹ Me əyitmoğoxun oşa, ağsaq'q'alxoxun burqı soğo-soğo t'et'iin əxilt'unbaki. İsus təkə mandi, çuux isə hələ t'et'iyaney. ¹⁰ İsusen tikbaki şot'o pine: «Ay çuux, morox hort'un baki? P'oy şuk'k'alən vaynak' q'ərar tene c'evk'i?» ¹¹ Çuğon "şuk'k'alən, bezi ağa" pine. T'e vədə İsusen pine: «Zuval va tez taxsirkərbsa. Taki, eneyal günax ma ba».

İsus dünyəni işiğə

¹² İsusen saal camaataxun əyitk'at'an pine: «Zu - dünyəni işiğzu. Bezi bač'anexun eğalo sal sa vədə bayinq'luğa tene tarak'al, şot'ost'a yəşəyinşest'ala işiğ bakale». †

¹³ Fariseyxon isə Şot'o pit'un: «Vi barada Hunen şahidluğbi baksa, şot'o görəl vi şahidluğ ext'ibərli tene». ‡ ¹⁴ İsusen şot'oğə coğabe tadi: «Bezi barada Zu şahidluğbiyal bakayiz, Bezi şahidluğ ext'ibərlune, şot'aynak' ki, Zu Bezi mayin hari maya taysuna avazu. Vən isə Bezi mayin hari maya taysuna tenan ava. ¹⁵ Vən amdarxoy q'aydoğonnan divanbsa, Zu isə şuk'k'ala divantezbsa. ¹⁶ Divanbayizal, Bezi c'evk'ala q'ərar serine, şot'aynak' ki, tək tezu, Za yaq'abi Baval Zaxune. ¹⁷ Ef k'anunal samesene ki, p'ə tani şahidluğ ext'ibərlune. § ¹⁸ Bezi barada şahidluğbalo Zu saal Za yaq'abi Bez Bavane». ¹⁹ T'e vədə İsusaxun xavart'un haq'i: «P'oy maya vi bava?» İsusen coğabe tadi: «Vən nə Za, nə Bez Bava tenan çalxsə. Əgər Za çalxinaniy, Bez Baval çalnanxoy».

²⁰ İsusen me əyitmoğə xrama, nəziri q'uti bakala gala zombat'ane pi. Ama şuk'k'alən Şot'o biteneq'i, şot'aynak' ki, Şot'ay vaxt' hələ tene p'ap'ey.

İsusi me dünyənexun nu baksun

²¹ Oşa İsusen şot'oğə p'urum pine: «Zu c'eri tazsa, vən isə Za qəveşi ef günaxi boş biyalnan. Bezi tağala galal vən eyes tenan bakal». ²² T'e vədə iudeyxon pit'un: «Kot'in İçu bəsp'ale ki, "vən Bezi tağala gala eyes tenan bakal" nexə?» ²³ İsusen şot'oğə pine: «Vən oq'a bakala dünyənexunnan, Zu isə ala bakala. Vən me dünyənexunnan, Zu isə me dünyənexun tezu. ²⁴ Kot'o görəz vəx "ef günaxxoy boş biyalnan" pi. Əgər Bezi "Zu Şozu" baksuna tenan və baksasa, ef günaxxoy boş biyalnan».

²⁵ T'e vədə "p'oy hun şunu?" pi İsusaxun xavart'un haq'i. İsusen şot'oğə pine: «T'e belxun Bezi Şu baksuna pezuysa, Şozu. ²⁶ Bezi ef taxsıra çoyel c'evk'i ef barada uk'ala gele əyitmuxzax bu. Ama Za Yaq'abiyo düzinə uk'alone, Zuval Şot'oxun ibakit'oğoz dünyənə exlətəpsa». ²⁷ Şot'oğon İsusen içoğoxun Bavay barada əyitpsuna tet'un q'amışaki.

²⁸ T'e vədə İsusen pine: «Vən Amdari Ğara ala əqevk'at'an * avabakalnan ki, Zu Şozu, Zaxun c'evk'iyal sa şey tezbsa, saycə Bavan Za hetər zombenesa, t'etərəl exlətezbsa. ²⁹ Za Yaq'abiyo Zaxune. Şot'in Za tək tene bare, şot'aynak' ki, Zu həmişə Şot'ay xoşel eğalt'uz bsa». ³⁰ İsusen me əyitmoğə uk'at'an amdarxoy gelo Şot'o vənə baki.

Serinen amdarxo çark'est'un

³¹ İsusen İçu və iudeyxon pine: «Əgər vən Bezi əyiten tağaynan, həgigiyal, Bezi şagirdxonan. ³² T'e vədə vən seri k'ə baksuna avabakalnan, serinenal vəx çark'est'ale».

³³ İudeyxon İsusa coğabt'un tadi: «Yan Avrahami nəsiləxunyan, sal sa vədəl şuk'k'ali k'ul teyan bake. "Vən çark'eğalnan" k'ə upsuna?» † ³⁴ İsusen şot'oğə pine: «Serina, serinaz vəx nex: günax əşp'est'ala amdar iz günaxi k'ule. ³⁵ K'ul ailin boş

† 8:12 8:12 Mat'. 5:14; İoan. 9:5 ‡ 8:13 8:13 İoan. 5:31 § 8:17 8:17 K'an. 17:6; 19:15 * 8:28 8:28 İoan. 3:14 † 8:33 8:33 Mat'. 3:9; Luk'. 3:8

həmişə tene yəşəyinqbsa, ğar isə həmişə ailin boşe. ³⁶ Vəx çark'est'alo Ğaresa, t'e vədə vən həgigiyal çark'eğalnan. ³⁷ Vən Avrahami nəsiləxun baksuna avazu, ama p'urumal Za bespsunnan çuresa şot'o görə ki, Bez əyit vəx p'atənep'sa. ³⁸ Zu Bez Bavay t'öğöl ak'it'oğoz exlətpsa, vən isə ef bavaxun ibakit'oğonan bsa».

³⁹ Şot'oğon İsusə coğabt'un tadi: «Beşi bava Avrahame». İsusen şot'oğon pine: «Avrahami nəsiləxun bakiynaniy, Avrahamallarik' Buxaçuğoy çureğalt'oğonan əməlboy. ⁴⁰ Vən isə Za - Buxaçuğoxun ibaki serina vəx uk'ala Amdara bespsunnan çuresa. Avrahamen metər əşurxo tene biq'e. ⁴¹ Vən efi bavay biq'i əşurxonan bsa».

Şot'oğon əcuğon biq'i "yan nanaxun bic' baki əylux teyan, beşi sa Bavane bu, Şoval Buxaçuxə" pit'un. ⁴² İsusen şot'oğon pine: «Əgər ef Bava Buxaçux bakiniy, Za çurnanğoy, şot'aynak' ki, Za Buxaçuğone dünyəne yaq'abe, həysəəl memiyazu. Zu Bez ext'iyəren tez hare, Şot'ine Za yaq'abe. ⁴³ Bezi uk'alt'oğon het'aynak' tenan q'amışaksa? Şot'aynak' ki, Bezi əyitmoğon ümüxlaxsun çurtenansa. ⁴⁴ Vən ef bava iblisaxunnan, ef bavay çureğalt'oğoval bsunnan çuresa. Şo burqesunaxun † amdar besp'ale, seri bakala hər şeyal şot'oxun əxile, şot'aynak' ki, şot'ost'a seri uk'ala hik'k'al butene. Əfçi əyitpsuna saat'e başarbsa, şot'aynak' ki, əfçiduğale hamal əfçiduğalxoy kalone. ⁴⁵ Zu isə düzinə exlətpsunə görə vən Za vətənabaksa. ⁴⁶ Vəxun şina subutbes bakon ki, Zu hevaxt'esa sa günax əşez biq'e? P'oy düzinəz əyitesa, het'aynak' Za tenan vəkaksax? ⁴⁷ Buxaçuğoxun bakala amdaren Buxaçuğoy əyitə inebakon. Vən isə tenan ibaksa, şot'aynak' ki, Buxaçuğoxun tenan».

İsusi İzi həmişə baksuni barada əyitpsun

⁴⁸ T'e vədə iudeyxon pit'un: «Hun həgigiyal sa samariyalunu,Ş vast'aal murdar urufe bu». ⁴⁹ İsusen coğabe tadi: «Zast'a murdar uruf tene bu, Zu Bezi Bavaz hörmətbsa, vən isə Za hörmətəxun sananksa. ⁵⁰ Zu Zaynak' s'i tez q'azayinqbsa, Zaynak' s'i q'azayinqşest'alo Divanbalone. ⁵¹ Serina, serinaz vəx nex: «Şiin Bezi əyitə əməlbayin, sal sa vədə bisun tene ak'al».

⁵² İudeyxon şot'o pit'un: «Həysə həgigiyal avayanbaki ki, vast'a murdar urufe bu. Avrahamal p'urene, xavareçalxoval. Ama Hun "şiin Bezi əyitə əməlbayin, sal sa vədə tene biyal" nexnu. ⁵³ Hun beşi bava Avrahamaxunal kalanu? Şoval p'urene, xavareçalxoval. Axiri Hun Va şun hesabsax?» ⁵⁴ İsusen şot'oğon metərə coğab tadi: «Əgər Zuz Zaynak' s'i q'azayinqşesax, Bezi s'i hik'k'ale, ama Zaynak' s'i q'azayinqşest'alo Bezi Bavane. Vən Şot'o "beşi Buxaçux" pinan k'ale. ⁵⁵ Ama Şot'o tenan çalxi. Zu isə Şot'o çalezxsax. Əgər "Şot'o tez çalxsax" pizuy, vəllarik' əfçiduğal bakalzuy. Ama Zu Şot'o çalezxsax, İz əyitəl əməlezbsax. ⁵⁶ Ef bava Avrahamen Bezi eysuna gelene yaq'bəğsay. Bezi eysuna ak'iyal gele müqey».

⁵⁷ T'e vədə iudeyxon şot'o pit'un: «Vi sal əlli yəş tene bu, Avrahamen va hetərə ak'i?» ⁵⁸ İsusen şot'oğon pine: «Serina, serinaz vəx nex: Avraham nanaxun bakalt'uxun bəş Zu Bakalozu». * ⁵⁹ Me əyitmoğon görə İsusə jəlayinqşesaynak' jət'un ext'i, ama İsus amdarxoy piyexun açi xramaxun c'ere.

9

K'aç'i amdari q'olaybaksun

¹ Sa ği İsusen yaq'en tağat'an sa amdare ak'i. T'e amdar nanaxun k'aç'ine bakey. ² İz şagirdxon İsusaxun xavart'un haq'i: «Ravvi, şina günax əşpest'e ki, me amdar

† 8:44 8:44 Burq. 3 § 8:48 8:48 - İudeyina samariyalu upsun təhk'ire hesabbsaxay, şot'aynak' ki, iudeyluğoy samariyaluğoxun ara buteney. * 8:58 8:58 C'ey. 3:14; İoan. 1:1; 8:24,28; Qay. əyit 1:4-6,8

k'aç'ine nanaxun bake: için, yoxsa iz nana-bavan?» ³ İsusen coğabe tadi: «Mo nə me amdari əşp'est'i günaxa görəne bake, nə iz nana-bavay əşp'est'i günaxa görə. Mo Buxaçuğoy əşurxo me amdari yəşəyinşast'a çoyelq'an c'eri pine bake. ⁴ Heq'ədər ki ğenaxune, Za Yaq'abit'ay əşurxo balayan. Samal oşa baying' bakale, t'e vədə şuk'k'alən əşp'es tene bakon. ⁵ Heq'ədər ki Zu dünyənezu, Zu dünyəni işiğzu». *
⁶ Me əyitmoğoy pit'uxun oşa İsusen oq'a çupi, t'e çupuna k'ulaxun gərbi oç'ine düzbi. Oşa t'e oç'ina k'aç'i amdari piyel ladi ⁷ pine: «Taki, Siloam hovuzə vi çoya os'k'a». ("Siloam" - "yaq'abakiyo" upsune.) Şot'inal taşi iz çoya os'ek'i, qaybakat'an isə iz pulmoğon ene aneksay.

⁸ T'e amdari q'onşığon q'a süft'inəxun şot'o sa dilənçi k'inək' çalxalt'oğon next'unuy: «Mo t'e dilənçiluğbala amdər tene ki?» ⁹ Bəzit'oğon "şone" pit'un, t'iyəmit'oğon "təə, ama şot'o oşq'arest'a" pit'un. İçin isə "zu hat'e amdərzu" pine. ¹⁰ Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy hetərə baki ki, vi piyel işiğə hari?» ¹¹ Şot'in coğabe tadi: «İsus uk'ala Amdaren oç'i düzbi bezi piyel lanedi, za "taki Siloam hovuzə vi çoya os'k'a" pine, zuval taşi bez çoya os'k'it'uxun oşa bezi pulmux qəyəsi». ¹² Şot'oxun xavart'un haq'i: «P'oy t'e amdər maya?» Şot'in pine: «Təz əvə».

Fariseyxoy q'olaybaki amdəraxun bala silist'

¹³ Me süft'inəxun k'aç'i baki amdərə fariseyxoy t'öğölt'un eçeri ¹⁴ şot'aynak' ki, İsusen oç'i düzbi şot'ay pula q'olaybi ği Şamat' ğiney. ¹⁵ Fariseyxonal t'e amdəraxun hetərə baki ki, aksan burqı pi xavart'un haq'i. T'e amdərənəl "Şot'in bezi piyel oç'ine laxi, zuval taşi bez çoya os'ezk'i, isə azaksa" pine.

¹⁶ T'e vədə fariseyxoxun bəzit'oğon pit'un: «Me amdər Buxaçuğoxun tene, şot'aynak' ki, Şamat' ğine k'anunxo tene əməlbsə». T'e sunt'oğon isə "günaxkər amdərən metər möcüzəlü nişanxo hetərə ak'est'es bakon?" pit'un. Hametər şot'oğoy arane fikirxo cöyebaki. ¹⁷ Şot'o görə saal k'aç'i amdəraxun xavart'un haq'i: «P'oy hun me amdəri barada k'ən nex? Axırı şot'in vi pulmoğone qəype». K'aç'i amdərənəl "Şo xavareçale" pine.

¹⁸ Ama iudeyxoy kalorox hələl vətət'unuy ki, me amdər k'aç'ine bake, isəəl aneksa. Mot'o görəl q'olaybaki amdəri nana-bava k'alpi ¹⁹ şot'oğoxun xavart'un haq'i: «Mo ef ğare? Vən nexnan ki, ko nanaxun bakat'an k'aç'ine bake. P'oy hetərə baksa ki, həysə aneksa?» ²⁰ Şot'ay nana-bavan pit'un: «Hoo, mo beşi ğare, nanaxun bakat'anal k'aç'ine bake. ²¹ Ama həysə hetərə aksa nəəl iz pulmoğoy şina q'olaybe avateyan. İçuxun xavar haq'anən. Mis'ik' tene, iz barada içinq'an pi».

²² Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexunt'un me əyitmoğoy pi, şot'aynak' ki, iudeyxoy kalorox ene q'ərərə haret'unuy ki, şiin İsusi Xrist'os baksuna q'abulbayin, t'e amdəri tura sinagogaxun bot'alt'un. ²³ Mot'o görət'un t'e amdəri nana-bavan "mis'ik' tene, içuxun xavar haq'anən" pi.

²⁴ İudeyxoy kalat'oğon süft'ə k'aç'i baki amdərə p'əmci kərəm k'alpi şot'o pit'un: «Buxaçuğoy elasp'a ki, düz uk'alnu. Yan me amdəri günaxkər baksuna avayan». ²⁵ Şot'inal coğabe tadi: «T'e amdəri günaxkər baki nu baksuna təz əvə. Sa şeyəz əvə ki, süft'ə k'aç'izuy, əvə həysə azaksa». ²⁶ Şot'oxun xavart'un haq'i: «Şot'in və k'ə bi? Vi pulmoğoy hetərə q'olaybi?» ²⁷ Şot'in coğabe tadi: «Həysəz vəx exlətp'i, əvə tenən ümüxlaxi. Het'aynak'nən mot'o saal ibaksun çuresə? Bərkə vənal Şot'ay şəgird baksunnən çuresə?» ²⁸ Şot'o jəmdi pit'un: «Hunnu şot'ay şəgird, yan isə Moiseyi şəgirdxoyan. ²⁹ Yan avayan ki, Moiseyaxun exlətp'iyə Buxaçuxə, me amdəri isə mayin baksuna təyan əvə».

* 9:5 9:5 Mat'. 5:14; İoan. 8:12

³⁰ T'e amdaren pine: «Məət't'əl mandalane ki, vən Şot'ay mayin eysuna tenan ava, ama Şot'in bezi pulmoğone q'olaybi. ³¹ Ama avayan ki, Buxaçuğon günaxkərxo təə, İçu q'abulbi İz əyiten tağala amdarxone ibaksa. ³² Sal sa vədine şuk'k'alēn tene ibakey ki, şinesa nanaxun k'aç'i baki amdari pulmoğ qayk'ane. ³³ Əgər me Amdar Buxaçuğoxun nu bakiniy, hik'k'al bes tene bakoy».

³⁴ Şot'oğon isə t'e amdari loxol haraypi pit'un: «Belxun-oşel günaxi boşen nanaxun bake! İse yax dərş tadalān baki?» Metər piyal şot'o şəp't'unşi.

Fariseyxoy içoğoy k'aç'iluğa nu aksun

³⁵ İsusen t'e amdara şəp'esuni barada inebaki. Oşa şot'o bəğəbi pine: «Hun Amdari Ğara vėnu?» ³⁶ Şot'in xavare haq'i: «Bezi ağa, şot'ay Şu baksuna za upa, zuval vė bakaz». ³⁷ İsusen şot'o pine: «Şo həysə vi ak'ala, vi İçuxun exlətp'ala Amdare». ³⁸ Şot'inal "ay Q'onçux, vėzu" pi İsusi bəş past'əsi. ³⁹ İsusen pine: «Zu me dünyəne amdarxoy əşurxo çoyel c'evkseynak'ez hari ki, nu ak'alxon ak'eq'at'un, ak'alorox isə k'aç'iq'at'un baki».

⁴⁰ Şot'ay t'öğöl bakala bəzi fariseyxon me əyitmoğ ibaki "bərkə yanal k'aç'iyān?" pi Şot'oxun xavart'un haq'i. ⁴¹ İsusen şot'oğ pine: «Əgər k'aç'i bakiynaniy, ef loxol günax tene bakoy. Ama həysə "ayanksa" upsunen ef günaxxo ef loxole manst'a».

10

Şaat' çoban

¹ «Serina, serinaz vėx nex: eğeli ağıla iz çomoxun təə, çərvəndəxun cupi bağalo oğri saal fūq'k'ale. ² Ama çomoxun bağalo eğelxoy çobane. ³ Q'aroolçinen çomo şot'aynak'e qayk'on, eğelxonal şot'ay səsəne ümüxlaxon. Şot'inal iz eğelxo s'iyen k'alpi şot'oğ qavunane c'evk'on. ⁴ İz eğelxo bitova qavuna c'evk'it'uxun oşa iç bəş, eğelxoval şot'ay baç'anexune tağon, şot'aynak' ki, şot'ay səsə çalt'unxsa. ⁵ Ama q'erəz amdari baç'anexun tet'un tağon, şot'oxun t'it'unt'on, şot'aynak' ki, q'erəz amdari səsə tet'un çalxsa».

⁶ İsusen me məsəlinə exlətebi, ama şot'oğon İsusi exləti məninə tet'un q'amışaki. ⁷ Şot'aynak'al İsusen şot'oğ p'urum pine: «Serina, serinaz vėx nex: Zu - eğelxoynak' çomozu. ⁸ Zaxun bəş hariyoxox bito oğriyox q'a fūq'k'alxone, ama eğelxon şot'oğ tet'un ümüxlaxi. ⁹ Zu - çomozu, şu me çomoxun bağayin, çark'eğale. Şo başi-c'eğale, içeynak' ot't'ağ bəğəbale. ¹⁰ Oğri saycə başq'seynak', bespseynak' saal şarbseynak'e eysa, Zu isə şot'oğ yəşəyiş, əsil yəşəyiş tast'eynak'ez hare.

¹¹ Zu - şaat' çobanzu, şaat' çobanen eğelxoynak' iz elmoğoval q'urbane tadon. ¹² Tənginen əyiteşi çoban isə eğelxoy q'onçux tene, şot'aynak'al ule eysuna ak'at'an şot'oğ bosi t'inet'on. Ulenal şot'oğ həfədon, şot'oğ şarpi şinek'on. ¹³ Şo tənginen əyiteşine, şot'aynak'al eğelxoynak' ük' tene bok'ospsa. ¹⁴⁻¹⁵ Zu şaat' çobanzu. Hətər ki, Bavan Zane çalxsa, Zu Bavaz çalxsa, hametərəl bezit'oğoz çalxsa, bezit'oğonal Zat'un çalxsa. Zu eğelxoynak' Bezi elmoğ q'urbanez tast'a. * ¹⁶ Bezi me ağılaxun nu bakala q'erəzəl eğelxozax bu, Zu şot'oğoval eçalazu. Şot'oğonal Bezi səsə ibakalt'un, t'e vədə tək sa sürü, tək sa Çoban bakale.

¹⁷ Zu Bezi elmoğ q'urbanez tast'a ki, oşa şot'o qaydi qoş ext'az. Bavanal Za mot'o görəne çuresa. ¹⁸ Bezi elmoğ Zaxun şuk'k'alēn haq'es tene baxon, ama şot'o Zuz tast'a. Şot'o tast'eynak'al, oşa qaydi qoş exst'eynak'al Bezi ext'iyərə bu. Axırı me əmirə Bezi Bavaxunez haq'e».

* **10:14-15** 10:14-15 Mat'. 11:27; Luk'. 10:22

19 Me əyitmoğə görə iudeyxoy arane p'urum fikirxo cöyebaki. 20 Şot'oğoy gelet'in pine: «Me amdarast'a murdar urufe bu, ko gije. Het'aynak'nan kot'o ümüxlaxsa?» 21 T'iyəmit'oğon isə pit'un: «Morox içust'a murdar uruf bakala amdari əyitmux tene. Maya ak'eşe ki, murdar urufen k'aç'i amdari pulmoğə q'olaybane?»

İudeyxoy İsusə nu vëbaksun

22 İjenaney, Yerusalimal İşiği axsibayt'un† c'ovakest'ay. 23 İsus xrame məəlin hərrəmine bakala Solomoni seyvanə taranney. 24 İudeyxoy İsusə hərrəmine gireşi Şot'o pit'un: «Heq'ədər yax şüpin boş əfalnu? Əgər Hun Xrist'osnusa, yax qay upa». 25 İsusen şot'oğə coğabə tadi: «Zu vëx exlətezbi, ama vë tenan. Bezi Bavay s'iyen biq'i əşurxon Bezi barada şahidluğəbsa. 26 Ama vën Za vë tenan, şot'aynak' ki, Bezi q'uziğoxun tenan. 27 Bezi q'uziğon Bezi səsə çalt'unxsa, Zuval şot'oğə çalezxsa, şorox Bezi baç'anexunt'un eysa. 28 Zu şot'oğə həmişəluğ yəşəyinşez tast'a. Şoroxal sal sa vədə tet'un biyal, şuk'k'alən şot'oğə Bezi kiyexun haq'es tene bakal. 29 Şot'oğə Za tadi Bava bitot'uxun üst'üne. Şuk'k'alən şot'oğə Bavay kiyexun haq'es tene bakon. 30 Zu q'a Bava sayan».

31 İudeyxon p'urum jët'un ext'i ki, Şot'o jëlayinşat'un. 32 İsusen şot'oğə pine: «Zu vëx Bavaxun eğala gele saat' əşurxoz ak'est'i. Vën kot'oğoy mat'u görənən Za jëlayinşbsun çuresa?» 33 İudeyxon Şot'o coğabt'un tadi: «Va kot'o görə təə, adi amdar baksunen Va Buxaçux bi Buxaçuğoy əleyinə əyitpsuna görəyan jëlayinşbsa». ‡ 34 İsusen şot'oğə pine: «P'oy ef İvel Şame boş tene şameşe ki, "Buxaçuğon pene: <Vën buxaçuxxonan>"? § 35 Buxaçuğon İzi əyitə avabakest'i amdarxo İçine <buxaçuxxonan> nexə. İvel Şamal avanan ki, pozmişakes tene bakon. 36 İsə vën uk'alnan ki, Zu - Buxaçuğon c'ək'p'i düynəne yaq'abi Amdaren - "Zu Buxaçuğoy Ğarzu" upsunen Buxaçuğoy əleyinəz əyite? 37 Əgər Bavay biq'ala əşurxo tez biq'sasa, Za vë ma bakanan. 38 Ama me əşurxo bizaqsasa, Za vë nuval bakaynan, Bezi biq'ala əşurxo vëbakanan ki, Bava Zast'a, Zuval Bavast'a baksuna avabaki q'amışakes bakanan». 39 İudeyxon p'urum İsusə biq'sunt'un çuresi, ama Şo içoğoy kiyexun c'efedi.

40 İsus p'urum İordan oqe t'e soğə tərəf, İoanen süft'ə k'unuk'bala gala taşi t'et'iyə manedi. * 41 Şot'ay t'öğöl gele amdare eysay. Şot'oğon next'uniy: «İoanen sal sa möcüzəlü nişan nuval ak'est'i bakayin, şot'ay me Amdari barada pi bito əyitmux düzə c'eri». 42 Gele amdarxoval t'et'iyə İsusə vët'un baki.

11

P'uri Lazari bəyinbaksun

1 Bet'anya ayizə yəşəyinşala Lazar s'iyen sa amdar azarəyinşebaki. Şot'ay Mariya saal Mart'a s'iyen p'ə xunçine buy. * 2 Mo hat'e Q'onçuğoy loxol adeğala c'əyin lapi Şot'ay turmoğə iz popen şarpi Mariyaney. Azarəyinşaki Lazar şot'ay viçiney. † 3 Xunçimoğonal "ay Q'onçux, Vi çureğala amdar azarine" pi İsusəynak' xavart'un yaq'abi. 4 İsusen mot'o ibaki pine: «Me azari axır bisun tene, Buxaçuğoy kala s'i çoyel c'eyseynak'e. Şot'ay köməyən Buxaçuğoy Ğaren kala s'i q'azayinşeq'an pine bake».

† 10:22 10:22 İşiği axsibay - Me axsibayast'a iudeyluğon İsusə nanaxun baksunaxun 164 usen bəş Yerusalima baki xrame surluğon murdarlayinşit'uxun oşa, şot'ay tüzədən pak saal İvel baksuna, t'et'iyə p'urum Buxaçuğə q'ulluği burqesunat'un q'eydbsa. ‡ 10:33 10:33 Lev. 24:16 § 10:34 10:34 İvel məğ. 82:6 * 10:40 10:40 İoan. 1:28 * 11:1 11:1 Luk'. 10:38-39 † 11:2 11:2 İoan. 12:3

⁵ İsusen Mart'a, şot'ay xunça saal Lazara çuresay. ⁶ Ama Lazari azari baksuna ibakat'an İz baki gala p'ə ğiyal manedi. ⁷ Oşa isə İz şagirdxo "p'urum İudeyina taĝen" pine. ⁸ İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Ravvi, t'et'iya bakala iudeyxon samal vədə mot'oxun bəş Va jəlayinşbsunt'un çuresay. Hun p'urumal t'et'iya qayenbaksa?» ⁹ İsusen coĝabe tadi: «Ĝine p'as's'e saad tene ki işiĝ? Şu ĝenaxun tarak'ayin, tene lamandon, şot'aynak' ki, me dünyənə işiĝ baksuna görə aneksa. ¹⁰ Ama şu üşe tarak'ayin, lamanedon, şot'aynak' ki, içust'a işiĝ tene bu». ¹¹ İsusen me əyitmoĝoxun oşa şot'oĝo pine: «Beşi dost' Lazar nep'axeşi. Zu şot'o muĝurbseynak'ez taysa». ¹² T'e vədə İz şagirdxon Şot'o pit'un: «Əĝər nep'axeşenesa, q'olaybakale». ¹³ İsusen şot'ay bisuni baradane exlətəpsay, ama şot'oĝon t'etərt'un fikirbsay ki, nep'axesuni baradane nex. ¹⁴ T'e vədə İsusen şot'oĝo qay pine: «Lazar p'urene. ¹⁵ Ama Zu vəx görə müqzu ki, t'et'iya tez bake - metər vən Za lap usum və bakalnan. İsə ekinan şot'ay t'öĝöl taĝen». ¹⁶ "Əkiz" k'aleĝala T'omasen t'e soĝo şagirdxo pine: «Ekinan yanal taşi İsusaxun sagala biyen!»

¹⁷ İsus t'iya hari avanebaki ki, Lazar ene bip' ĝine gərəmzin boşe. ¹⁸ Bet'anyay q'a Yerusalmi arane qos's'e st'adinaxunal † mal yaq'e buy, ¹⁹ şot'aynak'al Mart'a q'a Mariya içoĝoy viçi bisuna görə buldirist'luĝ tast'a gele iudeyxone harey.

²⁰ Mart'a İsusi eysuna ibaki Şot'ay bəşe c'eri, Mariya isə k'oyane çurpi. ²¹ Mart'an İsusa pine: «Ay Q'onçux, əĝər Hun memiya bakinuy, bezi viçi tene biyoy. ²² Ama avazu ki, Hun həysəəl Buxaçuĝoxun k'ə çureĝayin, Şot'in Va tadale». ²³ İsusen şot'o "vi viçi bəyinbakale" pine. ²⁴ Mart'an Şot'o pine: «Avazu ki, bəyinbakale, bəyinbaksuni vədine, axırnci ĝine şoval bəyinbakale». ²⁵ İsusen şot'o pine: «Zu - Yəşəyinşzu, bəyinbaksunal Zaxune. Za və bakalno biyayinal, yəşəyinşale, ²⁶ yəşəyinşi Za və bakaloval sal sa vədə tene biyal. Mot'o vənu?» ²⁷ Mart'an Şot'o coĝabe tadi: «Hoo, ay Q'onçux, vəzu ki, İzi me dünyənə eysuna beş yaq'bəĝala Buxaçuĝoy Ĝar, yəni Xrist'os, Hunnu».

²⁸ Mart'an mot'o pit'uxun oşa taşi iz xunçi Mariya c'əp'k'in k'alpi pine: «Məəlim memiyane, vane k'ale». ²⁹ Mariyan kot'o ibakala k'inək' kap hayzeri İsusi t'öĝöle taşi. ³⁰ İsus hələ ayize tene başey, Şo Mart'a İz bəş c'eri gala çurpeney. ³¹ Mariya ük' tadala, içuxun sagala k'oya bakala iudeyxon şot'ay kap hayzeri qavuna c'eysuna ak'at'an pit'un p'oyla ki, önöpseynak' gərəmzoĝone taysa. Kot'o görəl şot'ay baç'anexun tat'unşi. ³² Mariyan İsusi bakala gala p'ap'i Şot'o anek'i, İz turnoq'a biti pine: «Ay Q'onçux, əĝər Hun memiya bakinuy, bezi viçi tene biyoy».

³³ İsusen Mariyay q'a şot'ay t'öĝöl hari iudeyxoy önöpsuna ak'at'an içü gele pise təsirbi. ³⁴ Şot'in xavare haq'i: «P'urina mayanan laxe?» Şot'o pit'un: «Beşi Aĝa, eki ak'est'en». ³⁵ İsusen önönepi. ³⁶ T'e vədə iudeyxon "bəĝanan şot'o hetəre çuresay!" pit'un. ³⁷ Ama şot'oĝoy bəzit'oĝon pine: «K'aç'i amdari piyel işiĝ eçeri me amdaren sa şey bes tene bakoy ki, me amdar nu p'uriniy?»

³⁸ Hametər İsus dilxor gərəmzoĝone taşi. Gərəmzoĝ sa maĝaraney, Ş iz baĝala gane jomost'al jət'un t'ik'ırdey. ³⁹ İsusen pine: «Jəna ext'anan!» P'urit'ay xunçi Mart'an şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'et'iin yəĝin ki adesa, axırı şot'ay bisun bip' ĝine». ⁴⁰ İsusen pine: «P'oy Zu va tez pey ki, və bakayin, Buxaçuĝoy kalaluĝa ak'alnu?»

⁴¹ Metər luĝen, jəna ext'undi. İsusenal ala bəĝi pine: «Ay Bava, Za ibaksuna görə Va şükürezbsa. ⁴² Avazu ki, Za həmişə inbaksa. Ama mot'o Bezi t'öĝöl çurpi camaateynak'ez nex ki, Za Hun yaq'absuna vəbakat'un». ⁴³ Me əyitmoĝo pit'uxun

† **11:18** 11:18 qos's'e st'adi - 3 k'm. İša § **11:38** 11:38 Maĝara q'ayani boş bakala ams'iluĝ, t'e vaxt' p'uri amdaxo t'iyat'un laxsay.

oşa ost'aar pine: «Lazar, qavuna c'eki!» ⁴⁴ P'uriyal qavunane c'eri. Şot'ay tur-kul parçinen, ço isə dəsməren bəc'ürey. İsusen şot'oğö "me amdara qaypanan taşeq'an" pine.

Fariseyxoy İsusə bespsuni niyət
(*Mat'. 26:1-5; Mrk'. 14:1-2; Luk'. 22:1-2*)

⁴⁵ T'e vədə Mariyay t'öğöl hari iudeyxoy gelet'in İsusen k'ə bsuna ak'i Şot'o vət'un baki. ⁴⁶ Ama şot'oğoxun bəzit'oğon fariseyxoy t'öğöl taşi İsusen bit'oğö şot'oğö exlətt'unbi.

⁴⁷ T'e vədə samci bəyinşxon q'a fariseyxon Kala Şurina girbi pit'un: «Yan k'ə ben? Me amdaren gele möcüzəlü nişanxone ak'est'a. ⁴⁸ Əgər Şot'o bark'ayan, bito Şot'o və bakale. Rimluğonal hari beşi xrama q'a dirist' me azuk'a əfçibalt'un».

⁴⁹ T'et'iya bakalt'oğoxun sunt'in, hat'e useni samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafan şot'oğö pine: «Vən hik'k'al tenan ava. ⁵⁰ Q'amıştenanbaksa ki, vəynak' bütüm me azuk'i k'as'esaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun şaat'e?» ⁵¹⁻⁵² Şot'in me əyitmoğö içuxun tene pi, ama t'e useni samci bəyinşxoy kalo baksunen xavareçalluğebi. Şot'in İsusi saycə me azuk'eynak' təə, me dünyəne səpələyinşəki Buxaçuğoy əyloğö bitova sagala girbseynek' bisunane xavareçalluğbi. ⁵³ Metərluğen, hat'e ğinaxun əyitə sat'unbi ki, İsusə bespat'un.

⁵⁴ İsus ene iudeyxoy arane qay tene taraney. Şo t'et'iin çölə İşa bölginə, Efraim uk'ala şəhərene taşi, İz şagirdxoxun t'et'iya manedi.

⁵⁵ İudeyxoy C'ovaksuni axsibay* İşalayinşebaksay. Gele amdard C'ovaksuni axsibayaxun bəş içoğö pakbseynek' ayizmoğoxun Yerusolimane hari. ⁵⁶ Şot'oğon İsusə qəvt'unsay, xrame məəlnə çurpi sun-sunaxun xavart'un haq'say: «K'ənan fikirbsa? Şo axsibaya tene eğal?» ⁵⁷ Samci bəyinşxon q'a fariseyxon isə "şot'ay ganu avabakalt'in yax xavarq'an tadi" pi əmirt'un tadi ki, Şot'o biq'at'un.

12

Mariyay İsusəynak' eçeri pay
(*Mat'. 26:6-13; Mrk'. 14:3-9*)

¹ C'ovaksuni axsibayaxun* üq ği bəş İsus Bet'anyinane hari. İsusen p'uri ganuxun bəyinbi Lazaral t'et'iyane yəşəyinşbsay. ² T'et'iya İsusi eysuni s'iyal q'onaxluğt'un tadi. Mart'an q'ulluğebşay. Lazaral İsusaxun sagala q'onağxoy aranəney. ³ Mariyan isə sa lit'ra † toyexlu təmiz narde c'əyin ext'i İsusi turmoğoy loxol lapi iz popen şarpsane burqı. C'əyini muç'a aden k'oja haneq'i. ‡

⁴ Ama İsusi şagirdxoxun sunt'in, mat'in ki, oşa Şot'o toydaley, İuda İsk'ariot'en pine: ⁵ «Mot'oxunsa me c'əyinə xibbaç dinara § toydi kəsibxo paybese bakoy». ⁶ Me əyitə kəsibxoy q'ayğina manst'una görə təə, iç oğri baksuna görəne nexey, şot'aynak' ki, içust'a bakala təngin toraya amdardxoy laxalt'uxun sa paya başeq'say. ⁷ T'e vədə İsusen pine: «Me çuğö ma galda, şot'aynak' ki, me c'əyin Za oçalaxbala ğineynak'ey. ⁸ Kəsibxo həmişə ef t'öğölt'un, Zu isə həmişə ef t'öğöl tez bakal».

⁹ Me vədə iudeyxoy gelo isə İsusi Bet'anyina baksuna avabaki ham İsusə görə, hamal Şot'in p'uri ganuxun bəyinbi Lazara ak'seynak' t'et'iyat'un hari. ¹⁰ T'e vədə samci bəyinşxo Lazaral bespsuni q'ərarat'un hari ¹¹ şot'aynak' ki, iudeyxoy gelo Lazara görəne İsusi tərəf c'ovaki Şot'o və baki.

* **11:55** 11:55 C'eys. 12:1-27 * **12:1** 12:1 C'eys. 12:1-27 † **12:3** 12:3 sa lit'ra - 300 gr. samal gele ‡ **12:3** 12:3 Luk'. 7:37-38 § **12:5** 12:5 Sa dinar fəəlin sa ğiluğ maaşa barabarey.

*İsusi Yerusalisa baysun**(Mat'. 21:1-11; Mrk'. 11:1-11; Luk'. 19:28-40)*

¹² Əyc'indəri, axsibaya hari amdarxoy gelo İsusi Yerusalisa eysuna ibaki ¹³ p'almin xode c'ik'urxo ext'i şot'ay bəşe c'eri. Şot'oğon

"Hosanna! *

Q'oncuğoy s'iyen eğalo he bəxt'əvəre!

İsraili padçağeynak' xeyir-bərəkətq'an baki!"

uk'a harayt'unney. †

¹⁴ İsusen sa cəyil elem bəğğəbi iz baç'ane laneşi. Hetər ki, şameşene:

¹⁵ «Ay Sioni xuyər, ‡ ma q'İba!

Bəğa vi padçağ sa cəyil elema laşi enesa». §

¹⁶ İsusi şagirdxon t'e vədə mot'oğoy k'ə upsuna tet'un q'amışaksay. Ama İsusi s'i alabakit'uxun oşa, Şot'ay barada şameşit'oğə saal camaati Şot'ay bəş hetər şameşeneysa, hat'etərəl c'eysuna eyex badi q'amışt'unbaki.

¹⁷ Lazara gərəmzoğoxun k'alpi p'uri ganuxun bəyinbat'an İsusi t'öğöl bakala camaaten hələl me barada exlətebsay. ¹⁸ Amdarxon İsusi me möcüzəlü nişana ak'est'una ibakeney, şot'o görəne Şot'ay bəş c'erey. ¹⁹ Şot'aynak'al fariseyxon sunsuna next'uniy: «Bəğanan, beşi kiyexun hik'k'al tene ayesa. Dirist' dünyə Şot'ay baç'anexune taysa».

İsusi saturbəş İz bisuna avabakest'un

²⁰ Axsibaya Yerusalisa bul k'os'bsa harit'oğoy arane sa hema grek'i muzin əyitk'ala amdare buy. ²¹ Şot'oğon Galileyin Bet'sayda ayizexun bakala Filip'i t'öğöl hari şot'o xoyinšt'unbi: «Ağa, yan İsusə aksunyan çuresa». ²² Filip'en taşi Andreyane pi, Andreyenal Filip'axun sagala taşi İsusat'un xavar tadi.

²³ İsusen coğabe tadi: «Mone, Amdari Ğar əslində Şu baksuni çoyel c'eğala vaxt' harene. ²⁴ Serina, serinaz vəx nex: əgər sa arumi dən oçala biti tene bisasa, tək sa arum k'inək'əl manest'a, ama bisanesa, gele bare tast'a. ²⁵ İz yəşəyinşə çureğalt'in şot'o açesebon, izi me dünyəne bakala yəşəyinşə hik'k'al nu hesabbalt'in isə şot'o həmişəluğ yəşəyinşeynak'e q'orişon. * ²⁶ Şin Za q'ulluğbsun çureğayin, Bezi baç'anexunq'an hari. Zu maya bakayiz, Za q'ulluğbaloval t'et'iya bakale. Şin Za q'ulluğbayin, Bavanal şot'o hörmətbale.

²⁷ Həysə Bezi ük' narahate. K'ə uk'az? "Ay Bava, Za me dəyğinəxun çark'est'a" uk'az? Ama Zu dünyəne me dəyğın koruğaxun c'ovakseynak'ez hare! ²⁸ Ay Bava, Vi s'iya alaba!» Göynuxunal sa səse hari: «Alazbi, saal alaboz».

²⁹ T'et'iya çurpi camaati bəzit'oğon mot'o ibaki "göyene gürupi", t'e sunt'oğon isə "Şot'oxun sa angelene əyitp'i" pit'un. ³⁰ İsusen pine: «Me səs Zaynak' tene, vəynak'e. ³¹ Həysə isə me dünyə divanəbaksa, me günaxbala dünyəni kalaluğbalal † qavuna boşəgale. ³² Za isə oçalaxun ala əqevk'at'an, bütüm amdarxo Zaç zap'k'oz».

³³ İsusen me əyitə upsunen İz mani cürə bisunane ibakest'i. ³⁴ Camaaten Şot'o coğabe tadi: «İvel Şamurxoxun ibakeyan ki, Xrist'os həmişəluğ mandale. P'oy Hun het'aynak'en "Amdari Ğar ala əqeğalane" nex? Amdari Ğar şuva?» ‡

³⁵ T'e vədə İsusen şot'oğə pine: «İşiğ samal vədə ef arane bakale. İşiğ bakala vədine tarapanan ki, vəx bayinq'luğen maq'an biq'i. Şot'aynak' ki, bayinq'luğa

* **12:13** 12:13 Hosanna - əbrani muzin «Buxaçuğə alxışq'an baki» upsune. † **12:13** 12:13 İvel məğ. 118:25-26

‡ **12:15** 12:15 Sioni xuyər - "Sion" Yerusalisa tadeşi q'erəz s'iyurxoxun soğone. "Xuyər" isə memiya "amdarxo" upsune. § **12:15** 12:15 Zək. 9:9 * **12:25** 12:25 Mat'. 10:39; 16:25; Mrk'. 8:35; Luk'. 9:24; 17:33 † **12:31**

12:31 me günaxbala dünyəni kalaluğbalal - yəni şeytan. ‡ **12:34** 12:34 İvel məğ. 110:4; İsa. 9:7; Yez. 37:25; Dan. 7:14

tarak'alt'in maya taysuna tene avabaksa. ³⁶ İşiğ bakala vədine İşiğa vëbakanan ki, İşiği əylux bakanan». İsusen me əyitmoğoy pit'uxun oşa taneşi, şot'oğoy piyexunal aneçi.

İudeyxoy inadkərluğ

³⁷ Ama İsusen camaati bəş meq'ədər möcüzəlü nişanxo ak'est'it'uxun oşal amdarxo Şot'o vë teney. ³⁸ Morox kot'o görəne baki ki, İsayə xavareçali me əyitmux bex p'ap'ane:

«Ay Q'onçux, beşi xavara şuva vëbaki, Q'onçuğoy zor şineynak'e qayesi?» §

³⁹ İsayan pi k'inək', şorox şot'o görə vë tet'un baksay ki:

⁴⁰ "Buxaçuğon şot'oğoy pulmoğoy k'aç'inebi,

İçoğoy haq'ıla kütebi ki,

İçoğoy pulmoğon maq'an ak'i,

İçoğoy haq'ilen maq'an bot'i

Saal Zaç maq'at'un fıırıpi ki,

Zu şot'oğoy q'olaybaz». *

⁴¹ İsayan İsusi kalaluğa aksuna görəne me əyitmoğoy Şot'ay barada pey.

⁴² Əslində isə kalat'oğoy gelo İsusə vənəy, ama fariseyxon içoğoy sinagogaxun maq'at'un şəp'esi pi mot'o qay tet'un avabakeş'ay. ⁴³ Buxaçuğoxun eğala tərifəxunsa amdarxoxun eğala tərifət'un c'ək'p'i.

⁴⁴ İsusen ost'aar pine: «Zə vë bakalo saycə Zə təə, Zə Yaq'abit'uval vëne. ⁴⁵ Zə ak'alt'in Zə Yaq'abit'uval aneksa. ⁴⁶ Zə işiğzu. Me dünyənəyal harezu ki, Zə vë bakalo bayınq'luğa maq'an mandı. ⁴⁷ Bezi əyitə ibaki şot'o nu əməlbalt'u isə Zə tez divanbal, şot'aynak' ki, dünyənə divanbseynak' təə, dünyənə çark'est'eynak'ez hare. ⁴⁸ Zə t'öoxbi Bezi əyitmoğoy nu q'abulbalt'ay divanbal ene bune: Bezi uk'ala əyiten axırncı gine şot'aynak' q'ərar c'evk'ale. ⁴⁹ Şot'aynak' ki, Zə Zaxun tez əyitp'i, Zə yaq'abi Bavane Bezi k'ə upsuni saal hetər exlətpsuni barada Zə əmir tadi. ⁵⁰ Zə avazu ki, Şot'ay çureğalt'oğon həmişəluğ yəşəyınşə tast'a. Metərлуğen, Bavan za mani əyitmoğoy upsuna əmirbenesa şot'oğoy əyite».

13

İsusi İz şagirdxoy turmoğoy os'ksun

¹ C'ovaksuni axsıbay* İşalayınşəbaksay. İsusen me dünyənəxun cöybaki İz Bavay t'öğöl qaybaksuni vaxt' hari p'ap'suna avaney. Şot'in me dünyənə İçu aid bakalt'oğoy həmişə çuresene, axıra şirik'əl çuresi.

² Biyəsin şum ukala vədənəy. İblisenal ene İsusə toyst'uni fikirə Simon İsk'ariot'i ğar İuday beyne badeney. ³ İsusen Bavan hər şeyə İz kiyel tast'una, İzi Buxaçuğoxun eysuna, qaybakiyal Buxaçuğoy t'öğöl taysuna avaney. ⁴ Şot'in İz ganuxun hayzeri xələtə c'eq'i sa dəsmər ext'i İz biyex ğaçepi. ⁵ Mot'oxun oşa ləənə xe bapı şagirdxoy turmoğoy os'k'i, İz biyex ğaçp'i dəsməren şarpsane burqi. ⁶ İsus Simon P'et'era İşalayınşəkat'an şot'in İsusə pine: «Ay Q'onçux, bezi turmoğoy Hun os'k'alnu?» ⁷ İsusen şot'o coğab tadi pine: «Bezi k'ə bsuna hun həysə təə, oşa q'amışakalnu». ⁸ P'et'eren şot'o pine: «Sal sa vədine! Hun bezi turmoğoy ten os'k'all!» İsusen şot'o coğabə tadi: «Əğər nu os'k'ayız, Bezi əsil şagird bakes ten bakon». ⁹ T'e vədə Simon

§ 12:38 12:38 İsa. 53:1 * 12:40 12:40 İsa. 6:10; Mat'. 13:14-15; Mrk'. 4:12; Ap'ost'. 28:26-27 * 13:1 13:1 C'ey. 12:1-27

P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, t'e vədə saycə bezi turmoğə təə, kulmoğə q'a bulal os'k'a». ¹⁰ İsusen şot'o pine: «Os'k'alpi amdareynak' saycə turmoğə os'ksun bəse, şot'aynak' ki, şo bul-oş təmize. Vənal təmiznan, ama bütüm təə». ¹¹ Şot'in İçu şiin toydalesa avaney, kot'o görəl "bütüm təmiz tenan" pine.

¹² İsusen şot'oğoy turmoğə os'k'it'uxun oşa İz xələtə lapi p'urum İz gala arşi şot'oğə pine: «Zu vəynak' k'əz bisa q'amişnanbaki? ¹³ Vən Za "Məəlim" saal "Q'onçux" pinan k'ale. Düznan nexə, şot'aynak' ki, Zu hat'e Şozu. ¹⁴ İsə ki, Zu Q'onçux saal Məəlim baksunen ef turmoğoz os'k'i, vənal sun-sunay turmoğə os'k'alan. ¹⁵ Vəx ak'esezdi ki, Zu vəynak' bit'u vənal sun-sunaynak' banan. ¹⁶ Serina, serinaz vəx nex: k'ul iz ağaxun, elçiyal içü yaq'abit'uxun kala tene. ¹⁷ İsə ki me əyitmoğə avanan, vən hametər bsunen bəxt'əvər bakalnan. ¹⁸ Ef bitot'ay barada tez nex. Zu Bezi c'ək'p'it'oğə çalezxa. Ama barta "Zaxun sagala şum ukalo Bez düşməne baki" † uk'ala İvel Şam bex p'ap'eq'an. ¹⁹ Həysə me əyitmux bex p'ap'alt'uxun bəş vəx mot'oğə nexzu ki, bex p'ap'at'an və bakanan: Zu Şozu. ²⁰ Serina, serinaz vəx nex: Zu yaq'abalt'u q'abulbalt'in Zane q'abulbsa, Za q'abulbalt'in isə Za Yaq'abit'une q'abulbsa». ‡

İuday İsusə toyst'un

(*Mat'. 26:20-25; Mrk'. 14:17-21; Luk'. 22:21-33*)

²¹ İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa gele pis baki pine: «Serina, serinaz vəx nex: vəxun sunt'in Za toydale». ²² İz şagirdxon me əyitmoğə şi barada upsuna nu avabaksuna görə çəşmişəki sun-sunay loxolt'un bəği. ²³ İz şagirdxoxun soğə - İsusə çureğala şagird Şot'o lap işaney. ²⁴ Simon P'et'eren t'e şagirdi loxol himebi ki, şi barada upsuna Şot'oxun xavar haq'ane. ²⁵ T'e şagirdenal fıripi İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, şo şuva?» ²⁶ İsusen coğabe tadi: «Me şume loq'mina torpi şu tadozsa, şone». Loq'mina torpi Simon İsk'ariot'i ğar İudane tadi. ²⁷ İudan loq'mina ext'ala k'inək' Şeytan şot'ay boşe başi. İsusen şot'o "k'ə balnusa, usum ba!" pine. ²⁸ İsusen mot'o het'aynak' şot'o upsuna sulfin bel bakalt'oğoy şuk'k'alən tene q'amişaki. ²⁹ Təngin toray İudast'a baksuna görə bəzit'oğon fikirt'unbi ki, İsusen şot'o "axsibaya yaynak' lazım bakala şeyurxo haq'a" nəəl "kəsibxo sa şey tada" nexə. ³⁰ İudan loq'mina ext'it'uxun oşa kap qavunane c'eri. Üşeney.

Sun-suna çurekinan

³¹ İuda c'erit'uxun oşa İsusen pine: «Həysə Amdari Ğare s'i alanebaki, Buxaçuğoy s'iyal Şot'oxune alabaki. ³² İsə ki, Buxaçuğoy s'i Şot'oxune alabaki, Buxaçuğonal Şot'o İçust'a alabale, usumluğən alabale. ³³ Ay Bezi əylux! Samal vədəl vəxun bakoz. Vən Za qəveğalnan, ama Zu iudeyxo "Bezi tağala gala vən eyes tenan bakon" pi k'inək' həysə vəxal mot'o nexzu. § ³⁴ Vəx təzə sa əmirez tast'a: sun-suna çurekinan, Zu vəx çuresi k'inək' vənal sun-suna çurekinan. * ³⁵ Əğər efi sun-suna çuresun bakayin, t'e vədə bütüm amdaxon avabakalt'un ki, vən Bezi şagirdxonan».

P'et'eri İçuxun danmişaksuna İsusə saturbəş upsun

(*Mat'. 26:31-35; Mrk'. 14:27-31; Luk'. 22:31-34*)

³⁶ Simon P'et'eren İsusaxun xavare haq'i: «Ay Q'onçux, mayan taysa?» İsusen coğabe tadi: «Zu tağala gala həysə hun Bezi baç'anexun eyes ten bakon, ama oşa eğalnu». ³⁷ P'et'eren Şot'o pine: «Ay Q'onçux, həysə het'aynak' Vi baç'anexun

† **13:18** 13:18 İvel məğ. 41:9 ‡ **13:20** 13:20 Mat'. 10:40; Mrk'. 9:37; Luk'. 9:48; 10:16 § **13:33** 13:33 İoan. 7:34 * **13:34** 13:34 İoan. 15:12,17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan. 5

eyes tez bakon? Vaynak' bezi elmoğoz tadon». ³⁸ İsusen şot'o pine: «Zaynak' vi elmoğon tadon? Serina, serinaz va nex: dadalen elk'amin hun Zaxun xib kərəm danmişakalnu».

14

İsus - Buxaçuğoç tağala yaq'e

¹ «Barta ef ük' maq'an narahat baki. Buxaçuğo və bakanan, Zaal və bakanan. ² Bezi Bavay k'oya mandala ga gelene. Əgər nu bakiniy, vəx uzk'oy ki, vəynak' ga həzirbsaz taysa? ³ Taşi vəynak' ga həzirbit'uxun oşa qaybaki vəx Bezi t'öğöl taşoz ki, Zu bakala gala vənal bakanan. ⁴ Bezi tağala gane yaq'a vən çalnaxsa».

⁵ T'omasen İsusə pine: «Ay Q'onçux, Vi maya taysuna teyan ava, yaq'a hetəryan çalxon?» ⁶ İsusen şot'o pine: «Zu - seri, yəşəyinşest'ala yaq'zu. Bavay t'öğöl tağala saycə sa yaq'e bu, şoval Zaxune c'ovaksa. ⁷ Əgər Za çalxinaniy, Bezi Baval çalnaxoy. İse ene vən şot'o çalnaxsa, şot'o aalk'enan».

⁸ Filip'en şot'o pine: «Ay Q'onçux, Bava yax ak'est'a, ko yaynak' bəse». ⁹ İsusen şot'o pine: «Xeylək vaxt'e ki, Zu vəxunzu, hələ Za ten çalxi, Filip'? Za ak'i amdaren Bez Bava ak'ene. P'oy hun hetəren "Bava yax ak'est'a" pes bakon? ¹⁰ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna və tenu ki? Vəx pi əyitmoğoz Zaxun tez nexə, ko Zast'a bakala Bavane İz əşurxo bsa. ¹¹ Zu Bavast'a, Baval Zast'a baksuna vəbakanan, tenesa mot'o Bezi bala əşurxo görəq'a bakayin və bakanan.

¹² Serina, serinaz vəx nex: Za və amdaren Bezi bi əşurxo içinal bale, hələ kot'oxunal kala əşurxo bale, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğöləz taysa. ¹³ Vənal Bezi s'iyen * k'ənesa çureğaynan, şot'o booz ki, Bavay s'i Ğarast'aq'an alabaki. ¹⁴ He vədə Bezi s'iyen Zaxun sa şey çureğalnansa, şot'o booz.

İvel Urufi barada əyit tast'un

¹⁵ Əgər Za çurnansasa, Bezi buyruğxo əməlbəlan. ¹⁶ Zu Bava xoyinşboz, şot'in q'erəz sa Köməybal yaq'abale, şoval vəxun həmişəluğ mandale. ¹⁷ Şo Buxaçuğoy serina çoyel c'evk'ala Urufe. Şot'o dünyənen q'abulbes tene baksə, şot'aynak' ki, şot'o nə ateneksa, nəəl çaltenexsa. Vən isə şot'o çalnaxsa, şot'aynak' ki, şo vəxune, ef boş mandale.

¹⁸ Vəx yetim tez bark'al, ef t'öğöl eğoz. ¹⁹ Samal c'ovakit'uxun oşa dünyənen ene Za atenek'al, ama vən Za ak'alnan. Zu yəşəyinşbsuna görə vənal yəşəyinşalnan. ²⁰ T'e ği avabakalnan ki, Zu Bez Bavast'azu, vən Zast'anan, Zuval vəst'azu. ²¹ Şiin Bezi buyruğxo əmələbsasa, Za çureğalo şone. Bez Bavanal Za çureğalt'u çureğale. Zuval şot'o çureşi Za şot'o ak'est'oz».

²² İsk'ariot' təə, t'e soğoz İudan şot'o pine: «Ay Q'onçux, ko hetəre baksə ki, Hun bütüm dünyənə təə, saycə yaynak' ak'eğalnu?» ²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Şiin Za çuresasa, Bezi əyitə bəğale, Bezi Bavanal şot'o çureğale. Yanal me amdari t'öğöl hari şot'oxun sagala bakalyan. ²⁴ Za nu çureğalt'in Bezi əyiten tene tağal. Ef ibaki zombsun Bezi tene, Za yaq'abi Bavay zombsune.

²⁵ Hələ ki ef t'öğölzu, vəx mot'oğoz pizu. ²⁶ Ama Köməybalen - Bavan Bezi s'iyen yaq'abala İvel Urufen hər şeyə vəx zombale. Zu exlətp'i bütüm əyitmoğoz ef eyex badale. ²⁷ Ef arane serluğ laxiz taysa, Zast'a bakala serluğa vəxəz tast'a. Zu şot'o vəx dünyənen tadala k'inək' tez tast'a. Barta ef ük' maq'an narahat baki, qımabanan.

* **14:13** 14:13 Bezi s'iyen Bez çureğalt'oğoz uyğun

²⁸ Zu vëx "həysə tazsa, oşa p'urum ef t'öğöl eğoz" upsuna inanbaki. Əgər Za çureşinaniy, Bezi Bavay t'öğöl taysuna müqnan bakoy, şot'aynak' ki, Bava Zaxun üst'üne. ²⁹ Mot'oğə saturbëş vëx pizu ki, mo bex p'ap'at'an Za vë bakanan.

³⁰ Ene vëxun gele tez əyitk'al, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbal enesa. Düze, şot'in Bezi loxol kalaluğbes tene bakon, ³¹ ama dünyənen avabakalane ki, Zu Bava çurezsa, Bavanal Za k'ə bürmişenesa, şot'o bsazu. Həysə isə hayzanan memiın tağen.

15

C'ap' saal iz zoğurux

¹ Zu - seri c'ap'zu, Bez Baval t'ulluği q'onçux. ² Zast'a bakala bar nu tadala hər zoğa Bavan k'as'ene. Bar tadala hər zoğa isə budayinşi təmizebsa ki, lap gele barq'an tadi.

³ Vën isə Bezi pi əyiten ene təmiznan.

⁴ Zast'a mandanan, Zuval vëst'a mandoz. Zoğ c'ap'e loxol nu bakayin, için-içuxun bar nu tadala k'inək' vënal Zast'a nu mandaynan, bar tades tenan bakon. ⁵ C'ap' Zuzu, vënal zoğurxonan. Şu Zast'a mandayin, Zuval şot'ost'a mandayiz, şot'in gele bare tadon, şot'aynak' ki, Zasuz hik'k'al bes tenan bakon. ⁶ Zast'a nu mandalo isə, c'ap'axun t'öğx boşesi q'aribaki zoğ k'inək'e. Metər zoğurxo girbi aruğə bot'unst'a boneksa. ⁷ Əgər Zast'a mandaynan, Bezi əyitmuxal vëst'a mandayin, k'ə xoyinşbi çureğaynan, vëx tadeğale. ⁸ Vën gele bar eşt'unen saal Bezi şagird baksunen Bezi Bavay s'i alanebaksa.

⁹ Bavan Za çureşi k'inək' Zuval vëx çurezsi. Bezi çuresunast'a mandanan. ¹⁰ Əgər Bezi buyruğxo əməlbaynan, Bezi çuresunast'a mandalnan, hetər ki, Zu Bavay buyruğxo əməlbi şot'ay çuresunast'a manezst'a.

¹¹ Me əyitmoğə vëx exlətezbi ki, Bezi müqluğ vëst'aq'an baki, ef müqluğal bolq'an baki. ¹² Bezi buyruğ metərə: Zu vëx çureşi k'inək' vënal sun-suna çurekinan. * ¹³ Şuk'k'ali çuresun dost'eynak' iz elmoğə tadala amdari çuresunaxun gele bakes batenekon. ¹⁴ Əgər Zu vëx bürmişit'oğə əməlbaynan, vën Bezi dost'urxonan. ¹⁵ Ene vëx nökerxo tez nex, şot'aynak' ki, nökeren iz ağan k'ə bsuna tene ava. Zu vëx dost'ez nex, şot'aynak' ki, Bezi Bavaxun ibakit'oğə bütümə vëx avabakesezdi. ¹⁶ Vën Za tenan c'ək'p'i, Zuz vëx c'ək'p'i tapşurbi ki, taşi bar tadanən, t'e baral həmişə mandane. Metərluğen, Bezi s'iyen Bavaxun k'ə çureğaynan, şot'in vëx tadale. ¹⁷ Bezi buyruğ mone: sun-suna çurekinan.

Dünyənen şagirdxo nifrətsun

¹⁸ Dünyənen vëx nifrətbayin, ef eyex badanan ki, vëxun bëş Zane nifrətbe. ¹⁹ Əgər me dünyənəxun bakiynaniy, dünyənen izi k'inək' vëx çureğoy. Ama vën dünyənəxun tenan, Zu vëx dünyənəxun c'ək'ezpi, kot'o görə dünyənen vëx nifrətbsa. ²⁰ Zu vëx pi əyitə ef eyex badanan: "K'ul iz ağaxun kala tene". Əgər Za pul tadi işiğ tet'un tadesa, vëxal hat'etər balt'un; Bezi əyitə bəğət'unsa, efıyal əyitə bəğalt'un. † ²¹ Kot'oğə bitova efi Bezi baç'anəxun taysuna görə balt'un, şot'aynak' ki, Za Yaq'abit'u tet'un çalxsə. ²² Zu nu harizuy, şot'oğoxun nu exlətp'izuy, şot'oğoy taxsır tene bakoy, ama həysə günəxkər baksuna görə içoğə təmizə c'evk'es tet'un bakon. ²³ Za nifrətbalt'in Bezi Baval nifrətbsa. ²⁴ Əgər Zaxun başq'a şuk'k'alən nu bes bakala əşurxo şot'oğoy arane nu bizuy, içoğoy günəx tene bakoy. Ama həysə Bezi bit'oğə ak'it'uxun oşal Zaal, Bezi Baval nifrətt'unbsa. ²⁵ Ama mo kot'o görəne baki ki, Moiseyi Şamurxoy boş şameşi "Za nahaq' gala nifrətt'unbi" əyit bex p'ap'ane. ‡

* **15:12** 15:12 İoan. 13:34; 15:17; 1 İoan. 3:23; 2 İoan. 5 † **15:20** 15:20 Mat'. 10:24; Luk'. 6:40; İoan. 13:16
‡ **15:25** 15:25 İvel məğ. 35:19; 69:4

²⁶ Bavaxun eğala serina ak'est'ala Urufen - Zu Bavay t'öğölxun vëynak' yaq'abala Kôməybalen, eğat'an isə Bezi barada şahidluğbale. ²⁷ Vënal mot'o ef piin ak'i şahidluğbalnan, şot'aynak' ki, t'e belxun Zaxun sagalanan.

16

¹ Me əyitmoğə vëx nexzu ki, ef vëluğ nu açane. ² Vëx sinagogxoxun şəp'eğalt'un. Hamal t'etər sa vədə eğale ki, vëx bəsp'alt'in Buxaçuğə q'ulluğbi baksuna fikirbale. ³ Şot'oğon mot'o balt'un, şot'aynak' ki, nə Bava tet'un çalxi, nə Za. ⁴ Ama mot'oğə vëx exlətezbi ki, t'e vaxt' eğat'an Bez pi əyitmoğə ef eyex badanan.

İvel Urufi əşurux

Süft'inəxun mot'oğə vëx tez exlətp'i, şot'aynak' ki, vëxun sagalazuy. ⁵ Həysə isə Za Yaq'abit'ay t'öğöləz taysa, ama vëxun şuk'k'alən Zaxun "mayan taysa?" pi tene xavar haq'sa. ⁶ Şot'aynak' ki, me Bezi pit'oğon vëx dərdəne badi. ⁷ Ama Zu vëx serinaz nex: Bezi taysun ef xeyrinəne. Şot'aynak' ki, nu tağayiz, Kôməybal ef t'öğöl tene eğal, ama tağayiz, Şot'o vëynak' yaq'aboz. ⁸ Şə eğat'an günaxi, düzgünluği saal divani barada fikiri düz nu baksuna avabakest'ale: ⁹ günaxi barada, şot'aynak' ki, Za vëluğ tene bu; ¹⁰ düzgünluği barada, şot'aynak' ki, Zu Bavay t'öğöləz taysa, ene Za tenan ak'al; ¹¹ divani barada, şot'aynak' ki, me dünyəni kalaluğbaleynak' * ene q'ərar tadeşene.

¹² Hələ vëx Bezi uk'ala gele əyitzax bu, ama həysə korox ef haq'ıla tene p'aq'al. ¹³ Serina çoyel c'evk'ala Uruf eğat'an isə Şot'in vëx həgigi seri bakala yaq'en taşale. Axiri hik'k'ala İçuxun tene exlətp'al, ama k'ə ibakenesa şot'o uk'ale saal oşa bakala əşurxo avabakest'ale. ¹⁴ Şot'in Bezi s'iyə alabale, şot'aynak' ki, Zu pi əyitmoğə vëx avabakest'ale. ¹⁵ Bezi Bavay k'ə bunesa, Bezine. Kot'o görəz "Bezi əyitmoğə vëx avabakest'ale" pi.

Şagirdxoy dərdə müqluğa fırlıpsun

¹⁶ Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan».

†

¹⁷ T'e vədə İsusi bəzi şagirdxon sun-suna pit'un: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" saal "şot'aynak' ki, Bavay t'öğöləz taysa" pi me əyitmux k'ə upsuna?» ¹⁸ Şot'oğon içoğoy arane xavart'un haq'say: «"Male mande", "gele tene c'ovakal" k'ə upsuna? Yan mot'o teyan q'amışaksa». ¹⁹ İsusen İçuxun k'ə xavar haq'alt'uniysa avabaki şot'oğə pine: «"Male mande, Za ene tenan ak'al, ama gele tene c'ovakal ki, Za p'urum ak'alnan" pi Bezi əyiti baradanan sun-sunaxun xavar haq'sa? ²⁰ Serina, serinaz vëx nex: vën önöpi zizik'alnan, dünyə isə müq bakale. Vën dərde boş bakalnan, ama ef dərd müqluğa fırik'ale. ²¹ Çuğon əyel eçala vədine q'aç'e zap'e, şot'aynak' ki, iz vədə p'ap'ene. Ama əylə eçerit'uxun oşa dünyəne sa amdər eşt'una görə iz müqəxun zapi q'aç'a eyexun c'evek'sa. ²² Vënal həysə dərđlunan. Ama Zu vëx p'urum ak'oz, t'e vədə vën müqbakalnan, şuk'k'alənal me müqluğa vëxun haq'es tene bakal. ²³ T'e ği Zaxun hik'k'al tenan xavar haq'al. Serina, serinaz vëx nex: Bezi s'iyen † Bavaxun k'ə çureğaynan, Şot'in vëx tadale. ²⁴ Həysət'inəl şirik' Bezi s'iyen hik'k'al tenan çureşə. Çurekinan, tadeğale, ef müqluğal bol bakale.

²⁵ Vëx mot'oğə məsələğonez nexey. Ama t'etər sa vədəne eysa ki, ene vëxun məsələğon tez exlətp'al, Bavay barada vëynak' qay exlətp'oz. ²⁶ T'e ği vën Bavaxun Bezi s'iyen xaişbalnan. Zu Bezi ef gala Şot'oxun sa şey xoyinşbsuna tez nex. ²⁷ Axiri

* **16:11** 16:11 - yəni ki ibliseynak' † **16:16** 16:16 - Bəzi şamurxost'a: ak'alnan. Şot'aynak' ki, Bavay t'öğöləz taysa. ‡ **16:23** 16:23 - Bez çureğalt'oğə uyğun

Bavan İcin vëx çuresa, şot'aynak' ki, vën Za çurnansı, Buxaçuğoy t'öõxun Bezi eysunal vënanbaki. ²⁸ Bavay t'öõxun me dünyənez hari, isəel me dünyənexun c'eri p'urum Bavay t'öğöllez taysa».

²⁹ T'e vədə İz şagirdxon pit'un: «Həysə Hun qayen exlətpsa, sal sa məsələl ten nex. ³⁰ İsə q'amışyanbaksa ki, Hun hər şeyə Vaxun xavar haq'alt'uxun bəşen ava. Kot'o görəl Vi Buxaçuğoxun eysuna vëyan». ³¹ İsusen şot'oğə pine: «Həysə həgigiyal vënan? ³² Mone, Za savsa barti hər soğə iz k'oya şareğala vaxt' enesa, şə ene harene. Ama Zu savsa tezu, şot'aynak' ki, Bava Zaxune. ³³ Vën Zast'a serluğ bəğğəbanan piz mot'oğə vëynak' exlətp'i. Me dünyəne əzyəti boşnan, ama ük'lü bakanan! Zu me dünyəni şərə q'alibez hari».

17

İsusi İçeynak' afırpsun

¹ İsusen exlətp'i çark'it'uxun oşa göynul bəği pine: «Ay Bava, vaxt' hare! Vi Ğare kalaluğa ak'est'a ki, Ğarenal Vi s'iyaq'an alabi. ² Hun Şot'o bitot'ay loxol ext'iyəren tadi ki, Şot'inal Vi tadit'oğə bitova həmişəluğ yəşəyinq tadane. ³ Həmişəluğ yəşəyinqal mone ki, Va - tək bakala seri Buxaçuğə saal Hun yaq'abi İsus Xrist'osa çalxat'un. ⁴ Hun Za tapşurbi əşurxo bex p'ap'espunen oçali çoyel Vi kalaluğa ak'esezdi. ⁵ Ay Bava, Zu Vi t'öğöl baka't'an, hələ dünyə yaranmışakit'uxun bəş Bezi s'i alabakene. Həysə p'urum Bezi s'iya Vi t'öğöl alaba.

İsusi İz şagirdxoynak' afırpsun

⁶ Dünyənexun Hun Za tadi amdarxo Vi şə baksunaz ak'est'i. Şorox Vit'uniy. Hun şot'oğə Zan tadi, şot'oğonal Vi əyitə əməlt'unbi. ⁷ Həysəəl avat'un ki, Za k'ə tadenu bito Vaxune. ⁸ Şot'aynak' ki, Za avabakest'i əyitmoğə şot'oğə avabakesezdi, şot'oğonal q'abult'unbi. Vi t'öğölxun eysuna həgigiyal q'amışt'unbaki, Za Hun yaq'absunal vət'unbaki. ⁹ Zu şot'oğəyoxnak'ez afırine. Dünyəneynak' təə, Za tadit'oğəyoxnak'ez xoyinşbsa, şot'aynak' ki, şorox Vit'un. ¹⁰ Bezi bakala hər şey Vine, Vi bakaloroxal Bezine, şot'oğoxunez Bezi s'iya alabe. ¹¹ Zu me dünyəne gele tez mandal, Zu Vi t'öğöllez qaybaksa. Şorox isə me dünyənət'un manst'a. Ay İvel Bava, şot'oğə Za tadi Vi s'iyə zoren q'orişə ki, Yallarik' saq'at'un baki. ¹² Şot'oğoxun sagala baki vədine şot'oğə Hun Za tadi Vi s'iyə zoren q'orişezbsay. Şot'oğə ezfi. İvel Şam bex p'ap'eq'an pi əfçibaksuna q'ərar tadeşi amdaraxun başq'a, şot'oğoxun şuk'k'al tene açi. *

¹³ Həysəəl Vi t'öğöllez eysa. Heq'ədər ki me dünyənezu, me əyitmoğə nexzu ki, Bezi müqluğ şot'oğost'al bol-bolq'an baki. ¹⁴ Zu şot'oğə Vi əyitə p'ap'esezbi. Dünyənən şot'oğə nifrətəbi, şot'aynak' ki, Zu me dünyənexun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənexun tet'un. ¹⁵ Şot'oğə me dünyənexun exst'una təə, şot'oğə şər bakalt'uxun q'orişbsunaz Vaxun xoyinşbsa. ¹⁶ Zu me dünyənexun nu bakala k'inək' şoroxal me dünyənexun tet'un. ¹⁷ Şot'oğə Vaynak' Vi seri bakala əyiti zoren İvelba. Seri bakalo saycə Vi əyite. ¹⁸ Hun Za me dünyəne yaq'abi k'inək' Zuval şot'oğə me dünyənez yaq'abi. ¹⁹ Za şot'oğəy dərdenəz Va həsrbsa ki, şorox həgigiyal Viq'at'un baki.

İsusi bütüm İçu vət'oğəyoxnak' afırpsun

²⁰ Saycə şot'oğəyoxnak' təə, şot'oğəy əyiten Za vë bakalt'oğəyoxnak'al afırızne ki, ²¹ bütüm saq'at'un baki. Ay Bava, Hun Zast'a, Zuval Vast'a bakala k'inək' şoroxal Yast'a bakeq'an ki, dünyənən Vi Za yaq'absuna vëbakeq'an. ²² Hun Za tadi s'iyə kalaluğa Zuval şot'oğoz tadi ki, Yan sa bakala k'inək' şoroxal saq'at'un baki. ²³ Zu şot'oğost'a,

* 17:12 17:12 İvel məğ. 41:9; İoan. 13:18

Hunal Zast'anu. Barta şoroxal tam saq'at'un baki ki, me dünyənen Vi Za yaq'absuna, Za çureğala k'inək' şot'oğoval çuresuna avabakeq'at'un. ²⁴ Ay Bava, xaişezbsa ki, Hun Za tadi amdarxoval Bezi bakala gala Zaxunq'at'un baki. Barta Hun Za tadi s'iye kalaluğa ak'eq'at'un, şot'aynak' ki, Hun dünyə yaranmişakalt'uxun bəşen Za çureşi. ²⁵ Ay düzgün bakala Bava, me dünyənen Va tene çalxi, Zu isə Va çalezxsa, mot'oğonal Vi Za yaq'absuna avat'unbaki. ²⁶ Vi şu baksuna şot'oğə avabakesezdi, avabakest'unal davamboz ki, Vi za tadi çuresun şot'oğost'a bakala k'inək', Zuval şot'oğost'a bakaz».

18

İsusi biq'esun

(*Mat'. 26:47-56; Mrk'. 14:43-50; Luk'. 22:55-57*)

¹ İsusen afırıpıt'uxun oşa İz şagirdxoxun sagala c'eri Gidron dərəni t'e soğə tərəfe c'ovaki. T'et'iya sa zeytunluğə buy. İsus q'a İz şagirdxo t'iyat'un başi. ² İsusə xəyanətbala İudanal me ganu çalexsay, şot'aynak' ki, İsus q'a İz şagirdxo usum-usum t'et'iya girt'unşay.

³ Mone, İudan Rime q'oşuni əsk'ərxo saal samci bəyinşxon q'a fariseyxon yaq'abi xrame sa hema q'aroolçiğə t'iyane eçeri. Şot'oğoy kiyel çirağ, lopa saal silaxe buy. ⁴ İsusen İz bel eğala hər şeyə avaney. Şo bəş c'eri "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. ⁵ Şot'o coğabt'un tadi: «Nazaret'lu İsusə». İsusen şot'oğə "Zu Şozu" * pine. Şot'o toydi İudal şot'oğoxun sagalaney. ⁶ İsusen "Zu Şozu" uk'at'an şorox qoş baki oçala past'unşi.

⁷ Şot'in p'urum "şunan qəvesa?" pi şot'oğoxun xavare haq'i. Şot'oğonal "nazaret'lu İsusə" pit'un. ⁸ İsusen coğabe tadi: «Vəx pizu ki, Zu Şozu. Əgər Zanan qəvesasa, Bez t'öğöl bakalt'oğə tərbanan taşeq'at'un». ⁹ Mot'o şot'aynak'e pi ki, İzi "Za tadi amdarxoxun şuk'k'ala tez açesp'i" pi əyit bex p'ap'ane. †

¹⁰ Simon P'et'erast'a xançale buy. Şot'o c'evk'i samci bəyinşi nökeri yön ümüğə tumexun bonet'i. T'e nökeri s'i Məlikey. ¹¹ T'e vədə İsusen P'et'era pine: «Xançala iz gala laxa! Bavan tadi koruği kasina üğiz buq'on». ‡

¹² T'e vədə hazartani kalat'in iz əsk'ərxoxun sagala, saal iudeyxoy xrame q'aroolçiğon İsusə biq'i İz kulmoğə gəçt'unpi. ¹³ İsusə süft'ə Xanani t'öğölt'un taşeri. Şo t'e usen samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafay q'ayinbaney. § ¹⁴ Mo hat'e K'ayafaney ki, "bütüm me azuk'i k'as'esunaxunsa sa amdari me azuk'eynak' bisun saat'e" pi iudeyxoy kalat'oğə maslaate tadey. *

Pet'eri İsusaxun samci danmişaksun

(*Mat'. 26:69-70; Mrk'. 14:66-68; Luk'. 22:55-57*)

¹⁵ Simon P'et'er saal q'erəz sa şagird İsusə baç'anexun tat'unşay. T'e şagird samci bəyinşxoy kalat'ay çalxaley, şot'aynak'al İsusaxun sagala şot'ay məəlne banesi. ¹⁶ P'et'er isə qavuna çomoy t'öğöl çurk'alane baki. Samal oşa samci bəyinşxoy kalat'ay çalxal bakala t'e şagird qavunane c'eri. Şot'in çomoy tume çurpi q'ulluğçi xuyərəxun exlətp'i P'et'era bonane badi. ¹⁷ Me arane çomoy tume çurpi q'ulluğçi xuyərən P'et'eraxun xavare haq'i: «Hun t'e amdari şagirdxoxun tenu ki?» Şot'in isə "təə, tezu" pine.

¹⁸ Miney pi nökerxon q'a q'aroolçiğon t'et'iya aruxp'i, iz hərrəmine çurpi gamt'unşay. P'et'eral şot'oğoxun çurpi gamesane burqi.

* **18:5** 18:5 - Həmişə Bakalo. † **18:9** 18:9 17:12 ‡ **18:11** 18:11 Mat'. 26:39; Mrk'. 14:36; Luk'. 22:42

§ **18:13** 18:13 - Xanan içal süft'ə samci bəyinşxoy kaloney. Şot'o gele vədə hələl "samci bəyinşxoy kalo" pit'un k'aley. * **18:14** 18:14 İoan. 11:49-50

*İsus Samci bəyinşxoy kalat'ay bəş
(Mat'. 26:59-66; Mrk'. 14:55-64; Luk'. 22:66-71)*

¹⁹ Samci bəyinşxoy kalat'in isə İsusaxun İz şagirdxoy q'a zombsuni baradane xavar haq'say. ²⁰ İsusen şot'o coğabe tadi: «Zu bitot'ay bəş qayez exlətp'e, bütüm iudeyxo gireğala sinagogxo q'a xramaz həmişə zombe, hik'k'alal c'ap' tez exlətp'e. ²¹ İse het'aynak'en Zaxun me exlətə taşt'a? Za ibaki amdarxoxun xavar haq'a, şot'oğon Bezi pi əyitmoğə avat'un». ²² İsusen me əyitmoğə pit'uxun oşa t'et'iya çurpi q'ulluğçiğoy sunt'in "samci bəyinşxoy kalat'u metəren coğab tast'a?" pi Şot'o sa silləne duği. ²³ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər haq'suzes əyitesa, Bez haq'suz baksuna ak'est'a. Ama düzez əyitesa, Za het'aynak'en duğsa?» ²⁴ T'e vədə Xananen Şot'o hələl İz kul gaç samci bəyinşxoy kalo bakala K'ayafay t'öğölə yaq'abi.

*P'et'eri p'əmcı saal xibimci danmişaksun
(Mat'. 26:71-75; Mrk'. 14:69-72; Luk'. 22:58-62)*

²⁵ Simon P'et'er çurpi gameğat'an şot'oxun p'urum xavart'un haq'i: «Unk'o hunal me amdari şagirdxoxunnu, tene?» Şot'in danmişaki "təə, tezu" pine. ²⁶ Samci bəyinşxoy kalat'ay nökerxoxun soğə P'et'eren duği ümüğə bot'i amdari q'oomey. Hat'e nökeren "va şot'oxun sagala tez ak'ey ki ganu?" pi P'et'eraxun xavare haq'i. ²⁷ P'et'er p'urum izi İsusaxun sagala baksunaxun danmişə baki. Hat'e saadal dadalen lepi.

*İsus Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i bəş
(Mat'. 27:1-2; 11-31; Mrk'. 15:1-20; Luk'. 23:3-5; 13-25)*

²⁸ Savaxt'an üşenen İudeyin kalat'oğon İsusə K'ayafay t'öğoxun Rimen təyinbi kalaluğbal P'ilat'i sarayat'un eçeri. Ama içan saraya tet'un başi şot'aynak' ki, pak manst'unt'un çuresay, tenesa C'ovaksuni axsibayi† ukuna ukes tet'un bakaliy. ²⁹ T'e vədə P'ilat' qavuna, şot'oğoy t'öğöl c'eri pine: «Me amdari taxsır hik'ə?» ³⁰ Şot'oğon P'ilat'a coğabt'un tadi: «Əgər me amdaren pis əş nu biq'i bakiniy, kot'o vi kiyel teyan tadoy!» ³¹ P'ilat'en şot'oğə pine: «Kot'o memiin taşeri ef k'anunen vən divanbanan». İudeyxoy kalat'oğon P'ilat'a pit'un: «Beşi şuk'k'ala bəsp'est'uni ext'iyər butene». ³² Mo şot'o görəne baki ki, İsusi İzi hetər bisuni barada pi əyit bex p'ap'ane. ‡

³³ P'ilat' qaybaki sarayane başi. Şot'in İsusə k'alpi Şot'o pine: «Hun iudeyxoy padçağnu?» ³⁴ İsusen coğabe tadi: «Hun kot'o vaxunen pi, yoxsa Bezi barada va q'erəzt'oğont'un exlətp'i?» ³⁵ P'ilat'en pine: «Zu iudeyzu ki? Vi azuk'en q'a samci bəyinşxone va bezi kiyel tadi. Exlətp'a, k'ən biyo?» ³⁶ İsusen coğabe tadi: «Bezi padçağluğ me dünyənəxun tene. Əgər Bezi padçağluğ me dünyənəxun bakiniy, Bezi q'ulluğçiğon Zu iudeyxoy kalat'oğoy kiyel nu bafst'eynak' davat'unboy. Ama Bezi padçağluğ memiin tene». ³⁷ P'ilat'en Şot'o pine: «Ak'esa, hun padçağnu». İsusen coğabe tadi: «Vi pi k'inək'e, Zu Padçağzu. Zu serin barada şahidluğbseynak'ez nanaxun baki dünyəne hari. Serin tərəf bakala hər sunt'in Za ümüxəlxsa». ³⁸ P'ilat'en Şot'oxun "p'oy seri hik'ə?" pi xavare haq'i.

Mot'o pit'uxun oşa p'urum qavuna, iudeyxoy t'öğöl c'eri şot'oğə pine: «Zu Şot'ost'a sal sa taxsır tez aksa. ³⁹ Vəst'a sa ədəte bu: C'ovaksuni axsibayi vədine zu vəynak' sa tana tərəzbsa. Həysə çurnansasa, vəynak' "iudeyxoy padçağa" tərbaz?» ⁴⁰ Şot'oğon p'urum harayk'a pit'un: «Me amdara təə, Barabba tərba!» Barabba isə sa k'uldurey.

† 18:28 18:28 C'eys. 12:1-27 ‡ 18:32 18:32 - İsusen İzi xaçə loxol t'əq't'esuna saturbəş avabakest'enev. İoan. 3:14; 12:32

19

İsusa bespsuni q'ərar

¹ T'e vədə P'ilat'en İsusa tatarlayınşbsunane əmirbi. ² Əsk'ərxonal şaşaxun sa tac əldi İsusı belt'un laxı, Şot'ay loxol tünd ç'oc'a xələtt'un lap't'i. ³ Şorox İsusı t'öğöl hari "iudeyxoy padçağ dirist'q'an baki!" pi Şot'o sillət'un duğsay.

⁴ P'ilat'en p'urum qavuna c'eri iudeyxoy pine: «Mone, şot'o qavuna, ef t'öğölez eşt'a ki, bezi şot'ost'a sa taxsır nu aksuna vən avabakanan». ⁵ İsus İz bel şaşaxun tac, İz loxol tünd ç'oc'a xələt qavuna c'eğat'an P'ilat'en şot'oğoy pine: «Me amdari loxol bəğanan!» ⁶ Samci bəyinşxon q'a şot'oğoy q'ulluğçığon Şot'o ak'i "xaçe loxol t'əq't'a, xaçe loxol t'əq't'a!" uk'a harayt'unpi. P'ilat'en isə şot'oğoy pine: «Şot'o vən ext'i xaçe loxol t'əq't'anan, şot'aynak' ki, zu şot'ost'a sa taxsır tez aksa». ⁷ İudeyxon şot'o coğabt'un tadi: «Beşi k'anune bu, me k'anuna görəl şo biyalane, şot'aynak' ki, içü Buxaçuğoy Ğare nex».

⁸ P'ilat'en me əyitə ibaki samalal q'inebi. ⁹ P'urum saraya başı İsusaxun xavare haq'i: «Hun mayinnu?» Ama İsusen şot'o coğab tene tadi. ¹⁰ P'ilat'en Şot'o pine: «Zaxun exlətpsun ten çuresa? Ten ava ki, va tərbsunal, xaçe loxol t'əq'st'unal bezi kiyele?» ¹¹ İsusen şot'o coğabe tadi: «Əgər va Alaxun nu tadeşiniy, Bezi loxol vi sal sa ext'iyər tene bakoy. Ama Za vi kiyel tadit'ay günax gele kalane».

¹² Me əyitmoğoxun oşa P'ilat'en Şot'o tərbsune çuresi, ama iudeyxon harayk'a next'unıy: «Əgər me amdara tərbyayın, imp'erat'ori tərəf tenu. İçü padçağ uk'alo imp'erat'ori düşməne!»

¹³ P'ilat'en me əyitə ibaki İsusa qavunane c'evk'i. Şo "Jenen Döşəyınşəki" gala (əbrani muzin Gabbata), izi divanbseynak' laxeşi taxt'a areşi. ¹⁴ C'ovaksuni axsibayeynak* həzirluğ bəğala ğine təxminən üqümci saadey. † P'ilat'en iudeyxoy "bəğanan, ef padçağ mone!" pine. ¹⁵ Ama şot'oğon harayt'unpi: «İradbakeq'an, iradbakeq'an! Kot'o xaçe loxol t'əq't'a!» P'ilat'en şot'oğoxun xavare haq'i: «Yəni ef padçağa xaçe loxol t'əq't'az?» Samci bəyinşxon coğabt'un tadi: «İmp'erat'oraxun başq'a beşi padçağ butene!» ¹⁶ T'e vədə P'ilat'en İsusa xaçe loxol t'əq'st'eynak' şot'oğoy kiyele tadi.

İsusa xaçe loxol t'əq'st'un

(*Mat'. 27:32-44; Mrk'. 15:21-32; Luk'. 23:24-43*)

Əsk'ərxon İsusa tat'unşeri. ¹⁷ İsusen xaça İçin taşeri "Kəllə", yəni əbrani muzin K'olgot'a uk'ala galane c'eri. ¹⁸ T'et'ıya Şot'o xaçe loxol t'əq't'undi. İçuxun sagala q'erəz p'ə tanal xaçe loxol t'əq't'undi: soğoy İsusı yön, t'e soğoy tərş tərəf, İsus isə bİYexey. ¹⁹ P'ilat'en xaçe loxol İudeyxoy PADÇAĞ NAZARET'LU İsus şame duğest'i.

²⁰ İudeyxoy gelet'ine me şama k'alpi, şot'aynak' ki, İsusı xaçe loxol t'əq't'eşi ga şəhərə İşaney hamal t'e şam əbrani, lat'ını saal grek'i muzine şameşey. ²¹ Mot'o görət'un iudeyxoy samci bəyinşxon P'ilat'a pey: «"İudeyxoy padçağ" təə, "<Zu iudeyxoy padçağzu> uk'al" şampa». ²² P'ilat'en isə "k'ə şampeza, ene şampezu" pine coğab tadey.

²³ Əsk'ərxon İsusa xaçe loxol t'əq't'it'uxun oşa Şot'ay paltarxo ext'i içoğoy arane bip' gala cöyt'unbi. Şot'oğon gurat'al ext'undi, t'e gurat' t'etərə əleşey ki, şot'ay loxol əbun buteney. ²⁴ Şot'oğon sun-suna pit'un: «Mot'o zığmaben, çöp bosen bəyin, şıya baksa». İvel Şamurxost'a bakala

* **19:14** 19:14 C'eys. 12:1-27 † **19:14** 19:14 üqümci saad - həysət'in vaxt'en berezərə saadi p'as's'e.

"İçoğoy arane Bezi paltara cöyt'unbi,
Bezi paltareynak' çöpt'un bosı" ‡
əyit bex p'ap'eq'an pine me əşurxo baki.

²⁵ İsusaxaçe loxol t'əq't'i gala İz Nana, İz Nanay xunçi, K'leop'ay çuux Mariya saal magdallu Mariyane çurpey. ²⁶ İsusen İz Nana saal Şot'ay t'əğöl İz çureğala şagirdi çurpsuna ak'i İz Nana pine: «Ay Nana, kot'o Vi ğar hesabba!» ²⁷ Şagirdə isə "hunal kot'o vi nana hesabba!" pine. Kot'oxun oşa t'e şagirden Mariya iz k'oyane taşeri.

İsusi bisun

(*Mat'. 27:45-56; Mrk'. 15:33-41; Luk'. 23:44-49*)

²⁸ İsusen hər şeye tamam baksuna avaney. Şot'aynak'al İvel Şam tam bex p'ap'eq'an pi "xenezaz baki!" pine. § ²⁹ T'et'iya fine oq'oyen buy sa q'ave buy. Sa bisinə t'e oq'oyi boş puşp'it'uxun oşa q'arğuni loxol c'ovakest'i İsusı jomot'un taşeri. ³⁰ İsusen fine oq'oya q'urtedi. Oşa "tamame baki" pi İz bula k'os'bi İz urufa Buxaçuğone tapşurbi.

³¹ Mo Həzirluği ğiney, hamal me Şamat' ği C'ovaksuni axsibayaxun sa ğinane kofst'ay. İudeyxon tet'un çuresay ki, xaçe loxol t'əq't'eşiyorox Şamat' ğine suruk' mandat'un. Şot'aynak'al şot'oğon P'ilat'axun xaişt'unbi ki, xaçe loxol t'əq't'eşit'oğoy turmoğoxoxbi * meydixoxaçe loxolxun ext'at'un. ³² T'e vədə əsk'ərxon süft'ə İsusaxun sagala xaçe loxol t'əq't'eşit'oğoy sunt'ay, oşa isə t'e sunt'ay turmoğoxoxt'unbi. ³³ İsusı t'əğöl İşalayınşakat'an isə Şot'ay ene p'uri baksuna ak'i İz turmoğox tet'un xoxbi. ³⁴ Ama əsk'ərxoxun sunt'in Şot'ay bərinə xişt'ik'en deşinebi, hat'e saad t'et'iin p'i saal xene bari.

³⁵ Mot'o iz piin ak'i amdarene şahidluğbsa, şot'ay şahidluğal serine, şot'in serina upsuna avane. Şahidluğbsa ki, vənal və bakanan. ³⁶ Morox şot'o görəne baki ki, İvel Şamurxost'a bakala "Şot'ay sa üq'ənal xox tene bakal" † əyit bexq'an p'ap'i. ³⁷ İvel Şamurxost'a metər sa gaal bune: "Deşibakit'ay loxol bəğalt'un". ‡

İsusi meydə mağarina laxsun

(*Mat'. 27:57-61; Mrk'. 15:42-47; Luk'. 23:50-56*)

³⁸ Mot'oxun oşa arimat'eyalu İosifen P'ilat'axun meydə exst'unane xaişbi. İosif İsusı şagirdəy, ama iudeyxoy kalat'oğoxun q'ıbsuna görə mot'o c'ap'e efsay. P'ilat'en şot'o bareti, İosifenal hari İsusı meydə exedi. ³⁹ Şot'oxun sagala Nik'odimal buney, mo üşe İsusı t'əğöl hari hat'e Nik'odimey. § Şot'in içuxun sabaç lit'ra * aloyaxun gərgürbi mirra † c'əyine eçeri. ⁴⁰ Şot'oğon İsusı meydə ext'i iudeyxoy oçalaxbsuni ədətən şot'o adeğala c'əyin ləəmdi kətani bəzen bəc'ürt'unpi. ⁴¹ İsusaxaçe loxol t'əq't'i gala İşa sa gane buy, memiyal hələ meydə nu laxeşi təzə sa mağarane buy. ⁴² Əyc'indəri Şamat' ğiney, me mağaral İşa baksuna görə şot'oğon İsusı meydə t'et'iyat'un laxi.

20

İsusi bəyinbaksun

(*Mat'. 28:1-8; Mrk'. 16:1-8; Luk'. 24:1-12*)

‡ **19:24** 19:24 İvel məğ. 22:18 § **19:28** 19:28 İvel məğ. 22:15; 69:21 * **19:31** 19:31 Xaçe loxol t'əq't'eşit'oğoy bisunen boxoye zapey. Ama şot'oğoy turmoğoxoxbsunen şot'oğon içoğox efes tet'un baksay, metər luğenal suruk'eşi usum bisat'unıy. † **19:36** 19:36 C'eys. 12:46; Ams'i oç. 9:12; İvel məğ. 34:20 ‡ **19:37** 19:37 Zək. 12:10; Qay. əyit 1:7 § **19:39** 19:39 İoan. 3:1-2 * **19:39** 19:39 sabaç lit'ra - 34 kg. † **19:39** 19:39 mirra - şaat' adeğala oyurxoxun həzirkəki toyexlu c'əyin

¹ Şamat'i samci ğine* üşenen, hələ bayıñq' vədine magdallu Mariya İsus laxeşi mağarinane hari. Şot'in anek'i ki, mağarin jomoxun t'əp'ək' jē t'ik'ireşene.

² Şot'aynak'al t'it'eri Simon P'et'eri saal İsusı ən gele çureğala t'e soğo şagirdi t'öğöl hari pine: «Q'onçuğomağarinaxun taşeret'un, mayat'un laxe teyan ava».

³ P'et'er saal t'e soğo şagird mağarinat'un taşi. ⁴ Şorox sagala t'it'unst'ay, ama t'e soğo şagird P'et'eraxun yeyine t'ist'ay, şot'o görəl mağarina süft'ə şone p'ap'i.

⁵ Şot'in k'os'baki anek'i ki, kətani bəzurxo t'iya bitene, ama bona tene başi. ⁶ Şot'ay baç'anexun Simon P'et'eral hari p'anep'i, şo mağarin boş başi biti kətan bəzurxo ⁷ saal İsusı bula bəc'ürpi dəsmərə anek'i. Dəsmər kətan bəzürxoy t'öğöl təə, q'erəz sa gala cöycə bəc'ür mandeney.

⁸ T'e vədə mağarina süft'ə p'ap'i t'e soğo şagirdal bona başi mot'oğə ak'i vəne baki. ⁹ Ama şot'oğon İsus p'uri ganuxun bəyinbakalane uk'ala İvel

Şama hələ tet'un q'amışaksay.

İsusı magdallu Mariya ak'esun

(*Mat'. 28:9-10; Mrk'. 16:9-11*)

¹⁰ Hametər, şagirdxo p'urum içoğoy mandala galat'un qaybaki.

¹¹ Mariya isə öñök'a mağarin çölin tərəf çurpeney. Şot'in öñök'a-öñök'a k'os'baki mağarin bonane bəği. ¹² T'et'iya mas'i paltar lapi p'ə angele ak'i: soğo İsusı meyidə laxi gane best'a, t'e soğo isə turmoğost'a arşeney.

¹³ Şot'oğon Mariyaxun "ay çuux, het'aynak'en öñöne?" pi xavart'un haq'i. Mariyanal şot'oğə pine: «Bezi Q'onçuğə taşeret'un, maya laxsunal tez ava».

¹⁴ Mot'o pit'uxun oşa baç'ane fıırıpi İsusı t'et'iya çurpsuna anek'i, ama şo İsus baksuna tene avabaki.

¹⁵ İsusen şot'oxun xavare haq'i: «Ay çuux, het'aynak'en öñöne? Şun qəvesa?» Mariyan şot'ay bağban baksuna zəndbi pine: «Ağa, əgər şot'o hunen taşeresə, maya laxsuna za upa, zu şot'o ext'oz».

¹⁶ T'e vədə İsusen şot'o pine: «Mariya!» Mariyanal fıırıpi İsusə əbrani muzin "Ravvuni!" pine. ("Ravvuni" məəlim upsune).

¹⁷ İsusen şot'o pine: «Za ma biq'i efa, şot'aynak' ki, Zu hələ Bavay t'öğöl tez əqeşe. Ama Bezi viçimoğoy t'öğöl taki, şot'oğə upa ki, Bezi Bava bakala k'inək' efiyal Bava bakalt'ay, Bezi Buxaçux bakala k'inək' efiyal Buxaçux bakalt'ay t'öğöləz əqesə».

¹⁸ Magdallu Mariya şagirdxoy t'öğölə hari, şot'oğə "Q'onçuğə azk'i!" pine. Oşa İsusen içu pit'oğə bitova şot'oğə avabakesedi.

İsusı İz şagirdxoynak' ak'esun

(*Mat'. 28:16-20; Mrk'. 16:14-18; Luk'. 24:36-49*)

¹⁹ Hat'e ği - şamat'i samci ğine biyəşçoye şagirdxo p'urum sagalat'unıy. Şot'oğon iudeyxoy kalat'oğoy q'iyexun içoğoy bakala k'ojin çomo kiritp'et'unıy. Ama İsus bona başi şot'oğoy boş çurpi pine: «Vəynak' xeyirq'an baki!»

²⁰ Mot'o pi şot'oğə iz kulmoğə saal bərinəne ak'est'i. Şagirdxon Q'onçuğə ak'i gele müqt'un baki.

²¹ İsusen şot'oğə p'urum pine: «Vəynak' xeyirq'an baki! Bavan Za yaq'abi k'inək' Zuval vəxez yaq'absə».

²² Mot'o pit'uxun oşa şot'oğoy loxol fupı pine: «İvel Urufa haq'anən!»

²³ Vən şı günaxxo bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakale, şı günaxxo nu bağışlayınşaynan, şo bağışlayınşakinut mandale». †

İsusı T'omasa ak'esun

²⁴ Ama p'as's'e şagirdaxun soğə, "Əkiz" k'aleğala T'omas, İsus İz şagirdxo ak'eğat'an şot'oğoy t'öğöl tene buy.

²⁵ T'e soğə şagirdxonal T'omasa "Q'onçuğə

* **20:1** 20:1 Şamat'i samci ğine - yəni bazarın ğine. İudeyxoynak' şamat'i samci ği bazarın ğine hesabbaksa.

† **20:23** 20:23 Mat'. 16:19; 18:18

ayank'i" uk'at'an şot'oğö pine: «Əgər Şot'ay kiyel misp'aren qaypi yaroğö nu ak'ayız, misp'ari ganxo bezi kul nu laft'ayın, İzi börineyal kula nu laxayız, zu mot'o vëtezbakon».

²⁶ Muğ ğınaxun oşa İsusı şagirdxo p'urum k'oya gireğat'an T'omasal şot'oğöy t'öğöley. Çomxo kirit baalkayın, İsus bonane başı. Şot'oğöy arane çurpi pine: «Vëynak' xeyirq'an baki!» ²⁷ Mot'oxun oşa T'omasane pi: «Vi k'əşinə miya laxa, Bezi kulmoğö bəğa, vi kula boxoda, Bezi börine laxa. Ma süpələyinşaka, vë baka!» ²⁸ T'e vədə T'omasen pine: «Hun bezi Q'onçuxnu, bezi Buxaçuxnu!» ²⁹ İsusen isə şot'o coğabe tadi: «Hun Za ank'i pin vë baki? Ak'inut' vë bakalorox isə he bəxt'əvərt'un!»

İoanen şampi girke məksəd

³⁰ İsusen İz şagirdxoy piin bəş q'erəzəl gele möcüzəlü nişanxone ak'est'ey, manu ki, me girke boş tene şameşe. ³¹ Ama memiya bakalorox şot'aynak'e şameşe ki, vən İsusı Xrist'os, Buxaçuğoy Ğar baksuna vëbakanan, vë bakiyal Şot'ay s'iyen yəşəyiş haq'anan.

21

İsusı İz şagirdxo göle börine ak'esun

¹ Me əşurxoxun oşa İsus T'iberiya göle * börine p'urum İz şagirdxo ak'eşi. Mo metəre bakey:

² Simon P'et'er, "Əkiz" k'aleğala T'omas, Galileyin Gana ayizexun bakala Nat'anail, Zavdayı ğarmux saal Şot'ay q'erəz p'ə şagird sagalat'unıy. ³ Simon P'et'eren pine: «Çəli biq'saz taysa». Mandi şagirdxon "yanal vaxun tayansa" pit'un. Şorox taşi lodk'inat'un laşi, ama t'e üşe hik'k'al biq'es tet'un baki. †

⁴ Kəybakat'an İsus göle börine çurpeney, ama şagirdxon Şot'ay İsus baksuna tet'un avabaki. ⁵ İsusen şot'oğö pine: «Ay viçimux, ukseynak' sa şey biq'es bananki?» Şot'o coğabt'un tadi: «Təə». ⁶ İsusen pine: «Tora lodk'in yön tərəf bosanan, t'et'iin biq'alnan». Haketərəl bit'un. Şot'oğon t'eq'ədər çəlit'un biq'i ki, tora zapes tet'un baksay. ‡ ⁷ T'e vədə İsusı çureğala şagirden P'et'era pine: «Mo Q'onçuxe». Simon P'et'eren Şot'ay Q'onçux baksuna ibakala k'inək' iz looxun c'eq'i alin paltaren bəc'üresi lodk'inaxun c'eri xene boşe cupi. ⁸ T'e soğö şagirdxo isə çəlin tora zapsun-zapsun lodk'inent'un hari, şot'aynak' ki, göle börinexun əxil tet'unıy, p'əbaç p'exusa § İša gane mandey.

⁹ Şorox q'ariluğa c'əğat'an at'unk'i ki, t'et'iya bok'ala s'ile loxol çəline ap'sa, iz t'öğöl şumal buney. ¹⁰ İsusen şot'oğö pine: «Həysə biq'i çəlinəxunal eçanan». ¹¹ Simon P'et'er tora q'ariluğa eşt'eynak' lodk'inane laşi. Tore boş sabaç əlli xib dənə kala çəline buy. Çəli lap gele baalkayın, tor k'as'teneşi. ¹² İsusen şot'oğö pine: «Ekinan, savaxt'in şuma ukanan». Şagirdxoy saycət'in Şot'oxun "Hun şunu?" pi xavar haq'suna ük' tenebi. Şot'ay Q'onçux baksuna avat'unıy. ¹³ İsusen şuma ext'i şot'oğö payebi, hat'etərəl çəlinəne paybi. ¹⁴ İsus p'uri ganuxun bəyinbakit'uxun oşa xibimci kərəmey ki, şagirdxo ak'esay.

İsusı P'et'era tadi tapşuruğ

¹⁵ Savaxt'in şumaxun oşa İsusen Simon P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, hun Za kot'oğoxun gelen çuresa?» P'et'eren Şot'o pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziğö bəğa». ¹⁶ Şot'in p'əmci kərəm P'et'era

* **21:1** 21:1 T'iberiya göl - mo Galileya göle t'e soğö s'ine † **21:3** 21:3 Luk'. 5:5 ‡ **21:6** 21:6 Luk'. 5:6 § **21:8** 21:8 p'əbaç p'exus - 100m.

pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» Şot'inal İsusuna pine: «Hoo, ay Q'onçux, Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziĝo otarişa». ¹⁷ Xibimci kərəm P'et'era pine: «Ay İoani ğar Simon, Za çurensa?» P'et'eren xibimci kərəm İsusen içuxun "Za çurensa?" xavar haq'suna görə pısbaki Şot'o pine: «Ay Q'onçux, Hun hər şeyə avanu, bezi Va çuresuna avanu». İsusen şot'o pine: «Bezi q'uziĝo bėĝa. ¹⁸ Serina, serinaz va nex: cəyil bakat'an vi q'ayınşa ĝaçp'i çureĝala gala tansay, ama q'oja bakat'an kulmoĝo boxodalnu, q'erəzt'in vi q'ayınşa ĝaçp'i va vi nu çureĝala gala taşale». ¹⁹ İsusen me əyiten P'et'eren mani cürə bisunen Buxaçuĝoy s'iya alabaleysa, şot'one avabakeşt'ay. Mot'o pit'uxun oşa "Bezi baç'anexun eki" pine.

²⁰ P'et'erenal qoş bėĝi İsusı çureĝala şagirdi içoĝoy baç'anexun eysunane ak'i. Mo hat'e biyəsin şum ukala vədine fırpı İsusaxun "ay Q'onçux, Va toydala amdar şuva?" pi xavar haq'i şagirdəy. * ²¹ P'et'eren me şagirdə ak'i İsusuna pine: «Ay Q'onçux, p'oy me amdar hetər bakala?» ²² İsusen şot'o pine: «Əĝər Zu qaybakamin † şot'ay dırist' manst'una çureĝayız, mot'oxun va hik'ə? Hun Bezi baç'anexun eki». ²³ Hametər, t'e şagirdi nu bisuni barada vəbakalt'oĝoy arane exlətxone yəymişəki. Ama İsusen şot'o tene biyal tene pey, saycə "əĝər Zu qaybakamin şot'ay dırist' manst'una çureĝayız, mot'oxun va hik'ə?" peney.

²⁴ Me əşurxoy barada şahidluĝbsun şamk'alo hat'e şagirdə. Yanal avayan ki, şot'ay şahidluĝ serine.

²⁵ İsusen q'erəzəl gele əşurxone biq'ey. Əĝər şoroxal soĝo-soĝo şameşiniy, zaynak' t'etərə eysa ki, şameĝala girkurxo sal dünyəne tene p'aq'oy.

* **21:20** 21:20 İoan. 13:25 † **21:22** 21:22 Zu qaybakamin - memiya İsusen İzi me dünyəne p'əmci eysunaxune əyitey